

Frank Van de Winkel

10

EDEN

LANNOO

HAZARD

TUSSEN DE LIJNEN

EDEN
HAZARD

Frank
Van de Winkel

EDEN
HAZARD

TUSSEN DE LIJNEN

 | LANNOO

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

COVERONTWERP | Studio Ron van Roon
COVERBEELD | Photonews
GRAFISCH ONTWERP | Studio Ron van Roon
ZETWERK | Mediactief

Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact nemen met onze redactie:
redactielifestyle@lannoo.com

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2018
D/2018/45/656 – NUR 480-491
ISBN: 978 94 014 5117 8

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Hoe ik herinnerd wil worden?

Als iemand die op het veld plezier probeerde te hebben en die probeerde plezier aan de mensen te geven.’

Eden Hazard (*Sport/Voetbalmagazine*, 11 juli 2018)

Inhoudstafel

DEEL EEN: OP ZOEK NAAR ANKERPUNTEN

Hoofdstuk 1: De ziel van 's-Gravenbrakel

Hoofdstuk 2: Leven in de tuin van Eden - de kinderjaren

DEEL TWEE: ALSMAAR BETER LEREN VOETBALLEN

Hoofdstuk 3: Speelse jaren bij RS Brainois en AFC Tubize

Hoofdstuk 4: De lokroep van het Franse Rijsel

Extra: Wie is Eden Hazard? Filmpje 1: De Lotus-speculoosjes

Hoofdstuk 5: Zo jong al zo goed als Jeugd-Rode Duivel

Extra: Wie is Eden Hazard? Filmpje 2: Hier is de Nivea-man

DEEL DRIE: PROFVOETBALLER IN FRANKRIJK EN ENGELAND

Hoofdstuk 6: Onverwachte successen met LOSC

Extra: Wie is Eden Hazard? Filmpje 3: De wezen van Makala

Hoofdstuk 7: Naar de Engelse top met Chelsea FC

Extra: Wie is Eden Hazard?

Filmpje 4: De kolderkerstvideo's van Chelsea FC

Hoofdstuk 8: Van moeizaam begin tot kapitein van de Rode Duivels

Extra: Wie is Eden Hazard: Filmpje 5: In bed met de ploegmaats

Extra: Wie is Eden Hazard? Filmpje 6: Volg de gids

DEEL VIER: TOT IN ZIJN VEZELS GEWORTELD

Hoofdstuk 9: De familie Hazard in België en Zuid-Frankrijk

Hoofdstuk 10: Lief en leed van vierhonderd jaar Hazards

Extra: Wie is Eden Hazard? Besluit: Het belang van humor

Uitleiding: De hazard van Hazard

Dankwoord en oproep

Voorwoord

Nee, dat beeld op die mooie lentedag zal ik nooit vergeten. Hoe ik in april 2018 na meer dan anderhalf jaar schrijven voor het eerst Eden Hazards ouders Carine Vanderbecq en Thierry Hazard ontmoette. Twee minuten voor onze afspraak in de cafetaria van voetbalclub Royal Stade Brainois kwam er heel in de verte vanaf het voetpad aan hun huis een paartje mijn richting uit, hand in hand. Ik dacht aan twee verliefde tieners die voorbijkwamen. Het bleken Edens ouders te zijn. Het bevestigde wat ik na veel zoeken en tasten ontdekt had: dat de familie Hazard er een is uit één stuk. Dat het mensen zijn die ook hun slechte dagen hebben, zeggen ze zelf, maar dat het wel goed zit.

Na biografieën over duatleet Benny Vansteelant, Kim Clijsters, Vincent Kompany en Roger Federer viel de keuze op Eden Hazard. Ik hanteer twee criteria om over iemand te schrijven: het moet om wereldtoppers gaan en ze moeten maatschappelijk iets te vertellen hebben. Hazard fascineert omdat hij romantiek uitstraalt door de schoonheid van zijn spel en zijn visie op voetbal, maar ook omdat hij als mens een aantal waarden koestert. Humor kenmerkt hem, hij blijft met zijn twee voeten redelijk op de grond en vertelt doorgaans zinnige praat. Op zijn 24ste was hij al vader van drie kinderen. De Hazards leven niet voor zichzelf alleen.

Ik heb Eden laten weten dat ik een boek over hem zou maken, er is namelijk persvrijheid in België, en heb hem gevraagd om mee te werken. Zijn ouders vertelden me dat hij het er nog wat te vroeg voor vond, maar dat zijzelf wilden helpen om ervoor te zorgen dat het zo foutloos mogelijk zou zijn. Ze hadden maar één eis: wees correct. Doe niemand tekort en hemel niet op.

U, lezer, hebt recht op een verhaal dat respectvol, evenwichtig en zonder sensatie, maar objectief, onafhankelijk en kritisch is geschreven. Dit boek is journalistiek, geen public relations; het is een werk van anderhalf jaar geworden waarin ik geprobeerd heb om Eden als een mens van vlees en bloed te portretteren. Al die tijd heb ik me twee vragen gesteld: hoe en waarom is Eden

Hazard de mens en voetballer geworden die hij is? Daarom was het belangrijk om in Braine-le-Comte of 's-Gravenbrakel, waar Eden is opgegroeid en zijn familie geworteld is, de sfeer op te snuiven. Het gaf me als Nederlandstalige ook de kans om de Franstalige cultuur beter te leren kennen. Een haarfijn portret van de uitgebreide familie Hazard samenstellen was een volgende stap, net als het onderzoek naar waar de naam Hazard vandaan komt en de speurtocht naar zijn stamboom, die meer dan vierhonderd jaar teruggaat. De filmpjes met hem die op het internet circuleren, zijn dan weer een goede bron om te ontleden hoe zijn humor, manier van communiceren en persoonlijkheid functioneren. Natuurlijk komen ook de beste psychologen aan bod: Edens leerkrachten in België en Frankrijk.

Een twintigtal sleutelfiguren bij Edens voetbalclubs beschrijven hem als voetballer en als mens. Het gaat om coaches, spelers en begeleiders bij Royal Stade Brainois, AFC Tubize, de Brabantse selectie, de vooropleiding, opleiding en profafdeling van Lille Olympic Sporting Club, de Jeugd-Rode Duivels (U15, U16, U17 en U19), de Rode Duivels en Chelsea FC. Zelfs clubs voor wie hij niet speelde maar die hem wel wilden inlijven, komen aan bod, zoals Anderlecht en Ajax.

U hebt een kleine vierhonderd bladzijden voor de boeg en zult ontdekken hoe hard het leven van een voetballer kan zijn, zowel tijdens zijn opleiding als tijdens zijn profcarrière. Want, neen, Eden Hazards carrière is geen verhaal van alleen maar rozengeur en maneschijn. Hij is meer dan eens met zijn hoofd tegen de muur gelopen. Tientallen verhalen tonen dan weer aan hoe boeiend het leven als begaafd profvoetballer en als echtgenoot, vader, familielid en gewoon mens natuurlijk is.

Veel leesplezier!

Frank Van de Winkel
Schepdaal, 1 oktober 2018

OP ZOEK NAAR ANKERPUNTEN

Hoofdstuk 1: De ziel van 's-Gravenbrakel

Op zoek naar Eden Hazard! Ik rijd vanuit mijn woonplaats in Schepdaal, een Vlaamse gemeente op de lijn Brussel-Gent, een goed halfuur op de N6-gewestweg voorbij Anderlecht, Halle en Tubize. Stilaan zal er een industrieel kerkhof opduiken met kraters, fabrieksskeletten, ontwortelde bomen en citéhuizen met gebarsten ramen waaruit onkruid groeit. Denk ik. Met stinkende rook van brandend plastic en nozems op opgefokte brommers. Een troosteloze filmset van de broers Dardenne, *quoi*.

Nee dus. Niet in Steenkerque, een deelgemeente van Braine-le-Comte. Evenmin in de andere deelgemeenten. Ik kijk uit op een golvend landschap met waterlopen, weilanden, akkers en vergezichten over berg en dal. Zangerige vogelklanken komen me tegemoet terwijl ik te voet een heuvel opklauter. Ook hier geen industriële maanlandschappen te bespeuren. Wel een holle weg, met een dak van bladeren. Is dit Henegouwen? Dit is ook Henegouwen. Wat een vrede! Dit is geen filmset van de broers Dardenne, maar eentje voor gezapige Franse plattelandsfilms uit de jaren zestig. In de dunbevolkte deelgemeenten Hennuyères en zeker in Henripont, Petit-Roeulx-lez-Braine en Steenkerque is wie van rust en ruimte houdt aan het juiste adres.

Zelfs het volgebouwde centrum van Braine-le-Comte is nooit gek veel veranderd. In deze stad, in een bijna huizenloze buurt naast de spoorweglijn, is het dat Eden Hazard als uk in de tuin en op het voetbalveld op een bal trapte, op zijn fiets met dikke banden in het gras reed, op de speelplaats op school in de rue Père Damien rondrende tijdens tikkertje spelen, aan een chocoladehoortje likte dat hij van opa in een *glacerie* kreeg en in het doolhof van de bibliotheek aan Fabienne-met-de-blonde-krullen met een voorzichtige *bonjour* de boekjes gaf die hij wilde ontlenen. Braine-le-Comte, 's-Gravenbrakel. Het klinkt alsof je er over de ene edelman na de andere struikelt.

Waar het immense Bois de la Houssière zich bevindt, het grootste woud van Midden-België, een beukenbos. Waar je langs het kanaal Brussel-Charleroi op de prima onderhouden wegen van het Ravel-netwerk kunt fietsen. Waar kunstsculpturen op straat aan de ragfijne beeldjes van Alberto Giacometti doen denken. Het is wachten op een Eden Hazard-route. ‘Zo’n route waarbij een toerist Edens eerste voetbalterrein en school kan bezoeken?’ lacht Nancy Allard, die het *bureau de tourisme* leidt. ‘Ik denk dat Eden noch zijn familie daarop zit te wachten.’

Geen moeite is ’s-Gravenbrakel te veel om het de toeristen naar de zin te maken. Het rekje met wandelingen en fietstochten puilt uit. ‘Meer en meer mensen met een camper bezoeken ons’, zegt Allard. ‘Ze stoppen in Ronquières, bezoeken het Hellend Vlak en ontdekken dat er nog zoveel meer is. Braine is een dynamische stad. Vroeger sprak men al eens over een slaapstad, maar dat verdwijnt. *Nous sommes une ville qui bouge*. Mensen uit het Brusselse komen hier wonen voor de groene long die we zijn, voor de rust en het platteland, wegens de levenskwaliteit en de snelle toegang tot hun werk in Brussel met de trein. Maar het is hier geen *métroboulot-dodo*: vertrekken-werken-slapen. Er is een cultureel centrum, een nieuw zwembad en er vinden evenementen plaats zoals het gloednieuwe Rising Moon Festival, ons Tomorrowland, en het Ronquières Festival, waarop we meer dan dertigduizend mensen verwelkomen. Liefhebbers van geschiedenis komen aan hun trekken met interactieve media die de slag bij Steenkerque uit 1692 weergeven.’

‘EEN GROOT DORP’

Braine-le-Comte telt met de deelgemeenten inbegrepen 21.000 inwoners. Wie er de landkaart bijneemt, kan het best links onder Brussel kijken, in Henegouwen. Als ’s-Gravenbrakel zich meer oostwaarts zou bevinden, lag het pal in het midden van het land. Ik zal het leren kennen als groot voor een dorp maar te klein voor een stad, omdat je er nooit verloren loopt. Een zeventiger vertelt: ‘Braine is een groot dorp, en dat bedoel ik positief. Je kunt geen tien meter rondstappen of je ontmoet iemand die je kent. Maar weet wel dat de Brainois vreemden niet zomaar in hun hart sluiten. Ze wachten wat af.’

Wie de stad langs de hoofdader binnenrijdt, de rue de Bruxelles, zou het liefst rechtsomkeer maken. Zo troosteloos. De brede tweebaansweg loopt evenwijdig met velden, maar zodra het centrum nadert, wordt het een steenweg omringd met grauwe werkmanshuisjes en verouderde weginfrastructuur. Vrachtwagens, bussen en auto’s denderen voorbij. Het is wachten op vieze rookwalmen uit

fabrieksschoorstenen. Of niet? Daar gaat het net om: 's-Gravenbrakel is géén industriestad en géén poel van misère. Zelfs al zijn de stadsfinanciën onder voogdij van het Centre Régional d'Aide aux Communes gesteld, de financiële zuurstoffles van de Waalse overheid. De bestuurders met de liberalen van de MR en socialisten van de PS zitten verveeld met de lege stadskas.

Kent u Bernardino 'Nino' Manzini? Nee, geen Waals chansonnier, al had het met zijn uitstraling gekund. Hij is de fractieleider van de groene partij Ecolo. Manzini ziet het op de oppositiebanken in de gemeenteraad geamuseerd aan. '*Il n'y a plus de sous*', zegt de kleinzoon van een Italiaanse gastarbeider me in zijn lage huis. 'En daarom verhogen ze de belastingen. We hebben behoefte aan een park in het centrum, niet aan een betonnen parkeerterrein op de Grand' Place. Het gemeentebestuur zou beter de buurtwinkels ondersteunen in plaats van warenhuizen aan de stadsrand toe te laten. Houd het kleinschalig, met producten van hier ook, met veel activiteiten zoals markten en buurtinitiatieven.'

SOEP MET BOTERHAMMEN

Hij staat op en blijft rechtop staan; dat vindt hij makkelijker praten: '*Il n'y a pas de vision de la gestion*. Het stadsbestuur wil meer inwoners, omdat die geld in het laatje brengen. Daarom zijn bouw-promotoren graag gezien. Maar denk je dat er plaats is voor sociale woningen als we niet op tafel kloppen? Weet u dat hier voedselpakketten nodig zijn? Vraag maar aan Nicole.' Nicole Vanhoof is een kordate zestiger en lid van de OCMW-raad voor Ecolo. Ze ontvangt ons in haar rijtjeshuis met *un bisou*. Omdat ze constructief is, krijgt ze wel wat gedaan, zegt ze, terwijl ze koekjes en koffie klaarzet. Het is nochtans allesbehalve allemaal slecht wat het gemeentebestuur doet. Van een kaalslag is geen sprake. 'Er werken 26 mensen voor het OCMW. Dat wil wat zeggen.' Ze vertelt hoe de stad inwoners ophaalt om hen naar een soep-met-boterhamontmoeting te brengen. Dat initiatief doorbreekt de eenzaamheid en bevordert de *cohésion sociale*. 'Het aantal armen neemt toe. Men bouwt de familiale hulp en andere dienstverlening af terwijl er almaar meer inwoners zijn.'

Manzini: 'Als het van de burgemeester afhangt, is "privatiseren" het toverwoord. Maar dan geldt de wet van de sterkste en mogen de pechvogels het vergeten. We staan onder financiële voogdij, omdat er meer geld is uitgegeven dan er binnenkwam. Dat is een bewijs van slecht beheer. Zelfs al is het gat in de kas er vooral gekomen omdat steden en gemeenten minder geld van de hogere overheden krijgen. Maar toch. Braine-le-Comte verdient beter.' Hij zegt het gelaten. De vechtlust en verbondenheid staan onder druk, menen ze. Nicole

Vanhoof: ‘We hebben hier in de wijk een buurtcomité proberen op te richten, maar dat is mislukt. De dynamiek van vroeger is weg.

Natuurlijk ademt Braine-le-Comte vergane glorie, zoals meer Waalse steden. Wie houdt van weemoed en verhalen over teloorgang komt hier aan zijn trekken. Het doet pijn om de kankerplekken als gapende oorlogswonden te zien. Zowat de volledige industrie is van de kaart geveegd, legt het 86-jarige kwieke geheugen van de stad Edmond Rustin uit: katoenfabrieken, de glasnijverheid, drukkerij Zech, papierwaren Catala, locomotievenatelier ABT, brouwerij Deflandre... Als we door de stad rijden, wijst Nino Manzini om de vijf voet een voormalige fabriek aan. Het verleden getuigt elke dag. Gebleven zijn de werkmanshuizen, schouder aan schouder, als soldaten in het gelid. Ik smacht naar bomen, een park, ademruimte. Maar het lijkt erop dat er geen centimeter bouwruimte verloren mag gaan. Eden Hazard kent dit stadsdeel van haver tot gort, maar wonen deed hij elders.

HUISELIJKE CHARME

Vecht de stad tegen de demonen uit het verleden? Ja. Je stoot op tekens van een nieuwe lente en een nieuw geluid, zoals een hip ingerichte winkeletalage, een gezandstraalde voorgevel, een grappige muurschildering of vernieuwende architectuur. En natuurlijk blijven de façades vol krullen, slingers en frutsels met natuurelementen van de art nouveau zoals in de rue Henri Neuman boeien. Net als de art deco met zijn strakke lijnenspel dat sinds 1930 in huizen opduikt en zijn schoonheid nooit verliest. Braine-le-Comte straalt een vertederende, huiselijke charme uit. Ach, hoe kun je kwaad zijn op een stad die door fabrieksbazen en industriëlen groot gemaakt werd, maar later weggegooid lijkt zoals een stuk speelgoed waar een kind niet meer naar omkijkt? Een stad die knock-out gemept is, heeft tijd nodig heeft om rechtop te krabbelen.

Op vele gebouwen ligt een laag stof en zure neerslag. De bestofte en aftandse aanblik is geen toeval. Braine-le-Comte telt goed 9200 gebouwen, waarvan de helft meer dan zeventig jaar oud. Het stationsgebouw is pas een voorbeeld van hoe een monument eeuwig jong blijft. De ballerina van de stad. Een krasse dame uit 1841, een van de oudste stationsgebouwen ter wereld. Friswit. Met een sierlijke luifel die de sobere neoklassieke stijl met zijn boogvensters allure geeft. Met bloembakken, boompjes en bebloemde lantaarnpalen. Hier is het fijn toeven en flaneren. Of Eden hier veel rondliep op weg naar een trein? Ik betwijfel het. Eden en treinen, nee.

Elders is het minder leuk flaneren. Neem de Grand' Place of Grote Markt. Wat

een ziellose betonvlakte. Als er geen markt, kaatswedstrijd of evenement plaatsvindt, is dit een gratis parkeerterrein. Ja, er bevindt zich een gietijzeren muziekkiosk uit de negentiende eeuw. Maar dat elegante bouwsel staat er verweesd bij, aan de rand van de markt, omsingeld door auto's. Zij het omzoomd door een keurig onderhouden perkje met bloemen in alle soorten en kleuren. Verder geen streepje groen, geen speeltuigen of klaterende fontein. Wat zou Eden Hazard hiervan vinden? Hij kent het plein maar al te goed, al van toen hij bij oma en opa op bezoek ging. Opa had zijn tegelbedrijf vijftig meter verderop.

Toch barst de liberaal-socialistische coalitie van het zelfvertrouwen. Op de website van 's-Gravenbrakel klinkt dat zo: 'Een uitgestrekt grondgebied, een interessante leefomgeving, de nabijheid van de hoofdstad van België en Europa, infrastructuur waar men tevreden over is en een levensstandaard die veel hoger is dan die van Henegouwen.' Wat een eigendunk! Maar het klopt.

Henegouwen had op zware industrie ingezet, maar vond nauwelijks een antwoord toen die telooring. De streek werd straatarm en verviel te veel in een hangmatcultuur. Tot op de dag van vandaag zijn er sporen van die mentaliteit terug te vinden. Eden Hazard groeide dus op in een streek met een bezwaard verleden vol littekens, waaraan het zich moeilijk ontworstelt. Wat nooit verdween, zijn de saamenhorigheid, solidariteit en levensvreugde. Ook bij de familie Hazard vind je dat terug. En de Henegouwers maken wel schoon schip. Industriesites krijgen een nieuwe bestemming. In 2014 was het Henegouwse inkomen het laagste van alle Belgische provincies. Maar het gemiddelde inkomen van de Brainois was dan weer hoger dan dat van de gemiddelde Henegouwer en zelfs... hoger dan dat van de gemiddelde Waal, de provincies Waals-Brabant, Luik, Namen en Luxemburg inbegrepen.

Het zou dan ook fout zijn om te beweren dat Eden Hazard afkomstig is van een 'doodarm stadje uit het felgeplaagde Henegouwen'. Terwijl in 1998 van de honderd mensen er achttien geen werk hadden, bedroeg dat aantal in 2015 nog slechts elf procent. 's-Gravenbrakel deed daarmee beter dan het gemiddelde in Henegouwen en zelfs dat van Wallonië. Het lijkt erop dat 's-Gravenbrakel geografisch tot de provincie Henegouwen behoort, maar economisch meer bij het vijf kilometer verderop gelegen Waals-Brabant aansluit. Een groot verschil. Dat onderscheid geldt ook voor de uitgebreidere familie Hazard. Bij hen was nooit sprake van langdurige werkloosheid. 'Het is hier niet het paradijs, maar ook niet de hel', zei een gemeenteambtenaar me. Vergeleken met de regio zijn er nergens anders meer mensen aan het werk, zijn er nergens minder werklozen, verdienen ze nergens meer en is het vastgoed nergens anders duurder.

CAFÉ LE GERMINAL

Café Le Germinale is drukkbeclant, en hoog op het gebouw wappert een rode vlag met de witte letters PS van Parti Socialiste. Ook op een grote markt in een stad met een liberale burgemeester wappert het symbool van de socialisten, op enkele meters van het stadhuis. Twee huizen naast Le Germinale bevindt zich een piepklein kantoor van de socialistische vakbond FGTV. Je kunt niet naast de poster 'FGTV centre' kijken, met daaronder '*Ensemble on est plus forts*'. De inwoners bezorgen de liberalen dan wel de absolute meerderheid bij de verkiezingen, ze weten dat geen enkele vakbond zo fervent hun belangen verdedigt als die van de socialisten.

Ik ga op zoek naar de voormalige handelszaak van Edens grootvader van vaderskant, Francis. 'U steekt de Grote Markt over en dan vindt u het gebouw op de linkerkant', zegt de bibliotheekdame. Ik daal de straat af. Net na *pâtissier-glacier Wéry* houd ik halt. Bij het volgende, vervallen gebouw kijk ik door een bestoft raam naar binnen en zie een lege ruimte met behangselpapier uit vervlogen tijden. Wacht eens, wat staat daar? '*Villeroy-Boch. Carreaux céramiques, éternellement jeunes*'. Dit moet het zijn. De huisnummers 30 en 32 vormen een geheel en lijken twintig jaar onbewoond. Door het ene raam loopt een barst. Achter het gebouw bevindt zich een opslagplaats. Een bord van vastgoedbedrijf Best Partner maakt duidelijk dat het pand te koop staat. Op internet is er niettemin geen spoor van te vinden. Aan de telefoon meldt het agentschap dat er sprake van is om het in meerdere bouweenheden in te delen, met onder meer appartementen. 'De stad is het project nog aan het bekijken', zegt een dame. Na jaren leegstand zou de familie Hazard het plan opgevat hebben om het te verbouwen.

Het vervallen gebouw moet met zijn elegante vorm- en kleurenspeel ooit een pareltje geweest zijn. Een toeristische brochure van rond de eeuwwisseling beschrijft nummer 32 zelfs als een art-decogebouw, met geboortjaar 1927. De zaak van opa Francis was aan deze drukke handelsweg, de belangrijkste in de stad, prima gelegen. Schuin tegenover de zaak, oplopend, kom je in de rue Père Damien aan, de Pater Damiaanstraat, waar een sobere gedenkplaat hangt. In deze straat verbleef Pater Damiaan en volgde hij les om zijn kennis van het Frans bij te schaven. Hij bezocht er de kerk van Saint-Géry en zou er de ingeving gekregen hebben om zich in te zetten voor melaatsen.

De burgemeesterssjerp draagt Maxime Daye, een sociaal-liberale blozende dertiger die twittert dat het een lust is en zich als een goede herder om zijn volk bekommert. Het heeft er misschien mee te maken dat ongeveer iedereen in 's-Gravenbrakel elkaar kent. En zeker geldt hier de Franstalige mentaliteit met het

gevoel voor sociaal contact, de vriendelijkheid en saamenhorigheid of *convivialité* en *proximité*. Een Franstalige die een bekende tegen het lijf loopt, laat zich op de hoogte brengen van diens wel en wee. Iedereen krijgt een klapzoen: kinderen, vrouwen en mannen, ouderen, maakt niet uit. Alleen de huisdieren niet, die krijgen een aai. Voor de zuiderse landgenoot is iemand tegen het lijf lopen net dat waar het in het leven op aankomt.

Franstalig België stelde zich langs snelwegen een tijd voor met de slagzin 'Wallonie, terre d'accueil'. Vrij vertaald: Wees welkom, voel je hier thuis! Solidariteit is het cement van de Franstalige sa-menleving. Wallonië heeft zelfs nog een knappere slogan dan *terre d'accueil* bedacht: 'Wallonie, la chaleur de vivre'. Je ziet het Ardense chalet in een met dauw bedekte vallei en de rookpluim van de open haard zo voor je. Kom je in Vlaanderen via de snelweg, dan onthaalt een dreigende zwarte leeuw je. Het verschil is duidelijk. In het ene landsgedeelte word je welkom geheten, in het andere deel mag je blij zijn dat je er *mag* komen.

Franstaligen ervaar ik als grensbewoner tussen Brussel en Vlaanderen meer dan eens als hartelijker, warmer en minder opgejaagd dan Vlamingen. Al is hun kennis van het Nederlands dikwijls beperkt tot onbestaand: het mag gezegd. Franstaligen willen meer *zijn*; Vlamingen willen ook zeer graag *hebben*. Veel Vlamingen leven voor een belangrijk deel om hun talenten in hun job te ontplooiën en om zich individueel te verbeteren. Franstaligen werken meer om te leven, om *samen* iets te bereiken en uiten hun ambitie niet per se alleen in hun baan.

Wie de familie Hazard wil aanvoelen, wie Eden Hazard als mens en zelfs als voetballer wil doorgronden, is zich het best bewust van het mentaliteitsverschil tussen Vlamingen en Franstaligen, dat ik ongenueanceerd voorstel. Bij Hazard sijpelt zijn Franstalige identiteit zelfs (misschien toevallig) in zijn spelstijl door. Die is gericht op spelplezier, de schoonheid en humor ervan en het samenspel met zijn maats. Noorderlingen die alleen vanuit hun cultuur Eden Hazard beoordelen, zullen hem nooit begrijpen. Franstaligen die de mentaliteit van Nederlandstaligen niet kennen, voelen nooit aan hoe hun noorderburen over Eden Hazard denken. De Vlaamse blik is kritisch. Vlamingen waarderen bovendien minder de schoonheid. Als het maar opbrengt. Vlamingen zijn geen estheteën maar wroeters.

Hoofdstuk 2: Leven in de tuin van Eden

De familie Hazard van vaderskant is sinds begin de twintigste eeuw in Braine-le-Comte geboren en getogen. Eden voelt zich dus wel maar evengoed geen Brainois, zei hij ooit. Wel omdat hij er opgroeide. Niet omdat hij er sinds zijn overgang naar Rijsel op zijn 14de, en zeker sinds zijn verhuizing naar Londen in 2012, maar zelden verblijft. Edens ouders, Carine en Thierry, ontmoetten elkaar via het voetbal. In een stadion zelfs, dat van Royal Stade Brainois, waar ze later pal naast zouden gaan wonen. Ze beweerde: ‘Hij keek naar vrouwenvoetbal.’ Dat liet Thierry zich tijdens een interview met *Het Laatste Nieuws* niet zeggen. Lag het er te vingerdik op dat hij een oogje op haar had? Of wilde hij niet geweten hebben dat hij naar vrouwenvoetbal keek? Thierry schudde neen en antwoordde dat hij maar één keer een vrouwenmatch had bezocht. Carine reageerde gevat: ‘Ik deed wel mee, toen.’ Hij: een slanke man met een streng en scherp afgetekend gezicht met zwart haar. Zij: twee koppen kleiner, blond, makkelijk lachend. Allebei: uitgesproken sociaal.

Thierry is van jaargang 1966, Carine Vanderbecq is twee jaar ouder. Ik had het verkeerd voor en schatte haar jonger in, waarop ze gevat bedankte maar de waarheid zijn rechten gaf. Ze voetbalden allebei in ploegverband toen ze elkaar tegen het lijf liepen. Thierry mocht zich een sierlijke centrale verdediger met technische bagage noemen. Carine maakte bij Manage naam als aalvlugge en vlot scorende spits, hoewel ze zich pas na haar studies, op haar 20ste, aan clubvoetbal gewaagd had. Ze had al langer een passie voor de sport opgevat. Zo bezocht ze met haar vader als toeschouwer in het Tivoli-stadion wedstrijden van de mannen van La Louvière. ‘Aanvankelijk alleen maar voor de hotdog die ik mocht kopen’, zegt ze. Later ging ze aan de slag bij Fémina Manage. Benito Macchione, trainer in de jeugd van Tubize, vertelde in *La Dernière Heure*: ‘Op een dag was ik in de cafetaria toen ik een vrouw op het veld zag jongleren. Ik

weet niet meer hoeveel keer ze de bal hooghield. Dat was Carine terwijl ze wachtte tot de training van haar kinderen achter de rug was.'

Edens ouders leerden elkaar kennen na haar overgang van Manage naar Braine-le-Comte. Uiteindelijk staken ze allebei een diploma leerkracht lichamelijke opvoeding op zak. Carine verhuisde naar Braine-le-Comte. Van het dorp Fayt-lez-Manage naar de rand van de stad. Thierry voetbalde bij Stade Brainois. Ze trouwden in 1990. Aanvankelijk woonden ze even in bij Thierry's ouders. Thierry deed zijn legerdienst, Carine gaf toen, al sinds 1985, les aan het Institut Sainte-Marie in La Louvière en doet dat in 2018 nog altijd.

In hun trouwjaar heerste er een optimisme dat nu onwerkelijk lijkt. De Muur van Berlijn was het jaar voordien gevallen, waardoor westelijk en oostelijk Duitsland na tientallen jaren weer één land vormden. De Koude Oorlog tussen het Westen en het Oostblok leek voorbij door de nieuwe wind die de Sovjet-Russische president Michail Gorbatsjov liet waaien. De Sovjet-Unie zou zelfs verkrumelen tot vijftien landen. Wie had dat gedacht? In de Verenigde Staten leidde een voormalige acteur het land. Niemand stoorde zich aan Ronald Reagan, die met zijn grapjes optimisme en onbezorgdheid uitstraalde.

Het huwelijk van Thierry en Carine vond plaats in tijden toen Belgische regeringen besparingen oplegden. Er kwam maar geen licht aan het einde van de tunnel. Toch vonden ze werk in het onderwijs. Thierry ging aan de slag in een school voor kinderen met leerproblemen in Zinnik (Soignies): L'École primaire d'enseignement spécialisé La Source. Het deed hem eens te meer beseffen dat niet iedereen het getroffen had. Dat sociale bewustzijn had hij al in de Patro aangescherpt, de Franstalige chiro, waarin Thierry, enkelen van zijn broers en zijn zus actief waren, ook als leider. Al binnen het jaar na hun huwelijk kwam hun eerste kind ter wereld. Ze droomden van kinderen en een fijn gezins familieleven, niet van carrière maken of geld verdienen.

NACHTMERRIE ENZO SCIFO

Eden komt op 7 januari 1991 in La Louvière ter wereld, in het ziekenhuis van Jolimont. Ook Enzo Scifo werd in die stad geboren. Hij was een middenvelder die tot vóór Hazard als de meest fijnbesnaarde Franstalig-Belgische voetballer gold. Scifo heerste als een nummer tien, een spelbepaler dus, zoals Eden dat op een dag in min of meer dezelfde rol zou doen, zij het meer aanvallend. Scifo is trouwens even oud als Thierry Hazard en ze kennen elkaar. 'Twee keer per jaar speelden we met de jeugd een derby tegen elkaar', zei Thierry Hazard in *Le Soir*. 'Scifo terroriseerde ons met zijn karren-vrachten doelpunten.' Zo zwaar

vernederde de Italiaanse Belg de tegenstand dat Thierry en zijn maats uit blijdschap eens begonnen te zingen toen ze hoorden dat Scifo verstek gaf.

De twee volgende kinderen zagen het levenslicht na een pauze van telkens twee jaar: Thorgan op 29 maart 1993 en Kylian op 5 augustus 1995. Vijf jaar na hun huwelijk liepen er dus drie kinderen rond bij de Hazards. In *La Nouvelle Gazette* antwoordde Thierry eens, toen zijn vrouw zwanger was van hun vierde kind Ethan, op de vraag waarmee hij zich buiten het voetbal bezighoudt: 'Het gezin voor alles. Met drie jongens die voetballen en een vierde die op komst is... en al goed beweegt in de buik van zijn moeder, is er geen plaats voor verveling.' Thierry ging naar de voetbaltrainingen en werkte in het weekend een wedstrijd af. Gelukkig gaven beide ouders les. Zo konden ze hun zonen na schooltijd en in de vakanties makkelijk opvangen. Op woensdagnamiddag en andere weekdays waren ze zelfs overdag soms een paar uur thuis.

Carine en Thierry bruisten van levenslust en zelfvertrouwen, waren sociaal, staken graag de handen uit de mouwen, wisten wat er in de wereld te koop was en in hun sport leerden ze hoe je succes kon boeken. Al was Carine na drie maanden zwangerschap met voetballen gestopt. Nu nog is ze de fanatiekste voetballiefhebster van het gezin. Ze zou een moord begaan om een wedstrijd van haar zonen te bekijken. En als de matches niet op de buis te zien zijn, durft ze een kijkje te nemen als petekind Quentin Vanderbecq, de zoon van haar broer, met Châtelet-Farciennes speelt.

Thierry toont zich wat zorgelijker of toch voorzichtiger dan zijn vrouw. Ernstiger, harder en principiëler. Beetje stresskip ook, zegt hij zelf. Enige vorm van humor is Thierry Hazard, allermindst een droogstoppel, nochtans niet vreemd. Integendeel, mocht ikzelf ondervinden. Zo is hij volgens zijn Facebookpagina 'verdediger van Real Madrid' en woont hij in het plaatsje Madrid in... de Amerikaanse staat Iowa. Veel meer geeft hij over zichzelf niet prijs, terwijl zijn vrouw dat wel doet. Alleen heeft Thierry Hazard helemaal geen Facebookpagina, zegt hij me. Iemand geeft zich blijkbaar voor hem uit.

Zij is goedlachser, begrijpender, zachter en pragmatischer. Al zijn hun karakters nu clichématig geschetst, aangezien Carine als voetbalster aan de Belgische top, hoe bescheiden het niveau ervan ook, geen doetje geweest zal zijn. En toch. Je ziet het zelfs aan hun gezichtsuitdrukking. Thierry straalt meer spanning uit, bezorgdheid. Hij is niet de man die zijn kinderen bepampert en Eden, Thorgan, Kylian en Ethan de hele tijd het wierookvat toezwaait. Integendeel, hij blijft hameren op aspecten waarin zijn zonen kunnen verbeteren, of het nu in de sport is of daarbuiten. Dat deed zijn vader bij hem ook, zegt hij. Zijn eveneens sportieve broer Yves vertelde hetzelfde verhaal. 'Er was geen sprake van dat wij niet eerlijk zouden zijn. Voor mijn vader (Francis) was het wit

of zwart. Hij hamerde voortdurend op discipline en op goed werk leveren.’

Een kaartersvriend van Francis, een man op leeftijd met een prima geheugen, moet lachen als ik hem Yves’ beschrijving van zijn vader vertel. ‘Ja, zo was Francis inderdaad. Ik ken hem maar al te goed van bij het kaarten. Dat deden we op café, in Le Palace of *chez Angèle* zoals we zegden, of bij een van ons thuis. We speelden whist of een spel dat hier in de streek veel gespeeld werd: *le couillon*. Weet je dat er soms een priester meespeelde? En Nicole, Francis’ vrouw, deed ook mee. Francis was niet van de gemakkelijksten, hij was *assez emmerdeur*. Hij gaf ook maar al te graag commentaar en moest altijd gelijk hebben. Als hij verloor, was het te wijten aan zijn partner die slecht speelde. Maar de echte chef thuis was Nicole. Zij had als leerkracht een bredere visie op het leven en hun kinderen kregen veel vrijheid, al zijn ze streng opgevoed. En ze waren belijdend katholiek. Toen Fanny rond haar 16de voor het eerst moeder werd, werd dat allemaal goed opgelost. Francis was een sympathieke man die graag hielp. Maar je moest hem niet op de tenen trappen.’

GRATIS BOUWWERKEN

Volgens de kaartvriend en diens schoonzoon was Francis Hazard bekend om zijn uitstekende werk, eerlijkheid en inzet voor de gemeenschap. ‘Ik herinner me dat hij het lokaal van de Patro heeft gebouwd of heropgebouwd. Dan trommelde hij werklui op en gingen ze aan de slag. Idem dito bij de voetbalclub’, zegt de schoonzoon van de kaartersvriend.

Gezinnen met vier kinderen worden met de dag zeldzamer. Hoe komt het dat een jong paar toch die keuze maakte, in economisch moeilijke tijden? In hun familie zagen Carine en Thierry meer grote gezinnen. Voor Thierry’s oudste broer hadden ze best altijd geboortegeschenkjes in huis, want Didier werd vader van zes kinderen. Een groot gezin leek Carine en Thierry normaal, harmonisch. Kinderen op de wereld brengen en hen opvoeden leek hun de essentie van het menselijk bestaan. En de Hazards zijn nu eenmaal mensen bij wie het om de fundamenten van het leven gaat. Lesgeven gaf hun ook het gevoel op het goede spoor te zitten in hun omgang met jonge mensen. Sociaal zijn ze handig en beslagen; het is een familiaal trekje. Opvoeden, verantwoordelijkheid nemen en organiseren zit ze als gegoten. Ze zijn standvastig waar het moet en pragmatisch waar het kan en niet van hun stuk te brengen. Daarom zijn ze zo geschikt als ouder en opvoeder.

Eden was gezond en wel geboren en dat zou ook het geval zijn bij zijn broers. Carine en Thierry hadden nog een ander geluk. Thierry’s vader Francis had

buiten het centrum van de gemeente, in de avenue du Stade, een bungalow laten bouwen. Als je het centrum van de stad verlaat en door de smalle doorgang onder de spoorwegbrug rijdt, wenkt het niemandsland met uitgestrekte, glooiende velden. Hier beland je in de avenue du Stade. Net naast het voetbalterrein bevindt zich het lage huis, dat volledig vrij staat. Het Hazard-huis op nummer elf met een garage-tuinhoek en een grasveld oogt bescheiden. Maar lang bleef Francis Hazard er niet wonen. ‘Al snel liet hij ons er intrekken en trok hij terug naar het stadscentrum’, legt Thierry in *Le Soir* uit. Maar Francis’ vrouw Nicole voelde er zich niet thuis en wilde terug naar het stadscentrum. Voor Thierry en Carine was de nieuwe woning een godsge-schenk. Het huis was niet het grootste en lag afgelegen. Je hoorde de trein voorbijrazen. Maar er stonden weinig huizen in de omtrek en er bevond zich een voetbalterrein naast.

VILLA’S NOCH KASTELEN

Alleen kwamen ze voor de kinderen wel ruimte tekort, dus bouwden ze bij. Niet in de hoogte, wel in de breedte, met slaapkamerruimte. Anno 2018 zijn drie kinderen uitgezwermd en blijft alleen tiener Ethan over met mama en papa, die zich met hun huis nog altijd in hun schik voelen. ‘Onze vrienden zijn dichtbij; de kleine (Ethan) gaat nog naar school’, zei Carine in 2015 in *Het Laatste Nieuws*. ‘We hebben niet meer nodig om gelukkig te zijn.’ Elders zei ze: ‘Villa’s en kastelen, dat is niets voor ons.’ Hun privacy is gewaarborgd. Sinds een paar jaar onttrekken een houten omheining en een elektrische poort het huis aan het oog.

Thierry kan vanaf zijn tuin het voetbalveld opstappen en die nabijheid speelt mee om in de avenue du Stade te blijven wonen. Hij onderhoudt zelf het grasveld van Royal Stade Brainois en is er met de bvba Hazard Boys eigenaar van. Er zijn renovatiewerken in het verschiet rondom het veld, de kleedkamers en de cafetaria, die hij zal coördineren. Vanaf zijn eigendom kan hij een oogje in het zeil houden.

De puzzelstukjes van het jonge huishouden pasten in elkaar. Zeker ook omdat de uitgebreidere familie Hazard hecht is en men elkaar helpt. Op zijn 30ste ging Thierry in een lagere klasse en dichter bij huis spelen, bij Tubize. Twee jaar later, in 1998, koos hij voor het eindstation dat de cirkel rond maakte, Royal Stade Brainois. Daar draaide hij nog mee tot zijn 35ste, voor hij het voetbal voor bekeken hield. Zijn hele leven speelde hij relatief dicht bij huis voetbal en dat is geen toeval. Hij houdt van de regio met zijn solidariteit en vechtlust. En in de streek verwacht men bovenal dat je er als speler je kop voor legt, vertelde hij.

Twaalfenhalf jaar na Eden kwam ook Ethan ter wereld, op 9 augustus 2003.

De naam Ethan is een samenvoeging van letters uit de voornamen van zijn broers. Eden had zijn voornaam op voorstel van zijn moeder gekregen. Ze voelde een eerste kind als een klein paradijs aan, en vond de voornaam in 'de tuin van Eden'. De naam Thorgan heeft met de figuur Thorgal in de gelijknamige stripreeks te maken. Kylian vonden ze mooi klinken.

De gelijkenissen in de familie Hazard zijn eens te meer frappant. Oma Hazard van vaderskant, Nicole, Francis' vrouw, combineerde een gezin van vijf kinderen met een baan als leerkracht lager onderwijs. Edens moeder Carine en zijn ooms vrouw deden het ook. Ook enkele nichtjes van Eden maakten hun beroep van kleine kinderen begeleiden. Edens overgrootmoeder Nelly hielp een stevig handje mee in Nicoles huishouden.

OPA-WIELRENNER

Edens moeder Carine heet Vanderbecq. Net als haar man is ze een volbloed Henegouwse. Ze stamt uit Fayt-lez-Manage, een deelgemeente van Manage op een kilometer of twintig ten zuiden van Braine-le-Comte, dicht bij La Louvière. Carine zegt dat haar vader Belgisch kampioen wielrennen bij de amateurs was in 1947. De enige Vanderbecq die als wielrenner in online wielarchieven terug te vinden is, heet Henri, en om hem gaat het. Voor zover bekend was hij één jaar profrenner, in 1950, bij een ploeg met een onwaarschijnlijke naam: Alleluia. Al is de informatie verwarrend. In de zomer van 1950 is hij terug te vinden in deelnemerslijsten en uitslagen van wielervedstrijden voor onafhankelijken, zoals de Ronde van België en Brussel-Luik. Al zijn die lijsten ingedeeld per ploeg en vind je Henri Vanderbecq soms bij een ploeg met een al even vreemde naam als Alleluia terug: Libellula. Henri overleed in 2000 op 73-jarige leeftijd. Eden was 9.

Wie haar kent, omschrijft Carine als een levensgenietster met een sociaal geweten. Ze houdt van muziek, film en restaurantbezoekjes. Met een wellnessbon doen haar zonen haar veel plezier. Ze zet zich actief in voor Le relais pour la vie, een actie verbonden met de Stichting tegen Kanker. Haar man Thierry schaaft zich achter de vzw Accordages, die gezinnen in moeilijkheden bij wie er een baby op komst is, gratis hulp biedt tot het kind drie jaar is. De sociale inzet van de Hazards is alom bekend. Haast alle Brainois met wie ik sprak, gaven er voorbeelden van en kaartten het zelf aan.

Eden was een makkelijk kind. In *Het Belang van Limburg* noemde oom Yves hem 'joviaal. Hij lacht graag en kan ook serieus zijn als het moet. En hij is niet pretentius. Zijn geld zou hij zo weggeven, aan wie erom vraagt of even in de

problemen zit.’ Zijn moeder vult aan: ‘Hij was geen moeilijk kind. Geen onrustzaaier maar vriendelijk en sociaal.’ Thierry noemt zijn oudste zoon ‘een heel normaal kind dat zich nooit veel vragen heeft gesteld. *Il se laisse vivre*. Hij plukt de dag. Zijn grootvader van moederskant was zo en Eden heeft veel van hem overgenomen. Hij maakt zich niet ongerust. Een zekere onbezorgdheid...’

Om hun interieur intact te houden, hebben de ouders wel kosten gehad. Zowel het huwelijksportret en andere kaders als een vitrinekast met kristallen glazen hebben de jeugd van de kinderen niet ongeschonden overleefd. De kinderen werd nochtans gevraagd om alleen buiten te voetballen. Dus vonden ze er iets op: voetballen met opgerolde sokken bijvoorbeeld. Urenlang voetbalden de kinderen in hun jeugd in de tuin, waarvan vader Thierry het grasperk onderhield. Geregeld sneuvelde een raam toen een harde bal het glas deed barsten. Tralies boden de oplossing. Op een muur van de flink uit de kluiten gewassen garage annex tuinhuis maakten de Hazards in het wit de omtrek van een doel en kon het scoren beginnen. Maar ze deden meer dan voetballen. Ze toerden er op hun BMX-fietsjes met dikke banden rond. Eden kon al op zijn 3de op een fiets zonder steunwielletjes rijden, wat veel bekijks had. ‘Bij ons is er altijd leven in de brouwerij’, zei Edens moeder eens in *Het Laatste Nieuws*. ‘De vrienden komen van overal, de bal rolt overal in huis en ze rijden zelfs het huis door met de fiets!’

In de zomer tuften de Hazards op vakantie naar een camping in Frankrijk. Dikwijls deden ze dat met een pak familieleden erbij. Op een foto, Eden was een jaar of tien, leunen de drie oudste broers ge-lukzalig tegen een muurtje waarachter zich de Middellandse Zee uitstrekt. Ze dragen alle drie het shirt van Frankrijk. Eden draagt er eentje met als nummer... 10. Het zou zijn geliefkoosde nummer en lievelingspositie in het elftal blijven: als een vooruitgeschoven spelverdeler net achter de diepste spitsen. Nu nog houden de Hazards het bij hun vakantie naar Frankrijk. Af en toe bezoeken ze eens hun zonen en hun gezin die in Duitsland en Engeland spelen, maar veel andere reizen staan niet op hun programma.

Als je met de rug naar hun huis staat, bevindt zich links een voetbalveld met een clubhuis. Het stadion heet Au Sans Fond, naar een riviertje, en het veld wordt bespeeld door Royal Stade Brainois, een club in de derde amateurklasse A van Wallonië. Een van de *membres-fondateurs* van de ploeg in 1969 was opa Francis, die er de vloer van de kantine aangelegd heeft en heel lang als bestuurslid meewerkte. Thierry is er intussen naast eigenaar en sportief directeur manusje-van-alles. Hij kocht van zijn eigen centen een tractor en grasroller om het veld te onderhouden toen de terreinen nog niet in zijn bezit waren. Als ik er langskom in april 2018, ligt het er perfect bij. Bij een mosselkermis zie je

Thierry op-dienen en Carine in de keuken werken. ‘Ik probeer om financieel en met kledij te helpen,’ zegt Eden dan weer. Het is in deze club dat de jeugdspelers weleens een cadeautje krijgen waarvan Eden de kosten betaalt, zoals een sporttas of trainingspak.

In december 2015 besliste de stad het stadion uit geldnood te verkopen. Nochtans had de gemeenteraad vier jaar daarvoor het sein op groen gezet om het voor 230.000 euro aan te kopen. Toen de stad het weer verkocht, moest de koper er borg voor staan dat er blijvend voetbal zou worden. Een landmeter schatte de waarde op 250.000 euro. In mei 2016 was het zover en ondertekende de stad met de Hazard Boys een erfpachtovereenkomst voor dertig jaar met aankoopmogelijkheid binnen de vijf jaar en een jaarlijkse huursom van 1200 euro.

‘We zijn blij dat we ons stadion, dat we door financiële problemen hadden moeten verkopen, in samenwerking met Thierry Hazard terug in handen hebben’, vertelt ex-RS Braine-voorzitter Alain Pauly op de gemeentelijke website. De erfpachter, de Hazards dus, verbond er zich ook toe om binnen drie jaar met de renovatie te beginnen. ‘Voor ons is het belangrijkste dat de jongeren in de club in goede omstandigheden blijven trainen. We zullen een grotere zaal bouwen met een nieuwe cafetaria en een gebouw dat ook in de winter kan dienstdoen’, belooft Thierry. Een paar maanden later liet de familie aan de gemeenteraad weten het goed meteen te willen aankopen. De raadsleden hoorden niets liever en gingen akkoord met de verkoop voor de afgesproken prijs, 250.000 euro.

DE TRAP IN TWEEËN BREKEN

Edens kleuterschool en lagere school bevinden zich in het drukke centrum, in de smalle maar rustige rue Père Damien, vlak naast elkaar, in een domein dat uitgeeft op steunmuren van de kerk Saint-Géry. De kleuterschool of *école maternelle* heet Institut Notre-Dame-de-Bonne-Espérance, Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Hoop, of kortweg Notre-Dame. De lagere school of *école primaire* heeft dezelfde naam. Zijn eerste twee humaniorajaren in’s-Gravenbrakel sleet Eden dan weer in de *humanités* of humaniora van diezelfde scholengemeenschap van Notre-Dame. Die ligt zowat een kilometer verderop in een monumentaal gebouw waar meer dan tweeduizend leerlingen les volgen. Eden heeft in zijn thuisstad altijd het katholiek onderwijs bezocht.

De speelplaats van de kleuterschool en lagere school, die één complex vormen, is van steen, maar er zijn wel bomen en een grasveld waar ijzeren

voetbaldoelen staan. Eden heeft er zich de ziel uit het lijf gespeeld. Directeur Christophe Marichal prijst zijn school als ‘een familiale school’ aan, zelfs al zijn er meer dan zeshonderd kinderen. ‘Het menselijke aspect staat voorop. We proberen uit ieder kind het beste te halen, zonder dat naar school gaan een competitie mag worden. Iedereen krijgt hier evenveel respect. En we zijn inderdaad katholiek: het evangelie is onze leidraad.’

Het schoolhoofd is de oudste Hazard niet vergeten. ‘Eden was hier zeer op zijn gemak. Nooit is er over hem ook maar één disciplinair dossier gemaakt. *Ce n’était pas un perturbateur*. Het was geen kind dat de boel op stelten zette, wel iemand die zijn best deed en voor sfeer zorgde. Kylian en Ethan waren al even aangename kinderen. De familie Hazard, dat zijn geen egoïsten. Het zijn bescheiden en eenvoudige mensen, echte humanisten. Je weet dat Thierry turnles gaf in een school voor kinderen met een leerachterstand: dat doe je niet zomaar.’

Nancy Debacker leerde Eden Hazard in het eerste leerjaar lezen en schrijven. Zijn overgang van de kleuterschool verliep probleemloos, herinnert ze zich. De juf probeerde de kinderen zo veel mogelijk op een plezierige manier iets bij te brengen, spelenderwijs. ‘Eden was intelligent, een kind dat negentig procent haalde en tot de top hoorde. Hij leerde makkelijk lezen en schrijven. Je moest hem de dingen nooit twee keer uitleggen. Eén keer volstond, en hij had het ook echt wel begrepen’, zegt ze op een warme woensdag in juni. Ze vond Hazard *un enfant très affectif*. ‘En hij liep haast altijd welgezind rond. Eden lachte graag. Je zag dat hij goed in zijn vel zat. Hij hield van gezelschap. En als hij iets mocht vertellen, leefde hij op. Hij was nogal expressief, kon het goed zeggen. Humoristisch kon hij ook zijn, met grapjes en door gezichten te trekken. Hij had iets, was innemend, kon je inpakken. En voor ik het vergeet: hij had krulletjes.’

Juf Nancy kreeg drie Hazard-broers over de vloer. ‘Thorgan was gereserveerder en deed zijn uiterste best. Kylian was een karaktertje: bij hem moest je hopen dat hij er die dag zin in had.’ Hun ouders volgden de kinderen op school van zeer nabij op, zeker zijn moeder, zegt de juf. ‘Als er wat was, kwamen ze dadelijk langs. Ze moedigden hun kinderen wel aan. Die moesten zich niet laten doen en Carine en Thierry waren niet het soort ouders dat hun kroost met de grond gelijkmaakte. Maar ze moesten gehoorzamen. Ze legden Eden de reden van een beslissing uit, maakten hem eventueel duidelijk dat hij een bepaald gedrag niet meer mocht vertonen en gingen over tot de orde van de dag’, vertelt juf Nancy. ‘Onlangs bezocht Eden de school en toonde hij zich respectvol. Ik krijg altijd een *bisou* en hij vraagt me hoe het gaat.’

‘Een goed element’, blikte Françoise Cols terug op het derde leerjaar waarin ze Eden Hazard in de klas had. Een belangrijk leerjaar, dat derde. ‘De hoeveelheid leerstof is aanzienlijk, met veel nieuwigheden, zoals werkwoordsvervoegingen

die redelijk zwaar zijn.’ En waaraan Eden een hekel had, vertelde hij eens. ‘Stilaan maken de kinderen dat jaar de overgang van concreet naar abstract denken. Hij was overigens beter in wiskunde dan in Frans. Eden deed het goed. Redelijk leergierig, ja. Lette op, had discipline. Iemand met mogelijkheden. Toen de bel voor de speeltijd luidde en de kinderen in de rij gingen staan, moest je hem als leerkracht afremmen. Hij zou de trap in tweeën gebroken hebben om zo snel mogelijk te kunnen voetballen. *Il ne vivait que pour le foot*’, was juf Françaises indruk. ‘Eden was een kind met wie je geen problemen had. Wel een impulsief kereltje en daarmee bedoel ik dat hij barstte van de energie. Vriendelijk en beleefd, goed opgevoed. Liep mooi rechtop. Het viel op dat hij zelfverzekerd was.’

‘Mijn herinneringen?’ vraagt Muriel Donners, meer dan vijftien jaar nadat ze Eden Hazard in het vierde leerjaar had onderwezen. ‘Ik weet niet waarom het mij bijgebleven is, maar hij heeft me eens gevraagd wat *cuir* was. Dat is de stof waarmee je voetbal speelt, vertelde ik hem. Zijn ernst. Zijn uitstraling ook. Hij luisterde goed. En als hij iets deed, spande hij zich ten volle in. *Il allait jusqu’au bout des choses*. Zo had hij een mooi geschrift, verzorgd, wat voor een jongen op die leeftijd inderdaad niet altijd vanzelfsprekend is. Tegelijk was hij uitgesproken sociaal. Altijd bereid om klasgenoten te helpen.’ Eden speelde ooit op een schoolfeest mee in de muzikale komedie *Roméo et Juliette, de la haine à l’amour*. De komedie was gebaseerd op het toneelstuk *Romeo and Juliet* van William Shakespeare en gaat over een onmogelijke liefde tussen vijandige families. Donners: ‘Hij zong als een volleerd acteur-zanger mee in het lied “Les rois du monde”.’

Marc Embise was twee jaar onderdirecteur van Eden Hazard in de humaniora voor zijn leerling in Frankrijk naar school ging. Intussen heeft ook Embise de school verlaten. Hij is directeur van het Institut Cardinal Mercier waar John-John Dohmen gestudeerd heeft, in 2017 uitgeroepen tot beste hockeyspeler ter wereld. De man heeft de Hazards gekend. ‘Thierry en ik waren een jaar of 16, 17. Hij was lid van de Patro en ik van de scouts. Een gewone kerel, sympathiek. We hebben samen mooie avonden beleefd.’

‘Die twee jaar dat ik Eden op school meemaakte, maakte hij de overgang van kind naar tiener. Wel, hij was perfect in evenwicht. Het gebeurde dat hij van die kinderlijke kwajongensstreken uithaalde, maar nooit iets ernstigs. Hij is nooit naar mijn bureau geroepen. Beleefde jongen, goed opgevoed in een hecht gezin. In het tweede jaar waren zijn klasgenoten niet altijd even voorbeeldig, maar hij behoorde tot zij die zich goed gedroegen. Natacha ook, die in zijn klas zat, de dochter van een arts uit Ecaussinnes. Intussen zijn ze getrouwd, hebben ze drie kinderen en zijn ze al meer dan tien jaar samen. Ongelooflijk, toch? Eden heeft

niet voor het type mannequin gekozen maar voor een gewoon meisje uit zijn klas dat waarschijnlijk ook zijn eerste liefde was. Natacha was introvert, iemand die de aandacht niet opzocht, maar wel wijs en slim. Ze is afgestudeerd in de Latijnse en deed de meer literaire richting.'

Oud-directeur Marc Embise: 'Wij waren zeker niet laks, maar ik zou ons ook niet streng noemen. Er heerste discipline. Het was duidelijk wat mocht en wat niet. Wij boden kwaliteit met een menselijke aanpak en wilden een familiale school zijn. Dat kon ook: onze leerlingen gedroegen zich in de regel correct. Weet dat Braine-le-Comte een kleine stad is waar iedereen iedereen kent. Eden deed het goed en deed gewoon. Hij ging op in de massa. Iemand die het leven van de zonnige kant bekijkt. De Sinterklaaswedstrijd was een ander paar mouwen. Een ploeg leerlingen uit het eerste en tweede jaar nam het toen op tegen de leerkrachten. De match eindigde op 0-0, maar de leerlingen hadden de overwinning verdiend. Eden speelde letterlijk met hun voeten, maar twee of drie leerkrachten waren slechte verliezers en gedroegen zich brutaal en onsportief. Ze overdreven.'

'Thorgan was anders dan Eden: hij ijverde ervoor om veel punten te behalen. Een goede leerling. Kylian was meer een *spiro* (robbedoes) en rustelozer. Zo heb je er ook altijd eentje in het gezin. Hij veranderde na het eerste jaar van school en koos voor een technische opleiding. Wat mensen zeker ook moeten weten: de Hazards zijn zeer gehecht aan de streek, hun *terre* en *terroir*.'

'BESTAAT GOD, MENEER?'

Patrice Naldi gaf Eden in de humaniora godsdienst en geschiedenis en had hem twee jaar lang zes uur per week in de klas. Hij was ook trainer van de schoolvoetbalploeg. Mijn ontmoeting met deze leerkracht was van groot belang om Eden Hazard goed in te schatten. Naldi straalt wat uit, is vriendelijk en vastberaden, een goed psycholoog en buitengewone inspirator. Hij staat symbool voor het type leerkracht dat je eeuwig dankbaar bent omdat hij je begeleidde toen je als zoekende, onzekere tiener je innerlijke zelf en je plaats in de wereld zocht. Naldi heeft nagedacht over de grote levensvragen. Samen met de ervaringen in zijn eigen leven en zijn kwaliteiten als pedagoog heeft hem dat tot een leerkracht gemaakt die iets te vertellen heeft dat de leerinhoud overstijgt. Eden Hazard kwam hem op het juiste moment in zijn leven tegen.

'Ik geef al bijna 25 jaar les en ben nog altijd even gemotiveerd', zegt Naldi als we in een klas plaatsnemen. 'Leerkracht zijn is een roeping.' Patrice Naldi is overtuigd katholiek en draagt dan ook de Blijde Boodschap uit. 'Ik ben een man

van het geloof, geleidelijk aan geworden. Maar ik indoctrineer niet. Ik reik de kinderen alleen verhalen aan. Ik geloof niet in het toeval, wel dat er voor alles een reden is. De manier waarop ik met Eden omging en de thema's die we bespraken, stemden overeen met de waarden van zijn familie.' Naldi beroept er zich allerminst op, maar Eden beschouwde zijn leerkracht als een vertrouwenspersoon bij wie hij met levensvragen terecht kon.

Ook hier duikt het toverwoord *proximité* op. In de Franse, zuiderse cultuur is het van belang dat mensen met vragen snel bij de juiste persoon terechtkomen. Lage drempels en een grote basis van vertrouwen. De lijfspreuk van Frankrijk is niet zomaar *Fraternité, égalité, liberté*. Er is dikwijls meer respect voor privacy en persoonlijke vrijheid dan in de noordelijke Europese landen, meer respect voor individualisme kortom. Tegelijk is de solidariteit, de broederlijkheid, er soms groter. 'Die nabijheid is een soort preventie', zegt Naldi. 'Als je als leerkracht weet wat zich in het hoofd van een leerling afspeelt en de leerling weet dat hij makkelijk bij je terecht kan, smoor je problemen in de kiem. Op school hebben de leerlingen respect voor de leerkrachten, maar de afstand tot de leerkracht houden we zo klein mogelijk zodat de leerling ons durft aan te spreken. Een leerkracht is een gezags- en ook vertrouwenspersoon.'

'Eden stelde me dikwijls vragen over het geloof', zegt Naldi. 'Hij deed dat in de les, maar veel meer buiten de les. Het is geregeld gebeurd dat we napraatten. *Il était en recherche de foi*. "Wat denkt u ervan, meneer", vroeg hij, en stelde vragen. "Komt er nog iets na de dood?" En "Zal ik mijn vader dan nog terugzien?" of "Bestaat God?" Ik zei dat ik het niet zeker wist, maar dat er een mogelijkheid bestond.'

Zegt de leerkracht: 'Voor iemand van 13,5 tot 14 jaar zijn dit opmerkelijke vragen. Ik vond het vooral mijn taak om hem vertrouwen te geven, om hem de kans te geven zijn vragen te stellen en hem zelf te laten nadenken over de antwoorden. Zelfs al gaf ik hem natuurlijk antwoord vanuit mijn visie, die op de Bijbel gebaseerd is. Nu, de voedingsbodem was er. In de familie Hazard was spiritualiteit aanwezig. Materialisten zijn het helemaal niet. Misschien werd die spiritualiteit niet met zoveel woorden besproken, maar Eden zag hoezeer die deel uitmaakte van het leven van zijn grootouders en zich uitte in de sociale beweging van zijn ouders. Hij wist dat zijn vader les gaf aan kinderen met een leerachterstand. Bij sommige onderwerpen was ik nogal radicaal. Als hij in het voetbal wilde slagen, zei ik, mocht hij niet roken, want dat zou catastrofaal zijn. Zijn levenshygiëne is opmerkelijk. Zelfs als tiener al zag ik hem geen chips eten.'

Wie Eden Hazard alleen maar kent van zijn frivole dribbels en grappige mediaoptredens valt wellicht van zijn stoel bij dit soort verhalen. Het bewijst dat

hij allerminst een lolbroek zonder inhoud is, maar integendeel iemand die al op jonge leeftijd over levensvragen nadacht. Het toont aan dat hij een bepaalde diepgang bezit.'

Ik verwijs nogmaals naar *liberté*: de persoonlijke vrijheid die eenieder heeft. Het Frans kent de term '*mon jardin secret*'. Het verwijst naar het deel van je innerlijke dat je niet prijsgeeft in het openbaar. In Nederlandstalige media komt het in diepte-interviews geregeld voor dat een beroemd persoon zijn ziel blootlegt, omdat de journalist op zoek gaat naar de mens achter de beroemdheid. In Franstalige, zuiderse media gebeurt dit minder en ziet men de ziel meer als een *jardin secret* waarnaar een interviewer beter niet tot in detail doorvraagt.

Naldi: 'Eden was niet per se de briljantste en vlijtigste leerling. Hij deed wat moest. Thorgan deed het qua punten beter. Eden toonde zich wel betrokken in mijn lessen. Er zat leven in hem. Hij toonde zich visueel ingesteld, was verbaal zeer actief maar schreef minder graag, en was het meest geboeid door culturele, sociale thema's en geschiedenis. Ik vertelde veel over het leven van belangrijke historische figuren en dan hing hij aan mijn lippen. Zo bekeken we de film *Daens*, naar het boek van Louis Paul Boon, over een priester die zich inzet voor sociale rechtvaardigheid. Dat sprak hem aan. Ik zei dat hij door zijn voetbaltalent misschien de kans zou hebben om op een dag rijk te worden, en dat het dan aan hem zou zijn om te beslissen of hij zou delen. Het thema "verraad" boeide hem ook, waarom dat plaatsvond, die kleinmenselijkheid.'

Patrice Naldi gaat als katholieke leerkracht mee met zijn tijd. In zijn lessen kwam de hevig antikatholieke Belgische chansonnier Jacques Brel met zijn bijtende maar bloedstollend mooie liedje 'Ces gens-là' aan bod. Het gaat over een man en vrouw die elkaar beminnen maar niet mogen trouwen, omdat de man volgens haar familie de vrouw niet waard zou zijn. Naldi: 'Brel was misschien geen katholiek maar zeker een humanist en visionair.' De leerkracht leerde de leerlingen de Fransman Père Guy Gilbert kennen, de onconventionele priester met de witte haren en het leren jack die zich om jeugddelinquenten bekommert. Ook met Soeur Emmanuelle maakten de leerlingen kennis. Zij was een Belgische non die het lot van de kinderen en armen verbeterde.

Leerkracht Naldi kent ook de sportklassiekers. 'Ik liet Eden videobeelden zien over Johan Crujff, die hij niet kende, en over de tennisspeler Ilie Nastase. (Naldi speelt zelf tennis.) Nastase had wel iets van Hazard: hij deed ook iedereen de hele tijd lachen, was een showman. Al overdreef Nastase soms en doet Hazard dat niet. Dat zei ik Eden en was wat ik hem duidelijk wilde maken.'

Naldi: 'Voor Eden is het leven geen *corvée*, maar een feest waarin hij bijna de hele tijd welgemutst rondloopt. Door goed te voetballen geeft hij anderen cadeautjes, visuele snoepjes, waardoor ze zich goed voelen. Hij voetbalt voor

zijn plezier. Daarom zal voetbal voor hem nooit alleen maar een beroep zijn. Voetbal is zijn levenslot. En met zijn dribbels heeft hij nooit de bedoeling om de tegenstander belachelijk te maken. Dat sociale element heeft hem altijd gekenmerkt. Hij is dan wel een dribbelaar maar geen *personnel*.' Een *personnel* is een zelfzuchtige speler die zo min mogelijk passes aan ploegmaats geeft. 'Eden was in zijn klasgenoten geïnteresseerd en zorgde ervoor dat zij al eens in het zonnetje stonden. Als we in de klas een thema aankaartten, vroeg hij een klasgenoot soms wat die ervan dacht om hem te tonen dat hij hem waardeerde en zijn mening belangrijk vond.'

JONGLEREN MET EEN DRANKBLIKJE

Naldi: 'Op een dag zag ik hem achttien keer met een drankblikje jongleren. Ik kon hem straffen maar deed het niet. Wat er op dat ogenblik gebeurde, was *un événement*, ik kan het moeilijk in woorden vatten. Dat moet je laten gebeuren, het was bijna een magisch moment, pure schoonheid. Soms gebeuren er nu eenmaal dingen waarvoor er geen uitleg bestaat. Daar moet je als leerkracht oog voor hebben.'

'Kijk, het is gebeurd dat hij me vlak voor een toets zei dat hij niet gestudeerd had. Omdat hij er door zijn voetbalactiviteiten geen tijd voor had gehad, beweerde hij. In die tijd waren er in België voor sportieve toptalenten geen faciliteiten die ze toelieten om sport en studie te combineren. Wel, ik stelde zo'n test uit. Ik zei hem dat ik in hem als voetballer geloofde. "U zegt dat ik het ga maken in het voetbal?" vroeg hij eens. "Ja," zei ik, "je hebt het talent, de werkkraft en het verstand." In zijn godsdienstschrift schreef hij eens dat hij de Ballon d'or wilde winnen. Qua ambitie kon dat tellen.' Naldi: 'Weet je wat ik hoop? Dat Thorgan en Eden Hazard ooit samen in de nationale ploeg samenspelen zoals de broers Luc en Marc Millecamps in de jaren tachtig: als gentlemen, als heren, bescheiden.' Een paar maanden na het gesprek kwam Naldi's wens uit.

In zijn tweede humaniorajaar deed Eden ter gelegenheid van Sinterklaas mee met de voetbalwedstrijd van leerlingen tegen leerkrachten. 'Ik organiseer die match elk jaar,' zegt Naldi, 'en verzeker u dat het een evenement is. Met twee ploegen die het veld opkomen zoals in het echte voetbal, met joelende supporters op de banken – zoals Natacha. Eden maakte een onmogelijk doelpunt: hij deed drie bruggetjes en scoorde met het hoofd. Een kleine Maradona. En dan moet u weten dat zijn kopspel veruit het minst ontwikkelde deel van zijn spel was. Een magisch moment waarop je beseftte dat dit om veel meer ging dan een jongen die

heerlijk scoort.’

‘Op een dag zette ik hem om God weet welke reden vooraan in de klas, naast een meisje met de naam Natacha. Ze leerden elkaar zo beter kennen. Ze zijn hier dat jaar elkaars liefje geworden, zijn intussen getrouwd, hebben kinderen en zijn nog altijd samen. Dat is toch een half mirakel! Haar droom was om moeder te zijn en een gezin te stichten. Als het in de godsdienstles over liefde en het leven in een relatie ging, over het mysterie van het leven, over ieders levensproject, was ze uitermate geboeid. Niet de grootste prater, al stelde ze vragen. Ze was emotioneel en gevoelig.’

‘Ik ben een van de tientallen leerkrachten die geprobeerd hebben om Eden zich zo goed mogelijk te laten ontplooiën en heb gedaan wat ik vond dat ik moest doen, als leerkracht en mens. Ik had de indruk dat hij aandachtig luisterde en iets aan onze gesprekken had. Als ik zie hoe hij bij Chelsea naar de wereldtop toe groeit en al trofeeën won bij die club en bij Rijsel, hoe hij kapitein is bij België, hoe dat alles perfect in evenwicht lijkt met zijn gezin en zijn kinderen en hoe hij in de media verschijnt, dan kan ik niet anders dan mijn petje voor hem afnemen. Hij is een voorbeeld voor iedereen. Dus ja, ik heb het grootste respect voor hoe hij zich als mens en voetballer ontwikkeld heeft. We zijn er als school uitermate trots op dat we zo iemand als leerling hadden.’

LEGE SCHANDAALBLADZIJDEN

‘Eerst dachten we dat Eden sportleerkracht zou worden’, zei zijn moeder. ‘Hij was een goede leerling, maar *ce n’était pas une tête*. Zijn hoofd stond niet naar studeren.’ De ouders werkten twintig tot dertig jaar buitenshuis, maar dat heeft ze niet tegengehouden om hun vier kinderen zonder ongelukken op te voeden. Op de schandaalbladzijden van kranten zoek je vergeefs hun naam. De Hazards rijden geen luxeauto’s in de prak, doen geen domme uitspraken... Je zou je op de duur afvragen wat er met hen scheelt.

Carine en Thierry lijken als ouder dus met vlag en wimpel geslaagd. Het zal geholpen hebben dat leerkrachten in België om en bij drieënhalve maand vakantie per jaar hebben. Zo beschikten ze dus over veel tijd om op adem te komen en kort op de bal te spelen. Zelfs tijdens het schooljaar hadden ze het in vergelijking met vele collega’s rustiger: leerkrachten lichamelijke opvoeding wacht thuis geen verbeterwerk. Maar daarmee alleen red je het niet als je vier wildebrassen hebt rondlopen. Hoe dan wel? Omdat ze van hen evenwichtige mensen gemaakt hebben. De Hazard-kinderen hebben geleerd om mentaal en fysiek gezond te leven. Eden, Thorgan, Kylian en Ethan kregen te horen dat ze in

de omgang respectvol, beleefd, vriendelijk en solidair moeten zijn. Een elegante om-gangsstijl, daar hamerden hun ouders op. In de Latijnse cultuur, zoals de Franse, is *savoir-faire* belangrijk. Sociale lomphed is er een misdrijf waarmee je je buitenspel zet. Mensen zijn het gewoon om op een hartelijke, gastvrije manier met elkaar om te gaan. Een omhelzing, een begroetingskus, een gesprek over koetjes en kalfjes, maar ook oprecht informeren naar elkaars gezin zijn voor vele Franstaligen geen holle rituelen maar een springlevend bewijs van goede omgangsvormen. En die zijn de basis voor sociale relaties. Het laatste wat hun ouders wilden, was dat hun zonen de reputatie van een zootje ongeregeld kregen. Carine zei: ‘Dat onze kinderen zichzelf blijven, normale en eenvoudige mensen, is onze grootste trots.’

Intellectueel, cultureel en artistiek hebben de Hazards zich minder ontwikkeld, hoewel schoolresultaten van belang waren. Een muziekinstrument bespelen, toneelspelen of boeken lezen was hun *fort* niet. Toch valt op dat ze goed uit hun woorden komen, zich vlot uitdrukken en open van geest zijn. Eden en zijn broers spreken zich in het openbaar wel zelden uit over maatschappelijke feiten. Hun probleemloze omgang met ploegmaats en vrienden met een andere huidskleur, cultuur en nationaliteit getuigt onmiskenbaar van breeddenkendheid, maar vraag ze niet elke dag de krant uit te spellen.

‘Moeder en vader duwden door voor de studies, die waren het allerbelangrijkste’, zei Eden. Het was allerm minst de bedoeling dat ze er in de klas met de pet zouden naar gooien. Het doel van voetballen of welke sport ook was allesbehalve om van de kinderen competitiebeesten en wereldsterren te maken. Wel om voor een activiteit te kiezen waarbij ze gezond bezig zijn en plezier scheppen. De mentale training was meegenomen: inzet, volharding, omgaan met winst en verlies, doelen stellen, tactisch denken. En sport scherpt sociale vaardigheden aan, zoals inlevingsvermogen en ploeggeest.

Vier kinderen hebben Edens ouders, maar er is nog iemand die nauw met hen verbonden is. Michaël Marcou is een middertiger die hen al bijna twintig jaar kent. Marcou is de verantwoordelijke van de vzw Footballissimo, die sportstages opzet. Hij coördineerde het Hazard Tournament in Braine-le-Comte in mei 2017. ‘Op mijn 16de was ik trainer bij Stade Brainois’, vertelde hij in *La Dernière Heure*. ‘Thierry Hazard heeft me bij die eerste stappen begeleid. Ik woonde vijfhonderd meter verderop. Mijn ouders zijn gescheiden en ik heb met mijn genetische vader geen contact gehad. Tijdens mijn adolescentie heeft Thierry die rol op zich genomen. Ik beschouw hem als een vader.’ De Hazards noemen hem ‘*le grand Mika*’.

Een opvallend getuigenis, dat weerom blijkt geeft van Thierry Hazards

engagement. Hij fungeerde zowat als een pleegvader toen hij zelf nog geen kinderen had, want Eden is pas na Michaël Marcou geboren. Diezelfde Michaël werd babysitter bij de Hazards. Marcou bracht bij Stade Brainois als trainer Thorgan het abc van het voetbal bij. ‘Als kleine jongen was hij redelijk vinnig. Hij wilde altijd winnen en heeft als een gek gewerkt om er te raken. Soms heb ik de indruk dat hij drie longen heeft: hoe die op een veld kan lopen... Eden heeft het gezien zijn natuurlijke kwaliteiten makkelijker gehad, al heeft hij er ook voor moeten werken. Ik herinner me dat je Thorgan met een gezelschapsspel kon afleiden. Bij Eden was dat bijna onmogelijk. Kylian is het zotje van de bende: als kind één brok zenuwen en een avonturier die niet altijd aandachtig omging met het advies van zijn trainers. Hij was moeilijk in het gareel te houden.’

Marcou: ‘De familie is altijd met de voeten op de grond gebleven. Niemand maakte zich ooit druk. Thierry en Carine wonen nog altijd in hetzelfde huis en gaan tijdens de vakantie altijd naar dezelfde Franse camping. Je zult hen nooit zien opscheppen op het dak van een toren in Dubai.’

ALSMAAR BETER LEREN VOETBALLEN

Hoofdstuk 3: Speelse jaren bij RS Brainois en AFC Tubize

Eden Hazard was nauwelijks de kleuterschool ontgroeid toen zijn voetbalkunstjes al monden deden opvallen. Logisch voor iemand wiens ouders allebei op een goed niveau voetbalden en die in de avenue du Stade naast een... stadion woonde. Het verhaal van de appel en de boom? Ja en nee. Nee, omdat Carine en Thierry beseften dat het weinig zin heeft om kinderen een hobby aan te praten. Hoeft het te verbazen dat Edens vader in *Le Soir Magazine* vertelde: 'Ik heb hem helemaal niet aangemoedigd om te voetballen. We hebben hem wel met sport opgevoed, maar niet als voetballer.' In de tv-documentaire *Jeu de Hazard* bevestigde Carine wat haar man vertelde. 'We hebben de kinderen helemaal niet gedwongen om te voetballen, integendeel. We hebben hen met vele andere sporten laten kennismaken. Op een bepaald ogenblik hebben ze dan hun keuze gemaakt, en die viel op voetbal.' Aan de Franse krant *L'Équipe* zei ze zelfs dat ze Eden 'in het begin hadden afgeremd'. Hun oudste zoon heeft dat beeld bevestigd van ouders die sportbeoefening stimuleerden maar nooit opdrongen. 'Al lag er bij ons altijd wel ergens een bal', voegde hij eraan toe.

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Zo herinnerde zijn moeder zich dat hij als 8-jarige in juli een arm had gebroken en dat die in het gips stak. Het had hem niet tegengehouden om de bal in de tuin eindeloos tegen de garagemuur te tikken die als doel diende. Een andere keer was Eden uitgegleden bij een waterspelletje en lag zijn knie open. Hij werd genaaid met twaalf hechtingen en vertrok de dag erna met het gezin op vakantie naar Spanje. Het was de gelegenheid bij uitstek om ook zijn linkervoet te oefenen.

Thierry herinnert zich de dag toen de vlam in de pijp sloeg. 'Eden zag zijn peter Michaël Montemurro de kleintjes trainen en is over de omheining gesprongen om met hen te voetballen. Hij is de hele week gebleven en dat heeft

alles in gang gezet.’ Hij was toen, april 1996, vijf jaar en drie maanden oud. Het was zijn vader die hem de zin om te voetballen had bijgebracht, beweerde hij. Eden is daarna blijven meetrainen, zonder dat hij bij de club was aangesloten, wat hij in de zomer wel deed. ‘Eden was een klein Kuifje’, sprak trainer Michael. ‘Levendig en even snel als jongens die twee jaar ouder waren. Hij beschikte over veel psychomotoriek.’ Edens voeten luisterden dus goed naar zijn hersenen.

Eden blonk in ongeveer alle sporten uit. Neem nu armworste-len-in-het-zwembad. Een van de oudste filmpjes die je over hem op internet terugvindt, is een video uit mei 1997 van dertien seconden. Eden was 6 jaar. Op de voorgrond, in een tuin, bevindt zich een opblaasbaar kleuterzwembad met een beetje water. Eden staat rechtop in het badje en draagt een zwembroek. Hij wringt zijn neefje en beste vriend Jolan Minne met een luide kreet de arm om en duwt hem tegen de bodem. Daarna roept hij uitgelaten: ‘Ik heb gewonnen!’ Hij kijkt richting camera, stapt opgewonden uit het bad en vraagt: ‘Wie heeft er gewonnen, mama?’ Carine maakt de naam van de winnaar bekend: ‘Eden.’ Zijn blik is goud waard. ‘Ben ik het mama, ben ik het?!’ ‘Ja’, antwoordt zijn moeder.’ Juichend steekt hij zijn armen in de lucht terwijl zijn neefje met een van pijn vertrokken gezicht naar zijn mond en arm tast. ‘Jaaa, ik heb gewonnen!’ Zelden heeft Eden de tegenstander meer oorlogswonden toegebracht.

SPRING VAN DAT DAK AF

Er zat vuur in het ventje. Te gast bij Jolan sprong hij eens van een dak in een zwembad. ‘Op het moment dat ik sprong, zijn er dakpannen gebroken. Maar goed, ik ben in het zwembad terechtgekomen en dat was het belangrijkste’, haalt hij het zich in *L’Équipe* voor de geest.

Hij was naar eigen zeggen zeer goed in judo en in atletiek ‘ook niet slecht’. Volgens zijn moeder kon hij al na twee (privé)lessen zwemmen en kwam Eden bij joggings ook altijd als eerste aan. Kortom, in alle sporten was hij meteen als een speer vertrokken. Volgens haar had dat met zijn lichaam te maken: hij was klein en had een zeer laag zwaartepunt. Dat hielp enorm. Mettertijd zou hij tot een evenwichtskunstenaar uitgroeien die zelfs in een circus metershoog op een dun koord probleemloos halsbrekende kunstjes had kunnen uitvoeren. Maar waarom verkoos hij voetbal? Voetbal was *makkelijker*, zei Eden. Hij had alleen een bal nodig. En aan de andere kant van de tuin bevond zich dan ook nog eens een voetbalterrein. Ideaal.

Zijn balbeheersing was onovertroffen. Op zijn 7de en 8ste maakte hij er een

sport van om zijn record jongleren te verbeteren. ‘Terwijl hij vijfhonderd keer jongleerde [de bal hooghield, zonder dat die de grond of zijn armen raakte], kwamen zijn ploegmaats nauwelijks aan tien keer’, vertelde zijn tweede clubtrainer, José Authom. ‘Het was bijna een probleem om hem in de groep te hebben.’ De trainer verwijst naar het niveauverschil. Hazard meent dat zijn record 536 hooggehouden ballen bedraagt. Soms telden zijn vriendjes trouwens mee. De reden waarom hij het op 536 keer hield, is eenvoudig: ‘Het deed te veel pijn aan mijn benen.’ Naar verluidt had hij er om en bij twintig minuten voor nodig. Na dat record vond hij het welletjes. Hij had er geen zin meer in. In *Le Parisien* verbaasde José Authom door te beweren dat Eden alles al kon toen hij hem onder handen kreeg. ‘Ik kon hem niets meer bijleren.’

Het voetbalvirus zat niet alleen in het gezin Hazard, maar had de hele familie besmet. Edens opa Francis had een zaadje geplant en dat was op ongemeen vruchtbare bodem terechtgekomen. Eden vertelde bijvoorbeeld dat zijn ooms onder de naam Hazardboys minivoetbalden. Thierry vermoedt dat zijn oudste zoon kwaliteiten van beide ouders heeft overgenomen. ‘Thorgan heeft meer mijn lichaamsbouw. Eden is meer zijn mama: explosief, snel met de bal aan de voet, hij ruikt goals. Van mij hebben ze meer het spelinzicht en intelligentie, maar dat mag ik niet te luid zeggen’, grapt hij in *Het Laatste Nieuws*. Eden sluit zich daarbij aan. Hij meent dat hij zijn snelheid op het veld, of liever gezegd zijn versnelling, aan zijn moeder dankt. ‘Die kwaliteit van snelheid heb ik enkele meters, niet op een lange afstand. Daarna ben ik snel moe. Maar die inspanning op de eerste vijf, tien meter, bij de start: daar ben ik niet slecht in’, sprak hij in *France Football*.

De imposante Pascal Delmoitiez is al sinds tientallen jaren afgevaardigde van Royal Stade Braines eerste elftal, vertelt hij me. Hij ziet zijn eerste ontmoeting met Eden nog zo voor zich, vermoedelijk in 1996. ‘Het is misschien de vijftigste keer dat ik de anekdote vertel,’ lacht hij, ‘maar de eerste keer voor een levensverhaal.’ Het voetbalseizoen moest nog beginnen; het grasveld was net ingezaaid. Wie dan het gras betreedt, laat staan erop voetbalt, pleegt heiligschennis. Eén jongetje bezondigde zich er niettemin aan. Of hij wist dat wat hij deed verboden was, is nooit duidelijk geworden.

Er stond een bordje ‘Verboden’, zegt Delmoitiez, maar mogelijk had de jonge overtreder dat niet gezien. Delmoitiez kookte en kwam driftig aangestapt. Hoe dichterbij de plaats van het misdrijf, hoe meer zijn mond openviel. ‘Het jongetje was blootsvoets en trapte de bal in de winkelhaak. Met veel kracht. En geen plastic bal. Een echte bal, van leer!’ Delmoitiez maande de onverlaat aan om het veld te verlaten. De kleine liep snel naar de hoekschopvlag, verdween in het struikgewas en stapte een tuin in. Toen snapte Delmoitiez het. Het kon niet

anders of het was de oudste van Thierry. Tien jaar later nodigde Eden Delmoitiez en andere clubbegeleiders in Londen uit om de wedstrijd van Chelsea tegen Middlesbrough bij te wonen. ‘Hotelovernachting, een zitje in het midden van de tribune en een bezoek aan de spelersreceptie inbegrepen. Dat heeft me enorm geraakt.’

BUITENAARDS WEZEN

Aan het einde van die zomervakantie werd Eden lid van de jeugd van Les P’tits Blancs bij Royal Stade Brainois. Het was alsof er een goochelaar-tovenaar bij de amateurclub was neergestreken. ‘*Un extra-terrestre,*’ zegt Delmoitiez, ‘een buitenaards wezen dat er met kop en schouders boven uitstak. Hij leek geboren met een bal in de buik. En toch was hij niet iemand die alleen maar aan eigen succes dacht. Hij gaf met minstens evenveel plezier de bal aan een ploegmaat zodat die kon scoren.’

Eden dribbelde alles en iedereen en scoorde met de ogen toe. Sindsdien is hij geen spat veranderd. Als hem later gevraagd wordt naar de betekenis van de uitdrukking ‘*Je fais du Eden*’ legt hij dat zo uit: ‘Dat wil zeggen dat het goed gaat, dat ik ervan *geniet* om te spelen. Het gaat om de kerel die dribbelt, die probeert om voorin iets bij te brengen.’ Plezier beleven (geen sleur of routine), aanvallen (niet verdedigen), creatief zijn (wars van alle tactische opdrachten gewoon zijn intuïtie volgen). Bij Chelsea FC hangt tijdens de thuiswedstrijden op Stamford Bridge een tifo met het opschrift ‘*Garden of Eden*’.

Op zijn voetbalfilosofie gaf hij nooit toe, gaf hij in *Le Soir* te kennen. ‘Tot nu hebben al mijn trainers me, althans met de bal, redelijk vrij gelaten. Niemand heeft me in een keurslijf gedwongen door te zeggen dat ik alleen maar op links mocht spelen of de hele tijd moest verdedigen. Dat waardeer ik. En ik heb het ook nodig. Als een coach me zou opdragen om op de linkerflank te blijven, daar acties te maken en een voorzet te geven, denk ik niet dat ik het zou kunnen.’

Thierry zag dat het bij voetbalclub Royal Stade Brainois of RSB op wieltjes liep, zeker omdat zijn *gamin* zich ook goed, zelfs voorbeeldig gedroeg. Toen hij tien was, kende de scheidsrechter RSB in een uitmatch, tegen een uitstekende tegenstander, een doelpunt toe. De bezoekers leidden daardoor met 0-1. Eden stapte op de arbiter af en vertelde hem dat de bal een paar centimeter buiten de lijn was gegaan toen hij de beslissende voorzet had gegeven. De ref keurde de treffer af.

Het valt op dat Eden zich door overtredingen nu nog altijd amper van de wijs

laat brengen. Dat doet hij bewust, om negatieve energie te vermijden. Hij vat de overtredingen als een teken van onmacht van de tegenstander op. ‘Ik zie niet in waarom ik zou moeten reageren’, liet hij in de Britse krant *The Independent* noteren. ‘Het is inderdaad een menselijke reactie maar het gaat om de manier waarop ik opgevoed ben.’ Een overtreding beschouwt hij als iets waar hij kracht uit put. ‘Ik ben het gewoon geworden om klappen te krijgen. Hoe meer ik er krijg, hoe gelukkiger ik ben. Ze geven me zin om de andere een poepje te laten ruiken, maar altijd op een voetballende manier. Hoe meer fouten ze maken, hoe ver-betener ik ben om te slagen.’ Het gedrag van een ander heb je niet in de hand, je eigen gedrag wel.

EEN ZELDZAME BODYCHECK

Die aanpak huldigt hij al eeuwen. ‘Sinds ik bij Rijsel debuteerde, heb ik veel stampen gekregen en heb ik ermee leren omgaan. Ik spits me toe op de wedstrijd en ga niet op provocaties in. Adrenaline verzacht de pijn. En ik ben klein, maar sta stevig op mijn benen. Ik kan incasseren.’ Eden Hazard is nochtans ook maar een mens. En zo had hij er in november 2017 eens genoeg van. De poppen gingen aan het dansen toen West Bromwich Albionspeler Gareth Barry op het kwartier op Edens enkel ging staan. De Chelsea-speler ging met een grimas neer. De scheids floot geen overtreding. West Brom bleef de bal rondtikken in plaats van hem buiten te trappen. Zo kon de Belg geen verzorging krijgen. Hij bleef lang liggen, krabbelde moeizaam overeind en mankte. Die zien we niet veel meer klaarmaken, dacht je. Toen achtte hij zijn moment gekomen. Hij had de bal, zag een doorgang, versnelde en trapte laag en precies naar de linkerhoek van het doel. De doelman kon de bal nog net wegduwen. Daar dook Edens ploegmaat Alvaro Morata op en legde de bal in doel, 0-1.

Hazard bleef niettemin boos. Hij haalde verhaal bij ref Moss en maakte een wegwerpgebaar. Hij gebruikte nogmaals zijn handen, om ook aan de assistent-scheidsrechter aan de lijn te vragen of hij ogen in zijn hoofd had. En nog eens vierde hij zijn frustratie bot. Tegenspeler Grzegorz Krychowiak gaf hij een bodycheck waarop ze zelfs in het worstelen jaloers zouden zijn. Nochtans is de Pool een beer van een vent. De ref kon niet anders dan de Belg geel geven. Tien minuten later trapte hij de bal binnen, 0-2. En op het uur zorgde hij voor de eindstand. Na een verre dieptepass nam hij de bal aan, kapte een verdediger uit, duwde de bal een tikje opzij en knalde het leer tussen een kluwen van West Brom-spelers binnen. Hazard kwaad maken kan ernstige gevolgen hebben.

Twee tot drie dagen na een wedstrijd heeft hij ‘overal pijn’, heeft hij

toegegeven. Massages helpen hem erbovenop. Dankzij zijn judo-ervaring heeft hij ook het voordeel dat hij weet hoe hij veilig kan vallen. Altijd handig voor een dribbelkont die meer gras eet dan hem lief is.

Tijdens Edens jeugdwedstrijden keek Thierry toe, maar veel zei hij niet. Hij observeerde en besprak met zijn zoon nadien wedstrijdssituaties. In een van zijn vroege interviews, als 16-jarige, gaf Eden al aan dat hij weinig behoefte aan commentaar heeft. ‘Na de match spreekt mijn vader me er dikwijls over aan, maar ik vraag niet veel tips.’ Is het omdat 16-jarigen allesbehalve staan te wachten op raad van hun ouders? Omdat het vermoeiend of zelfs verwarrend werd om van iemand anders dan de coach advies te krijgen? Of was Eden iemand die moeilijk met kritiek kon omgaan? Zeker als zijn vader hamerde op wat beter kon, terwijl Eden liever het goede onthoudt en zich weinig zorgen maakt over het minder goede? Hun vader coachte Thorgan bij de U11 toen Eden en Thorgan bij AFC Tubize voetbalden. Edens jongere broer zag soms alle kleuren van de regenboog omdat pa per se wilde bewijzen dat hij zijn kind niet bevoordeelde. Daarom pakte hij Thorgan extra hard aan.

Voor de match begon, wenste Thierry zijn zoon veel plezier toe. Plezier beleven kwam op de eerste en laatste plaats. Niet hoeveel doelpunten Eden maakte was van belang, verklaarde zijn bijna altijd onderkoelde vader eens. Stimuleren, ja, pampieren, nee. ‘Als goede huisvader heb ik als principe mijn oordelen te temperen en voorzichtigheid te prediken’, maakt Thierry duidelijk. Is hijzelf een relatief koele kikker, Eden zit anders in elkaar, zegt zijn pa. ‘Er is één zekerheid: dat Eden zich in een groep goed moet voelen om ook op het veld goed te zijn.’

‘Papa heeft het bij het rechte eind’, verklapte Eden toen ex-voetballer Mbo Mpenza hem in Londen voor een interview opzocht. ‘Hij weet wanneer ik slecht gespeeld heb. En dan zegt hij weleens dat ik die dag niks waard was. Mama zegt dan dat het niet waar is. Dat ik dit of dat goed gedaan heb en dat het de anderen waren die het lieten afweten. Ze zal altijd een manier vinden om me op te beuren, zelfs als ik slecht speel. Soms maken ze er zelfs ruzie over!’ Vader slaat, moeder zalft.

Als kind krijgt hij tijdens toernooien meer dan eens de prijs van de beste speler. Hij meent dat hij een jaar of 8 was toen die eer hem na een toernooi op Standard Luik te beurt viel. RSB had in het wal-halla van het Waalse voetbal de finale gehaald. Eden kreeg de trofee net voor een wedstrijd van de Luikenaars tegen Sint-Truiden uitgereikt. Zijn mooiste jeugdherinnering als voetballer. Een jaar later roepen de organisatoren van het toernooi hem opnieuw tot beste speler uit. Hij doet tijdens dat toernooi in Luik ook mee aan een hindernisparcours. Prompt verbetert hij het record. Zijn motoriek in combinatie met zijn snelheid

van handelen is ongeëvenaard.

NEGENMAAL SCOREN MET ANDERLECHT

Toch wekt het verwondering dat hij als mooiste herinnering voor zijn Standard-trofee koos. Was hij die gedenkwaardige wedstrijd vergeten toen hij eens met Anderlecht testte en het paarse shirt droeg? Anderlecht met Hazard won met 3-9. Hij maakte de negen doelpunten. 8 of 9 was hij. Anderlecht probeerde vanaf dan tot elke prijs om Eden aan te trekken.

Eden had het als supporter aanvankelijk ook meer voor Anderlecht dan voor Standard Luik. 'Je had de keuze tussen Standard en Anderlecht en ik heb voor *les mauves* gekozen. Maar een toegewijde fan was ik allerm minst: ik ben maar één keer naar het stadion gegaan', erkent hij. In een ander interview beweert hij dan weer dat hij eerst voor Standard supporterde, daarna voor Anderlecht. 'Ik was een jaar of 6, 7 en verafgoodde de sfeer op Sclessin, maar drie jaar later was ik op een open dag van Anderlecht en dat beviel ook wel.' Het rauwe gevechtsvoetbal van Standard leek veel minder zijn ding dan het hogeschoolvoetbal van de Brusselaars.

Het waren de jaren dat Eden op school met een blikje voetbalde. Elk voorwerp dat min of meer rond was, kon als bal dienen om zijn passie te beleven. Al nam hij van thuis een bal mee voor de speeltijden. 'Ik voetbalde de hele tijd.' In de ouderlijke tuin ook, of het nu regende of sneeuwde. En de woonkamer deed meer dan genoeg dienst als voetbalterrein... De broers duwden de meubelen opzij en speelden alsof hun leven ervan afhing. Een stoel, dat was voor Eden een tegenstander die hij moest dribbelen. Tientallen dakpannen van de garage annex schuurtje sneuvelden. Eden: 'Klopt, er gingen regelmatig dakpannen stuk. Mijn vader was dikwijls in alle staten.'

NAAR HUIS, ETEN EN NAAR BED

Het jonge talent leek maar zelden een vlegel. Eén negatieve ervaring is jeugdtrainer José Authom bijgebleven. Hazard had eens geen zin en kreeg andere spelers op zijn hand. De trainer was stomverbaasd en droeg de opstandelingen op om als straf twintig keer rond het veld te lopen. De jonge snaken liepen zich een breuk. Eden vertelde het voorval aan zijn vader, die er niets van begreep. Zijn zoon speelde voetbal. Alleen in atletiek loop je toch veel rondjes? Toen Thierry er de trainer over aansprak, werd duidelijk dat Eden de

reden verzwegen had. Of het waar was dat ze niet wilden trainen en daarom straftoertjes hadden moeten lopen? Eden kon niet anders dan met ja te antwoorden. Zijn training was meteen afgelopen. Hij moest naar huis gaan, eten en naar bed. Het is vader en opa Hazard ten voeten uit. *Il faut obéir!*

Ten laatste op zijn 9de staat een frank en vrij kijkende Eden Hazard met foto, weelderige hardos, Manchester United-truitje en interview voor het eerst in de krant, in *La Nouvelle Gazette*. Hij komt als jongste speler aan het woord tijdens een voetbalstage in het nabijgelegen Soignies, ‘deze offensieve middenvelder van 9 jaar die voor het eerst aan deze stage deelneemt’. En wat zegt hij? ‘Mijn favoriete sport is voetbal en elke dag spelen en oefenen doet me plezier. Zo is de vakantie mooi!’ Tijdens de stage ligt het accent op techniek. Hij heeft niets liever, al moet hij zich soms flink inspannen. Een van de moeilijkere oefeningen vindt hij ‘de bal opdrijven zonder ernaar te kijken, zodat je je blik op het spel en op een speler kunt richten die zich vrijgelopen heeft. Mijn kopspel moet ook beter; dat is een van mijn zwakten.’ Hij staat op en gaat slapen met voetbal. ‘Als ik van school thuiskwam, maakte ik geen huiswerk’, vertelde hij. ‘In mijn hoofd draaide het alleen om voetbal.’

In 2001 duikt hij in een video van regiozender Antenne Centre op. Hij is tien. RSB speelt met de preminiemen voor de beker en een reporter interviewt hem. Ze staan op het punt te vertrekken naar Oost-Vlaanderen voor de kwartfinale tegen Deinze. Op de vraag of hij gestresseerd is, antwoordt Eden: ‘*Un peu, mais ça va. Je me sens bien.*’ Een pronostiek? Hij lacht deugnieterig en antwoordt dat hij denkt te zullen verliezen. Hij merkt dat die eerlijke ontboezeming niet het verwachte antwoord is en herstelt zich. ‘Euh, enfin nee, we gaan winnen. Maar ik weet niet met hoeveel.’ Kamerbrede glimlach.

Eregast Jean-Marie Pfaff gaat met de jonge spelers op de foto. De camera zwenkt. Eden draagt een donkerblauw trainingsvest als hij van de bus stapt met op de rug ‘EDEN’. Hij gekscheert de hele tijd met de camera. Smoelwerk, met de handen wuiven, danspasjes... Na de wedstrijd blijft hij de clown spelen, ondanks de 6-0-nederlaag, de eerste van zijn ploeg dat seizoen. Of er geen manier was om Deinze te verslaan? ‘Nee, ze waren te sterk’, luidt zijn uitleg, terwijl zijn ogen blinken. ‘Ze waren sneller en hadden meer techniek. *Voilà!*’, lacht hij. Een korte en krachtige, snedige repliek. ‘Helemaal geen teleurstelling?’ dringt de reporter aan. Waarschijnlijk had hij tranen met tuiten huilende kinderen verwacht. ‘*Voilà!*’ klinkt Eden nogmaals kort en krachtig. Hij antwoordt op de vragen zoals hij dat zijn hele leven zal doen: eerlijk en gevat, maar hoe minder hij moet praten hoe liever.

Bij de ouders zit de sfeer er goed in. Wie aandachtig toekijkt, ziet de camera na de lange terugreis op de kantine van RSB scherpstellen. Moeder Carine voert

een folkloristisch dansje uit terwijl de aanwezigen een deuntje zingen. Haar wangen kleuren door enkele streepjes verf blauw-wit. Aan tafel klapt haar man Thierry net als de andere RSB-supporters in de handen om de maat aan te geven. In Braine is het altijd een beetje feest. Carine en Thierry helpen voor de goede luim zorgen.

EDEN PLUKT DE DAG

Thierry Hazard zei over zijn oudste zoon in *Le Soir*: ‘Eden maakt zich niet ongerust en stapt met een zekere onbezorgdheid door het leven. In het voetbal is dat zijn kracht.’ Hazard die op het veld van de spanning trilt als een espenblad, dat is inderdaad even zeldzaam als een ijsbeer in de tropen. Eden: ‘Omdat ik op een veld thuishoor. Het dient tot niets om je druk op te leggen. Ik vergeet snel. Het is beter om snel te vergeten en je geen zorgen te maken. Anders zou het me niet lukken.’ En hij voegt er een voorbeeld aan toe. ‘Ik houd er wel van om af en toe video’s van mijn wedstrijden te bekijken. Ik kijk niet met het idee dat een actie nergens naar leek en dat er werk voor de boeg is. Ik kijk om te zien wat ik *goed* gedaan heb.’

Als Eden soms de indruk geeft dat hij nonchalant is, komt dat volgens zijn vader omdat zijn manier van voetballen een ononderbroken regelmaat onmogelijk maakt. Tussen twee acties in doet hij het al eens rustiger aan om uit te blazen en de batterijen weer op te laden. ‘Maar daarom is hij bij beslissende acties niet minder betrokken.’ Volgens Thierry kan Eden hooghartig lijken. ‘Maar dat is helemaal niet het geval. Als kind was hij open en had hij het hart op de tong.’ En hij kreeg het meer dan genoeg ingepeperd om zijn voeten op de grond te houden. Thierry: ‘Wij zijn een eenvoudig gezin. Eden heeft nooit overvloed gekend. Aan de andere kant heeft hij zich ook nooit moeten doodwerken om iets te krijgen, maar ik denk dat hij zeer goed het belang van de juiste waarden kent. Het succes is hem niet naar het hoofd gestegen.’

Einde 2014 vertelde Edens moeder in *L'Équipe* dat hij ‘misschien niet genoeg *compétiteur* was’. Begrijp: hij houdt volgens haar op de eerste plaats van mooi voetbal, maar de tegenstander wordt nooit een vijand. En als hij er alles aan gedaan heeft maar toch verliest, zal hij er niet door in de put zitten. Nog eens zijn moeder: ‘Als de wedstrijd gedaan is, is het gedaan, dan houdt hij zich weer met iets anders bezig. Als hij verloren heeft, betekent dat voor hem dat de andere sterker was.’ Zoals na de nederlaag bij Deinze. Geen gepieker of zelftwijfel: aan het verleden kun je toch niets veranderen. En Eden behoudt altijd zijn zelfvertrouwen. Zijn vader vermoedt dat Edens zorgeloosheid wel een nadeel

kan zijn om een van de beste voetballers ter wereld te worden.

‘Ik denk dat ik mentaal sterk sta’, vertelde Eden in september 2016 in het maandblad *France Football*. ‘Maar een krijger ben ik niet.’ Hij gebruikt het woord *guerrier*, dat afgeleid is van het Franse woord voor oorlog, *guerre*. Hij geeft zijn moeder en vader gelijk. ‘Ik heb de houding van een gast die zich op het terrein alleen maar wil amuseren. Op dit ogenblik heeft dat me alleen maar goede dingen bijgebracht. Zoals ik ben, is het perfect. Ik zal niet veranderen, maar ik kan altijd proberen beter te worden.’

Aan verdedigen heeft hij een broertje dood. Bij de jeugd kan hij zich die houding meestal veroorloven. In het topvoetbal vragen zijn coaches zelfs hem, hun goudhaantje, om zijn deeltje van het werk te doen. Zonder hem te overbelasten en te beperken in zijn aanvallende creativiteit. Meer dan eens heeft een coach hem duchtig de mantel uitgeveegd omdat hij zijn defensieve opdracht verwaarloosde. Hazard: ‘Drie spelers vallen aan, dat is genoeg. De zeven anderen verdedigen. Het is niet nodig om met zijn elfen te verdedigen, behalve als je het tegen Barcelona opneemt. Als je te veel werkt, ben je moe. Als ik de hele wedstrijd moet verdedigen, hoef je na zestig minuten niet meer op mij te rekenen. Nochtans heb ik een goede conditie. Sommigen zijn gemaakt om te verdedigen, sommigen om aan te vallen.’

In november 2017 drukte hij zich in *Le Soir* als volgt uit: ‘Ik verkies de bal te hebben en iets te creëren. Dat is mijn voetbal. Ik zeg altijd dat ik nooit een grote verdediger zal zijn. Maar zelfs als ik niet altijd terugkom [om zijn verdedigende positie in te nemen], denk ik dat ik altijd het minimum doe om te helpen.’ Topcoaches gaan er meer en meer van uit dat naargelang het spelverloop iedere speler moet aanvallen of verdedigen. Natuurlijk zal geen enkele coach Hazard vragen om als verdediger post te vatten. Of om zijn achterlijn te halen om de oprukkende rechterflankverdediger of -middenvelder van de tegenpartij af te houden. Maar als Hazard niet meeverdedigt, nooit de tegenstander onder druk zet en niet minstens zijn zone afdekt, geeft dat de tegenstander een boulevard ruimte. Het is een les die hij pas bij Rijsel moeizaam zal beginnen te leren.

Aan de andere kant kun je Eden moeilijk een egoïst noemen. Niet naast het terrein, niet op het terrein. ‘Al van sinds ik heel klein was, houd ik ervan om mijn medespelers in het spel te betrekken. Ik blijf dat doen, want ik geef even graag een beslissende pass dan dat ik zelf scoor. Het enige verschil met vroeger’, vertelde hij in 2014 in *Le Soir*, ‘is dat ik nu naar doel trap als ik er de kans toe krijg.’ Aanvallende spelers worden afgerekend op hun aantal doelpunten en assists, eindpasses die tot een doelpunt leiden. Die bepalen in belangrijke mate hun marktwaarde. Hazard heeft lak aan statistieken: ze interesseren hem weinig.

In het diepst van zijn gedachten is hij de absolute ster. In zijn ogen is een

sterspeler trouwens veel meer dan alleen de aangever en een doelpuntenmaker. Hij ziet zichzelf meer als de orkestmeester, de kunstenaar, de *entertainer*. Al in 2009 geeft hij aan: ‘Ik moet bekennen dat ik mezelf niet als een gewone speler zie. Ik houd ervan om het spektakel te verzorgen. En mijn techniek hoef ik niet noodzakelijk te etaleren: ik heb al genoeg matches gespeeld zonder te dribbelen.’ Weer zet hij de lezer op het verkeerde been. ‘Maar als het kan om te dribbelen, waarom niet?’ Hij zegt niet: als het moet, dribbel ik graag. Hij zegt: als het kán, dribbel ik graag. Met andere woorden: hij houdt van een showtje op tijd en stond.

WEG VAN HET VERTROUWDE NEST

Als Eden tien jaar is, in juni 2001, zwaait hij met toch wat pijn in het hart zijn ploegmaats en begeleiders van Royal Stade Brainois uit. Even slikken, maar het is tijd voor een stap hogerop. Tubeke heet de bestemming, Association Football Clubs of AFC Tubize. Een club op tien kilometer afstand. Bij Tubize (Tubeke) daagt het hem al snel dat hij wat in zijn mars heeft. ‘AFC kwam toen uit in de derde afdeling (in 2018-2019 speelt Tubize in 1B) en de spelers waren sterker. Maar toch stak ik erboven uit.’

De Waals-Brabantse ploeg telde al een bekende Henegouwse creatieve spelverdeler in de rangen: Walter Baseggio. De nog beroemdere regionale grootheid Enzo Scifo, een spelverdelerdribbelaar van internationale klasse, was er eveneens aan de slag. Hazard zag Scifo als coach van het eerste elftal op de Tubeekse oefenvelden rondlopen toen hij er speelde. Het was of hij een halfgod zag, terwijl hij Scifo’s schitterende carrière toch zou overtreffen. Scifo vertelde in 2012 in *Humo* dat hij Eden en zijn ouders goed kende, ook al door hun tijd die ze beiden bij Tubeke doorbrachten. ‘Op een dag zag ik bij de U14 een kleine jongen de bal strelen zoals ik dat nog nooit gezien had. “Wie in ’s hemelsnaam is dat?” vroeg ik de trainer. “Dat is nu Eden”, zei die. Met open mond zag ik hem bezig: Eden had de bal twee uur omhoog kunnen houden. Of ballen kunnen trappen zonder te kijken. Later heeft hij me verteld dat ik zijn voorbeeld was, maar toen was hij zeer verlegen.’

Natuurlijk was Edens keuze voor AFC Tubize weloverwogen. De toeschouwers in het Stade Leburton hadden zich vanaf eind jaren tachtig de ogen uitgekeken: hun club had in minder dan twintig jaar een onwaarschijnlijke opgang gemaakt. Van de derde provinciale afdeling in 1990 ging het over de derde klasse, met verdediger Thierry Hazard, naar een jaar eerste klasse in 2008. Niet te geloven voor een gemeente van minder dan dertigduizend inwoners,

maar toeval was uitgesloten. Hier golden ambitie, visie, leiderschap en een professionele aanpak. Eden Hazard kwam dus aan bij een razend dynamische, ambitieuze club die de successen opstapelde. In het competitiejaar dat hij lid werd, kroonde AFC Tubize zich bijvoorbeeld tot kampioen in de derde klasse. Eden maakte ineens deel uit van een club uit de nationale afdelingen. Aan de Deense tv-zender Unisport zei hij dat hij voor Tubize koos omdat het een betere club was dan RSB. Onder meer wegens zijn synthetische veld, dat beter geschikt is om je techniek te ontwikkelen. ‘Het was een heel goede club’, besluit hij achteraf. ‘In Tubize heb ik leren voetballen.’

Thierry nam twee belangrijke beslissingen die elkaar beïnvloedden. Hij stopte als actief voetballer en nam dus op zijn beurt afscheid van RSB. Zo kwam er aanzienlijk wat tijd vrij om zijn kinderen meer te begeleiden. En hij sloot meteen zijn drie zonen aan bij AFC. Ethan zou pas twee jaar later geboren worden. Andere clubs kwamen niet in aanmerking bij Edens overstap. Dat had ermee te maken dat de drie broers bij dezelfde club en dichtbij bleven en het zo praktisch makkelijker was. Nochtans had Eden de clubs maar voor het uitkiezen.

Zo had Royal Sporting Club Anderlecht al meer dan eens gepolst, de Belgische club met de grootste erelijst. Maar Anderlecht... Pfff... dat lag veel verder van huis: drie kwartier rijden in plaats van een kwartier. Anderhalf uur dus per training in de auto. Een gigantische tijdsinvestering voor Thierry, alsof hij al geen werk genoeg had als leerkracht en zijn huishouden met drie kinderen. En wanneer moesten de *gamins* hun huiswerk maken? In de auto, nog moe van school of moe na de training? Was het een goede stap om van een dorpsclub onmiddellijk naar een topclub te verhuizen en al snel wedstrijden in provinciale of zelfs nationale competities te spelen? Waarbij de spelers soms veel langer weg van huis zijn dan voor een match in de eigen regio? Nee, dachten Thierry en Carine, dat doen we niet. Te veel tijdverlies, te moeilijk combineerbaar met de school, een te zware belasting op het gezinsleven en op de andere kinderen. Daarom ook viel Standard Luik uit de boot. Een enkele rit naar Luik nam al gauw zowat anderhalf uur en 120 kilometer in beslag.

Toenmalig hoofd Jeugdopleiding en oud-voetballer van Royal Sporting Club Anderlecht Werner Deraeve betreurt het dat Eden Hazard nooit voor Anderlecht koos. Dat zegt hij me openlijk in zijn bureau in de Anderlechtse wijk Neerpede, waar hij in december 2017 de laatste maand aan de slag was na een carrière van 55 jaar als (jeugd)speler en begeleider bij RSC Anderlecht. Deraeve verwijt Hazard en zijn familie niets. Anderlecht kon nochtans moeiteloos zijn voetplaatsen naast de jeugdopleiding van AFC Tubize en zelfs naast die van Rijsel, meent hij. Al had de Brusselse club minder financiële mogelijkheden dan Rijsel en kon het Eden minder faciliteiten bieden.

‘Voorzitter Constant Vanden Stock legde samen met zijn rechterhand-manager Michel Verschuere het accent op de eerste ploeg. Díe vooral moest draaien’, herinnert Deraeve zich. ‘Ik denk niet dat ik Constant ook maar één keer op Neerpede heb gezien.’ Neerpede is de wijk waar zich het jeugdopleidingscentrum bevindt en sinds einde 2011 traint ook de eerste ploeg er. ‘Het heeft lang geduurd voor het jeugdcentrum gerenoveerd en uitgebreid is. Uiteindelijk stond het er pas in 2011. Ook toen Roger Vanden Stock het voorzitterschap van zijn vader overnam in 1996, duurde het duidelijk zijn tijd voor een ommezwaai plaatsvond.’

ANDERLECHT VANGT BOT

Anderlecht teerde op zijn prestige, dat het ontleende aan zijn topspelers en zijn erelijst. En natuurlijk ook op de kwaliteit van zijn jeugdopleiding, die de nadruk legde op aanvallend combinatievoetbal. Het schooltraject van de jonge voetballers, het sociale welbevinden van de jeugdspelers en de financiële voorwaarden waren rond de millenniumwissel belangrijke thema’s, maar nog niet altijd tot in de puntjes uitgewerkt. Trajectbegeleiding tot de eerste ploeg, de zogeheten postformatie, kwam schoorvoetend aan bod.

Deraeve: ‘Wat ook een rol heeft gespeeld, is dat het Belgische voetbal het arrest-Bosman in 1995 niet zag aankomen en fout ingeschat heeft.’ Dat arrest gaat over het vrije verkeer van voetballers als hun contract afgelopen is. ‘Men had hier in de club vroeger kunnen inzien dat een goed jeugdbeleid met doorstroming naar de eerste ploeg belangrijk was. Dat zou ons geld opbrengen in plaats van geld kosten. Kijk naar de successen van onze jeugdspelers nadien, zoals Vincent Kompany, Anthony Vanden Borre, Romelu Lukaku, Dennis Praet, Youri Tielemans, Leander Dendoncker... De eerste jaren na het Bosman-arrest had de club schrik om jeugdspelers veel te betalen, omdat ze op hun 16de zonder transfersom konden vertrekken. Waarom veel geld in hen investeren als we er misschien niets voor terugkrijgen in het geval ze naar een andere club verhuizen, dachten de bazen. De spelers zouden wel genoeg verdienen als ze op hun 16de waar dan ook een contract zouden aangaan.’

De toptalenten waren welkom, om het kort samen te vatten, maar moesten niet te veel eisen stellen.

‘Natuurlijk hadden we Eden Hazard al snel in de gaten’, zegt Deraeve. ‘We scoutten toen spelertjes in de wijde omgeving vanaf 6 of 7 jaar. Braine-le-Comte ligt 25 kilometer verderop, dat was bijna onze achtertuin. Talentspeurder Johnny Peeters had Eden voor ons op zijn 8ste of 9de ontdekt, maar we kregen de indruk

dat zijn ouders niet Anderlecht-gezind waren. Praktisch gezien was het ook moeilijk. Ze hadden drie kinderen en we hadden toen nog geen busjes ter beschikking die Eden hadden kunnen ophalen en terugbrengen. Er was geen budget voor. Het maakte ons daarnaast kwetsbaar dat spelers in België een contract pas vanaf hun 16de mochten ondertekenen. In Frankrijk kon dat al vanaf hun 15de. Een grote handicap.'

Het is de eerste keer dat Eden zijn vertrouwde sportieve omgeving verlaat als hij in Tubize en dus niet in Anderlecht gaat voetballen. Emotioneel is dit moeilijk. Tegelijk beseft hij dat je in een dorpsploeg geen topspeler kunt worden. Er verandert heel wat. Hij moet niet meer gewoon de tuin uit stappen om op het voetbalterrein te staan, maar gaat op en af naar een grotere gemeente en club die hij nauwelijks kent. Hij speelt niet meer bij de dorpsploeg, maar bij een club met een zekere naam en faam. Het wordt ernstiger. Eden is nieuwsgierig en leergierig. Maar bovenal nog een kind, zelfs al rijzen er verwachtingen. Niet zozeer in zijn familie maar bij buitenstaanders, zoals de club en coaches. Zal hij ook in zijn puberteitsjaren zo goed blijven? Of stagneren? Er komt een prestatieaspect bij: in Tubize kan Eden bijleren en een completere voetballer worden. Hij oefent op meer dagen dan vroeger in beter uitgedachte trainingen. En in het weekend neemt hij het tegen betere tegenstanders op dan RSB voorgeschoteld kreeg. In Tubize leert hij nieuwe ploegmaats kennen en speelt hij niet meer samen met jongens die hij al jaren kent van in de club, het dorp en de school. Dat is aanpassen, zelfs al is de voetbaltaal universeel.

HOOGVLIAGER IN BRABANTSE SELECTIE

Eden krijgt er geen genoeg van en engageert zich ook voor de Brabantse selectie, de keurgroep voor spelers uit clubs uit de toenmalige provincie Brabant. Wat stond hij mentaal en voetballend sterk in zijn schoenen. Hij ging namelijk ook naar school en speelde nog maar pas bij een nieuwe club, AFC Tubize, die meer dan RSB oefende en waarvoor hij zijn niveau al had moeten verhogen. Door ook voor de Brabantse selectie aan te treden, zette hij een tweede stap hogerop. Fluitje van een cent. De trainingen van de selectie sloeg hij geregeld over en in sommige perioden bleef hij zelfs altijd weg.

Als ik Guillaume Patry bel, krijg ik een 80-jarige aan de lijn wiens hersenen zo snel en kwiek reageren als Hazards voeten. Patry was hoofdverantwoordelijke voor de provinciale jeugdopleiding in Brabant toen de provincie nog niet gesplitst was in Vlaams-Brabant en Waals-Brabant. Hij duikt in zijn archief en vindt documenten van goudwaarde. Zoals een *fiche de sélection* die Oscar

Delestienne op 21 augustus 2002 heeft opgemaakt. Hij woonde namens de Belgische voetbalbond de nationale miniemenwedstrijd AFC Tubize-Francs Borains bij. De thuisploeg, met Eden die elfenhalf jaar was, won met 1-0. Op een *fiche de sélection* noteerden de prospectoren de plus- en minpunten van elke speler die ze aan het werk zagen. Op alle onderdelen kende Delestienne Eden de maximumscore toe. Op de vraag of de speler individueel of collectief denkt, noteert Delestienne 'collectief'. Hij kent Eden de maximumscore bij balbezit én balverlies toe en noemt hem qua lengte 'normaal'. Opmerkelijk is dat hij Hazards positie als *avantcentre* omschrijft: centrumspits. Hij noteert ook dat Eden 'vorige week tijdens het toernooi in Ath tot beste speler is uitgeroepen'. Dat verwondert niet, want 'dit bevestigt mijn mening over hem van vorig seizoen'. Delestienne had hem al langer in de gaten.

Zijn rapport belandde bij hoofdverantwoordelijke Patry, die het op zijn beurt doorstuurde naar Patrick Heirbrant, de coach van de Brabantse eerstejaars- en tweedejaarsminiemen. Heirbrant nodigde Eden voor een training uit. Per brief. De datum van Delestiennes wedstrijdbezoek was goed gekozen. Spelers mochten met de provinciale selectie meespelen vanaf de maand augustus vóór het jaar dat ze 12 werden. Eden mocht vanaf augustus 2002 bij de eerstejaarsminiemen van de Brabantse selectie meedoen.

'Die provinciale selecties speelden vooral om de Belgische interprovinciale titel. Noem het een klein kampioenschap met negen selecties', zegt coach Heirbrant. 'Brabant had in die tijd sterke provinciale ploegen, maar Eden stak er toch met kop en schouders boven uit. Snel, balvaardig, tweevoetig, creatief, inventief op de vierkante meter. Dribbelen, versnellen... Hij draaide de tegenstander hoorndol. Je moest stekeblind zijn om niet te zien dat hij het zou maken. Wij moesten van de voetbalbond een 4-3-3-opstelling kiezen, volgens het beleidsplan Visie 2000 (zie verder). Eden paste daar ideaal in – misschien op het verdedigende aspect na. Hij kon zich uitleven in zijn zone en je zag een jongen die genoot, en daar gaat het om: zich rot amuseren. Hij mocht fouten maken, want zo leerde hij bij en wij stonden daar als coaches niet op te brullen. Het verbaasde niet dat hij van Tubize kwam, omdat de club met zijn goede opleiding veel faam genoot.'

Eden vatte bijna altijd post op de nummer tien, maar niet altijd. Heirbrant: 'In die interprovinciale duels kwamen we soms tegen dezelfde ploegen uit en kregen spelers dezelfde speler tegenover zich als de vorige keer. Om bij te leren wisselde ik hen daarom soms van positie, want tenslotte had de Brabantse selectie één doel: opleiden. Dus speelde hij al eens rechtsbuiten. Voor Eden maakte zijn plaats in het elftal niets uit.' Winnen was een aardige bijkomstigheid. Coach Heirbrant herinnert zich dat ze bijna alles wonnen met Eden, die

‘schitterende doelpunten’ maakte. ‘We hebben met hem de interprovinciale titel met de eerstejaars- én tweedejaarsminiemen behaald. Nee, hij was niet te persoonlijk op het veld. Hij was soms persoonlijk maar gaf op het juiste moment de bal af. En dan is dat goed gespeeld. Het is bij de jeugd dat ze moeten leren dribbelen en een man voorbijgaan.’

In mei 2004, Eden is dertien, kroonde hij zich met Brabant tot interprovinciaal kampioen bij de tweedejaarsminiemen door tijdens de kwalificatieronde Limburg te verslaan (2-0). Patry: ‘Eden kwam de bal eens aan onze backlijn ophalen. Hij begon te dribbelen, dribbelde voort tot hij zelfs de laatste tegenstander had afgetroefd en trapte de bal in doel. Onwaarschijnlijk. Intussen hadden veel mensen hem al toegeroepen dat hij de bal moest afgeven, maar dat had hij gelukkig niet gedaan.’ Heirbrants getuigenis bewijst hoe uitgekiend er gedacht werd. ‘De spelers kregen per match richtlijnen per linie. Daarnaast gaf ik ze tijdens de opwarming een persoonlijke richtlijn. Toen we het tegen de betere ploegen opnamen, heb ik Eden bijvoorbeeld meer dan eens gezegd dat hij niet met de bal in doel moest lopen. Hij moest meer van een afstand trappen. Hij had trouwens een goed en krachtig schot, terwijl hij niet de grootste was. In duel was hij ondanks zijn postuur ook sterk: hij kon de bal uitstekend afschermen. De tegenstander kon die niet afnemen.’

OEFENEN TEGEN MEISJES

In Edens eerste seizoen als lid van de provinciale selectie vindt een bizarre oefenwedstrijd plaats. De Brabantse miniemen namen het op het B-veld van het Boudewijnstadion in Brussel in november 2002 tegen de nationale meisjes van de U17 op. De meisjes wonnen met 4-0. Eden herinnert zich dat een scout van Rijsel hem toen aan het werk zag en begeistert was door zijn kwaliteiten. ‘Dat de U17-meisjes tegen een selectie mannelijke miniemen van 12 jaar [wat nu de U13 is] oefenden, bewijst hoe goed onze Brabantse selectie was’, meent Heirbrant.

Soms neemt de Brabantse selectie aan een toernooi deel. Einde maart 2005 in Herve bijvoorbeeld. De Brabanders eindigen tweede. Eden krijgt van zijn coach het hoogste waarderingscijfer van de ploeg: negen op tien. Hij was de enige Brabander die meer dan één keer gescoord had, twee keer.

Begin maart is hij afwezig voor de match bij Grimbergen, lezen we op de wedstrijdfile van de Brabanders. Onder het balkje ‘Afwezige speler + reden’ schreef coach Heirbrant: ‘Afwezig verontschuldigd nr 10 (Eden): voetbalstage in Rijsel’. Hij was 14.

Na de miniemen maakte Eden deel uit van de knapen of cadetten. Hulpcoach Roger Delcon herinnert zich een memorabele match, al ontbreken meer gegevens. ‘AFC Tubize had ons gevraagd om Eden wat te sparen, en daarom zat hij bij hoge uitzondering op de bank. Bij de rust keken we tegen een 3-0-achterstand aan. “Eden, nu is het aan jou, want we hebben geen zin om hier af te gaan”, zeiden we. Hij ging onmiddellijk akkoord. Na een minuut of twintig in de tweede helft was de stand alweer gelijk: 3-3. Drie keer raden wie de drie doelpunten had gemaakt. We wonnen met 3-5.’ De Brabantse knapen wonnen in 2005 de finale van het interprovinciale kampioenschap tegen West-Vlaanderen met 3-0.

Delcon vermoedt dat Eden nog altijd dezelfde persoon is als de jongen van 13. ‘Beleefd, altijd een goeiedag voor de coach, bescheiden. Hij haalde makkelijk grapjes uit, maar dan wel bij de andere Franstaligen die hij goed kende. Als we hem opriepen voor een match, kwam hij met plezier. Ach, hij droop van het talent. Hoe hij de bal aan zijn voeten hield, hoe hij bijna altijd goede passes gaf, hoe hij twee, drie, vier man voorbijging... en niet één keer maar meerdere keren in een match. Al gaven we hem soms toch een opmerking, want hij bleef soms dribbelen terwijl er ploegmaats vrijstonden. Dan zeiden we als coach weleens: “Eden, alstublieft, we spelen toch met zijn elven!” Maar we wilden zijn speelvreugde zeker niet ontnemen.’

In de drie jaar bij de Brabantse selecties behaalden Edens ploegen telkens de titel van Belgisch interprovinciaal kampioen. Eden deed het uitstekend, kon het hogere niveau moeiteloos aan en speelde zelfs op eenzame hoogte. Hij bleef zeer makkelijk scoren en vertoonde een voorbeeldig gedrag. Met de verloning, een flesje drank per wedstrijd, ging hij akkoord. Hoezo, puberteit?

DOORGROEIEN BIJ TUBIZE

Kwijnt hij bij AFC weg of bloeit hij verder open, is dus een foute vraag. John Joos weet er alles van. Na zijn verleden als speler in de derde klasse, nu eerste klasse amateurs, kon AFC Tubize een aantal jaar rekenen op Joos, een arbeider van de chemische fabriek UCB. Joos had zich bijgeschoold in jeugdcoaching en hield zich bij AFC door de jaren heen bezig met de U9 tot en met de U13. ‘Toen Eden bij AFC kwam voetballen, verspreidde zich onder de coaches een gerucht: “De nieuwe van Braine-le-Comte, die moet je aan het werk zien!” Dat deed ik. Mijn mond viel open. Oh la la la, wat is dat hier. Wat een snelheid, dacht ik. Hij was met de bal aan de voet twee, drie, vier, vijf keer sneller dan zijn medemaats. Het leek alsof hij geen inspanningen moest leveren, zo natuurlijk verliep alles.’

Joos zal zich gaandeweg als een collega-onderzoeksjournalist ontpoppen. Dat zit zo. Wikipedia en vele krantenartikels melden tot op de dag van vandaag dat Eden in de zomer van 2003 van RSB naar Tubize overstapte. Maar dat lijkt zeer onwaarschijnlijk. Om te beginnen heeft Eden in een interview voor een Deens televisieprogramma verteld dat hij op zijn '9de of 10de' de overgang maakte. Joos heeft ook zelf glasheldere herinneringen als trainer van Eden toen de oudste Hazard de leeftijd van 12 jaar nog niet bereikt had.

'Ik heb een belronde bij mijn voormalige trainerscollega's van Tubize achter de rug', mailt hij. 'Dat Eden voor Tubize gespeeld heeft van 2003 tot 2005, twee seizoenen dus, lijkt weinig. Zijn uitspraak dat hij op zijn 9de of 10de verhuisde, klopt met de informatie die ik verzameld heb. Hij begon bij AFC bij de preminiemen. Alain Demeure en Fathi Ennabli trainden hem, in de periode 2001 tot 2002.' Wat nu? Even de Koninklijke Belgische Voetbalbond bellen. Die geeft Joos gelijk: Eden stapte in juni 2001 over.

Joos: 'Het probleem is ook dat iedere trainer zegt dat Eden vaak een reeks hoger speelde dan zijn leeftijd, dus is het niet makkelijk om de juiste tijdstippen vast te stellen. Na zijn tijd bij de preminiemen is hij naar de miniemen gekomen, die ikzelf onder handen had. Een deel van het seizoen speelde hij met de eerstejaars en de rest met de tweedejaars. Aan het einde van dat kampioenschap moest hij naar de jongste groep terugkeren om een wedstrijd op Diegem te spelen. Daar is AFC kampioen geworden. Toen werd er op die leeftijd nog een rangschikking opgemaakt.'

Joos: 'Aan het einde van dat seizoen 2002-2003 speelden we een toernooi in Hazebrouck, dicht bij Rijsel. We wonnen daar de finale en daar was zeker iemand van Rijsel aanwezig. In Edens laatste seizoen bij AFC Tubize, 2004-2005, heeft hij bijna het hele jaar als eerstejaarscadet bij de tweedejaarscadetten gespeeld. Ik heb hem toen ongeveer drie maanden opnieuw onder mijn hoede gehad omdat de trainer van die ploeg een rugoperatie ondergaan had. Natuurlijk was ik de koning te rijk toen de jeugdcoördinator en de trainer me die vervanging voorstelden! Nog even Eden in mijn ploeg, wat een gelukzak was ik. Aan het einde van dat seizoen is hij naar Rijsel vertrokken.'

Coach Joos liet Eden Hazard als nummer tien en soms ook als diepe spits opdraven, zodat hij op verschillende posities leerde postvatten. 'We moesten er met de trainers soms op aandringen dat hij sommige aanvallen zelf moest afronden. Want hij was even blij als een kameraad scoorde dan als hijzelf dat deed. Hij maakte gemiddeld minstens één doelpunt per match, soms twee of drie. Op een wedstrijd of tien scoorde hij ongeveer vijftien goals.' Assists gaf hij iets minder, omdat hij bij zijn acties dikwijls niemand nodig had en dan ook alleen afwerkte. Maar zelfs dan nog was hij volgens de coaches soms te

onbaatzuchtig.

Einde januari 2018 levert John Joos' onvermoeibare speurtocht nieuwe gegevens op. Hij heeft vier wedstrijdverslagen teruggevonden, van bij de toenmalige cadetten, de -15, uit de periode augustus-oktober 2004. Eden was tussen 13,5 en 14 jaar. In het eerste duel haalt Tubize het bij Maasmechelen (1-5). Hazard treft na tien minuten raak op strafschoep en drie minuten later geeft hij de assist voor 0-2. Ook geeft hij de beslissende pass bij 0-4, een hoekschoep zowaar. Hij speelt 48 van de 70 speelminuten, ongetwijfeld om de bankzitters ook kansen te geven. Dat gebeurt in de andere matches ook. In de tweede match wint Tubize met 5-0 van Aalst. Eden scoort niet, maar geeft drie beslissende passes. Thuis tegen Dessel bedraagt zijn aandeel het openings- en slotdoelpunt, eindstand 3-1. Buiten deze drie competitieduels vond Joos ook een spoor terug van het vriendschappelijke duel thuis tegen Brussels, de opvolger van het voormalige RWDM, dat toentertijd in de eerste klasse aantrad. Eden scoort na negen minuten en geeft later de assist voor 2-0. Brussels komt nog terug tot 2-2. Zijn aantal beslissende acties is torenhoog.

'Het voetbalseizoen begon rond augustus en in december evalueerden we elke speler', herinnert Joos zich. 'Over Eden kwamen we altijd tot hetzelfde besluit: het was beter dat hij een leeftijdsreeks doorschoof. Zelfs al had Tubize redelijk goede spelers, het verschil met hem was er telkens een van dag en nacht. Voor het elftal dat hem verloor, leek dat soms een drama. Ze dachten dat ze nooit meer zouden winnen. Bij zijn nieuwe elftal wreven ze zich natuurlijk in de handen. Daar achtten ze zich al bijna onoverwinnelijk.'

ORKESTMEESTER OP DE BUS

Eden bleef ook in Tubize helemaal zichzelf. Zijn deugnietenstreken hoorden erbij. Joos: 'We speelden onze duels op nationaal niveau en verplaatsten ons meestal met een bus. Voor de ambiance tijdens de busrit moest je het niet verzoeken: Eden was de leider. Hij zong de populaire liedjes van supporters in het stadion uit volle borst mee en trad op als orkestmeester. De rest volgde.' Joos moest wel op zijn tellen passen. 'Als ik eens een mapje in de kleedkamer op een bank legde, kon het gebeuren dat het verdween. Vijf keer raden wie er dan meestal mee aan de haal was gegaan. Dat soort dingen deed hij wel. Kattenkwaad, zonder baldadig te worden. Hij bleef respectvol en sprak me nooit tegen.'

Ook ijdelheid is Eden vreemd, meent Joos. 'Ik vroeg hem al eens om een oefening of een beweging voor te doen. Toen hij dat deed, toonde hij zich geen

opschepper. Hij was trouwens populair bij zijn ploegmaats.’ Toen de jeugdcoach zijn ploeg op aanvallende spelvormen liet oefenen, vroeg hij de verdedigende spelers soms om de armen op de rug te houden zodat de aanvallers meer bewegingsruimte en minder duwtjes kregen. ‘Op Eden kon ik het best twee verdedigers zetten. Ik kon niet anders dan hem een extra nadeel, een handicap te geven.’

Op 12 jaar wordt het tijd om dingen te leren waarvoor een 8- of 9-jarige nog te jong is. Joos: ‘Ik heb een evaluatierapport gevonden waarop ik twee bedenkingen had genoteerd. Mijn eerste bedenking was dat hij zijn verdedigende taak niet mocht vergeten, want dat gebeurde altijd opnieuw. En de tweede bemerking was een vraag om geconcentreerd te blijven. Hij moest opletten dat hij niet te nonchalant werd. Je weet dat hij nooit zenuwachtig was. Of hij nu voetbalde in zijn tuin, een wedstrijd of in een winkel, dat had geen belang. Hij toonde misschien meer stress voor de school dan voor het voetbal.’ Hij was zijn zorgeloze zelf. ‘Er ging bijvoorbeeld geen week voorbij of hij voerde de Zidane-beweging uit. “Coach, heb je het gezien, de Zidane!”

Hoezeer Eden bij Tubize al in het vizier van topclubs gekomen was, blijkt uit een andere anekdote. Joos: ‘We deden met de U11 of U12 van Tubize mee aan een toernooi op Germinal Ekeren [nu Beerschot-Wilrijk], waaraan veel *dikke* ploegen deelnamen, zoals Club Brugge, Anderlecht, Genk en Roda JC. Ik bekeek aan de zijlijn een wedstrijd in het gezelschap van Thierry Hazard toen hij me zei dat hij naar het toilet ging. Na vijf minuten was hij terug en zei hij dat hem drie mensen hadden aangeklampt, alle drie scouts. Hij wees ze aan en zei dat er iemand van Anderlecht, Ajax en nog een derde ploeg was waarvan ik de naam vergeten ben. Thierry had me al verteld dat ze een ernstig contact met Rijsel hadden en dat Eden normaal gezien in Frankrijk zou spelen. Rijsel had Thierry trouwens gevraagd of Eden dat wel zou aankunnen, een hele week weg van huis zijn. Thierry had geantwoord dat hij dacht van wel, maar dat hij niet helemaal zeker was.’

Bij de U12 nam Tubize, met Eden, deel aan het internationale toernooi van Groot-Beersel (Vlaams-Brabant). Joos: ‘Onze eerste wedstrijd was meteen tegen Ajax, met oud-speler Sonny Silooy als trainer. Tijdens de wedstrijd ondernam Eden een actie waarin alles aanwezig was: snelheid, techniek, snel overzicht... Ik hoor in de dug-out van Ajax iemand die zich vol verbazing afvroeg: “Wat is me dat?” Ik antwoordde: “Wat het is, weet ik niet. Maar wie het is, weet ik wel: Eden Hazard. En het is niet de laatste keer dat je zijn naam zult horen.”

Nog diezelfde dag, 22 mei 2004, hadden ze volgens Joos een probleem. ‘Eden moest met de Brabantse selectie de eindronde van een interprovinciaal toernooi in Houffalize spelen. Wel had hij gevraagd om de eerste wedstrijd van het

toernooi in Groot-Beersel met ons te mogen meedoen, met zijn club dus. Hij kreeg de toestemming. Het straffe is dat iemand van de Brabantse selectie hem is komen oppikken aan het veld in Alsemberg, waar onze eerste wedstrijd had plaatsgevonden. Hij leek toen al onmisbaar voor de Brabantse selectie.’ Dat was zo, zegt Guillaume Patry. ‘Brabant speelde om 14 uur de finale tegen Limburg, en we hebben die gewonnen. Met Eden.’

Hazard maakte ook in de trainersschool indruk. John Joos: ‘Het was in mijn tweede jaar aan de trainersschool, denk ik. Op een woensdagnamiddag moesten we aan spelertjes van 10, 11 jaar oefeningen geven. Elke trainer moest enkele spelers meebrengen van de ploeg die hij trainde. Eden vergezelde me. Op de duur hadden alle andere trainers alleen nog maar aandacht voor de oefeningen die hij deed.’

‘ THORGAN HAD EEN BETER SPELINZICHT’

Op woensdag gaf Joos de vier of vijf besten van elke leeftijd extra oefeningen. Een van hen was Thorgan Hazard. Joos verrast: ‘Thorgan had toen een beter zicht op het spel dan zijn broer, al was hij minder snel.’ Kylian heeft hij nooit onder handen genomen, maar over hem weet hij dat hij tijdens zijn kortstondige jeugdopleiding bij Rijsel eens van huis naar het jeugdcentrum van Lille Olympic Sporting Club ging met salami en choco in zijn bagage. Iedere collega-voetballer aan de ontbijttafel mocht proeven, terwijl deze voedingswaren niet echt tot een sportdieet behoren. ‘Met Kylian heeft Thierry geleerd hoe moeilijk het als vader kon zijn. Kylian had bij wijze van spreken één nadeel: hij wilde ook voetballer worden. Begin er maar aan als je oudere broers Eden en Thorgan Hazard heten.’

Kyilians frank viel veel later dan die van zijn broers: hij was veeleer laatrijp. Volgens broer Eden en sommige anderen had hij nochtans even gouden voeten als Eden, hoewel daar geen algemene overeenstemming in de voetbalwereld over bestaat. Voormalig Ajax-scout Diederiek Vermeersch woonde een wedstrijd met Kylian bij, maar kon niets positiefs noteren. ‘Het ging om Tubize-Anderlecht in 2009, hij was bijna 14 en droeg het nummer negen. Bij een opmerkelijke speler moest ik de letter A, B of C noteren. A betekende direct inzetbaar bij Ajax, B op te volgen voor Ajax en C potentieel voor de eerste klasse. Kylian voldeed aan geen van de drie criteria en kreeg dus geen letter.’ Geen enkele voetballer kreeg die dag trouwens een letter. De doorzetting, ambitie, focus en mentale kracht ontbraken toentertijd bij Kylian.

Kylian besepte dat als twintiger, gaf hij in *La Dernière Heure* toe: ‘Tubize, dat is mijn hele jeugd, een beetje zoals een school waar ik mijn vrienden zag om me

mee te amuseren. Ik gedroeg me altijd al als de kleine clown die de anderen graag aan het lachen bracht. Soms ben ik daarin een beetje te ver gegaan...’ Zoals die keer dat zijn trainer zich afvroeg waar die achtste speler was voor het onderlinge wedstrijdje acht tegen acht. Tot hij Kylian achter het doel... in een boom ontdekte.

Terug naar Eden, die weleens een grapje met zijn coach durfde uit te halen maar hem respecteerde. Toen John Joos 50 werd, kreeg hij een sms van zijn oud-speler. ‘Mijn vrouw zei dat ze Eden voor mijn 50ste verjaardag wilde uitnodigen om een fles champagne te kraken. Dat was moeilijk haalbaar, al stelde ze het zijn ouders voor. En zo heb ik die felicitatie-sms gekregen. Schitterend!’ Later kreeg hij nog een blijk van erkenning. ‘Op een fandag van de Rode Duivels in Oostende stond ik met mijn kleinzoon aan te schuiven om Eden te zien. Ik had een brief klaar waarin stond dat ik voetbalstages hield en dat het leuk zou zijn om gehandtekeningde foto’s van hem uit te delen. “Je kent mijn ouders toch, bel hen en vraag het”, raadde hij aan. Ik zei dat ik hen niet wilde lastigvallen. “Voor iemand als u is dat toch geen probleem”, antwoordde Eden. “Aan u hebben we iets terug te geven.” En twee weken later belde zijn moeder me met de vraag wat ik nodig had.’

De Hazards zijn bij Tubize nauwelijks van het voetbalveld te slaan. Jeugdcoach Benito Macchione haalt in *La Dernière Heure* aan dat de broers altijd te porren waren om op zondag in de provinciale wedstrijden van Tubize mee te doen als een ploeg een speler tekortkwam. Nochtans hadden ze hun wedstrijd in de nationale afdeling op zaterdag al achter de rug. Eden, Kylian en Thorgan deden soms zelfs mee met Saintes, een ‘kleine’ club waarmee AFC Tubize de afspraak had om bij ondertal spelers te leveren.

Hoofdstuk 4: De lokroep van het Franse Rijsel

Eden Hazard had in Tubize nog maar nauwelijks voor het eerst zijn voetbalschoenen gestrikt of daar klopte Lille Olympic Sporting Club (LOSC) aan. LOSC huist net over de grens en was een topclub in Frankrijk. Een buitenlandse club was wat verder van het bed van de Hazards. Zelfs al was het verschil in afstand verrassend klein: nauwelijks 77 kilometer als je de A8 neemt. Net een uur rijden naar het huidige oefencentrum in het grensdorp Camphin-en-Pévèle, het Domaine de Luchin. De Franse competitie kenden de Hazards op hun duimpje door *Téléfoot* op tv-zender TF1, met brulboeipresentator Thierry Roland. Rijsel zou vanaf 2007 over heel Europa naam maken met zijn schitterende jeugdcomplex en -opleiding Luchin, maar had begin de jaren 2000 ook al een naam opgebouwd in de jeugdopleiding die elders plaatsvond.

Frankrijk kon in die tijd met zijn *centres de formation* op een uitstekende faam bogen. De overheid bood die centra aanzienlijke steun, zodat ze prima uitgebouwd waren. Het Franse prestige als wereldkampioen van 1998, na een 3-0-zege tegen titelhouder Brazilië, leek er een van de gevolgen van. België was al na de eerste ronde uitgeschakeld en Eden supporterde dan maar voor Frankrijk. Twee jaar later behaalden de Fransen ook de Europese titel. Geen enkele natie had die winnende combinatie voorgedaan. Al wat uit Frankrijk kwam, leek in goud te veranderen. Voor het tv-scherf was Eden Hazard als 7-jarige tijdens het wereldkampioenschap in Frankrijk onder de indruk gekomen van de Franse nummer tien, Zinédine Zidane. ‘Toen ik klein was, bekeek ik hem op tv en internet, urenlang. Ik sprak Zidane en at Zidane.’ Later raakt Eden ook in de ban van Thierry Henry, Juan Román Riquelme en Robinho. Hazard was dan ook in zijn nopjes toen hij hoorde dat Henry als assistent-bondscoach van het Belgische elftal aan de slag ging.

EINDELIJK OPGESPOORD: EDENS ONTDEKKER

In de zomer van 2001 was Eden bij Tubize beginnen te voetballen. Die zomer is nog volop bezig als er een geluk bij een ongeluk plaatsvindt. De man die me dat vertelt, zit in zijn bureau aan een tafel. We bevinden ons op een grauwe januarinamiddag in een schijnbaar uitgestorven woonwijk in het sportcomplex La Gaillette in het Noord-Franse Lens. Sinds midden 2017 staat de man er aan het hoofd van de rekrutering van tweedeklasser RC Lens. Hij heet Laurent Dejaegher, is een vriendelijke Fransman met een guitige blik en loopt allerminst met zichzelf te koop. *‘Je ne me mets pas en tête d’affiche’*, zoals hij het zegt. Hij heeft zijn verhaal dan ook nooit eerder in de media verteld.

En dat terwijl hij, en niemand anders, Eden Hazard ontdekt heeft namens Lille OSC, voor wie hij toen werkte. Dejaegher is leerkracht lichamelijke opvoeding en speurt in zijn vrije tijd in Noord-Frankrijk en België naar talent. Niet alleen Eden Hazard ontdekte hij: onder meer ook Gianni Bruno (Cercle Brugge), Bernard ‘Junior’ Malanda (Rijssel, daarna via Waregem naar Wolfsburg), Kevin Mirallas (Fiorentina), Adil Rami (Marseille) en Lucas Digne (Everton).

‘Het moet de zomer van 2001 of 2002 geweest zijn’, begint Dejaegher zijn verhaal. ‘Augustus of september. Ik bekeek geregeld jeugdwedstrijden van Franse en Belgische eersteklassers en tweedeklassers. We hadden destijds een kleine scoutingcel die tot op drie uur rijden wedstrijden bezocht, België inbegrepen. Op een zaterdagmiddag was ik voor een wedstrijd bij de U15 in Tubize beland. Na een halfuur zag ik geen speler die voor ons in aanmerking kwam, dus nam ik een kijkje op een nabijgelegen, klein, synthetisch veld. Daar zag ik een klein ventje, *un petit bout*, dat alles en iedereen dribbelde. Zijn ploegmaats inbegrepen, bij wijze van spreken. Hij amuseerde zich zichtbaar; voetbal was voor hem een spel. Zijn balbeheersing oversteeg overduidelijk het gemiddelde. Wat ook opviel was zijn snelheid van uitvoering met de bal aan de voet. *Sa vitesse gestuelle, sa course avec le ballon*. Hij deed dingen die leeftijdsgenoten niet deden. Zijn spelinzicht en -intelligentie, zijn verhouding tot de bal, de verhouding voeten-bal: on-ge-loof-lijk. De bal was zijn vriend. Je kreeg de indruk dat de bal aan zijn voet was *vastgelijmd*.’

Dejaegher wreef zich de ogen uit: hij had een ruwe diamant ontdekt en liet er geen gras over groeien. ‘De twee volgende weekends ben ik hem opnieuw gaan bekijken. En opnieuw speelde hij de pannen van het dak. Ik heb niet gearzeld en heb François Vitali op de hoogte gebracht, mijn baas bij Rijssel.’

Dejaegher zocht de juiste balans tussen de ouders laten voelen dat Rijssel Hazard dolgraag wilde aantrekken zonder daarom opdringerig te worden. Hoe? ‘Je moet gepassioneerd door voetbal zijn maar ook houden van mensen, contacten, overleggen, meningen en ervaringen uitwisselen. *Il faut aimer, parler*,

échanger, discuter. Natuurlijk moet je altijd rechte doorzee gaan, eerlijk en rechtvaardig zijn. Dat zijn waarden die Lille OSC en Edens ouders delen.' De Jaeghers kinderen geloofden het niet toen hij hun zei dat hij het was die Edén had ontdekt.

Lille OSC wilde Edén op zijn twaalfenhalf inlijven. Maar... dat leek om juridische redenen niet te kunnen. Volgens de wereldvoetbalbond FIFA mag een minderjarige, een speler jonger dan 18, slechts een beperkt aantal kilometer van zijn club vandaan wonen. Wie de internationale transferregels opzoekt, merkt dat artikel 19 nog altijd bestaat. Een internationale overgang van een minderjarige voetballer is gereguleerd. 'De speler woont op niet meer dan vijftig kilometer van een nationale grens. De club die de speler wil aantrekken is eveneens in een straal van vijftig kilometer van die grens gevestigd. De maximale grens van de domicilie van de speler en het hoofdkwartier van de speler is hoogstens honderd kilometer. Is dat allemaal het geval, dan moet de speler thuis blijven wonen én moeten de twee nationale voetbalbonden expliciet hun toestemming verlenen.' De afstanden gelden allemaal in vogelvlucht. Deze regel gold in juli 2005, toen Edén de overstap waagde.

Hazard woonde op net iets meer dan vijftig kilometer van een grens, met name de Franse grens. Het eerste onderdeel van de regel sloot de overgang dus uit, zij het zeer nipt. Rijsel is dan weer wel minder dan vijftig kilometer van die grens gevestigd en de maximale grens tussen de domicilie van Edén Hazard en het hoofdkwartier bedroeg zoals gevraagd minder dan honderd kilometer. De tweede en derde eis waren geen probleem, de eerste eis wel (een beetje). Geen goed nieuws, zeker omdat onder meer Anderlecht en Standard Edén ook in de gaten hadden en de FIFA-regel voor een binnenlandse transfer niet geldt.

'Dat was inderdaad frustrerend', zegt De Jaegher. 'Het kwam er namens Rijsel dus op aan om een goede relatie met Edén en zijn ouders op te bouwen. Tijdens die twee jaar voor hij naar Rijsel zou komen, was het in theorie inderdaad mogelijk dat de ouders nog voor een andere club kozen, ondanks hun prima relatie met ons.' Maar Rijsel had Edens hart en dat van zijn ouders veroverd en na vier jaar Tubize, in de zomervakantie van 2005, verliet Edén Tubize. Er werd een 'oplossing' gevonden voor de FIFA-regel, die vooral bedoeld is om misbruiken met straatarme voetballertjes uit andere werelddelen bij steenrijke voetbalclubs tegen te gaan. Edén kon niet weten dat hij België vaarwel zei. Hij zou er tot op vandaag bijna alleen terugkomen voor bezoeken en korte verblijven.

'Rijsel en Lens hadden het beste voetbalproject: een duidelijke visie over school, voetbal en de omgang met de familie. Anderlecht wilde Edén, maar stelde nooit iets concreets voor. Het zegde gewoon: uw zoon is goed, we gaan

hem bij Anderlecht zetten, *voilà quoi...* En geografisch ligt Lille gunstig, dat is minder ver dan Standard', vertelde Thierry Hazard.

Op zijn 14de, in september 2005, trekt Eden naar Rijsel. Hij heeft vier seizoenen RSB en vier seizoenen AFC Tubeke achter de rug. 'Edens kansen om in Rijsel door te stoten naar de eerste ploeg zullen misschien hoger geweest zijn dan in Anderlecht', zegt Werner Deraeve. Al lukte het Bertrand Crasson en Walter Baseggio wel en was Enzo Scifo ook pas 17 toen hij in Anderlechts A-elftal debuteerde, net als Vincent Kompany. En Romelu Lukaku, Youri Tielemans en Anthony Vanden Borre waren zelfs pas 16. Deraeve: 'Olie drijft altijd boven. Hazard zou ook bij ons zijn weg gemaakt hebben. Het Anderlechtspel met zijn nadruk op verzorgd combinatievoetbal zou hem meer gelegen hebben dan de Rijselse aanpak, die meer gebruikmaakte van fysiek en kracht.'

Dat laatste vindt men bij Rijsel onjuist. Net het Belgische voetbal legde in die tijd de nadruk op fysiek, atletisch voetbal, vindt men in Frankrijk.

OP SCHOOL IN FRANKRIJK

Eden kwam in Rijsel niet onmiddellijk in het beroemde *centre de formation* toe, maar in dat van de *préformation* of vooropleiding. Hij ging naar school in het Collège Lavoisier in het rustige en groene Lambersart, op drie kilometer van de stad, dat samenwerkt met voetbalclub Rijsel. Hij volgde de lessen ook met niet-voetballers, maar mocht de les lichamelijke opvoeding op woensdag overslaan. In de sectie sport-studies combineerde hij ongeveer 24 uur les op school, van acht uur tot kwart over vijf, met een viertal trainingen per week overdag. Die vonden plaats in het gemeentelijke atletiek- en voetbalstadion Guy Lefort in Lambersart, meestal van tien tot twaalf uur. Het veld is er synthetisch.

In Frankrijk gaan kinderen van hun 11de tot hun 14de naar het *collège*. Slagen ze, dan krijgen ze het *brevet des collèges*, zeg maar het diploma lagere middelbare school. Van hun 15de tot 18de gaan ze naar het *lycée*. Bij het cijfer van het studiejaar telt België op. Na het eerste jaar humaniora volgt het tweede jaar enzovoort. Frankrijk telt af. Op hun 11de belanden de kinderen in *la sixième* of zesde, op hun 12de in *la cinquième*, op hun 13de in *la quatrième* en op hun 14de in *la troisième*. Eden stapte na zijn tweede humaniorajaar in Braine-le-Comte over naar *la quatrième* in Lambersart. Hij zou naar school blijven gaan tot in de helft van het schooljaar in het *deuxième*.

‘DIE JURK STAAT U NIET, MEVROUW’

Leerkracht Aude Dournel gaf *physique-chimie* in het *quatrième* en *troisième* en was zijn klastitularis of *professeur référent* in het *troisième*. Ik vroeg haar hoe zij zich Eden herinnerde. ‘Als sympathiek, open, veeleer vrolijk, aangenaam, vriendelijk, respectvol en als iemand die plezier beleefde aan het leven. Hij lachte graag, maar wist ook wanneer hij ernstig moest zijn. En hij hield rekening met anderen, terwijl zijn naam al als toptalent rondgong. Je voelde dat hij een zeer degelijke opvoeding gekregen had.’ De ambities van Eden en zijn voetballende klasgenoten lagen elders dan uitstekende schoolresultaten boeken. Maar ze kregen hun punten allesbehalve cadeau. ‘De dagen van de jongens die voetbalden, zaten bomvol. Ze moesten de lessen op school volgen en traiden daarnaast twee uur per dag.’

De kleine Belg integreerde perfect. ‘Eden sprak snel zonder Belgisch accent maar met een Frans accent,’ zegt Dournel, ‘en dat vonden we grappig. Hij was iemand die mogelijkheden had. In het *troisième* bleef hij van de lessen steeds meer weg omdat hij bij LOSC snel opklom. Zijn ploeg heeft dat jaar trouwens de Franse beker van de scholencompetitie gewonnen. Zijn klasgenoten beschouwden hem als een held.’ Hazard behaalde zijn *brevet des collèges*, ‘ondanks zijn vele afwezigheden, maar we hebben hem goed geholpen, onder meer met bijles. Makkelijk was het niet, maar hij heeft het gehaald. Zijn ouders, met wie ik geregeld contact had, keken er ook op toe dat hij zijn diploma behaalde.’

Dournel: ‘Hij durfde ook tegen mij grappig te zijn, maar nooit stout. Op een dag droeg ik een gloednieuwe oranje jurk. Hij zei me: “*Madame, vous êtes vraiment très belle, mais cette jupe ne vous va pas très bien.*” (lacht) Een andere keer ging het over Belgische chocolade, en zei ik lachend dat hij ons nog niet de eer had gegund om die te proeven. Wat later stond hij hier met een doos Belgische chocolade. Hij en zijn klasgenoten waren benieuwd of ik er wel van zou durven te proeven in de klas. (lacht) Ja, er zat veel humor in hem. Tijdens een oudercontact zei ik in zijn bijzijn eens dat zijn resultaten beter konden. Zijn vader, die met een Belgisch accent sprak, herhaalde dat: “Luister naar wat mevrouw zegt, Eden.” Ik vond dat accent grappig, en Eden had dat aan mijn gezichtsuitdrukking gezien. Hijzelf had namelijk al snel het accent van Frankrijk overgenomen.”

Later liep ze hem tegen het lijf in het Domaine de Luchin, het jeugdopleidingscentrum van de club dat in 2007 zijn deuren opende. “Wel, mevrouw, herkent u me niet?” lachte hij. Ik had hem inderdaad niet herkend. In de puberteit veranderen tieners. Hij groette altijd en bleef de eenvoud zelve.’ Later zal Hazard beweren: ‘Vanaf het moment dat ik in Luchin aankwam, was ik

ervan overtuigd dat ik zou slagen. Zonder te snoeven: ik wist dat ik een goede speler was.'

Leerkracht Sabine Oriol gaf hem in hetzelfde Collège Lavoisier een jaar Frans in het *troisième*. 'Hij lette goed op, maar had moeilijkheden omdat het Frans niet zijn moedertaal leek,' zegt ze, 'en hij heeft het dan ook niet makkelijk gehad.' Het Frans in Frankrijk verschilt van het Belgische Frans. Oriol: 'Dat was duidelijk te merken. In het begin van het jaar wist ik niet dat hij van België kwam en dat hij over een speciaal statuut beschikte. In november heb ik zijn ouders voor het eerst ontmoet en tijdens dat gesprek bleek dat hij vooral over Franse literatuur minder gevormd was.'

'Het ging ook over de manier waarop hij zich uitdrukte: dat was met zeer concrete, directe taal. Stijlfiguren of de figuurlijke zin van woorden, zoals toespelingen, waren hem soms onbekend. Dat gold ook voor tekstbegrip en -interpretatie. Over literatuur had hij nooit iets geleerd.' Sabine Oriol vertelt: 'Ik praatte erover met Alain Wallyn, de tussenpersoon tussen de club en de school, en met Edens ouders. De schoolopleiding was voor hem van minder belang dan zijn voetballoopbaan. Eden deed wat hij kon. Hij was zodanig lief en vriendelijk dat je hem niets kwalijk nam. Vergeet ook niet dat het Franse systeem enorm veel huiswerk vraagt.' Eden moest hard zijn best doen. 'Hij was qua schoolse intelligentie veeleer een gemiddelde leerling. Hij bezat wel een soort intelligentie die minder aan bod kwam in het Franse schoolsysteem, namelijk emotionele, menselijke intelligentie. Eden had een scherp oog voor menselijke relaties en gevoeligheden.'

De leerkracht Frans raakte gefascineerd door zijn voor- en achternaam. 'Hij leek wel een personage uit een strip van Kuifje en op een keer heb ik voor mijn eigen kinderen een verhaal met een Eden in de hoofdrol bedacht. Misschien is het een cliché, maar hij straalde een belgitude uit die je weleens in een roman- of cinemapersonage terugvindt. In een roman van Georges Simenon bijvoorbeeld.' Die Belg schreef misdaadverhalen met sfeer, menselijkheid en couleur locale. Of *Le Chagrin des Belges* van Hugo Claus, de vertaling van *Het verdriet van België*. 'Eden had de menselijkheid die je bij deze auteurs terugvindt. Eden had iets wat ik als typisch Belgisch ervaar, al moet je met clichés opletten: eenvoud, vriendelijkheid, gezelligheid. Eigenschappen die ik als Franse burger met België verbind. Ikzelf houd van de Belgische steden, de sfeer in de straten, de cafés en winkels, de ongedwongen omgang waarbij men snel met "jij" spreekt zonder daarom familiair te worden, maar waarbij iedereen gelijk is. Eden verpersoonlijkte dat, zelfs als tiener tegenover een volwassene die de autoriteit van een school vertegenwoordigde. Hij bleef respectvol zonder overdreven ontzag.'

‘Opletten dus met stereotypes, maar voor mij vergissen de Fransen zich soms in hun houding om makkelijk arrogant te worden. De Belgen hebben dat niet of ik heb het dan toch nog niet ervaren. Bij Eden zeker niet. Hij had het nochtans kunnen zijn. Door zijn sportieve resultaten met zijn overduidelijke kwaliteiten, het aura dat al rond hem hing, de manier waarop de club hem omringde, verwende, hem een opmerkelijke toekomst voorspelde. Hij heeft zich nooit anders gedragen dan als een kleine jongen die zelf grapjes over zijn belgitude maakte. Ik verstond daaruit dat hij begreep dat hij niet het parcours van een Franse leerling had afgelegd en dat abstracte ideeën en de interpretatie van literaire teksten boven zijn petje gingen. Hij beschouwde het als iets waar hij voor stond en door moest, zelfs al miste hij er de vaardigheden voor. Dus geksheerde hij.’

‘HET IS OMDAT IK EEN BELG BEN’

Leerkracht Sabine Oriol: ‘Eden was grappig. Hij stak de draak met zichzelf, vertelde grapjes. “*C’est parce que je suis Belge*”, was zijn gevleugelde uitdrukking.’ Maar: ‘Hij zei het niet uit domheid, want dom is hij allermint, wel spontaan, fris van de lever, zonder berekening. Hij maakte een innemende indruk, was naïef en vriendelijk en dan bedoel ik naïef in de betekenis van onbevangen en ongekunsteld.’

Oriol herinnert zich een anekdote van net na de kerstvakantie. ‘De leerlingen hadden een boek moeten lezen, maar amper één op de drie leerlingen had dat ook gedaan. Wie het niet gelezen had, gaf ik extra werk. Ik vroeg ze om hun vinger op te steken en gaf hun een blad met de extra taken. Toen ik daarmee klaar was, stak Eden zijn vinger nogmaals op. Toen hij het de eerste keer deed, had ik het blijkbaar niet gezien. “U hebt mij geen blad gegeven. Nochtans heb ik het boek ook niet gelezen.” Toen ik hem vroeg waarom hij dat gezegd had, keek hij me aan en zei: “*C’est parce que je suis Belge.*” Iedereen begon te lachen. Hij probeerde zich helemaal niet aan de straf te onttrekken of vals te spelen. Ik denk dat die eerlijkheid veel zegt over zijn gevoel voor rechtvaardigheid en voor gelijkheid tegenover zijn kameraden.’

Eden verblijft in het internaat van het Lycée Jean-Perrin, een paar honderd meter verderop. Als de Lavoisier-leerlingen afgestudeerd zijn aan het *collège*, trekken ze naar het Lycée Jean-Perrin. Een *collège* is te vergelijken met de eerste drie jaar van de middelbare school, een *lycée* met de drie laatste humaniorajaren. Geen enkele ploegmaat verblijft in het internaat: hij is de jongste. Voortdurend tussen oudere jongens vertoeven maakt hem rijper. Hij wordt beschouwd als het

kleine broertje en alle anderen zijn grote broers. In het internaat is hij de jongste, terwijl hij thuis de oudste is.

Alain Wallyn superviseerde Hazards vooropleiding voetbaltechnisch en pedagogisch toen Eden aan het Collège Lavoisier studeerde. Wallyn werkt zowel voor voetbalclub Rijsel als voor de school. ‘Hij deed wat moest om te slagen, maar niets meer.’ Wie neemt het hem kwalijk? Hij volgde een behoorlijk aantal uur les op school, trainde ook overdag op een hoog niveau en was ’s avonds moe. Om dan nog te studeren moet je over een ijzeren discipline beschikken. In dat eerste jaar krijgt hij zijn getuigschrift, ondanks de bruuske levenswending, het schoolsysteem dat verschilt van dat in België en zijn internaatleven, waarin de ouderlijke controle tijdens de week wegvalt.

Sportief loopt het op wieltjes. ‘Dat de schoolploeg van het *collège* kampioen van Frankrijk is geworden, is voor een groot deel aan Eden te danken’, zegt Wallyn, een welbespraakte veertiger. We praten op een van de zeldzame zonnige dagen van december 2017 op het synthetische voetbalveld van Lambersart. Iets na enen is de training van de jongste middelbare scholieren afgelopen. In de cirkel van een relatief kleine ruimte rond de middencirkel zijn de voetballers voor een oefening van meer dan een uur in twee ploegen verdeeld. Ze moeten de bal aan de overkant zien te krijgen. Eerst moeten ze de bal op de tegenstander veroveren, dan hem zo snel mogelijk rondtikken. Aan de buitenkant van de cirkel staan neutrale spelers die bijna niet bewegen en meespelen met de ploeg in balbezit. Het gaat om een oefening op balbezit en omschakeling met een hoge intensiteit. Wallyn en ik blijven aan de zijlijn napraten.

‘De Belgische topclubs hebben een inhaalbeweging gemaakt en staan nu soms op het niveau van de jeugdopleidingscentra in Frankrijk’, zegt Alain Wallyn. ‘Denk aan RC Genk, Anderlecht, Club Brugge, Standard... Maar in Edens tijd stonden wij een trapje hoger. Al onze opleiders waren gediplomeerd. Ikzelf heb een universitair diploma lichamelijke opvoeding en heb het trainingsdiploma BEES 3, het Brevet d’Éducateur d’État Sportif. Dat diploma spitst niet alleen op sportieve vaardigheden toe, maar altijd en voorafgaand op de menselijke vaardigheden. We hechten bij LOSC enorm belang aan de ontwikkeling van de mens achter de speler. Het is geen toeval dat bijna iedere leerling-voetballer zijn eindexamen van de humaniora haalt.’

‘ALS DE DOGUE BIJT, LOST HIJ NOOIT’

Opvallend is dat de voetbalclub het element ‘identiteit’ uitspeelt. Wallyn: ‘De regionale identiteit speelt een rol. We rekruteren in een straal van zowat vijftig

kilometer en de grensstreek met België. Je ziet die regionale identiteit verwerkt in het clublogo, met de *dogue*.' In het Nederlands is een *dogue* een mastiff, een hondenras. 'Als de *dogue* bijt, lost hij nooit. Dat is de mentaliteit waar we voor staan. Ooit hebben we een aantal jaar onderzocht waar onze leerling-voetballers terecht kwamen. Wel, van de 170 jongens was er om te beginnen niemand werkloos. Dat zegt iets over de waarden die ze hier hebben geleerd. Het gaat om een ingesteldheid, enthousiasme, beleefdheid, de wil om zich tot het uiterste in te zetten', meent Wallyn. De clubwebsite vindt de belangrijkste doelen voor hun jeugdspelers dat ze 'goed opgeleid zijn, zich verantwoordelijk gedragen en zelfstandig kunnen functioneren'.

Alain Wallyn: 'Ondanks zijn buitengewone kwaliteiten heeft Eden zich hier nooit als een *star* gedragen. Als hij een ander kon laten scoren, deed hij dat. Hij was onbezorgd, wat ik een grote kwaliteit vond. Al heb ik hem duidelijk gemaakt dat sommigen zijn onbezorgdheid met nonchalance konden verwarren en dat hij daarvoor moest uitkijken.' Het valt op dat de opmerkingen van Edens jeugdtrainers José Authom en John Joos ook in Frankrijk opduiken.

Toen Rijsel Hazard had binnengehaald, liet Wallyn hem een toernooi voor U14 in de buurt van Rijsel met datzelfde Rijsel meespelen, in Hellemmes. Wallyn: 'Ik wil voetballers tijdens wedstrijden testen, niet alleen tijdens een training. Eden was nog een klein ventje, *une crevette*. We hebben dat toernooi gewonnen en Eden is tot beste speler uitgeroepen. Zijn spelinzicht stond mijlenver boven dat van zijn leeftijdsgenoten. Zelfvertrouwen had hij te koop. Andere kwaliteiten? Zijn techniek en de manier waarop hij een aantal technische bewegingen tot een geheel kon smeden, zijn balbehandeling, zijn spel naar voren, zijn creativiteit, zijn versnelling, zijn snelheid van uitvoering...'

'Hij is bij ons gearriveerd als een nummer tien die veel vrijheid kreeg en verdedigend zeer weinig deed. Bij de U14 heb ik hem aangespoord om meer tussen de lijnen te lopen zodat hij verschillende registers leerde beheersen. En hij moest zijn lijn ook verdedigen.' Al in die tijd had Hazard een voorkeur voor de creatieve trainingsoefeningen met veel vrijheid en de nadruk op techniek. Andere oefeningen boeiden hem minder en dan durfde zijn inzet te wensen overlaten. Wallyn had er begrip voor en dacht mee vanuit Edens denkwereld. 'Als er tijdens een training veel herhaald werd, vond ik trucjes uit om hem gemotiveerd te houden. Een spelement, een uitdaging, een wedstrijd... Weet u wat jeugdopleiders nooit uit het oog mogen verliezen? Dat ze met kinderen bezig zijn, met jongens. Eden was een kind. Sommige jeugdopleiders beschouwen voetballers als minivolwassenen, maar dat zijn ze niet. Ik zie tijdens toernooien dat jonge spelers nauwelijks van de bank komen omdat hun coach met een type-elftal speelt. Wij doen dat niet. Bij ons speelt iedereen minstens de helft.'

Wallyn: ‘Je kon Eden technisch weinig of niets meer bijbrengen. Wel heb ik hem geholpen om meer structuur in zijn spel aan te brengen, maar ik heb hem meer begeleid dan opgeleid. Ik zag het vooral als mijn taak om gunstige omstandigheden te scheppen waardoor hij kon groeien. Een speler als Eden maak je als coach maar één keer in je leven mee.’

GEEN BOTER BIJ DE VIS

Financieel vroegen de Hazards geen boter bij de vis. Wallyn: ‘Op zijn 15de ondertekende hij zijn eerste contract als aspirant. Een schoolopleiding en goede voetbalopleiding was voor zijn ouders en hem het allerbelangrijkste, niet het geld. Eden kreeg een gewoon aspirantencontract. Het ging om minder dan 500 euro per maand. Als je ziet hoe we sommige jeugdspelers nu vergoeden, is dat toch een verschil met wat Eden kreeg. “Coach,” zei hij, “maak je niet ongerust. Als ik goed speel, zal ik vroeg of laat wel geld verdienen.”’

Wallyn sprak met Thierry Hazard niet alleen over zijn schoolresultaten, maar meer over Edens ontwikkeling als voetballer. ‘We discussieerden al eens, maar Thierry bleef respectvol en hield zich liever op de achtergrond. Hij gaf ons vertrouwen. Eden was zeer goed omringd en werd niet beïnvloed door een bepaald soort mensen.’ Wallyn verwijst naar makelaars. ‘Die zijn bij hem niet te vroeg opgedoken.’

In het kampioenschap bij de *14 fédéraux* is Wallyn de prestatie van Lille bij Paris Saint-Germain bijgebleven. ‘Thuis wonnen we in Edens jaar met 3-2, uit was het 1-1. We hebben van hen dus niet verloren.’ Edens mooiste actie? ‘Toen hij van een meter of tachtig van het doel aan de haal ging.’ Hij wijst naar een plek tussen de zone van de verdediging en het midden van het veld. ‘Hij dribbelde ongeveer de hele ploeg van de tegenstander, omspeelde de doelman en... trapte dan op de paal. Eden bleef nochtans altijd koelbloedig.’ Voetballer Sébastien Dewaest zag het als Rijselverdediger gebeuren, maar dacht dat het einde anders verliep. ‘Eden deed alsof hij zou trappen en de doelman ging neer. Daarop wilde Eden scoren met een rabona (een bal achter het steunbeen trappen), maar hij miste en viel. De coach was ziedend. Maar vijf minuten later nam Eden een vrijschop. “Coach, kijk goed”, zei hij, en scoorde.’

Zijn voormalige klasgenote Natacha Van Honacker studeert op dat ogenblik nog altijd ijverig aan de humaniora waar ze met Eden een bank had gedeeld. Hun wereld ligt mijlenver uit elkaar, maar de manier waarop ze naar het leven kijken is dezelfde. Het woord

‘puberteit’ lijkt ook voor haar niet uitgevonden. Ze doet het goed op school,

overleeft moeiteloos de moeilijkste richting, verdiept zich onder meer in Latijn en schrijvers uit het Romeinse keizerrijk en als ze zo voortdoet, kan ze later aan de universiteit studeren wat ze wil. Ze zal nooit een haantje-de-voorste worden, maar met haar pientere verstand en bescheiden houding dwingt ze respect af, het meisje van de dokter. Eden weet maar al te goed wie hij tijdens de week mist: niet alleen zijn ouders, broers, familie en vrienden. Zowat een jaar hebben Natacha en hij minder contact.

AJAX VIST ACHTER HET NET

Ook Urbain Haesaert, het Belgische hoofd van de scoutingcel van Ajax Amsterdam, keek op een dag met open mond toe toen hij Eden zag voetballen. Ajax, ooit een Europese grootheid, staat bekend om zijn uitstekende jeugdopleiding en -doorstroming naar het eerste elftal. Denk aan Johan Crujff, Frank Rijkaard, Dennis Bergkamp, Frank en Ronald de Boer, Edgar Davids en Patrick Kluivert. Of recenter Wesley Sneijder en Matthijs de Ligt.

Haesaert coachte clubs zoals Lokeren en Waregem, waarmee hij AC Milan in de UEFA-beker, nu Europa League, uitschakelde en de halve finale bereikte. Vanaf 1998 hield hij zich exclusief met jeugopleiding bezig, eerst bij Germinal Beerschot Antwerpen (GBA), de club die nu Beerschot-Wilrijk heet. GBA werkte samen met Ajax en Haesaert bracht de huidige internationals Toby Alderweireld, Thomas Vermaelen en Jan Vertonghen met Ajax in contact. Hij begeleidde bij GBA ook Mousa Dembélé en Radja Nainggolan, die eveneens als Rode Duivel actief zijn of waren. Haesaert mocht begin januari 2018 nog altijd ‘Hoofd jeugdscouting RSC Anderlecht’ op zijn naamkaartje plaatsen, maar bedacht in juni 2018 een mooi geschenk voor zijn 77ste verjaardag en keerde terug naar de schapestal, naar Ajax dus.

‘Waarschijnlijk heb ik Eden het eerst in een wedstrijd van de Brabantse selectie bij de U14 gezien.’ Hij speelde al voor Rijsel. Haesaert: ‘Hij paste perfect in het voetbal zoals Ajax en ik het zien en dat op techniek en intelligentie gebaseerd is, dé codewoorden voor die leeftijd. Later volgen dan fysiek en mentaliteit. Hazard liep niet veel maar stond altijd vrij, was geen fysieke speler maar had zeer veel inzicht en kon op een vierkante meter drie tegenstanders dribbelen. Zijn technische bagage was zeer groot. Hij dacht collectief en gaf passes. Alleen als hij door minder goede spelers omringd was, kon hij individueel, zelfs egoïstisch spelen. Hij onderscheidde zich van zijn broer Thorgan door flitsende acties met de bal aan de voet. Hij was snelvoetig en sneldenkend. Oplossingen zag hij al vóór hij aan de bal kwam. Een ongelooflijk

creatieve voetballer. Weinigen hebben dat talent, zelfs wereldwijd. Hij kon zoveel dingen tegelijk.'

Urbain Haesaert: 'De school- en voetbalopleiding bij Ajax waren op elkaar afgestemd, de doorstromingskansen naar de eerste ploeg waren zeer groot en Eden kon in een gastgezin wonen. Met alle respect, maar je kunt de voetbalopleidingen van Rijsel en Ajax niet vergelijken. Hoeveel eigen opgeleide spelers zijn er bij beide clubs tot het eerste elftal doorgedrongen?' Haesaert meent dat het aantal bij Ajax veel hoger ligt. Misschien onderschat hij het aantal eigen opgeleide jeugdspelers in de eerste ploeg van Rijsel, al staat Ajax bekend als een van de Europese kampioenen inzake jeugd-doorstroming.

Thierry erkende de superieure kwaliteit van de Ajax-opleiding, zegt Haesaert, zonder dat Edens vader een voorkeur voor Ajax of Rijsel uitsprak. Hij zei er met Eden over te zullen spreken. Thierry had er wel een bang gevoel bij, omdat Eden nauwelijks of geen Nederlands begreep en sprak. Natuurlijk zou Ajax er alles aan doen om dat zo snel mogelijk te veranderen, desnoods met een privéleerkracht. En toch. Thierry vroeg zich af of Eden de tactische wenken goed zou begrijpen.

Eden voelde zich ook goed in Rijsel, waar hij in zijn eigen taal les volgde. Was het aangewezen om opnieuw het roer om te gooien en nogmaals naar een ander land te trekken met als extra, belangrijke moeilijkheid de nieuwe taal? Met een gastgezin in plaats van een internaat? Met een schoolopleiding die bij voorkeur in het Nederlands zou plaatsvinden? Eden bleef waar hij was. 'Maar stel je voor: Eden Hazard bij Ajax... Qua voetbal had hij nergens beter gezeten.'

'GELD IS BROL VOOR MAKELAARS'

Misschien speelde ook het financiële aspect een rol? Had Ajax Eden financiële beloften gedaan die de familie weinig konden bekoren? Haesaert is verontwaardigd. 'We hebben het met de familie nooit over geld gehad. Nooit! Geld, dat is *brol* voor makelaars! Als jongere kies je een club wegens zijn opleidingsmodel. De Ajax-opleiding was trouwens gratis. Nee, het struikelblok was de taal.'

Het is na de kennismaking met de school en het stadion in Lambersart tijd om Noord-Frankrijk verder te verkennen vanuit België, over de E42 zuidwestwaarts, door Belgisch Picardië, een dunbevolkte streek met af en toe een stipje in het landschap dat een huis blijkt. De regen brengt mistige sluiers met zich mee, grijze wolken. Afslaan bij uitrit Blandain, de N7 op richting Baisieux, de slingerende Départementale 941 volgen tot in niemandsland, waar de

weerselementen vrij spel over de akkers hebben. Tot op de desolate landweg ineens een klad sigarettenwinkels opduikt. De grens. Die steek ik over om in het departement Le Nord te komen en onmiddellijk in Camphin-en-Pévèle te belanden. De gemeente is vooral beroemd vanwege de kasseistroken in de wereldbekerwedstrijd wielrennen Parijs-Roubaix, net voor het bekende Carrefour de l'Arbre, dat zich voor een deel in dezelfde gemeente bevindt.

De Franse huizen ogen zelfs net over de grens al kleiner dan in België: het zijn de typische werkmansonderkomens van Le Nord, een streek die het niet makkelijk heeft (gehad). Een kilometer verderop kom je in weer een niemandsland aan een rotonde. Een opvallend klein bord verwijst naar het Domaine de Luchin, honderd meter verderop. Een oprijlaan, een slagboom met een bewaker. Ik stap uit en bots op een verwelkomingsbord gemaakt van een stuk van de Muur van Berlijn met een ruw geschilderde schets van Eden Hazards gezicht. Rijsel drukt zijn ster voor altijd aan de borst.

‘Op een dag hoor ik van mijn assistent François Vitali dat een van onze scouts een jonge speler had opgemerkt’, verwelkomt Jean-Michel Vandamme me op de overtuigende manier van spreken die hem zo kenmerkt. De vijftiger is een voormalig Frans jeugdinternational. Hij staat aan het hoofd van de jeugdopleiding van LOSC sinds 1993 en is adjunct-directeur van de club. We zitten aan de ronde tafel in zijn bureau in een uithoek op de eerste verdieping van ‘Luchin’, een domein van 43 hectare op 17 kilometer van Rijsel, waar de trainingen plaatsvinden en de administratie gevestigd is. Vandamme toont zich een vriendelijk en kordaat man en komt meteen ter zake. Hij neemt een ingekaderde ploegfoto uit de jaren tachtig vast. Linksboven staat hij, in spelerstenuë. Als er een vleugje weemoed opduikt, kan hij het goed verbergen. Ik vraag hem welke plaats in het elftal hij innam. Hij kijkt me aan. ‘Nummer tien’, zegt hij. Ik had het kunnen weten. Dezelfde voorkeurpositie als Eden Hazard.

Later in het gesprek zal ik hem vragen of dat hem geholpen heeft om Eden Hazard goed te begeleiden. Hij weet het niet. Maar het lijkt onvermijdelijk. Alleen nummers tien weten toch hoe nummers tien denken? Alleen zij begrijpen elkaars verlangen naar vrijheid op het veld, hun vleugje genialiteit en buitenissigheid, de nukken en grillen die een schreeuw om erkenning en begrip zijn. Vandamme zal me voorbeelden geven van hoe hij Hazard soms tegen alle regels in begeleidde en intuïtief te werk ging, soms zelfs improviserend. Altijd uit respect voor Hazard, die anders is dan de anderen en daarom ook een andere aanpak vergde, zo vindt Vandamme. En als één man het kan weten, dan hij.

‘François Vitali meldt me dus dat een scout een *tout petit gamin* heeft opgemerkt. En dat hijzelf de kleine op zijn beurt is gaan bekijken. Hij zegt me

dat deze speler me zal bevallen. Meer zelfs, dat ik echt van deze speler zal houden. Vooral zijn spelintelligentie was hem opgevallen. We nodigden Eden hier uit om te testen. Hij zag er helemaal niet stevig of atletisch uit. Edens spelintelligentie was inderdaad onovertroffen, net als zijn versnelling en levendigheid. Hij paste de bal op het juiste moment en op de juiste manier, deed alles met een positieve bedoeling, doelgericht, met zo'n beheerst balgevoel... Oh la la, hier is iets aan het gebeuren, dacht ik. Anderlecht wilde hem ook en dat maakte het er voor ons niet makkelijker op. Nochtans hebben wij niet betaald om Eden naar hier te halen. Geen centiem! Terwijl Anderlecht veel beter betaalt. Zijn ouders stonden er wel op dat ze elke week een kijkje konden nemen.'

EDENS CARRIÈREPLAN

Vandamme: 'Eden deed in het begin mee met de *14 fédéraux*, de competitie voor 14-jarigen. Opmerkelijk was dat hij als nummer tien speelde en de zoon van de coach van de eerste ploeg, Grégoire Puel, in dezelfde ploeg op de negen rondliep. Grégoire scoorde dikwijls na een assist van Eden en was topschutter van het kampioenschap. Eigenlijk deed Eden alles. Met toen al die fantastische versnellingen van vijf tot tien meter, zijn balcontroles in volle ren... Hij versnelde het spel. Ik zei François Vitali snel dat we Eden moesten doorschuiven en hem een *project* aanbieden, een carrièreplan. Ik wilde Eden een contract aanbieden, maar dat kon wettelijk pas ingaan vanaf zijn 15de. Vanaf toen hebben we hem het minimum betaald van wat we volgens de regels moesten betalen. Het minimum, hé. Later heb ik altijd met zijn makelaar John Bico onderhandeld. Dat was op het scherp van de snee, want Bico heeft Edens belangen goed verdedigd. Altijd constructief, *jamais la folie*. Nooit met buitenissige eisen en het sportieve project stond voorop.' In 2013 zouden de Hazards Bico bedanken voor bewezen diensten.

Vandamme: 'Maar goed, keren we eerst even terug tijd in de tijd. Ik heb een carrièreplan uitgetekend en het Eden en zijn ouders voorgesteld. Het is toen dat ik besepte dat die jongen *geprogrammeerd* was om het hoogste niveau te bereiken. "Heb je een project?" vroeg ik hem voor ik het mijne voorstelde. Hij was 14,5. "Ik, meneer, *j'adore jouer au football*. Voor mij is dat het geluk. Ik wil de fans plezier bezorgen, met hen delen, zodat de mensen blij worden als ze me zien spelen. Ik zou graag ooit een landstitel winnen en de beker van Frankrijk. Het kampioenschap winnen zal niet makkelijk worden, maar waarom niet?" En toen vroeg ik hem: en daarna? "Als ik goed vooruitga, kan ik misschien voor een grote club in het buitenland spelen. En ik droom van de Gouden Bal.'" Toen al

bleek dat Eden een carrièreplan had dat steek hield. Hij leefde dus niet van de hand in de tand, de ogenschijnlijk alleen maar speelse jongeman, maar werkte doelbewust. Wat nog meer indruk maakt, is dat Eden zijn carrièreplan tot dusver helemaal waarmaakte, wat bewijst dat hij zichzelf perfect kan inschatten.

Edens aanpassing in Rijsel verliep schijnbaar vlekkeloos. ‘Ik kwam elk weekend terug (naar huis) en heb niet het minste probleem gehad. Nooit spijt gehad. Nooit heimwee gehad. Het bewijs dat ik me goed voelde, is dat mijn ouders me meer belden dan ik hen. En Rijsel is niet zo ver. In het internaat was ik diegene die het dichtstbij woonde. Het is zeer goed gegaan. Zelfs, het is waar, al was ik er in het begin een beetje voor beducht’, gaf hij in *L'Équipe* toe. Het gebeurt nooit dat hij toegeeft ergens de minste twijfel over te hebben gehad. De club had hem een mobiele telefoon gegeven, zodat hij met het thuisfront makkelijk contact kon opnemen. Dat hij ooit heimwee heeft gehad, is Eden tijdens het interview wellicht vergeten. Want zijn goede vriend Jolan Minne zei ooit dat Eden nu en dan last had van *un coup de blues*. Eden voelt de verhuizing naar Luchin zelden of nooit aan als een gevangenis. Hij leert er de voordelen van een gestructureerd leven en beseft dat er geen andere mogelijkheid is om een topvoetballer te worden en tegelijk een schooldiploma te behalen. Thierry Hazard vreesde er nochtans voor. ‘Luchin gaat jongeren kraken’, zei hij na Edens eerste jaar in Luchin in *Sport/Voetbalmagazine*. ‘Er zijn nu en dan activiteiten in de stad, maar de individuele vrijheid is sterk beperkt. Op zaterdag mogen ze de stad in, maar welke vrienden hebben ze nog buiten het voetbal als ze de hele tijd in dat trainingscentrum verblijven? Zwaar gesteld is dat een moderne gevangenis.’

OP HOTEL IN NAGELNIEUW COMPLEX

Het Domaine de Luchin opent einde 2007 zijn deuren en Eden is een van de eerste bewoners. Op zijn website maakt LOSC zich sterk dat de jeugdopleiding er geregeld is ‘zoals een Zwitsers horloge’. Om te beginnen telt de voormalige vierkantshoeve met landerijen zeven voetbalvelden, vier atletiekbanen, een doelmannenterrein, intervalomgeving, mountainbikeparcours, Finse piste, krachthonk, sauna en andere snufjes. Het zestigtal jeugdspelers tussen 15 en 20 jaar krijgt programma’s op maat. Er is één trainer per zes tot tien spelers en er zijn trainers voor elke linie: doel, verdediging, middenveld en aanval. Drie keer per jaar krijgt elke speler een sportieve evaluatie: op zijn algemene techniek en zijn techniek voor zijn positie in het elftal, tactisch, fysiek en psychologisch. De medische staf telt een dokter, kinesitherapeuten, een voetspecialist, osteopaat en

psycholoog. Luchin is een van de ‘modernste, functioneelste, comfortabelste’ jeugdcomplexen van Frankrijk, verzekert de clubsite.

In een filmpje op Losc.fr praat Eden kort over het internaatsleven. Het is november 2008, Eden wordt twee maanden later 18, heeft een jaar geleden in de eerste ploeg gedebuteerd en verblijft een jaar in Luchin. De camera legt vast hoe de deur van kamer 26 met een ruimte van ongeveer veertien vierkante meter openzwaait. Eden opent verlegen, aandoenlijk, vriendelijk met: ‘*Bonjour. Bienvenue dans ma chambre.*’ Zijn latere bravoure is er nog niet bij en hij kijkt zo braaf dat hij wellicht net naar *Bambi* gekeken heeft. Hij spreekt zeer snel, bijna onverstaanbaar, als een rapper. Hij wrijft over zijn haar, pulkt aan zijn neus. Hazard lijkt nerveuzer voor een interviewtje in zijn eigen kamer dan voor duizenden toeschouwers op het veld.

Hij neemt op zijn bed plaats, tokkelt op zijn laptop, opent zijn klerkast. ‘*Voilà, quoi.*’ De muren zijn wit geschilderd, de kastjes grijs. Er bevinden zich een bureau en badkamertje, dat we niet te zien krijgen. Een individuele kamer is op dat ogenblik uniek in Frankrijk. Als hij zegt: ‘*Les copains sont là. Franchement, ça va. On ne rigole pas mal*’, weten we dat het goed zit. Hij zegt dat hij drie of vier jaar lang af en toe matches met de jeugd van Rijsel meegespeeld heeft. Maar hij wilde niet naar Frankrijk verhuizen omdat hij ‘redelijk jong’ en het dus ‘te vroeg’ was. Hij werd 14. ‘Toen dacht ik: waarom niet, ik ga mijn kans wagen. *Et voilà.*’

PLEZIER MAKEN MET BELGEN

Sébastien Dewaest is net als Eden van jaargang 1991 en heeft samen met hem de vooropleiding en opleiding bij Rijsel gevolgd. Op zijn 9de had Dewaest al voor de Noord-Fransen gekozen en pas 11 jaar later zou hij andere oorden opzoeken. Hij is een beer van een vent, heeft als centrale verdediger atletische kwaliteiten, speelt met overgave en was bijna het tegenbeeld van de kleinere en verfijnder spelende Hazard. Dewaest speelde begin 2018 bij RC Genk. Een andere Belg, aanvaller Gianni Bruno, is eveneens van 1991 en volgde de opleiding ook, al sloot hij pas op zijn 16de aan, in het jaar dat Luchin opende. Bruno bleef zeven seizoenen bij Rijsel en loopt sinds het seizoen 2017-2018 in de spits bij Cercle Brugge in 1B, dat in de lente van 2018 naar de hoogste klasse promoveerde.

Bruno leerde Eden kennen op zijn 14de bij de U15 van de nationale ploeg, vertelt hij me in zijn ouderlijke woning in Herstal. De kookpotten staan te pruttelen en vader zit in de zetel naar de tafel gekeerd om het gesprek te volgen. Gianni Bruno is een vlotte en vriendelijke kerel zonder kapsones. ‘We namen het

op tegen Luxemburg. Toen ik na de wedstrijd bij mijn vader in de auto stapte, zei ik hem: “Wat een speler, die Hazard!” Bruno en Hazard raakten bevriend en toen Eden bij Rijsel ingelijfd was, maakte hij bij zijn vriend reclame voor de opleiding in Frankrijk. Bruno: ‘Ik speelde bij Standard, maar de jeugdtrainers waren geen professionelen en misten kennis en ervaring als oud-topvoetballer.’ Hij ruilde Standard voor Noord-Frankrijk.

Bruno: ‘Ik verbleef met Eden in Luchin. Mijn kamer lag vier of vijf kamers verder dan die van Eden. ’s Avonds gingen we dikwijls bij iemand op de kamer en maakten het daar gezellig. Of we bleven in de gemeenschappelijke ruimte om met de kaarten te spelen of met de Playstation... Luchin is uitzonderlijk. Een droom om in te verblijven omdat je er alles hebt en alles voor je gedaan wordt. De speelvelden zijn er magnifiek. Het eten staat voor je klaar.’

Dewaest: ‘Eden en ik kennen elkaar al van op school in Lambersart. Ik was er ook van in het begin bij toen Luchin opende, en sliep in kamer 31, helemaal op het einde van de gang, naast Gianni. Birger Longueville sliep in de kamer naast mij en doelman Salvatore Crimi, die twee jaar ouder was dan de andere Belgen, naast hem. Wij Belgen werden in de hoek gegroepeerd. ‘

De Belgen kregen privéles van leerkrachten die naar het domein kwamen, zodat de voetballers geen tijd verloren en extra goed begeleid werden. Ze hoefden alleen maar de trap van hun derde verdieping naar de tweede verdieping af te dalen, waar zich de leslokalen bevinden.

Dewaest: ‘En toch waren het ellenlange dagen. Om zeven uur opstaan, om acht uur ontbijten en om halfnegen volgde het eerste lesblok. Daarna school. Om tien uur gingen we weer een paar trappen af naar de gelijkvloerse verdieping en kleedden we ons om voor de eerste oefensessie van de dag. Om halfeen douchten we en aten we. Vanaf één uur hadden we weer les en om halfvijf begon de tweede training, die eindigde om zes uur. Daarna hadden we een uur studie en om zeven uur aten we het avondmaal. Daarna waren we vrij tot de surveillant om tien uur of om halfelf controleerde of iedereen op zijn kamer was.’

Bruno: ‘Eden en ik maakten deel uit van een groepje van zeven of acht voetballers. We volgden geen klassiek onderwijs maar een tweejarige opleiding *BPJEPS éducateur sportif*, het Brevet Professionnel de la Jeunesse, de l’Éducation Populaire et du Sport.’ De opleiding mondt na een stage uit in een staatsdiploma waarmee Bruno en Hazard sportlessen aan kinderen mogen geven. Hun kennis die ze nodig hadden om het diploma te behalen, komt handig van pas als voetballer. Zo staken ze heel wat op over anatomie, biomechanica, fysiologie of de werking van de menselijke organen, trainingsleer, pedagogie, psychologie, communicatie, beheer en zelfs regelgeving over sport. Hazard was wel meer dan eens afwezig tijdens de lessen omdat hij op het veld verwacht

werd. Hij deed één of soms twee categorieën hoger mee dan Bruno. Van het BPJEPS-groepje maakt ook Yannis Salibur deel uit, een zwarte rechtsbuiten. De Congolees-Franse voetballer groeide uit tot Hazards beste vriend en is een van de wel meer zwarte vrienden die Eden heeft. Hij heeft het voor de onbekommerde mentaliteit, het familiegevoel en de levensvreugde waarvan vele Afrikanen volgens hem getuigen. Zijn eerste kind kreeg de voornaam van de Guingamp-speler.

NIET TE STRENGE LEERKRACHTEN

Dewaest: ‘De leerkrachten in Luchin vroegen wel inzet maar waren niet te streng en we beschouwden hen als vrienden. We zagen hen na de lessen ook in de studie, waarbij ze ons hielpen met het huiswerk. Met sommigen ben ik nu nog in contact. Wij spelers wilden absoluut iets op school bereiken. We kregen op korte tijd veel leerstof, maar deden ons best.’

Gianni Bruno waardeerde bij Hazard onder meer zijn inzicht en vooruitziendheid: ‘Eden zag het spel vóór de anderen. Hij kreeg altijd een plaats op de nummer tien en hield ervan om uit te zwermen. Je moest hem vrijheid geven.’ Het duurde niet lang of de Belgen vonden elkaar blindelings: Hazard als aangever, de Italiaanse Belg als afwerker. Nochtans krijgt Bruno graag de bal in de voeten, gaat hij graag de diepte in en is hij een werker. Stoorde het hem dan niet dat Hazard het voorbereidende werk deed en Bruno het dikwijls alleen maar moest afmaken? ‘Nee. Eden maakt het aanvallers juist makkelijker. Je weet waar je moet lopen en hij geeft je de bal precies op het juiste moment. Hij is zeer intelligent en maakt de goede keuzes, dat is zijn kracht.’

Dewaest: ‘Hij zag de bal graag. Wedstrijdjes drie tegen drie of vijf tegen vijf, daar smulde hij van. Als hij het niet zou maken, zou het niemand lukken, dachten we. Voor mij was het als verdediger inderdaad niet altijd even makkelijk om tegen hem te spelen. Als je het tegen hem opneemt, kun je het best een meter afstand houden. Op hem kleven heeft geen zin. Hij schermt de bal enorm goed af, ook als hij met zijn rug naar je staat, en is zo snel dat hij met één beweging wegdraait en je ter plaatse laat. Daarom houd je beter wat afstand.’

Werd Bruno moedeloos van Hazards buitengewone kwaliteiten? Of jaloers? ‘Nee. Hij was ons voorbeeld en motiveerde ons. We probeerden hem te evenaren. Tijdens de training stopte ik soms om naar hem te kijken, zo mooi konden zijn acties zijn.’

Dewaest: ‘Of het een nachtmerrie was om hem als tegenstander te bekampen? Dat hangt ervan af. Ik ben vooral blij dat ik het tegen een speler met

wereldklasse kon opnemen, want dat heeft me veel geleerd.’

Had Hazard werkpunten? Zijn kopspel? Bruno nuanceert. ‘Hij gaat niet graag het duel aan, maar dat is nog wat anders dan niet graag koppen. Trouwens, hij heeft een zeer goede timing. Ik vind zijn kopspel geen minpunt. Verdedigen? Goed, hij houdt niet van verdedigen, daar liggen zijn kwaliteiten niet. Laat hem maar zo veel mogelijk energie behouden, zodat hij er genoeg heeft om het verschil te maken. Eden speelt alsof hij op straat speelt. Hij stelt geen doelen voorop, maar geniet gewoon van wedstrijd tot wedstrijd. Daar schuilt zijn kracht in. Hij wil gewoon plezier beleven.’

Dewaest: ‘Hij is altijd blijven werken en heeft enorm veel spieren gekweekt. Eden heb ik nooit zien huilen of triestig weten zijn. Nochtans zal hij af en toe toch ook behoefte aan aanmoediging hebben gehad. Maar hij heeft zich heel goed vastgebeten. Mentaal is hij ijzersterk. Nooit liet hij de armen zakken. De Braziliaanse en Afrikaanse spelers, die ook van huis waren, speelden dikwijls minder goed als ze zich minder goed in hun vel voelden. Eden bleef altijd zijn niveau aanhouden.’

Om te bewijzen dat Eden ‘vrijgevig’ is en ‘een groot hart’ heeft, vertelt Gianni Bruno hoe hij zich herinnert dat er soms een pak van kledisponsor Nike arriveerde. Eden gaf met het grootste plezier kledij weg aan de internen. Hoewel Eden als sociaal bekendstaat, verrast Bruno misschien wel door te zeggen dat Eden ‘niet veel praat en een beetje gereserveerd’ is. En hij was graag op zijn gemak. ‘*Il aime bien déconner.*’ Te vertalen als: niksen, nietsdoen, luieren. ‘Stress kent hij niet.’

Voor een grapje was altijd plaats, maar het ging er ernstig aan toe in Luchin. De kostgangers waren geen hobbyisten; het ging om een beroepsopleiding voor elitespelers. ‘Alles verliep gedisciplineerd, strikt. Er waren veel regels, maar dat is de kracht van LOSC’, verzekert Bruno. ‘Door die goede opvoeding zijn we kunnen groeien en zijn we sneller rijper geworden. Die discipline is belangrijk. In het leven naast het voetbal zijn er ook regels. Als je als voetballer wilt slagen, is dat een fase die je moet doormaken, die opofferingen. En we wilden absoluut in het voetbal slagen. Het was ons beroep, tenslotte, en later zouden we er de vruchten van plukken.’

Dewaest: ‘We waren 15 jaar maar op slag matuur. We moesten zowel voor school als voor het voetbal ons best doen, terwijl we in een ander land verbleven en we onze ouders tijdens de week niet zagen. Je moest zeer zelfstandig zijn. Ik had nog geluk, want ik zag mijn ouders in het weekend al van vrijdagavond (in plaats van zaterdag), omdat ik slechts 25 minuten verderop woonde. Toch is de opleiding me echt bevallen, al hadden we het soms moeilijk en sloeg de vermoeidheid soms toe.’

Het seizoen einde betekende nochtans altijd bibberen en beven, herinnert de verdediger zich: ‘Aan het einde van het voetbalen schooljaar moest je mentaal uitzonderlijk sterk in je schoenen staan. Iedereen kreeg toen te horen of hij in het opleidingscentrum mocht blijven of niet. Ik kan je verzekeren dat dit zeer hard was. Zelfs al ben ik altijd kunnen blijven. Ik heb jongens zien huilen toen ze het nieuws kregen dat ze de opleiding moesten verlaten. Ik heb ouders zien huilen. En dat elk jaar opnieuw. Het opleidingscentrum had in die zin ook iets van een machine: elk jaar vielen spelers af, elk jaar kwamen er bij. Je vroeg je af of je zelf kon blijven, en was dat zo, dan bestond de kans dat een of meer van je vrienden moesten oprassen. Ik heb spelers na een negatieve beslissing zelfs weten stoppen met voetballen. Ze waren ontgoocheld, ze walgden soms van voetbal. Het is goed dat ik deze kant van de medaille eens kan vertellen, want wie die wereld niet kent, beseft niet dat het er zo hard aan kan toegaan.’

‘Aan de andere kant was Luchin als opleidingscentrum het neusje van de zalm. Er werd op geen moeite gekeken om ons zo perfect mogelijk te begeleiden: de kledij, het krachthonk, de terreinen, de designdouches en -kleedkamers, de opleiders die onder meer technisch en tactisch zo onderlegd waren. Nu nog bouw ik voort op patronen die ik bij Rijsel geleerd heb. Ik heb er alles aan te danken, aan mijn opleiding. Ik bedank hierbij nog eens mijn trainers en de clubverantwoordelijken’, sluit Sébastien Dewaest af.

ONTSNAPPEN OP WOENSDAGNAMIDDAG

Gianni Bruno’s opgewekte verteltoon krijgt iets weemoedigs. ‘Het waren magnifieke jaren. Mijn allerbeste jaren.’ Ook op woensdagen zaterdagnamiddag, als er geen wedstrijd op verplaatsing was. Dan mochten de internen ‘buiten’, lees: het domein verlaten. ‘We werden gek. We wilden om het eerst buiten zijn en probeerden zo lang mogelijk buiten te blijven. Eenmaal buiten haalden we natuurlijk zottigheden en grapjes uit. We gingen eten in McDonald’s of KFC, wandelden rond in de stad, zochten meisjes en vrienden op, winkelden...’

Dewaest: ‘Ja, in plaats van uit te rusten. Of we gingen karten, bowlen, naar de film, deden aan waterspelletjes, voetballen in een kooi... Ik denk trouwens dat Eden in al die tijd met karten nooit verloren heeft. Veel gelachen, zeker ook met Eden, die graag de komiek uithing en grapjes met ons uithaalde. Die vrije uren waren de momenten bij uitstek om de gedachten eens te verzetten. Voor Eden was elk voorstel goed: als we maar plezier konden maken.’

Dewaest: ‘Wat we ’s avonds deden? Niet veel. We waren moe na twee voetbaltrainingen, de schoollessen, het huiswerk... We keken tv, zeker als er

voetbal op het programma stond. Bij een avondje Champions League zat het bomvol en waren we dikwijls in twee kampen verdeeld, zeker bij matches zoals Barcelona-Manchester United. Of we speelden tafelvoetbal, we biljartten of hielden ons met videospelletjes of andere dingen op de computer bezig.'

Bruno herinnert zich nog de dag dat Hazard en Natacha Van Honacker weer een liefdespaar werden. 'Op een avond zei hij dat hij een meisje teruggezien had naar wie hij erg had uitgekeken. Ze was met de trein naar Rijsel gekomen. Eden toonde ook een foto en zei dat het *super bien passé* was.' *Nat* zou nooit meer uit Edens leven verdwijnen.

Eden Hazard slaagt er redelijk in om de voeten op de grond te houden bij Rijsel. Dure kleren, dure schoenen, dure gadgets... zijn niet meteen zijn ding of toch veel minder dan van de door-sneevoetballer met Hazards status en inkomen. Maar goed, als hij bij de eerste ploeg is doorgebroken, zijn luxeauto's dat wel, zoals Aston Martin, Bentley, Lamborghini, een zwarte BMW X6 en zelfs Mini Cooper, die toen in een nieuwe versie op de markt kwam en erg in de mode was. Later bij Chelsea kan een witte Audi R8 V10 hem ook charmeren, net als een zilverkleurige Mercedes Benz AMG GTR en bij Audi ook nog de RS4 Avant. Hazard durft al eens van auto te wisselen, zeker bij Rijsel. Voor sommige jonge voetballers is het eerste wat ze kopen een 'dikke auto'. Op een dag reed hij met een luxewagen naar huis. Het beviel Thierry maar niets, wist jeugdtrainer José Authom. Eden liet zijn bolide maar beter in Rijsel achter, raadde zijn vader aan. En dat deed hij.

RIJBEWIJS HALEN WORDT NACHTMERRIE

Zijn rijbewijs behalen was een nachtmerrie. Zelf zei Eden dat 'die mevrouw van het examencentrum me op de duur zo goed kende dat ze me mijn diploma op de duur gegeven heeft om van me af te zijn'. Dewaest: 'Heeft hij het examen niet een keer of zes, zeven afgelegd voor hij geslaagd was?' Toen kon Hazard aan zijn verzameling snelheidsboetes beginnen. Op een dag vroeg hij de toenmalige burgemeester van Braine-le-Comte om hulp, maar die zei dat hij niet kon helpen. 'Dan neem ik maar een chauffeur', antwoordde Eden. Hij had voorgesteld om zijn Franse rijbewijs met punten voor een Belgisch rijbewijs in te ruilen.

Van een frats meer of minder op en naast het sportveld en het internaat kijkt niemand op, al kent Eden zijn grenzen. Op een dag hebben ze er bij de club wel genoeg van dat hij zich zo weinig inzet om een betere conditie te kweken. Nochtans is het met zijn frêle lichaam levensnoodzakelijk om meer body en kracht te kweken: zo kan hij beter overeind blijven in duels met de

tegenstanders, die hem toch al met alle middelen proberen af te stoppen. Maar Eden ziet dat niet genoeg in. Hij teert te veel op zijn talent, is al eens gemakzuchtig, blijft zijn speelse zelf en lijkt nauwelijks te beseffen dat hij ook fysiek stappen moet zetten. Voor hem staat trainen meestal gelijk met een ontspannende bezigheidstherapie tussen de wedstrijden. De coaches kaarten zijn laksheid tijdens de trainingen aan, maar hun raad lijkt soms nauwelijks tot hem door te dringen.

Omdat de klacht blijft terugkeren, is het tijd voor de grote middelen, vindt Jean-Michel Vandamme. Hij nodigt Edens ouders uit voor een gesprek in het bijzijn van hun zoon. Vandamme: 'Ik noemde alle positieve punten op, daarna de negatieve punten.' Bij de minpunten komen de klachten van de coaches naar voren en vooral Edens ostentatieve negeren van de klachten. Carine trekt grote ogen en vraagt haar zoon: 'Maar Eden, is dat allemaal waar?' Hij antwoordde: '*Oui, maman, c'est vrai.*' Waarop zij weer zei, ontgoocheld in hem: 'Hoe is dat mogelijk?' Vandamme: 'Eden gaf toe dat het klopt, zo eerlijk is hij wel. Hij zocht geen excuses.'

Dit was wel al Edens tweede reprimande, want eerder had Jean-Michel Vandamme hem al eens individueel aangepakt. 'Voor het fysieke werk was Eden soms helemaal niet gemotiveerd. Hij zei me dat open en bloot. En die oefeningen waren inderdaad ook zwaar en natuurlijk hadden de voetballers er geen zin in. Maar we vormden profvoetballers. Zijn trainers hadden me aan de mouw getrokken met hun klachten, omdat ze het zo beu waren dat hij er met zijn pet naar gooide. Hij kwam te laat, wilde oefeningen niet of slechts onvolledig doen... Ik verkeerde in een tweestrijd: Eden moest het belang van fysieke oefeningen inzien en tegelijk wilde ik hem om zijn talent respecteren. Mijn eerste gedachte was hem op het matje te roepen en hem eens goed de waarheid te zeggen. Dat vertelde ik ook met zoveel woorden aan mijn trainers, en ik zei dat ik het alleen wilde doen, zonder iemand van hen erbij.'

Vandamme voelde zich er ongemakkelijk bij. Hij verontschuldigde zich zelfs bij Eden omdat hij hem een standje moet geven. En uiteindelijk besliste hij om hem niet keihard aan te pakken. 'Roepen en tieren, dat helpt bij hem niet. Hij kon zichzelf objectief beoordelen en toegeven wat hij minder deed. Ik moest hem gewoon uitleggen *waarom* die conditionele oefeningen belangrijk zijn.' Dus zei ik hem dat ik er verveeld mee zat, maar dat de trainers absoluut niet te spreken waren over zijn inzet bij de fysieke trainingen. Wat hij toen zei, vergeet ik nooit. '*Mais monsieur, il y a plein d'exercices. Ce n'est pas important que je les fasse. Le football n'est pas ça pour moi.*'

‘JE HEBT GELIJK, EDEN’

Vandamme vult aan: ‘Ik beken dat ik dit gesprek niet had voorbereid en geen strategie had bedacht. Maar opeens kreeg ik een idee. “Je hebt gelijk, Eden”, zei ik. Met die bewering deed ik het tegenovergestelde van alle regels voor goed management. En ik zette mijn trainers ook nog eens in de wind! “Luister,” ging ik voort, “we gaan een oplossing zoeken en het eens worden. Als je vermoed bent of geen zin hebt, haal je het doel de training of dag erna. Of wanneer je je ook goed voelt.” Ik dacht op hetzelfde moment dat ik compleet gek was om zoiets uit te kramen. Eden bekeek me en vroeg zich waarschijnlijk af wat ik allemaal uit mijn nek sloeg. Maar ik ging door en zei dat de coaches inderdaad soms vervelend deden en dat het niet makkelijk voor hem was. “Okee, afgesproken”, zei hij. En een leugenaar is hij niet. Hij meende het. Soms heeft hij de oefeningen gedaan, soms niet. Maar ik kan u verzekeren dat hij zoals een gewichtheffer gewerkt heeft om gespierder te worden. Echt gewerkt als een gek, *comme un fou*. Weliswaar op zijn ritme. Soms zelfs meer dan de anderen.’

Het gekke is dat de kordate en respect afdwingende Vandamme bij deze verhalen als een watje klinkt. Als iemand die zijn sterspeler niet tegen de haren in durft te strijken. Die niet goed weet wat hij aan moet met een hete aardappel en die liever kwijt dan rijk is. Die indruk is fout. Vandamme speelt hoog spel, maar weet verduiveld goed hoe hij iemand moet aanpakken. Daarin schuilt zijn kracht: hij is een meesterpsycholoog die mensen perfect ontleedt en oplossingen op maat zoekt. ‘Misschien heb ik naast mijn ervaring in het voetbal één kwaliteit,’ vindt hij, ‘namelijk dat ik begrijp hoe mensen functioneren en dat ik de juiste golflengte vind om met hen te communiceren.’

Wat ook meespeelt, en wat u als lezer niet ziet, hoort en voelt, is Vandammes non-verbale gedrag. Dit is een man die ruimte inneemt en een natuurlijk gezag afdwingt. Door de kracht van zijn geblokte lichaam, de energie die hij uitstraalt. Door zijn geconcentreerde houding, waarbij hij iedereen voortdurend in de ogen kijkt en zich als een pitbull in je vastbijt. Door zijn vriendelijke maar vastbesloten manier van praten.

Door zijn oprechte bescheidenheid ook, waarmee hij zich een typische *Nordist* toont. ‘Je moet je aan topspelers kunnen aanpassen en hen tegelijk meenemen in een project waarbij ze begrijpen dat elk onderdeel ervan van het hoogste belang is. Dat is de sleutel. Met die toppers kun je niet omgaan zoals je dat met de andere spelers doet. Zo kom je er niet bij virtuozen. *Respectons nous le talent*. Of je de deur dan niet opent voor jaloezie en voor een beleid van twee maten? In het begin zullen spelers misschien op het verschil in aanpak wijzen. Maar de speler die je een wedstrijd doet winnen, wordt door iedereen aanvaard. *Le joueur qui vous fait gagner est reconnu par tout le monde*.’ Dan zegt hij het nog eens:

‘Laten we het talent respecteren.’ Het gaat om sport op hoog niveau. En het is evengoed gebeurd dat de andere spelers al op hun kamer waren, terwijl Eden nog aan het trainen was. Trouwens, laten we eerlijk en bescheiden zijn: we hebben Eden niet *gevormd* maar *begeleid*. Niemand anders dan hijzelf is verantwoordelijk voor zijn succes. Wij hebben hem alleen een beetje geholpen, zodat hij zijn talent kon laten ontluiken. Zeg maar tien procent vorming en negentig procent begeleiding. En dat is geen valse bescheidenheid.’

Edens frank valt. Zijn gevoel zegt nog altijd ‘flut’, maar hij is verstandig genoeg om te beseffen dat Vandamme gelijk heeft. De Gouden Bal is niet weggelegd voor flierefluiters en magere schar-minkels, te zien aan de erelijst met in Edens jeugdijaren onder meer Zidane, Ronaldo, Rivaldo en Luis Figo. Zelfs Michael Owen, nog een paar centimeter kleiner dan Eden, was tot een krachtige bonk spieren uitgegroeid. Langzaam verandert Hazard en steekt hij een tandje bij. Op zijn Edens dus: hij is echt niet van plan om een krachtpatser of marathonloper te worden, maar het minimum wil hij wel doen en zelfs iets meer.

Is de reprimande wereldschokkend? Allerm minst. Hazard is in volle puberteit, zijn leven is drastisch overhoopgegooid door de verhuizing en het gemis van zijn ouders, broers, familie en vrienden. Hij beseft maar al te goed dat hij ook bij een buitenlandse gerenommeerde club niet de mindere is van zijn leeftijdsgenoten... Het lukt allemaal en hij wordt misschien wat overmoedig door te denken dat de wereld aan zijn voeten ligt. Bijna elke topvoetballer maakt in zijn latere tienerjaren een moment mee waarop hij wakker geschud wordt. Het is een overgangsritueel waarbij ze als voetballer de overgang maken van een vrijblijvende, speelse hobby naar doelbewust en ernstig een vak leren. Zodra dat inzicht er is, zijn ze ook als mens geen jongen meer maar op weg om een man te worden.

LOSC WIJST THORGAN AF

Het plan rijpt om ook Thorgan Hazard de voetbalopleiding in Luchin te laten volgen. Maar LOSC wijst hem af. Waarom? ‘Thorgan had kwaliteiten,’ zegt Vandamme, ‘zelfs al was het minder dan bij zijn broer. Maar we wilden het risico niet nemen. Misschien was het niet zo moedig van ons, maar Eden was een zodanige diamant... Vandaag betreur ik die beslissing natuurlijk, want Thorgan is een zeer goede speler. Dat zien we bij Borussia Mönchengladbach en zagen we al bij Zulte Waregem.’ Ik zeg hem dat het achteraf bekeken altijd makkelijk praten is. Op het moment dat een jonge voetballer voor je staat, weet je allerm inst of hij zal slagen. En Rijsel moet zeer streng selecteren.

‘Wij werken artisaanaal, op maat. We zijn geen industriële voetbalfabriek die een hoop talent aantrekt en dan kijkt wie er overblijft. Het gaat op de eerste plaats om de toekomst van adolescenten. Als we hun valse hoop geven en ze aan de opleiding beginnen maar moeten afhaken, verliezen ze misschien tijd die ze in een opleiding hadden kunnen gebruiken die ze beter ligt. We moeten resultaten halen met onze voetballers en hen tegelijk tot goede mensen opvoeden. Niet simpel. Voor Kylian hebben zijn agent en ouders een test gevraagd, toen Eden hier al vertrokken was. Die vraag om te testen konden we niet weigeren. Kylian is hier een jaar gebleven. Hij was iemand die makkelijk scoorde, hoewel hij misschien niet het potentieel voor het topniveau had. Misschien konden we hem ook niet voldoende begeleiden.’

Edens ouders hadden het er niet makkelijk mee dat eerst hun oudste en later ook twee andere zonen tijdens de week in het buitenland verbleven. Want Thorgan mocht na Tubize vanaf 2007 zijn jeugdopleiding bij een andere Noord-Franse eersteklasser volgen: bij Lens. Carine zegt: ‘Dat is het zwaarste om mee te leven, naast de tienduizenden kilometers die we elk jaar met de auto rijden. Het is niet de normale gang van zaken van een gezin om twee van hun kinderen op 14 jaar naar het buitenland te zien vertrekken.’

Met geen enkele coach heeft Eden Hazard zoveel afgezien als met Rachid Chihab, een man die later als coach met Royal Excel Mouscron de promotie naar de eerste klasse vierde in 2014. Die eersteklasser was even een satellietclub van Rijsel OSC, waarvan de eerste ploeg op Luchin trainde. ‘Meneer Chihab heeft een uitermate belangrijke, noodzakelijke rol in Edens opleiding vervuld’, meent Vandamme. ‘Niemand heeft Eden zo van slag gebracht als hij, zo zwaar was de opleiding onder hem, zowel fysiek als mentaal. Eden was zich toen niet altijd bewust van het belang ervan en begreep sommige dingen niet. Maar ook hij zal moeten toegeven dat Chihab tot zijn belangrijkste opleider uitgegroeid is. Heeft Eden dat erkend, zegt u? In een interview een paar jaar geleden? Dat doet me plezier.’ In 2010 zei Hazard aan tv-zender Canal Plus over Chihab: ‘Het is een harde kerel, maar dat is nodig om ons het vak te leren. Rachid Chihab is een trainer die vooral op het mentale werkt, zodat we ons voortdurend in vraag stellen. Hij trekt zich geen bal aan van mooi spel, maar wil dat we slagen als profvoetballer.’

‘HIJ ZOU MISSCHIEN GEKRAAKT ZIJN’

Vandamme verschuift wat op zijn stoel. ‘Ik geef wel toe dat als Eden alleen maar met coaches zoals Chihab had moeten werken, hij misschien gekraakt was. Zelfs

al is Eden in het hoofd veel sterker dan velen denken. Dat vind ik trouwens zijn sterkste kwaliteit: hij twijfelt nooit aan zichzelf en blijft werken om te verbeteren. Zonder ooit maar een dikke nek te tonen. Nooit! Hij was vastbesloten maar nooit pretentius.'

Wie Rachid Chihabs kantoortje in Luchin, met zicht op de kolossaal uitgestrekte binnenplaats van de voormalige boerderij, binnenkomt, valt het spartaanse karakter ervan op. Tafels, stoelen, een kast, een computer. Geen plant, geen foto's of persoonlijke spullen. Alleen trainingsschema's en dergelijke aan de muur. 'Op weg naar de top kunnen gevoelens een rem zijn', zegt hij me. Hij is gehuld in trainersoutfit en valt meteen op door zijn schouderlange krulhaar. Ik laat die wat vreemde uitspraak tot me doordringen en herhaal hem nog eens in stilte. Wat klinkt hij hard!

Chihab benadrukt dat hij een *cartésien* is: iemand die logisch, rechtlijnig, rationeel, wetenschappelijk denkt. In hem schuilt nochtans iemand die om de mens bekommerd is. Maar in een voetbalopleiding voor pubers en jonge tieners die ertoe leidt om elitespelers en kampioenen te kweken, staat het woord 'sentiment' in Chihabs woordenboek allesbehalve met hoofdletters geschreven. Hij gaat tot het uiterste: de top is nu eenmaal voor zeer weinigen weggelegd. Voor zij die zich voortdurend in vraag stellen en hun grenzen verleggen. Chihab, zo tener als wat, is nochtans de beleefdste en vriendelijkste man die je je maar wensen kunt. En dus hoeft niemand zich te storen aan zijn voorzichtige, weloverwogen, haast stille manier van praten. Maar laat hem los op een trainingsveld en hij verandert in een *dogue*. We nemen plaats aan zijn bureau. 'Ik heb Eden leren kennen als intelligent, begaafd en met veel zelfvertrouwen. Vroegrijp. Je kunt over hem alleen maar in de overtreffende trap spreken. Ik heb hem drie jaar getraind: twee jaar voltijds, van zijn 16de tot zijn 18de, en daarna nog een jaar op sommige momenten. Hij deed mee met de *16 nationaux* en schoof zeer snel door naar de *18 nationaux* omdat hij zo voorlijk was. Zo ging hij sneller vooruit.'

Chihab: 'Het belangrijkste vóór alles wat voetbal aangaat, is het menselijke aspect. Het gedrag en de goede gewoonten vormen een mens, ook om zijn beroep goed uit te oefenen. Wij willen verantwoordelijke spelers, met waarden. De jongeren die kwaliteiten bijbrengen is het allerbelangrijkste. Denk eraan dat wij, opleiders, hen in het centrum meer zagen dan hun ouders. Het gaat om respect, zoals goeiedag zeggen, hoe samenleven; de levensregels van alledag, kortom. Zich ten bate stellen van het collectief, doelen respecteren... In een beroep waar het erom gaat uit te blinken, zijn die waarden extra belangrijk. Maar jongeren houden niet al te veel van die regels en laten nogal snel het hoofd hangen, dus moet je de dingen blijven herhalen, zelfs al gaat het er soms extreem

aan toe.'

Hij denkt even na. 'Ik begrijp die jongens, zoals Eden. Het moet loodzwaar zijn om je op je 14de, 15de die waarden eigen te maken. Maar toeval heeft nu eenmaal geen plaats in een eliteopleiding, en de jongens hebben er zelf voor gekozen. Je moet opstaan, wetende dat je fysieke oefeningen moet doen. Je moet iemand gehoorzamen die de hele tijd zegt wat je moet doen en laten. Je moet tijdens de trainingen van de eerste tot de laatste minuut geconcentreerd zijn. Je moet voortdurend naar perfectie streven. Ja, dat elke dag opnieuw doen zal ongelooflijk vermoeiend en soms demotiverend zijn. Je moet in de winter buiten trainen, met de wind hier op de open vlakte van de voetbalterreinen, de koude, 's avonds soms alleen zijn op de kamer, als het vroeg donker is, afgesneden zijn van je familie, elke dag je lichaam martelen... De spelers worden er sterker door of ze breken. Er zijn er die in zichzelf onvermoede krachten vinden en hun grenzen verleggen. Dat zijn de toekomstige profspelers, af en toe zelfs kampioenen. De opleiding is ook de school van het leven.'

ER WAS GEEN ANDERE WEG

'Als opleider moet je de juiste snaar vinden en ze soms eens opspannen, dan weer ontspannen. Maar over de fundamenten moet je onverzoenlijk blijven. Eden deed bij ons niets anders dan wat hij nu nog doet, alleen op een ander niveau. Hij was van in het begin een complete speler, met een versnelling, met tien ritmeveranderingen erbij als het moest. Hij zag het spel altijd een tel sneller dan de anderen in zijn denken en zijn uitvoering, had zijn snelheid, zijn mentale kracht. Wat hij niet graag deed, waren oefeningen zonder de bal, en soms probeerde hij er zich aan te onttrekken. Maar die oefeningen waren nodig. Om uithoudingsvermogen te kweken, de pure conditie dus, maar ook op deelaspecten van de fysieke conditie zoals explosiviteit en stevigheid. Voor iedere speler was dat veeleisende arbeid en een voortdurend gevecht met zichzelf. Maar er was geen andere weg. En daarvoor komen de talenten tenslotte naar Luchin: om te werken.'

Uiteindelijk is alles goed gekomen met Hazard, wat Chihabs gelijk bewijst. Alleen zegt hij dat niet hardop. De coach geeft zijn voormalige sterspeler liever een compliment. 'Eden was explosief en stond stevig op zijn benen. Hij kon heel goed zijn lichaam gebruiken en dat was ook nodig, want hij kreeg enorm veel te incasseren: charges, duwtjes, trappen... Op maandag en dinsdag zat hij in het krachthonk om zijn spieren te ontwikkelen: de eerste dag werkte hij aan zijn bovenlichaam, de tweede dag aan het onderste deel van zijn lichaam. Die

oefeningen kwamen bovenop de tactische en technische inhoud.’

Chihab vertelt vanzelfsprekend hetzelfde verhaal als Vandamme, al zijn er nuances. ‘Deed Eden een oefening vandaag niet, omdat hij pijn had of geblesseerd was, dan moest hij de groep verlaten en deed hij de oefening één dag of twee dagen later. Daar keek ik op toe, wees gerust. Zo niet zou mijn aanpak onbegrijpelijk, want ongeloofwaardig geweest zijn. Iedereen was gelijk voor de wet en er golden voor niemand voorrechten. Ook niet voor Eden Hazard. *Il n’a jamais eu de privilèges*. De anderen zouden hun respect voor hem verloren hebben en hem op de duur gehaat hebben. Hij wist zeer goed dat daar niet over onderhandeld kon worden en begreep het belang ervan. Er hebben zich inderdaad spanningen voorgedaan, maar daar werd dan met de ouders over gepraat en gelukkig was de relatie tussen ouders en club uitstekend. Er zijn veel spelers die mislukken omdat hun alles gepermitteerd lijkt en ze alles mogen. Bij Eden was dat niet het geval. In zijn binnenste wist hij dat het om iets positiefs ging. Die trainingen waren niet tegen hem gericht, hé. En ik wil zelf elke morgen in de spiegel kunnen kijken, dus was ik eerlijk, duidelijk en mijn verhaal samenhangend.’

Chihab: ‘Ik ben er niet om op de eerste plaats iedereen te plezieren, maar om hen te helpen om zelfstandig en verantwoordelijk te zijn en een betere voetballer te worden. Begrijp me goed: Eden is altijd binnen de limieten gebleven, zelfs al had hij het gevoel dat hij zeer weinig bewegingsvrijheid had. Dus ja, hij probeerde zoals zovelen de grenzen op te zoeken, maar zonder dat hij zichzelf in gevaar bracht. Zijn psychologische uithoudingsvermogen was groot. En ja, we maakten gebruik van een boetesysteem, wat een extra aansporing was om de gedragsregels te eerbiedigen. Er deden zich weleens kleine gedragsproblemen met hem voor maar niets ernstigs. Als hij iets had mispeuterd, gaf hij dat ook onmiddellijk toe.’

Eden Hazard en zijn ploegmaats trinden elke dag, behalve op zondag, want dat was wedstrijddag. Een doorsneetraining duurde in de voorbereidingsperiode in het voorseizoen anderhalf tot twee uur. Maandag, woensdag, vrijdag en zaterdag stond er één oefensessie op het programma, dinsdag en donderdag waren het er twee. ‘Dat was voor voetballers in opleiding een enorme hoeveelheid,’ erkent Chihab, ‘maar noodzakelijk.’

‘ZE VONDEN ME EEN ROBOT’

Of hij iets bijgedragen heeft aan Eden Hazards welslagen? ‘Een mens moet niet vals bescheiden zijn. Ja, ik denk dat ik bijgedragen heb aan zijn welslagen, drie

jaar lang, op een bescheiden manier, net zoals andere opleiders. Ik heb nooit vals gespeeld, maar was altijd veeleisend en soms kan het extreem veeleisend geleken hebben. Ik ga uit van de *notion de dépassement*: jezelf overtreffen. Of ik op Eden geroepen heb, zoals Sébastien Dewaest zegt?’ Hij voelt zich ongemakkelijk. ‘*Je me faisais entendre*. Nogmaals, in onze opleiding gaat het erom de beste te worden. Of ik respect kreeg van de voetballers is een vraag die ik me nooit gesteld heb. Ik ga ervan uit dat ikzelf alles geef, maar dat ik nooit iets terugvraag. *Le regard des autres ne me touchait pas. Ca pourrait être un frein*’, zegt hij beenhard. ‘Als opleider heb je een ondankbare job, die van opleideropvoeder, en wat de anderen van me denken, trok ik me niet aan, want dat kon een rem zijn.’

Hij had een job te doen en wist dat hij nooit de populairste zou zijn. Met te veel inlevingsvermogen en begrip schoot een jonge voetballer niets op, want daar zou hij later in de soms genadeloze wereld van het profvoetbal ook niet op moeten rekenen, vindt Chihab. ‘Dat sommigen me vergeleken met een robot, neem ik er maar bij’, zegt hij. ‘Ik denk cartesiaans, logisch en rationeel dus. Zonder daarbij je emoties te betrekken, want dat is een parasiet die zich in je geest nestelt en je van de juiste keuzes kan afhouden. Kiezen is afzien.’

Chihab coachte ook Edens ploegen tijdens wedstrijden, zoals bij de *18 fédéraux* en de paar wedstrijden die hij in de CFA, de Franse amateurcompetitie, speelde. ‘We speelden normaal in een 4-4-2-bezetting en ik zette Eden bijna altijd op de linkerflank, meestal achter de spitsen, wegens zijn kwaliteiten om naar binnen te komen. Wat nog beter kon, was zijn verdedigende werk, zoals de opkomende flankverdediger afstoppen en zich beter positioneren. Voorts kon hij alles, zijn register was heel volledig, met zowel acties op de vierkante meter als acties van ver van het doel, aanvallen en de counter. Hij is het prototype van de moderne voetballer, een speler met ogen op zijn rug. Voetbal wordt magie met hem, zoals met Michael Jordan in het basketbal.’ Zou Eden ooit gedacht hebben dat zijn strenge trainer hem met Michael Jordan zou vergelijken? ‘Eden scoorde en liet scoren en is een beslissende speler die kan versnellen of juist vertragen en met de jaren alsmaar regelmatig is geworden. Als hij in de Champions League en in landentoernooien zoals het wereldkampioenschap en het Europees kampioenschap meer op het voorplan treedt, zal hij de Gouden Bal winnen.’ (Alle interviews in dit boek vonden plaats nog voor de eindronde van het WK in Rusland, waarin België brons behaalde en Hazard tot de op een na beste speler van het toernooi werd uitgeroepen.)

‘STERREN VERTONEN DIVAGEDRAG’

Natuurlijk is er ook een keerzijde aan de medaille, meent Chihab. ‘Eden is een ster en sterren vertonen divagedrag. Als ze op een zo hoog niveau zijn beland, volgt er dikwijls *une petite déconnection de la réalité*. Bij Messi, Zlatan Ibrahimovic’ en Cristiano Ronaldo zie je dat ook, net als bij mensen in andere beroepen die veel in de media komen. Je moet goed omringd zijn om daarmee om te gaan, en bij Eden is dat het geval.’

Naar aanleiding van de zeventigste verjaardag verscheen in 2014 een fotoboek over de voetbalclub, *La grande histoire du LOSC*. Eden Hazard schreef het voorwoord en het kan niet anders of hij moet aan Rachid Chihab gedacht hebben. ‘Van 2004 tot 2012 hebben strenge professionals me geholpen om te ontluiken in een moeilijk en veeleisend beroep. Hun ervaring tijdens de opleiding, hun geduld en hun onverzettelijkheid hebben in het begin van mijn loopbaan een beslissende rol gespeeld.’ Die woorden pende hij neer in 2014. In 2007 is de komeet die door de jeugdopleiding geraasd is 16 jaar. De opleiding is voltooid. Tijd voor het echte werk.

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 1: LOTUS-SPECULOOSJES

In enkele filmpjes die u op internet kunt raadplegen, maakt u kennis met Eden Hazards persoonlijkheid. Hoe gedraagt hij zich? Hoe communiceert hij? En welke rol speelt humor daarbij?

In een reclamefilmpje voor Lotus-speculoosjes zien we Eden Hazard vooraf in close-up in een auto rustig naar buiten kijken en later geïnteresseerd met de reclamemakers praten. Hoewel hij hen van haar noch pluim kent, beweegt hij zich vlot, ontspannen en opgewekt en wordt er gelachen. Dit is een van Hazards grootste kwaliteiten: hij lijkt overal en altijd in zijn element te zijn, straalt dat ook uit en stelt zo andere mensen op hun gemak. Hazard is niet van het jachtige, zenuwachtige, opgefokte soort, maar de man van de grap en de rol die je zegt: ‘Rustig aan, alles komt goed. Neem jezelf niet te ernstig en ontspan!’ Hij oogt rustig, bescheiden en toch zelfbewust, vriendelijk en betrokken. Geen aanstellerige nonchalance. Geen verveelde of afwezige blikken. Geen primadonnagedrag. Geen gevoel van is-het-hier-nu-nog-niet-gedaan?

Hazard kijkt niet langs mensen heen; hij kijkt hen aan. Hij communiceert met hen als mens, niet als voetballer. Hazard heeft flair, op en naast het veld. Flair gaat gepaard met uitstraling, met handigheid in alle situaties vertonen, met een

charmante en vlotte manier van doen, met een natuurlijk aanvoelen om mensen en situaties snel te doorgronden. Met gevat zijn ook. En gevat is Hazard zeker. Hij staat nooit met zijn mond vol tanden.

Hoofdstuk 5: Zo jong en al zo goed als Jeugd-Rode Duivel

Het jaar 2000. België had net met Nederland de eindronde van het Europese kampioenschap (EK) mogen houden, maar was in de eerste ronde uitgeschakeld. In 1998 was de eindronde van het wereldkampioenschap (WK) voor België al even ontgoochelend in de eerste ronde geëindigd. Aan tafel in Brecht zitten na dat EK 25 docenten van de Belgische trainersop-leiding en twee verantwoordelijken van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) die de revolutie prediken.

Bob Browaeyns is een bescheiden veertiger, oud-doelman en rijzende ster als coördinator van de jeugdopleiding en jeugdelftallen. Frans Masson is de oudere coördinator van de trainersopleidingen. De groep vergadert tijdens een weekend in een hotel.

‘Heren, het kan zo niet verder. Ik vat samen’, zegt een van de deelnemers. ‘Het Belgische elftal heeft het tot vijftien jaar geleden vrij goed gedaan: denk aan de olympische titel in 1920 en het brons in 1900, aan ons brons op het EK 1972 en zilver op het EK 1980. Herinner u onze vierde plaats op het WK 1986. We hebben nu ook vijf keer op een rij aan de eindronde van het WK deelgenomen. Mooi. Maar sinds 1986 gaan we achteruit. Onze geschiedenis op het EK is een ramp. Sinds 1984 hebben we ons niet meer geplaatst voor de eindronde. En nu we ons niet moesten plaatsen omdat we het EK zelf hielden, gaan we er in de eerste ronde uit! De jeugd, dat is helemaal huilen met de pet op. Goud voor de Uefa’s [nu heten die Under 18] op het EK 1977 en de vierde plaats van de U18 op het EK in 1996. Dat is het zowat. Bij de jeugd staan we nergens. En dat is niet de schuld van jullie, opleiders, maar van ons, de bond. Ik geef het toe. We hebben geen plan en geen visie.’

(instemmend geknik)

‘Vandaar dat Frans en ik al wat ideeën op papier hebben gezet die we willen

uitkristalliseren. We zijn hier om voor het Belgische voetbal een visie te bepalen. Ons plan moet alle Rode Duivelsploegen en de clubs ten goede komen. We noemen het Visie 2000.'

'Je hebt gelijk, Bob. We worden met ons angsthazenvoetbal uitgelachen. België staat in het interlandvoetbal voor verdedigend spelen, loeren op de tegenaanval, hard werken, een strikte organisatie, collectiviteit. Cynisch en saai resultaatvoetbal. Men lacht ons met die verouderde aanpak uit. Kijk naar het lef waarmee de Nederlanders voetballen, naar hun resultaten. En die *centres de formation* in Frankrijk met hun aandacht voor techniek en herhaling! Het is geen toeval dat de Fransen wereldkampioen zijn.'

De neuzen wijzen in dezelfde richting. Het compromis combineert het beste van twee werelden: het Nederlandse lef en hun frivoliteit met de Franse zin voor logica door technische perfectie en tactisch inzicht. Plan Visie 2000 ziet het levenslicht. Zeker als ook Marc Van Geersom en Michel Sablon, twee andere hervormingsgezinde bondsbonzen, zich erachter scharen. België wil aanvallend en niet langer verdedigend voetballen. De Belgische jeugdelftallen zullen in een 4-3-3-opstelling spelen, omdat die het best bij deze visie aansluit. Geen statische mandekking meer, wel dynamisch en flexibel zonevoetbal. Geen libero meer. Hoge pressing op de tegenstander om de bal na balverlies zo snel mogelijk te heroveren en op balbezit te spelen. Domineren in plaats van afwachten. Meer vrijheid, lef en creativiteit voor de spelers. Meer aandacht voor hoe je doelpunten maakt, want scoren is het doel. Geen *championitis* meer, waardoor alles in het teken staat van winnen op de korte termijn, maar waardoor de opleiding op de lange termijn verloren gaat. Meer aandacht voor de later op het kalenderjaar geboren voetballers en de laatrijpe spelers. België kan het zich met zijn beperkte aantal inwoners (11,3 miljoen inwoners in 2018) niet veroorloven om talent verloren te laten gaan.

Dribbelaars en buitenspelers-flankspelers worden in ere hersteld. Veel oefenen op korte ruimten om spelers technisch te verbeteren. Oefenen met zo veel mogelijk wedstrijdvormen en met de bal. Meer aandacht voor het plezier. Voetballers stimuleren om zelf oplossingen te bedenken. Verzorgd voetbal. Coaches worden meer begeleiders dan leiders en bieden oplossingsmethoden in plaats van oplossingen. 'Ons voetbal moet het spontane van het straatvoetbal uitstralen', werpt iemand op.

Langzaam sijpelt Visie 2000 door in het Belgische voetbal, al betalen de nationale elftallen nog jaren het gelag. Na 2002 duurt het twaalf jaar voor België opnieuw aan de eindronde van het WK deelneemt. En na 1984 zal België zich pas in 2016 voor de eindronde van een EK plaatsen. Maar het tij is gekeerd. Er zijn topsportscholen opgericht, waarin jonge toptalenten zich als voetballer

vervolmaken en een schooldiploma behalen. Browaeyts wordt in het buitenland gevraagd om zijn visie uit te leggen. De man is niet alleen een theoreticus maar ook een coach, die in 2015 tijdens het wereldkampioenschap met de U17 de allereerste Belgische mondiale medaille behaalt: brons.

Thierry Hazard maakt met Visie 2000 als jeugdcoach kennis. Verzorgd, aanvallend voetbal, fris van de lever, op plezier gericht, waarbij dribbelen een onderdeel is: dat zit ook zijn oudste zoon als gegoten. Eden heeft het geluk dat die vernieuwende visie in zijn jeugd opgang maakt. Als hij voor het eerst mag meedoen met de Jeugd-Rode Duivels of Diablotins is hij nog meer met zijn gat in de boter gevallen. Om zijn type speler smeekt iedereen, België zeker. Hij zal het uithangbord van Visie 2000 worden.

DEBUUT IN STIJL BIJ DE U15

Eden Hazard mag in het Luxemburgse Käerjeng voor het eerst het shirt van de Rode Duivels aantrekken. Hij is 15 jaar, 2 maanden en 22 dagen oud. Die 29ste maart 2006 verslaan de jonge Rode Duivels Luxemburg vriendschappelijk met 0-2. Hazard krijgt van coach Patrick Klinkenberg, een rijzige man met een borstelsnor, een plaats in de basiself, mag het truitje met nummer tien dragen en blijft de volledige wedstrijd op het veld. Hij scoort de opener op strafschoep.

‘Ik denk dat LOSC de beste opleiding van Europa had’, beweert Patrick Klinkenberg. De Luikenaar is sinds zijn afscheid bij de KBVB sportief directeur van de Basse-Meuse Football Academy in Visé. Klinkenberg coachte Eden in 2006 in negen wedstrijden: vijf bij de U15 en vier bij de U16. Bij de U17 maakte hij met hem een kwalificatietoernooi voor het EK met drie wedstrijden mee.

Klinkenberg: ‘LOSC had een voltijdse dokter ter beschikking, fysiotherapeuten, een psycholoog, een podoloog, voltijdse gediplomeerde trainers, oud-spelers als liniecoach... Pedagogisch zat het ook uitzonderlijk goed in elkaar. Denk aan de privéleerkrachten die naar Luchin kwamen.’ Klinkenberg had Eden op zijn 14de bij Tubize ontdekt. ‘Na tien minuten toekijken sloot ik mijn opschrijfboekje omdat ik genoeg gezien had. Nooit heeft een 14-jarige me zo geïmponeerd. Toen ik Eden in de ploeg had, was zijn spierkracht nog niet goed ontwikkeld. Wel, twee jaar na zijn debuut had ik hem opnieuw in de ploeg en zag je het verschil. Bij Rijsel pakten ze dat voortreffelijk aan.’

Edens debuutwedstrijd als Belgisch international staat zijn coach op het netvlies gebrand. ‘Hij dribbelde dat het een aard had, *il dribblait et redibblait*, zo goed was bij. Na de wedstrijd heb ik hem ervan proberen te overtuigen dat hij als nummer tien ook moest scoren. Hij had mogelijkheden genoeg, maar was zo

collectief ingesteld dat hij de bal altijd doorspeelde.’

Toen Klinkenberg Eden voor zijn eerste stage bij de nationale ploeg had uitgenodigd, ‘heb ik hem bijna niet gehoord. *Je n’ai pas entendu sa voix*. Hij was rustig, gereserveerd, discreet en zei weinig. Hij viel niet op. Beetje bij beetje is hij opengebloeid. Hoe beter hij zich voelde, hoe meer hij uit zijn schelp kwam. Een grote prater zal hij nooit worden: *pas de grand bazar* en hij zal nooit praten als hij niks te zeggen heeft. Maar als hij iets zegt, heeft hij erover nagedacht. Sommigen menen dat hij introvert was – zelfs nog altijd wat is.’ Bij de U15 verzamelt Eden vijf selecties, in minder dan een maand, van maart tot april 2006. In zijn vijf wedstrijden verliezen de Belgen één keer en winnen ze drie keer. Hazard start vier keer en kan het internationale niveau moeiteloos aan.

Bij de U16 treedt Hazard slechts vier keer aan, van 19 september tot 4 oktober 2006. Klinkenberg coacht ook deze ploeg. Opnieuw gaat het om vriendschappelijke duels. Eden scoort voor het eerst als Rode Duivel twee keer in een wedstrijd. Meteen zijn eerste Duivelse doelpunt(en) op Belgische bodem: op de Freethiel in Beveren, tegen Slowakije. ‘Die match vergeet ik nooit’, zegt Klinkenberg. ‘Eden stak er met kop en schouders boven uit. Er stond enorm veel wind. We leidden met 2-1, maar kregen een ongelukkige tegentreffer: onze doelman trapte de bal weg, die op een verdediger belandde, terug naar doel waaide en zo een Slowaak de gelijkmaker op een schoteltje aanbood. Dat alleen al. Dan. Eden loopt na dat doelpunt naar het doel, recupereert de bal en loopt voorbij de bank. “Coach,” zegt hij, “*ce n’est pas fini!*” Een paar minuten later belandt de bal bij Eden in het strafschopegebied en grijpt een tegenstander in. Strafschop. Eden trapt hem binnen en we winnen alsnog met 3-2. Zelfs in vriendschappelijke duels kon hij tot de laatste seconde gemotiveerd zijn.’

België verliest bij de U16 met Eden in de ploeg nooit en wint drie keer. In zijn eerste match maakt hij de wedstrijd vol en in zijn tweede match, tegen Tsjechië, valt hij na 63 minuten in. Coach Klinkenberg: ‘Op een keer posteerde ik hem op de linkerflank, in de tijd dat hij nog niet zoveel spiermassa had en sowieso niet bij de grootsten was. Niemand begreep dat, maar ik vond dat hij daar als spelverdeler beter tot zijn recht kwam. Ik heb hem die keuze uitgelegd en hij maakte er geen misbaar over. Hij stond open voor raad en paste die toe.’ Hij denkt even na. ‘Ik vind Eden ook als mens uitzonderlijk. Charmant. Van ’s morgens tot ’s avonds was hij aan het lachen, zodra hij zich in de groep op zijn gemak voelde, om de spanning te doorbreken, om te ontspannen, om een goede sfeer en verbondenheid te creëren. Voetbal is voor hem passie. Voor veel voetballers die de top halen wordt voetbal werk, maar voor hem is dat niet zo: voetbal blijft een *plezier*. Hij beschouwt voetbal nog altijd als een *spel* en dat is de sleutel om hem te begrijpen.’

Een werkpunt? ‘Ik vroeg hem om bij balverlies een minimum aan werk op te knappen: vijftien tot twintig procent van zijn tijd verdedigen. Maar dat ging er bijzonder moeilijk in. *Ça ne rentrait pas dans sa mémoire*. Hij mocht gerust tachtig tot soms negentig procent van zijn tijd aanvallen en ik vroeg slechts het minimum, want hij is natuurlijk geboren om aan te vallen.’ Op nauwelijks een halfjaar en een paar dagen was Eden bij de U15 én de U16 gekomen en er alweer vertrokken.

EUROPA LEERT BELG KENNEN

Bijna anderhalf jaar zal Eden Hazard bij de Rode Duivels deel uitmaken van de U17: van einde oktober 2006 tot maart 2008. Het is gedaan met alleen vriendschappelijke wedstrijden af te haspelen. Van zijn negentien matches bij de U17 verliest België er met Hazard negen, net niet de helft. Bij geen enkele ploeg heeft hij tot dusver zo’n laag gemiddelde behaald. Het begint hem te dagen welk niveau vereist is. Hazard scoort bij de U17 amper drie keer, een aantal dat hij bij de U16 in slechts vier duels bereikte. Al is hij bij de U17 keer op keer de jongste Belg en liggen het niveau en de inzet van de matches een pak hoger. Maar waarom trad Eden al met de U17 aan? Hij was toch nog niet te oud voor de U16?

Klinkenberg: ‘Het draaide niet bij de U17. En dat met een eindronde van een EK in eigen land voor de boeg. Na overleg besloten we om Eden door te schuiven.’ Bob Browaey, coach van de U17, legt uit. ‘We schuiven spelers niet door naar een hogere leeftijdsreeks wegens het gigantische verschil in rijpheid. Talentopsporing op die leeftijd is moeilijk. Bovendien neemt wie doorschuift, zoals Eden, de plaats van iemand anders in, in dit geval een nummer tien van het jaar 1990.’ Tien is de positie in een elftal tussen het middenveld en de spitsen. Maar nood breekt wet. ‘Jaargang 1990 was geen wow-lichting. Goede bedoelingen en inzet te over, maar er ontbrak iets. En toen zag ik Eden bij de U16 in Beveren tegen Slowakije bezig. Hij speelde subliem en maakte twee goals’, weet Browaey.

Het is kort dag: een week of twee na dat duel zetten de U17 de laatste rechte lijn naar het EK in met een proeftoernooi in de Oostkantons. De Belgen logeren in vakantiecomplex Val d’Arimont in Malmédy. Engeland, Portugal en Spanje zijn de opponenten in een vierhoekstoernooi. “‘Jij bent de beste op de tien die we hebben”, zei ik Eden. “We zouden je graag met de U17 laten spelen.” Hij ging akkoord.’

Hazard slaapt op voorstel van Browaey op de kamer met Dimitri Daeseleire.

Dat is een rechterflankverdediger die toen bij RC Genk speelde en kapitein van de U17 was. De Antwerpenaar moet erop toekijken dat de jongste van de bende geen fratsen uithaalt. ‘Toch kon hij tot drie uur ’s nachts op zijn computertje spelen, Gameboy Advance. Of Mario Karts, waarbij je bommetjes moet gooien, van die kinderspelletjes’, lacht Daeseleire als ik hem spreek. ‘Hij ging zelden voor halftwaalf slapen. Ikzelf kon me dat niet veroorloven en verzorgde me tot in de puntjes. Maar Eden heeft nooit problemen gemaakt. Als ik zei dat ik wilde slapen of hem vroeg om wat stiller te zijn, deed hij het. Echt op hem letten moest ik niet doen, omdat ik al snel wist dat het toch goed kwam. Eden amuseerde zich. Op de training liep hij er al eens de kantjes af, de speelvogel. Lachen, zeveren. Soms iets te los. Hij had flair, lag goed in de groep. Prima sfeermaker. We waren meer dan collega’s, misschien ook omdat we een grote verantwoordelijkheid droegen: hij als sterspeler, ik als kapitein. Jaren later heb ik hem teruggezien en vroeg hij: “*Comment ça va, Gargamel?*” Waar hij die Gargamel vandaan haalde, is me een raadsel, maar hij was vriendelijk als altijd.’

Dimitri Daeseleire maakte 69 keer deel uit van de Jeugd-Rode Duivels en doorliep alle ploegen, waarbij hij bijna altijd de kapiteinsband droeg. Hij was een monument, een type Erik Gerets: een bijtertje dat graag zijn lijn afging en een leiderstype dat zich verbaal liet gelden. Hazard eindigt op 37 selecties bij de Jeugd-Rode Duivels, bijna de helft minder. Daeseleire en Hazard speelden bij hun allereerste oproeping ooit samen, in 2005 bij de U15, en stonden ook samen op het veld bij hun laatste oproeping, bij de U19 drie jaar later. Daeseleire: “‘Geef de bal maar gewoon”, zei hij. In welke omstandigheid ook, of hij een man in de rug had of niet. Hij wilde altijd de bal hebben.’

‘HAKJE HIER, OVERSTAPJE DAAR’

Eden debuteert bij de U17 in Visé met een 0-0 tegen Portugal, een wedstrijd die de website van de KBVB over het hoofd ziet. Browaey: ‘Eden viel in op zijn Edens. Beetje nonchalant, hakje hier, overstapje daar... Hij haalde onvoldoende rendement. Is hij wel al klaar voor de U17, vroeg ik me af. Zijn opwarming bestond uit jongleren, weinig professioneel.’ Daeseleire: ‘Hij kwam al direct met een rabona voor de dag, een trap met de bal achter het steunbeen, die in de handen van de doelman belandde. Wat een showmannetje, dachten we. Qua rendement viel hij niet op. Wat kwam hij doen?’

Daarna volgt een match van de waarheid, in Verviers tegen Spanje, bronzenmedaillewinnaar op het laatste EK. Browaey: ‘Ik vroeg me af of het voor Eden een cadeau was om hem te laten beginnen, zeker na de minder goede

prestatie tegen Portugal. Ik heb hem na een uur ingebracht; we stonden 1-5 achter tegen een ploeg bij wie de Servische Spanjaard Bojan Krkic' de ster was. Tachtig procent van de tijd hebben we achter de bal gelopen. We gaven geen drie goede passes na elkaar en het werd 1-6.' Waarschijnlijk was dat Edens grootste nederlaag tot op vandaag. Daeseleire: 'Grote paniek natuurlijk, na die match, met het oog op het EK.' Zegt de coach: 'Eden moest op positie zeven spelen, aan de rechterkant. Ik geloofde mijn ogen niet toen ik hem na vijf minuten op positie elf zag spelen, linksbuiten in plaats van rechtsbuiten. En als hij een slechte pass gaf, bleef hij staan. Verdedigen was hem blijkbaar niet bekend. Hij is nog niet klaar, dacht ik, ik moet met hem praten.'

Dat deed Browaey's. Rustig, zonder stemverheffing, constructief. Met de beelden van de wedstrijd erbij. 'Daar zaten Eden en ik in het vakantiepark in een huisje aan tafel. Ik had de beelden op de computer klaarstaan en heb gezegd dat hij om drie redenen nog niet klaar was voor de U17. Bij elk onderdeel toonde ik hem videobeelden. "Punt één," zei ik, "is je efficiëntie. Doe zoveel overstapjes als je wilt, maar je moet er gevaar mee creëren. Punt twee: als je op de zeven speelt, houd dan je positie aan en ga niet op elf spelen! Discipline. Punt drie: bij slechte passes bleef je staan en paste je je niet aan. Uit een van die situaties is een tegendoelpunt voortgekomen. Druk zetten op je tegenstander na een slechte pass is het minste.'"

Browaey's kon maar één besluit nemen. 'Ik zei Eden dat ik hem in de wedstrijd tegen Engeland niet zou opstellen omdat hij er niet klaar voor was. Zo prikkelde en beschermde ik hem. Ik raadde hem aan om tijdens die match goed toe te kijken en de volgende maanden aan de werkpunten aandacht te besteden. Hij luisterde, stond open voor mijn mening, ging niet in de verdediging en vertoonde geen negatieve reactie. Hij wist natuurlijk dat ik hem wilde helpen en dat het allerminst de bedoeling was om hem in zijn creativiteit te beknotten.'

Coach Browaey's zat na het toernooi nog altijd met de handen in het haar: België verloor zonder Hazard ook van Engeland (0-2) en eindigde laatste op het voorbereidingstoernooi van de eindronde van het EK. België had één doelpunt in drie wedstrijden gemaakt en acht doelpunten geïncasseerd. Een fiasco. De coach had één voordeel: veel slechter kon niet en iedereen wist hoe laat het was. Hij had een goed half jaar om een oplossing uit zijn mouw te schudden. Als die dekselse piepjonge nummer tien nu eens zou 'ontploffen', dan konden de Belgen hun gezicht misschien redden.

Tweeënhalve maand later, zondag 7 januari 2007. Zijn mislukte begin bij de U17 is doorgespoeld. Eden Hazard viert zijn 16de verjaardag. Nog trotser zou hij aan het einde van de week willen zijn. Bob Browaey's heeft hem opgeroepen voor twee vriendschappelijke duels in en tegen Turkije. Eden kan kiezen: het

ongelijk van de coach bewijzen en aantonen dat hij zijn plaats in het elftal heeft. Of denken dat Browaeyns naar de maan kan lopen. Tenslotte speelt hij bij Rijsel, is er sprake van om hem te laten meetrainen met hun A-ploeg en moet er niemand klagen dat hij als 15-jarige foutjes maakte bij de U17.

SLEUTELMOMENT

Hij denkt na. Dit is een sleutelmoment in zijn carrière, al wist hij dat niet. Hij krijgt raad, van zijn vader onder meer. De kritiek is terecht, ziet hij in. Er is nog een reden waarom Eden tot elke prijs beter wil doen – als we zijn eergevoel buiten beschouwing laten. In mei zal het EK in België plaatsvinden, onder meer in Tubize en in Doornik, dicht bij huis. Dat wordt zijn eerste kans om deel te nemen aan een eindronde van een landenkampioenschap en Europa te tonen wat hij in zijn mars heeft. Die kans kan hij toch niet laten schieten? Hij zal zich in Turkije dubbelplooien. Browaeyns: ‘In die winter had hij kunnen afhaken en had hij me kunnen laten weten dat de U17 hem niet meer interesseerde. Dat hij naar zijn leeftijdsgroep wilde terugkeren. Of dat hij zich op Lille OSC wilde concentreren. Maar ik hoorde hem niet, dus hoopte ik dat hij mijn raad had opgepikt.’

Ze denken dat hij een showmanneltje is? Dat hij nog niet rijp is? Dat hij over het paard getild is? Wacht maar! Turkije-België op 9 januari: 2-0. Eden valt de laatste 27 minuten in. Twee dagen later opnieuw 2-0. Eden mag starten en speelt 74 minuten. Alweer twee keer verloren dus, de vierde Belgische nederlaag op rij. Geen enkele keer gescoord, vier tegendoelpunten. Eden speelde in Turkije tweemaal op positie tien. Hij was tegen Spanje wel op positie zeven ingevallen, maar dat was alleen maar omdat Browaeyns hem eens op de flank aan het werk wilde zien. Wie de cijfers bekijkt, weet het: deze lichting U17 is een vogel voor de kat op het EK, dat over minder dan vier maanden begint.

Maar... waarom is Eden eerst invaller en daarna basisspeler? Browaeyns: ‘Vóór de eerste match had ik hem gezegd dat hij een halfuur mocht invallen en dat hij zijn vooruitgang moest tonen. Wel, hij heeft de pannen van het dak gespeeld, ondanks de nederlaag. Daarom liet ik hem de tweede wedstrijd starten. En hij deed het weer heel goed.’ Browaeyns en de hele ploeg slaakten een zucht van verlichting. Goed, het leek gek om hun lot in de handen van een prille 16-jarige te leggen, maar dat moest dan maar. Hazard had bewezen dat hij iets kon.

De calvarietocht houdt aan. De match nadien nam België het in eigen land, weer vriendschappelijk, op tegen Zuid-Korea, dat diezelfde zomer de eindronde van het WK zou opzetten en goed geolied was. Voor de vijfde keer op rij krijgt

de U17 een nederlaag aangesmeerd (1-2). De tweede wedstrijd nam België vlot afstand van de Aziaten (3-0), maar toen was Hazard op vraag van Lille OSC al naar zijn club teruggekeerd. Edens eerste vier matches bij de U17 leveren vier nederlagen op. Het moet een primeur in zijn hele carrière zijn, club- en natievoetbal samen. Positief is dat Browaeyts zijn dribbelkont daar in Balen voor het eerst bij de U17 een volledige wedstrijd laat spelen. Hij is 16 jaar en 1 maand oud, de jongste van de bende, en vanaf nu basisspeler. Browaeyts: 'Ja, we hadden weer verloren. En toch had ik daar het gevoel dat onze trein op de rails stond. Eden speelde op de tien en bevestigde voor de derde match op rij. Ik moest bijna geen tactische wenken geven.'

Daeseleire: 'Hij speelde ongelooflijk goed. Sindsdien was hij de man rond wie het draaide. Hij toonde een enorm krachtige eerste versnelling en deed geen 87 overstapjes of hakjes meer. Hij kon zelfs een tweede en derde keer versnellen, in één actie. Eden was veel efficiënter geworden, met dodelijke flitsen. De bal opvragen, aan de voet houden en dan slalommen. Snel, kwiek, krachtig en puur op gevoel. Vanuit zijn benen kon hij enorm veel kracht zetten: daarom sprong hij ook hoog. Je kon hem niet zomaar opzietten.'

4 april 2007, Mersch, Luxemburg. Over minder dan een maand begint in Tubize de eindronde van het EK. Oefenen tegen Luxemburg. En ja, Hazard wint voor het eerst met de U17, met 1-2. Na 41 minuten mag Eden zich omkleden, net als het nummer negen dat voor het eerst opduikt als ploegmaat van Hazard: Christian Benteke. Hij had de Belgen op voorsprong gebracht. Na vier nederlagen deed een overwinning deugd. Eden had na Gianni Bruno, die in een jongere reeks aantrad, met Benteke opnieuw een aanvalmaatje. Op 29 april verbaast België Europa en zichzelf. De Diablotins halen het bij topland Duitsland met 0-1, een strafschoep van Hazard. Zijn eerste treffer bij de U17. Dat hij de strafschoep mag nemen en wil nemen, bewijst het vertrouwen van de coach en ploeg in hem en toont zijn zelfvertrouwen aan. Broeit er iets? Ook van deze wedstrijd is geen spoor terug te vinden op Edens fiche op de website van de KBVB, de Koninklijke Belgische Voetbalbond.

VAN ZERO NAAR HERO TIJDENS EK

2 mei, de eindronde van het EK begint. Welkom in het Leburtonstadion, waar Hazard bij AFC Tubize van zijn 10de tot 14de rondliep. Bob Browaeyts looft de ploeggeest. 'Ik heb spelers meegemaakt die het tot A-international geschopt hebben, maar van alle ploegen heeft deze de beste ploeggeest.' Een beter wapen vind je niet. Ook beweert de coach boudweg dat het doel is de top vijf te behalen

en zo een deelnamekaartje voor de eindronde van het WK op zak te steken.

België opent tegen favoriet Nederland. ‘Toen ik rondkeek’, blikte Hazard terug, ‘was het of de tribunes alleen met vrienden en familieleden gevuld waren.’ Bij Nederland ligt anno 2018 meer dan de helft van de spelers van toen onder contract in de Premier League en de Eredivisie, zoals Georginio Wijnaldum bij Liverpool. Bij de Belgen zijn er vier spelers die in 2018 nog op topniveau spelen: naast Hazard en Benteke (Crystal Palace) ook Nill De Pauw van Zulte Waregem in 1A.

Bij 1-1 duikt Hazard het strafschopgebied in. Matic’ beseft het gevaar, maar begaat een fout; Hazard neemt de strafschop. ‘Ik moest mijn plicht voor de ploeg vervullen.’ En wat deed hij, Bob Browaey? ‘Hij scoort met een kalm balletje links van de doelman.’ Doelman Jo Coppens, die 43 caps behaalde met de Jeugd-Rode Duivels, meer dan Hazard, en vier belangrijke landentoernooien met hem meemaakte: ‘Eden had tegen Duitsland een strafschop grandioos binnengetrapt. Browaey vroeg hem voor de match tegen Nederland of hij zich geroepen voelde. *“Pas de problème, coach”*, antwoordde Eden rustig.’

België leidt met 2-1. Is er een mirakel in de maak? Bijna wordt het 3-1 als een trap van Guillaume François op het doelhout belandt. Drie minuten voor tijd legt Wijnaldum met een prachtvrijdschop de eindstand vast: 2-2. ‘Een klap, die tegentreffer op het einde,’ vond Hazard, ‘zeker omdat het 3-1 had kunnen zijn. Maar al bij al mogen we positief terugkijken.’ Zijn coach stemde daarmee in. ‘Met 2-2 hadden we het goed gedaan. We hadden niet de ambitie om de halve finale te halen, maar wilden iets tonen, zelfs al hadden we in tegenstelling tot Nederland geen toplichting.’

Twee dagen later speelt België 1-1-gelijk tegen Engeland. Browaey: ‘We scoorden op een hoekschop van Eden. Een strafschopfout op hem bleef onbestraft. Nee, geen overwinning. Maar ik was al blij dat we tegen twee grote landen een gelijkspel afdwongen.’

Weer een dag later peuzelt jong België meeloper IJsland op met 5-1. Hazard, met een indrukwekkend nektapijt tijdens dat toernooi, scoort niet. Na een uur vervangt de coach hem. Browaey wil hem sparen omdat hij de halve finale hoopt te halen. Na de match is het bang afwachten, tot na Engeland-Nederland, maar als bekend wordt dat de Engelsen het met 4-2 gehaald hebben, barst de feestvreugde uit. Gelukt! De jonge Rode Duivels plaatsen zich met groepswinnaar Engeland als tweede in groep B voor de halve finale. Nederland ligt eruit! Door die prestatie heeft België zijn toegangkaartje voor het WK in Zuid-Korea op zak. De Belgische plaatsing van een jeugdteam voor de WK-eindronde is de allereerste ooit. En de halvefinaleplaats op het EK was voor de U17 ook al een primeur. Daeseleire: ‘Onze coach hilde van geluk.’

SPANJE ZIET ALLE KLEUREN

De Belgen hebben alle reden voor een feestje en mogen van de Europese titel dromen. De halve finale, tegen Spanje, met Bojan tegenover Hazard, lijkt een onbegonnen opdracht na de 1-6 van een paar maanden geleden. Bojan had al op zijn 16de in het A-elftal van Barcelona gedebuteerd. Maar de Belgen komen aardig voor de dag. Browaeyts: 'Ik had de tactiek veranderd. We speelden met de punt van de driehoek naar voren en niet meer naar achteren, dus met Benteke in de punt en met twee aanvallende middenvelders, Hazard en De Pauw. Zij kregen twee verdedigende middenvelders tegenover zich, waardoor Spanje zijn normale spel niet kon ontplooiën. Hun snelle balcirculatie pakten we aan met onze twee aanvallende middenvelders. Bojan kreeg een dubbele dekking.'

Op het uur trapt Eden naar doel. Rochela doet het overhoekse schot afwijken en verslaat zijn doelman David de Gea, nu bij Manchester United. België leidt met 1-0. Negen minuten voor tijd scoort Bojan met een klassetrefker van een afstand tegen, meteen de eindstand, want de verlengingen blijven scoreloos. België ziet nog twee doelpunten wegens buitenspel afgekeurd. Spanje trad op dat ogenblik al lang met een man minder aan. Wie anders dan Hazard had centraal verdediger Pichu Atienza een rode kaart aangesmeerd? Na 33 minuten had hij hem na een solo geel bezorgd, na 51 minuten rood. 'Dat is de verdienste van Eden,' lacht Browaeyts, 'dat hij weet hoe hij het moet aanpakken.' Coppens: 'In de rust had Browaeyts het erover gehad. "Die nummer vier heeft geel, Eden. Blijf het duel met hem opzoeken." En hij deed het ook. Zo verstandig was Eden.'

Bij de strafschoppen treft Hazard net als drie ploegmaats raak nadat een Spanjaard de eerste strafschoep gemist had. RC Genkspeler Maurizio Aquino kan België in de finale brengen, maar trapt over. De stand is weer in evenwicht. Bij 7-6 voor Spanje trapt *captain* Daeseleire. De Gea duikt naar de juiste hoek, houdt de bal tegen en zo schakelt de latere Europese kampioen België uit. 'We mogen trots op onze prestatie zijn', meent coach Browaeyts in *Het Nieuwsblad*. 'Spanje zag af, maar na die rode kaart zijn we vergeten te voetballen en bleven we niet kalm.'

'Eden was buitengewoon en had zijn visitekaartje aan Europa afgegeven', vindt Browaeyts. 'Hij speelt uitstekend op situaties in. Ik vind hem misschien wel op zijn best als counter-tien of counterspelverdeler, als cruciale schakel in de omschakeling. Hij is op zijn sterkst op volle snelheid, waarbij hij er toch honderd procent in slaagt om de bal nauwkeurig bij te houden. Dat is geniaal. Zoals bij Lionel Messi plakt de bal aan hem. Tegen een laag verdedigend blok, als de verdedigers tegen hun eigen doelgebied staan, heeft hij het dikwijls moeilijk. Dat is normaal omdat hij meer vanuit stand een opening moet creëren, en het is altijd moeilijk om daar door te komen. Hoe meer hij zijn snelheid kan

uitspelen, hoe beter, waarbij ik nu niet beweer dat de Rode Duivels met Eden op de counter moeten spelen, want hij biedt het “voordeel” dat hij vaak een dubbele dekking krijgt en daardoor een ploegmaat de vrije ruimte kan opzoeken.’

Bij welke tactiek gedijt hij het best? Browaey: ‘Je moet hem vrijlaten, hem niet met tactische wenken overladen. Je moet hem ook niet op zijn eigen helft laten terugkeren. Als hij de rechterverdediger moet volgen, is hij niet meer waardevol. Wat je hem wel kunt vragen, is om druk op de tegenstanders in zijn buurt te zetten. Door zijn snelheid en explosiviteit kan hij dat. Niet in een cirkel van twintig meter, maar wel vijf of tien meter rond hem. Daarbij moet hij zijn positie in het oog houden en al vooruitdenken, aan de tegenaanval. Wat een coach ook het best moet beseffen: zijn grapjes en natuurlijke nonchalance zijn voor hem noodzakelijk om goed te presteren. Daarnaast moet je weten dat hij niet superextravert is en zijn diepste zielenroerselen niet zal blootgeven.’

‘Het gaf een heerlijk gevoel om te scoren,’ sprak Hazard, ‘en we dachten zeker dat we met een 1-0-voorsprong tegen tien tegenstanders de finale konden halen. Ik weet niet waarom we het door onze vingers hebben laten glippen, al was die goal van Bojan ongelooflijk. In de eindronde van het WK kunnen we nog meer leren. Dit toernooi is op een zeer positieve ervaring uitgedraaid en daar moeten we in onze clubs van gebruikmaken.’ Knap van Hazard dat hij het EK niet als een doel op zich ziet, maar veeleer als een opstapje om zich bij een club voort te ontwikkelen.

Op de website van EK-organisator UEFA heet het dat België ‘met spelmaker Hazard een echte parel heeft opgedolven’, wiens ‘snelheid, controle, passes en doeltrappen’ omschreven worden als ‘*a particular delight*’, een streling voor het oog. Op diezelfde website prijken de namen van de ‘tien sterren van het toernooi’. Daarbij Toni Kroos, David de Gea en twee Belgen. De eerste is Dimitri Daeseleire, ‘een onvermoeibare leider’ die ‘grootse’ prestaties leverde. De tweede is Eden Hazard. ‘Hij was nooit minder dan briljant in zijn creatieve rol en plaatste de bekendere Spaanse sterspelers in de schaduw in een match die België ongelukkig genoeg niet won. Misschien wel dé speler van het toernooi.’ Eden Hazard misschien wel dé speler van het toernooi?! Te min voor een vriendschappelijk toernooi einde oktober, want nog niet volwassen genoeg, maar zeven maanden later uitblinker in het belangrijkste toernooi in Europa. Het kan verkeren. Zijn uitblinkersrol is het mooiste bewijs van zijn mentale kracht, doorzetting en ambitie.

Op 30 mei melden de Belgische kranten dat hij bij Rijsel zijn eerste profcontract heeft ondertekend. Het geldt voor drie jaar. De Franse club weet wat het doet: de vader van Bojan had de club van zijn zoon Eden Hazard getipt. Daarop had Barcelona volgens de krant *El Mundo Deportivo* belangstelling

getoond. Bij Rijsel lachen ze in hun vuistje als Hazard als enige Belg scoort in en tegen Frankrijk in een oefenmatch die het met 2-1 verliest. Browaeys: 'Fantastisch doelpunt. Een individuele actie waarbij hij een paar tegenstanders dribbelde.' Daeseleire: 'In Rijsel, dus Eden was dubbel gemotiveerd. Hij deed het magnifiek in de eerste helft.'

WK IN HET ZWOELE ZUID-KOREA

De Belgische ploeg in Zuid-Korea lijkt op de selectie van het EK, met Hazard als sleutelspeler en spelmaker. Hazard houdt het bescheiden. 'In het EK hebben we geweldige ervaringen tegen de beste ploegen en spelers in Europa opgedaan. Nu kunnen we nog meer ervaringen tegen het kruim van de wereld verzamelen.' België is ingedeeld met het onbekende Tadzjikistan, het stugge Tunesië en de sterke Verenigde Staten. De eerste twee van elke groep en de vier beste derden plaatsen zich voor de achtste finales. Het is makkelijker om door te stoten, want zestien landen doen dat, dan om af te vallen, wat het lot van acht landen is. 'We willen zeker de eerste ronde overleven', zegt de bondscoach. 'Ik durf te stellen dat deze lichting Europese top is. Tenslotte gingen we er op het EK in de halve finale slechts uit na strafsoppen tegen de latere Europese kampioen.'

Het weekblad *Knack* vraagt Browaeys naar Hazard. 'Een absolute wereldtopper. Ons succes in het EK was voor een groot deel zijn verdienste; met zijn klasse maakte hij het verschil. Hij is enorm snel met de bal aan de voet en leest een wedstrijd al als een prof. Bovendien is hij van 1991, dus een jaar jonger dan de anderen van zijn lichting. Ik wil hem niet te veel ophemelen maar hij heeft alles om bij een grote ploeg spelmaker te worden.'

De coach geeft Eden alle vertrouwen en laat hem in Zuid-Korea geen minuut naast het veld. Dat zet geen zoden aan de dijk. De jonge Duivels verliezen de opener tegen het betere Tunesië, om negen uur 's morgens in 31 graden, met 2-4 nadat ze een 0-2-achterstand hadden opgehaald. 'Het was verschrikkelijk warm', duikt Dimitri Daeseleire in zijn geheugen. 'Bij een oefenmatch verloor je al tweeënhalve kilo. Maar het is geen excuus: we dachten dat Tunesië te pakken was en hebben het te gemakzuchtig opgevat. We werden overklast. Eden raakte niet in positie en heeft geen bal gezien.' Doelman Coppens: 'Het klimaat heeft ons veel parten gespeeld. Om de halve dag moest je een andere polo aantrekken, want die was altijd nat van het zweet. Niemand van de selectie had zo'n klimaat al meegemaakt.' De Diablotins haalden het daarna verdiend van Tadzjikistan in de extra tijd door een doelpunt van invaller Benteke (0-1). Eden Hazard kwam twee keer dicht bij een doelpunt. 'Eden was al beter maar toch niet op topniveau

zoals op het EK', bedenkt Daeseleire.

Daarna gaan de Belgen opnieuw onderuit. In die match van de laatste kans, om acht uur 's morgens, liep de altijd zo ingehouden Benteke nog voor de rust tegen een rode kaart aan, nadat hij zijn been te hoog had gehouden bij een tackle. Hij was opgenaaid door de coach, die hem had gezegd dat hij meer van zich moest afbijten. De 0-2 in dit duel tegen de Verenigde Staten leidde tot de vierde en laatste plaats in groep E en de uitschakeling. Coppens: 'Wij waren technisch sterk en speelden goed voetbal, maar misten de fysieke kwaliteiten van Tunesië en de Verenigde Staten.' Daeseleire: 'De VS waren een klasse beter en wij waren aan het einde van ons Latijn.' Nochtans waren de andere landen in de groep haalbare kaarten, want geen van de drie bereikten ze zelfs maar de kwartfinale. Nigeria pakte de wereldtitel. Browaey: 'Een grote ontgoocheling. We misten geluk. Als we tegen Tadzjikistan een keer meer scoren, waren we derde geworden en naar de achtste finale doorgestoten.'

Coppens: 'Een domper. Of we na het EK door de decompressie minder gemotiveerd waren voor het WK? Onbewust misschien wel. We waren 17 jaar, keerden na dat EK terug naar school, waar we examens moesten inhalen. Iedereen sprak ons aan, had ons op Eurosport aan het werk gezien... Die halvefinaleplaats op het EK was voor elke speler het eerste grote succes. We beseften daar dat we een toekomst in het voetbal konden hebben.' Ook de grootte van de WK-selectie had een minder gunstig effect. 'De selectie voor het EK telde achttien spelers. Iedereen kende zijn rol en taak en wist wat de hiërarchie was. Op het WK waren we met 23, maar dan weet je dat vijf jongens niet meespelen. Daardoor nam het groepsgevoel toch af. En Eden was niet topfit. We wisten hoe belangrijk hij was. Doordat hij iets extra's, iets unieks had, konden we aan het WK deelnemen. Iedereen aanvaardde Hazards rol en niemand had er moeite mee om desnoods dubbel zoveel te lopen om hem in stelling te brengen.'

Hazard blonk dus niet uit, volgens zijn coach omdat hij na een knieblesure onvoldoende hersteld was. 'Hij speelde geen slecht WK, maar had het gewoon voorzichtig aangepakt. Normaal, want hij had geen volledige voorbereiding meegemaakt.' Niemand die de nog altijd maar 16,5-jarige Hazard iets kwalijk nam. Twee landentoernooien (EK en WK) op vier maanden tijd waren veel hooi op zijn vork, zeker gezien de klimatologische omstandigheden in Azië, waarin hij nog nooit gespeeld had, en zijn leeftijd. Houden we er rekening mee dat Eden als 16-jarige drie volledige wedstrijden van 90 minuten op zeven dagen voor zijn rekening nam. In een WK-eindronde.

MET ZEVENMIJLSLAARZEN BIJ DE U19

Eden is door zijn sublieme EK en ondanks het matige WK tot een ster uitgegroeid, zelfs tot *un phénomène*. Op 24 november 2007 had hij met Rijsel zijn eerste stappen in de Franse competitie gezet. 16 jaar, 10 maanden en 17 dagen oud. Zijn steile opgang verklaart waarom hij de U17 vaarwel had gezegd. Eden was nog niet goed en wel van het WK thuis toen hij op 12 oktober 2007 voor het eerst met de U19 van coach Marc Van Geersom aantrad. Het leek alsof er tussen de U19-spelers een kleine broer verloren was gelopen.

Edens eerste U19-duel, in het Engelse York, heeft te maken met een kwalificatietoernooi voor het Europese kampioenschap bij de U19 in 2008 in Tsjechië. Hij valt na 71 minuten in. België maakt met hem erbij nog twee doelpunten en zo loopt de score tegen Roemenië op tot 0-4. Tegen IJsland gaat het fout, 1-3, al vervangt Hazard na 33 minuten het nummer tien, Arnaud Sutchuin. De volgende match staat Hazard aan de aftrap en zit Sutchuin op de bank. De Diablotins krijgen van gastland Engeland een 3-1-nederlaag aangesmeerd. Hazard mag de wedstrijd wel volmaken. Pas zijn derde match bij de U19, 16 en basisspeler! Omdat België in groep drie derde eindigt, is het uitgeschakeld voor de eliteronde van het EK, de laatste horde voor de eindronde van het EK.

‘En dan’, zegt Patrick Klinkenberg, ‘krijg ik op een dag telefoon. “*Allo coach, c’est Eden.*” Waarvoor belt die nu, dacht ik, hij speelt toch voor de U19, zelfs al was hij zoveel jaar jonger?’ Het toernooi in Engeland was hem niet helemaal bevallen. Denk eraan dat zijn ploegmaats twee jaar ouder waren, dat maakte op die leeftijd een groot verschil. ‘*Je veux revenir*’, zei hij. Hij wilde naar de U17 terugkeren. Klinkenberg was toen coach van de spelers van 1991 tijdens de U15, U16 en U17. De coaches werkten toen drie jaar met dezelfde lichter. ‘Tja, dat kon ik niet weigeren. Maar... Eden was intussen profspeler bij Lille OSC en had eind 2007 bij Rijsel gedebuteerd. Collega Marc Van Geersom van de U19 gaf me carte blanche en raadde me aan om met zijn club contact op te nemen.’

‘We dachten dat de Fransen het nooit zouden toestaan, want welk belang hebben zij erbij dat hun speler een categorie lager zou spelen. Ik heb in Luchin met coach Claude Puel en topman Jean-Michel Vandamme gepraat. Hazard mocht meedoen: hij mocht zelfs mee op stage, op voorwaarde dat hij in het kwalificatietoernooi voor het EK in Kroatië zou meespelen.’ De stage vond plaats toen Eden met Lille OSC geen wedstrijden op zijn programma had. Achteraf beklagde Lille OSC zich de goedkeuring: de wedstrijden in het naseizoen had Eden beter benut om uit te rusten, zei de club.

Eden komt dus op eigen verzoek weer bij de U17 uit. Zijn eerste duel vindt plaats in... Frankrijk, eind februari 2008 (0-0). Het was al Rijsel wat de klok

sloeg, met het verdedigersduo Sébastien Dewaest-Birger Longueville en de aanvallers Hazard en Gianni Bruno. Meer dan een derde van de Belgische basisploeg maakte deel uit van Lille OSC!

In maart 2008 pakt Hazard alweer zijn koffers. België reist naar Kroatië voor de eliteronde die zeven landen een plaats in de eindronde van het EK U17 in Turkije oplevert. De vier Rijsel-spelers komen in groep B met België tegen Zwitserland aan de aftrap. Bruno opent de score, maar België verzuimt te winnen (1-1). Een paar dagen later heeft thuisland Kroatië geen medelijden, geholpen door de ref (0-4). België zet de puntjes op de i met een 2-5-zege tegen Denemarken, maar het is Zwitserland dat zich plaatst. Hazard staat tegen Denemarken bijna de hele wedstrijd op het veld, maar scoort niet. Klinkenberg: 'Die match vond plaats in onmogelijke omstandigheden: het had geregend en gesneeuwd. Eén speler kon in de blubber en modder dribbelen: Eden. Hij deed het uitzonderlijk goed.' Hij zwaait definitief af bij de U17. België eindigt derde in de groepsfase en is uitgeschakeld voor de eindronde van het EK. Na de halve finale in de eindronde een jaar voordien een bittere pil. Het gras voor Eden oogt nog wat groen.

Zijn volgende jeugdinterland volgt pas in september 2008. Oekraïne klopt de Belgen met 5-2, met twee doelpunten van nummer negen Benteke, die maatje Hazard rond zich ziet zwerven. Twee dagen later doen de spitsbroeders weer mee, maar krijgen ze weer op hun donder in Mariupol, 2-0. In oktober wordt het tijd voor een trip naar Estland met het oog op de eindronde van het EK U19. België probeert zich er in het kwalificatietoernooi voor de eliteronde te plaatsen. Dat is de laatste horde voor de eindronde van het EK 2009. Jo Coppens zit naast Eden in het vliegtuig en ze keu-velen over wat ze willen bereiken. "De Gouden Bal winnen", zei Hazard al lachend,' vertelt Coppens, 'maar je voelde dat er overtuiging uit sprak. Hij vroeg mij hetzelfde. "Zo veel mogelijk matches met Cercle Brugge spelen", antwoordde ik. Maar nooit straalde hij het gevoel uit dat hij zich voor ons te goed voelde.'

Hazard speelt de sterren van de hemel. Kazachstan-België met het duo Hazard-Benteke eindigt op 1-2. Estland krijgt een 0-5-draai om de oren met na drie minuten een knap openingsdoelpunt van Hazard. Tegen Kroatië ontbindt hij helemaal zijn duivels. België komt 2-0 achter, maar met twee strafschoppen legt hij de eindstand vast op 2-2. België behaalt groepswinst en plaatst zich voor de eliteronde. Eindelijk lukte het nog eens. 'Tegen Kroatië heeft Eden ons over de streep getrokken', weet Jo Coppens. Van Geersom: 'Eden gedroeg zich weleens zoals Walter Baseggio. Weinig zin in vriendschappelijke matches, maar als puntje bij paaltje kwam, in de belangrijke matches, kwam de winnaar in hem naar boven en ging hij door een muur. Zelfs bij een achterstand. Dat voelde Eden

wellicht als een extra uitdaging aan en dan plooide hij zich dubbel.’

‘WAT EEN CADEAU WAS EDEN’

Die eliteronde bij de U19 vindt in mei 2009 in Tongeren en Beringen, Belgisch-Limburg, plaats. Hoezo, Hazard had bij de A-ploeg van de Rode Duivels toch gedebuteerd in november 2008, een half jaar eerder? En hij had toch al in vier duels meegespeeld? Doelman Coppens: ‘Dat kenmerkt hem. Hij stond erop om met ons mee te spelen omdat hij al zoveel plezier met ons beleefd had.’ Hazard doet steeds meer monden openvallen en zal na zijn goal tegen Estland en twee doelpunten tegen Kroatië ook de volgende drie wedstrijden een keer scoren. In zijn laatste vijf duels bij de U19 tekent hij dus zes doelpunten aan. ‘Wat een cadeau dat Eden terugkeerde’, blikt Daeseleire terug. ‘We waren zeer goed, ook al omdat Eden fenomenaal was.’

Coppens: ‘Tijdens de trainingen stond ik oog in oog met hem. Eerlijk gezegd was ik soms gefrustreerd. Zijn aantal overstapjes kon enorm zijn en je wist niet welke kant hij uit ging door zijn manier van bewegen, waardoor je hem moeilijk kunt *lezen*. Hij genoot er ook van om iets moois te doen en je voelde je als doelman dikwijls machteloos. Hij zag de oplossing ook altijd. Je had gewoon geen vat op hem. De gouden regel voor een doelman is om zo lang mogelijk te wachten voor je in actie komt en dan op de juiste manier te reageren. Maar een op een tegen Eden is bijzonder moeilijk door zijn snelheid en techniek. Daarom is hij een wereldspeler.’

Eden is een ster geworden, die bij Lille OSC al een basisplaats heeft. Uitslagen in die eliteronde: 1-0 tegen Ierland, 5-0 tegen Zweden met een invalbeurt voor Kevin De Bruyne, die warempel... Hazard vervangt. Zwitserland houdt België op 1-1, met opnieuw een invalbeurt voor De Bruyne, maar dat is te weinig. België heeft geen recht op de eindronde van het EK want Zwitserland pakt evenveel punten maar heeft een beter doelpuntensaldo met één doelpunt meer gescoord. Een ontgoocheling, zelfs al scoorde Hazard in elke wedstrijd. Geen eindronde en zo blijft Hazard bij de Jeugd-Rode Duivels op twee eindronden in continentale toernooien: één EK en één WK.

Marc Van Geersom coachte Eden Hazard bij de U19. ‘Mij viel Eden in het begin vooral op door zijn dubbele versnelling met de bal aan de voet, gevolgd door een infiltratie naar binnen als hij op links speelde, en dat alles supersnel op tien, twintig, eventueel zelfs dertig meter. Hij bezit het tactische vernuft om goed te infiltreren. Hij was nog geen 17 toen hij al bij de U19 rondliep en dat zag je er natuurlijk wat aan. Hij was nog te veel op persoonlijk succes uit en daardoor was

het samenspel een werkpunt. Logisch: hij was jonger, wilde zich bewijzen. Hij zette zich wel altijd in voor de ploeg, zelfs al had hij een broertje dood aan verdedigen. “Hoog” verdedigen, dus op de helft van de tegenstander meeverdedigen, mocht je hem wel vragen. Diep terugzakken had geen zin: je moet een speler op zijn kwaliteiten uitspelen. Ik heb zelf aan judo gedaan voor ik doelman werd en dus viel het me extra op dat Eden sterk op zijn voeten stond. Je mag er bij wijze van spreken al eens tegen trappen, hij kon de schoppen opvangen. Ook met een *sliding-tackle* kan je hem moeilijk afblokken.’ Een *sliding-tackle* uitvoeren is met één been richting de grond gaan, doorglijden en tijdens die actie de tegenstander de bal ontfutselen.

Van Geersom sprak er al over dat Eden in het begin soms te egoïstisch optrad. Daar kwam ook een tactische keuze bij, waardoor Eden in plaats van op nummer tien soms naar nummer elf verhuisde. Helemaal aan het einde van Edens tijd bij de U19 liepen ook Nill De Pauw en De Bruyne graag centraal. ‘Ik vond dat er meer evenwicht in de ploeg zou zijn als De Pauw, en later De Bruyne, centraal speelde en Eden als elf vanop links naar binnen kwam. Want als hij daar de bal had, was die voor de tegenstander bijna onbereikbaar. Vooral als hij de bal met de linkervoet kon afschermen.’

De Bruyne deed toen dikwijls mee met de U18: hij was bijna vier maanden jonger dan Eden en een laatbloeier die nog wat fysieke kracht miste, ondanks zijn speloverzicht. Toch liet Van Geersom Eden soms ook op de tien postvatten. ‘Als Benteke er niet bij was, schoof De Pauw door naar de midvoor en speelde Eden weer op de tien. Hij voelde zich beter op zijn plaats achter de diepe spits, centraal, omdat hij daar meer aan de bal kon komen. Maar ik dacht dat hij vanop links even sterk, zo niet sterker voor de dag kan komen, en zo was er meer evenwicht. Eden had het met die keuze moeilijk, je zag dat het hem niet beviel. Hij heeft er me over aangesproken en verdedigde zijn argumenten, maar het is nooit tot een woordenwisseling gekomen. Op die linkerflank had hij ook alle vrijheid.’

Jo Coppens kende Kevin De Bruyne heel goed van de jeugdopleiding bij RC Genk. ‘De Bruyne en Hazard kon je op hun 18de niet vergelijken. Hazard was de betere. Kevin had het inzicht wel maar de omzetting ervan nog niet altijd. Nu kan hij alles wat hij ziet ook uitvoeren en komen al zijn steekballen aan. Dat Hazard niet altijd op zijn geliefkoosde plaats speelde, merkte je in de wedstrijd niet. Hij ging niet mokken, daarvoor voetbalde hij veel te graag. Beiden zijn ze als mens dezelfde gebleven. Zo zegt De Bruyne waar het op staat, wat hij op school al deed. Hij lucht zijn hart. Eden lijkt te doen alsof het hem allemaal niet interesseert, maar dat is zijn manier van doen. Hij is wel degelijk bewust met het voetbal bezig.’

Door zijn contacten met Edens club leerde Van Geersom een belangrijke les. ‘Voetbal is een ploegsport, maar bij Rijsel heb ik ingezien dat je Eden tijdens trainingen niet altijd alle oefeningen met de groep moest laten doen. Kijk, zijn sterkte is zijn explosiviteit op de kortere afstand, zijn versnelling met de bal aan de voet op de eerste meters. Het heeft dan ook geen zin dat hij op de langere afstanden zoals dertig of veertig meter traint. Wel tot op ongeveer twintig meter. Een 100 meterloper traint anders dan een 400 meterloper. Bij Rijsel pasten ze dat principe voor Eden toe: hij moest op dit onderdeel niet zoals de anderen trainen. Ik heb dit bij de U19 toegepast.’

Van Geersom: ‘Eden was meer een leider door zijn handelen dan dat hij een verbale leider was. Hij begreep de tactische richtlijnen altijd, maar ging er nooit over in dialoog. Hij was trouwens vrij stil. Het speelse, zijn speciale humor moest je erbij nemen. Beetje kattenkwaad, zijn pretjes, niet kwaad bedoeld allemaal als hij met iemand lachte. Hij kwam in een goede groep terecht, van vrienden, en kwam zeer goed overeen met Benteke en De Pauw, ook al spelers zonder stress en Nill was een speelvogel zoals Eden. Het aanvallende compartiment van de ploeg was bijna volledig Franstalig; het verdedigende deel Nederlandstalig. Het cliché van de creatievelingen aan de ene kant en harde werkers aan de andere kant.’

ONWAARSCHIJNLIJK RIJP

Eden Hazard debuteerde als jeugdspeler bij de Rode Duivels in maart 2006, uit in Luxemburg, op zijn 15de. In 39 wedstrijden bij jong België trof hij 12 keer raak. Zijn debuut bij de grote jongens van de A-ploeg maakt hij in datzelfde Luxemburg, in november 2008, op zijn 17de. Beseffen we goed dat hij de vier jeugdreeksen, de U15, U16, U17 en U19, op zegge en schrijve twee jaar en negen maanden doorliep? Die termijn is onwaarschijnlijk kort en een blijk van zijn rijpheid op alle onderdelen in het voetbal: mentaal, tactisch, conditioneel en technisch. Maar bovenal is het een blijk van rijpheid als mens.

Doelman Jo Coppens: ‘Terwijl de andere spelers zoals ik op ons 15de en 16de bij wijze van spreken nog met andere kinderen oefenden, trainde Eden met de eerste ploeg van Lille OSC mee. Hij is snel volwassen geworden en was er bewust mee bezig dat hij carrière ging maken, zij het op een ontspannen manier. Als je op je 18de zegt dat je de Gouden Bal wilt winnen... Als de trainer je tegen Spanje de opdracht geeft om de nummer vier uit te schakelen, nadat die al een keer geel had gekregen... Hij heeft die verdediger bewust een rode kaart aangesmeerd. Eden begreep het spel en wist waar het om ging, wat niet

vanzelfsprekend is op die leeftijd. Hij was er *bewust* mee bezig, dat is een sleutelwoord.'

Leiderschap houdt meer in dan verbaal richtlijnen geven, vindt Coppens. 'Eden was aan tafel geen prater en zou nooit de kapiteinsband hebben opgeëist. Hij sprak met zijn voeten. Smeerde hij je een panna aan, poortte hij je dus door de bal tussen je benen te spelen, dan kon hij hard lachen terwijl je toch het gevoel had dat hij je niet persoonlijk belachelijk wilde maken. Het ging hem om spelplezier. Hij straalde zoveel zelfvertrouwen uit. Eden heeft bij de Jeugd-Rode Duivels ook altijd bevestigd terwijl hij bijna altijd bij hogere leeftijdreeksen uitkwam. Je moet het maar doen. Hoeveel keer hoorde je in de kleedkamer geen speler zeggen dat die of die buitenlandse scout hem kwam bekijken? Achteraf hoorde je er meestal niks meer over. Hazard sprak daar nooit over, terwijl Barcelona en Bayern München achter hem aan zaten. Beseffen we wat dat met een 16-jarige moet hebben gedaan? Maar hij bleef schitterend voetballen.'

Eden Hazards cijfers als Jeugd-Rode Duivel:

- U15: 5 selecties, 1 doelpunt
- U16: 4 selecties, 2 doelpunten
- U17: 19 selecties, 3 doelpunten
- U19: 11 selecties, 6 doelpunten
- Totaal: 39 selecties, 12 doelpunten

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 2: HIER IS DE NIVEA-MAN

Eden Hazard heeft in 2014 promotiefilmpjes voor het cosmeticamerk Nivea gemaakt die alleen voor België bestemd waren. Hazard laat zich kennen als een moderne man die zich verzorgt en proper wil zijn. Zonder te overdrijven. De stervoetballer lijkt zo iemand met wie je je als gewone sterveling kunt vereenzelvigen. En dat doet goed. De campagne is door het Duitse cosmeticamerk Beiersdorf prima bedacht. Niet te weinig, niet te veel. Het juiste evenwicht. Geen dagcrèmes of wat dan ook. Daardoor is Hazard maar ook Nivea geloofwaardig. Want tenzij iemand een huid heeft die medische behandeling noodzaakt, kun je je vragen stellen bij sommige zalven en poeders die de cosmetica-industrie ons wil aansmeren.

Als Nivea Eden Hazard voor een reclamefilm vraagt, is dat een goeie keuze gezien zijn achtergrond van huisvader met drie kinderen en zijn uitstraling. Minstens even goed bedacht is dat Hazard voor Nivea kiest. Zo geeft hij aan dat hij naast het voetbalterrein ook maar een gewone man, vader en echtgenoot is

die verzorgd voor de dag wil komen. Nivea kan bogen op een reputatie van traditie en degelijkheid. Meer hoeft dat niet te zijn. De filmpjes ogen professioneel, zijn met vaart en een aanstekelijke melodie gemaakt. Zelfs al blinken ze allerminst door originaliteit en humor uit. Ze lijken als enige ambitie te hebben Hazard als een doodgewone man te tonen die doodgewone verzorgingsproducten gebruikt. Het gaat natuurlijk niet om Hazard maar om Nivea. Nochtans komen het flesje scheerschuim en de deodorant niet in close-up maar discreet aan bod. Het subtiele haalt de bovenhand. Alleen het flesje douchegel komt prominent in beeld.

Het making-offilmpje als verzameling van de deelfilmpjes voor de drie producten, met een aantal extra's, is een flitsende beeldenreeks over Hazard. Hij beweegt ontspannen het hoofd van links naar rechts terwijl hij voor een opname gemaquilleerd wordt, werkt het scheerschuim op zijn gezicht weg, maakt zich ook al in zijn blote bast klaar om te douchen, zet handtekeningen, praat, is zijn grappige zelve met één blik, voert op een minitribune een *Mexican wave*-beweging uit, houdt de bal hoog, kopt terwijl hij een pak draagt... Natuurlijk is het verzamelfilmpje doordacht. Het is geen klassiek stereotiep filmpje van bekende-mens-x-prijs-product-y-aan, maar combineert dit verkoopselement met beelden achter de schermen. Met name van hoe het filmpje gemaakt wordt, zodat de indruk ontstaat dat je naar een reportage over een dag in de badkamer van een voetballer kijkt. Hoewel alles van a tot z geënceneerd is; zo werkt het nu eenmaal.

Al bij al trekt Nivea het aspect doodgewoon-zijn door: Hazard hoeft bewust niet op te vallen, de slogan evenmin. De boodschap lijkt dat niet alleen doodgewone vrouwen maar ook doodgewone mannen zich verzorgen met het merk dat in de ogen van velen het degelijkst-doodgewoonst is en waarmee iedereen zich goed voelt, hoewel het niks spectaculairs uitstraalt: Nivea. En die boodschap komt aan.

PROFVOETBALLER IN FRANKRIJK EN
ENGELAND

Hoofdstuk 6: Onverwachte successen met LOSC

Einde jaren negentig blijven bestuurders van de grijzemuizenvoetbalclub Lille OSC mijmeren over hun roemruchte beginjaren. Ze dopen een madeleinekoekje in een kop lindebloesemthee en denken aan 1944. In september dat jaar werden de nazi's na vier jaar bezetting uit de stad verjaagd, ontstond de club na een fusie en raasde ze als een komeet door de competitie. In het volgende dozijn jaren behaalden de Noord-Fransen met topspits Jean Baratte alias Capitain Courage twee landstitels, vier vicetitels, vijf Franse bekercups en bereikten ze nog eens twee keer de bekerfinale.

Al Rijsel wat de klok sloeg dus, net na de Tweede Wereldoorlog, met als internationale topprestatie de finaleplaats in de *Coupe Latine* in 1951. Een voorloper van de Beker der Landskampioenen of Europacup 1 was dat, op zijn beurt de voorganger van de Champions League. Met de kampioenen van Frankrijk, Italië, Portugal en Spanje. Rijsel schopte het één keer tot de eindstrijd, al ging het onderuit tegen AC Milan.

Maar in 1954 moest het bijna even roemrijke Stade de Reims van Raymond Kopa als tweede in de competitie slechts één punt aan Lille toegeven. LOSC vierde de landskroon terwijl het pas de tiende best scorende ploeg was, maar ging prat op een ijzeren verdediging die als een Maginot-linie slechts 22 keer te ontgrendelen was. Nu goed, *c'était le passé*: verleden tijd, dood en begraven. Goed voor nostalgie, vergeelde krantenbladzijden en sepia foto's met gekartelde randen en doelmannen met petten, stoer kijkende spelers met strak naar achteren gekamde, gepommadeerde haren en genaaide clubemblemen op hun bloes. Met hen kon je naar de oorlog, dat hadden ze pas bewezen. Nadien ging het bergaf. Lille OSC degradeerde enkele keren, bouwde torenhoge schulden op en flakkerde slechts sporadisch op. De mooie bloem was verwelkt tot een

muurbloempje. Dat moest veranderen. *À la recherche du temps perdu!*

En het zou veranderen. In de zomer van 2018 schommelde LOSC zowel qua aantal jaren in de hoogste afdeling als totale aantal punten aller tijden rond de achtste plaats. LOSC is een vaste waarde. Rond de eeuwwisseling ontdekte de club in Division 2, nu Ligue 2, eindelijk zijn magische toverdrank: een glaasje privatisering. Privé-investeerdere brachten opnieuw schwing. In twee jaar brachten de Loscistes het van de tweede klasse naar... de Champions League. De oude tijden herleefden.

Hij kijkt me weer zo indringend aan, Jean-Michel Vandamme, verantwoordelijke voor de jeugdopleiding in het Domaine de Luchin, terwijl we aan de ronde tafel in zijn bureau zitten. ‘Mijn grootvader was een Gentenaar. Ik zie gelijkenissen met Vlaanderen en de uitgebreidere regio, aan de andere kant van de grens. Regio’s met ooit veel zware industrie, zoals de steenkool- en ijzerertsminen. Dat verleden brengt waarden met zich mee, die helaas soms verloren gaan. In deze streken gelden er belangrijke waarden die we overgenomen hebben uit de opvoeding van onze ouders en grootouders. Hier in de grensstreek en Le Nord geldt: *Si tu veux t’en sortir, il faut bosser*. Als je iets wilt bereiken, moet je hard werken. Dat geldt voor een groot deel van de bevolking.’

En hij vervolgt: ‘Als hier op de club ouders met hun talentrijke kind komen kennismaken, zeg ik dat het aan ons als club is om ons in hun kind in te leven. *Je dois me mettre à leur diapason*.’ Een *diapason* is een stemvork, die muzikanten gebruiken om de juiste toonhoogte van hun instrument vast te stellen. ‘Tegelijk vertel ik dat er een aantal waarden is waarover geen discussie mogelijk is. Dat is de sokkel van onze opleiding, dat zijn onze wortels. Zijn ze het daarmee eens, dan begrijpen we elkaar. In het andere geval heeft het geen zin dat hun kind bij ons de opleiding volgt. Dan zeg ik dat ze kunnen vertrekken – al overdrijf ik nu een beetje. Met Eden Hazard en zijn ouders verliep dat gesprek makkelijk: onze waarden zijn ook die van hen.’

Lille. Rijsel. De hoofdstad van Frans-Vlaanderen en van *le département du Nord* in het uiterste noorden van Frankrijk op een tiental kilometer van de grens met België. Le Nord, een regio die zoals elke grensstreek vecht om aanzien en kansen. In de jaren 1800 klom het aantal inwoners de hoogte in door de opkomende industrie, net zoals dat in Braine-le-Comte het geval was. Veel Belgen spoorden naar *Vrankrijk*, om in de textiel te werken, in Rijsel. Lille genoot faam als lakenstad, later ook wegens zijn tapijtweverijen en nog later om zijn katoen- en vlasspinnerijen. Aan het einde van de vorige eeuw stond de stad het water evenwel aan de lippen. De textielsector kreeg klappen en ook de laatste steenkoolmijn in de buurt, in Oignies, sloot de deuren, in 1990. Het is geen

toeval dat de mentaliteit in Lille vergelijkbaar is met die van Braine-le-Comte.

WERKEN IS HET DEVIES

Si tu veux t'en sortir, il faut bosser. Lille zette na de economische terugval alles op de dienstenindustrie en nieuwe technologieën, stak geld in de vernieuwing en verfraaiing van de stad en kreeg impulsen als culturele hoofdstad van Europa 2004. Zo komt het dat het al lang weer een bruisende, frisse, gezellige stad is met historische monumenten, moderne musea, toegankelijk industrieel erfgoed, vernieuwende architectuur en prima eet- en drinkgelegenheden. Het Gent van Frankrijk. De mensen zijn er gemoedelijker en rustiger dan in het gejaagdere, arrogantere Parijs. Het belfort, in gebruik als stadhuis, is werelderfgoed. De metro maakt verplaatsingen makkelijk. Een stad op mensenmaat, Rijsel.

Zijn thuiswedstrijden speelt Lille Olympique Sporting Club sinds 2012 in het Stade Pierre Mauroy in Villeneuve-d'Ascq. Eden Hazard heeft er nooit gevoetbald, omdat hij net die zomer naar Chelsea verhuisde. Het nieuwe stadion moest voor een nieuw elan zorgen bij de club, die nog niet zo gek oud is. Pas sinds 2001 vertoeft LOSC ononderbroken in de hoogste klasse. Dat jaar eindigen de *Loscistes* als nieuwkomer derde en mogen ze voor het eerst ooit in de voorronde van de Champions League aantreden. De toon was gezet.

LOSC was op de goede weg, als vicekampioen in 2005 bijvoorbeeld, en met prestigieuze Europese overwinningen tegen Manchester United en uit bij AC Milan. Die laatste zege gaf recht op LOSC's eerste achtste finale ooit in de Champions League. Knappe Europese resultaten, met een aantal achtste finales die jaren: één keer in de Champions League (op zes deelnames tot 2018), drie keer in de Europa League en drie keer in de UEFA-beker, de voorloper van de Europa League.

In 2017 lijkt het vet van de soep. Ondanks de komst van de nieuwe eigenaar-voorzitter Gérard Lopez en een budget in 2017-2018 van om en bij 90 miljoen euro, het negende hoogste in de Ligue 1. Lopez is een Luxemburgse zakenman-investeerder en multimiljardair, volgens het dagblad *La Voix du Nord*. Geld genoeg, maar een ploeg bij elkaar kopen lukt niemand. Die les leert Lopez tot zijn scha en schande. In het voorseizoen 2017-2018 kocht LOSC drie Brazilianen voor in totaal 34 miljoen euro en nog zes spelers voor in totaal 30 miljoen euro, rekende de website Transfermarkt.fr uit. Het gaat bijna uitsluitend om spelers jonger dan 25 jaar. Gevolg: LOSC verloor al te vaak en zat maanden in vieze papieren, maar kon de degradatie toch afwenden. Supporters bestormden zelfs het terrein, waarop Hazard twitterde dat 'deze avond pijn doet

als ik aan mijn LOSC denk. Laten we één blijven, zowel in de goede als in de kwade momenten.’ Niemand trouwens die begrijpt waarom Lopez een uitstekende jeugdacademie als Luchin openhoudt en er jarenlang jongeren opleidt, maar dan toch op één seizoen meer dan een elftal nieuwe spelers aantrekt met... vooral jongeren.

TRAINEN BIJ DE EERSTE PLOEG

Maar we lopen op de zaken vooruit. ‘Hij voert bewegingen uit die je zelden ziet’, bekent Eden Hazards coach bij de U16 *nationaux*, ex-spelverdeler Michel Titeca. ‘Maar het is een jong gastje, nog geen wedstrijdbeest.’ Dat gastje, Eden, Hazard, gaf toch een twaalftal assists. Zelfs voor de 18-jarigen toonde hij zich te goed, meldt de krant *Le Parisien*. Op 16,5 is Eden volgens zijn opleiders klaar voor een stap hogerop. Hij mag met de eerste ploeg meetrainen: met de profs, terwijl hij een paar maanden voor zijn 15de nog maar aan de jeugdopleiding begonnen was. Daar loopt hij, tussen sommige spelers die bijna zijn vader konden zijn, sterren naar wie hij opkijkt, mannen die soms al getrouwd zijn en kinderen hebben.

Vandamme lacht. ‘Hallucinant, toch? Op minder dan drie jaar is hij van de 14 *fédéraux* naar de eerste ploeg doorgestoten. Bijna om de zes maanden gaf ik hem een nieuw contract. Ik dacht dat we hem zouden kwijtspelen als we niet anticipeerden.’ Vandamme wijst op Edens lichamelijke verandering. ‘Van een zeer fijn mannetje is hij veranderd in iemand met een krachtig, gespierd lichaam die stevig op zijn benen stond. Die alsmaar sneller werd en dodelijkere acties opzette.’

Aan welk voetbal mag Hazard zich in de Franse Ligue 1 verwachten? Anderhalf jaar na zijn debuut omschreef hij die competitie als een mengeling van ‘het tactische van Italië, het fysieke van Engeland en het technische van Spanje.’

Het seizoen 2007-2008 kondigt zich voor LOSC positief aan. De club was dat voorjaar 2007 in de competitie pas tiende geëindigd, maar had de groepsfase van de Champions League overleefd en groepsleider AC Milan geklopt. *Et voilà!* In de winterstop tasten de Noord-Fransen in de geldbeugel om een speler te lenen die van goudwaarde zal blijken. Bij Villarreal hield verdedigend middenvelder Rio Mavuba de bank warm, een uitstekende speler met tonnen charisma en leiderschap. In november 2007 had ook het nagelnieuwe opleidings- en trainingscentrum Domaine de Luchin de deuren geopend. Heel Frankrijk was er jaloers op.

LOSC zit op een wolk; de toekomst lacht de club toe. Claude Puel is aan zijn laatste seizoen als coach bezig in een club waarbij het toptalent aan de bomen groeit. Een aantal jongeren steekt de neus aan het venster, zoals Mathieu Debuchy (20) en Yohan Cabaye (21), die LOSC zelf gevormd heeft, en Adil Rami (21). Alle drie schoppen ze het tot Frans international. Kevin Mirallas (20) is op zijn 17de van Standard de Liège overgekomen en zal in de competitie openbloeien.

Die andere, drie jaar jongere Belg, Eden Hazard, had in juni 2007 een profcontract van drie jaar ondertekend en zijn carrière met de reserves in de amateurcompetitie CFA na elf wedstrijden en één goal bijna afgesloten. Hij had zijn ploeg aan een vijfde plaats geholpen, de hoogste plaats voor een profclub. Bij de start van het seizoen 2007-2008 had hij een plaats gekregen bij de reserveploeg, die in het Franse amateurkampioenschap aantrad, het vierde niveau van het Franse voetbal, weet Wikipedia – dat zo ongelooflijk veel weet. Hij deed intussen ook nog mee met de U18 van LOSC.

Hazard debuteerde als amateur op 1 september 2007 toen hij in de tweede helft speelminuten kreeg tegen Racing Club de France. Hij verloor maar mocht de week later voor het eerst starten. Ook die match ging verloren. In oktober en even in november verhuisde hij weer naar de U18. Hij debuteerde wel met het eerste elftal tegen Club Brugge, op 16 november, en keerde daarna terug naar de U18 en de reserveploeg. In mei scoorde hij voor het eerst bij de amateurs, met 3-2-winst tegen Vitré. Hij deed maar een half jaartje met de reserves mee, want toen was het tijd om met de profs te oefenen. Hij was 16,5 en apetrots, maar het lachen zou hem snel vergaan.

WIE NIET HOREN WIL, MOET VOELLEN

Eden Hazard moest blijkbaar zijn plaats kennen. Die les zou hij hardhandig leren. Voormalig Lille-spits Cris Makiese getuigde erover in het RTBF-programma *Trajectoires*. ‘Het enige wat je hem kon verwijten, waren zijn nonchalance en onbezorgdheid, die de oudere spelers konden irriteren. Wat je in een kleedkamer recht van spreken geeft, zijn de matches die je gespeeld hebt en je statistieken. Een jongere heeft die niet. Dus als een *ancien* je zegt om de bal of een kegel te nemen, doe je dat, en zwijg je in de kleedkamer. Eden heeft die regels nooit gerespecteerd. De ouderen zeurden daar wat over, maar tegelijk beschermden ze hem omdat hij een diamant was. Als hij geblesseerd was of wat minder goed speelde, vertroetelde iedereen hem.’

Cris Makiese vertelt niet het hele verhaal, wat twee ploegmaats wel doen. Zo

zei voormalig Lille-verdediger Nicolas Plestan in het programma *Le Vestiaire* op SFR Sport dat hij de tien jaar jongere Eden eens een klap had verkocht. ‘Hij was jong en kwam in de kleedkamer toen hij nog niets bewezen had. Hij trainde soms met de CFA; dan weer mocht hij met ons spelen. Toen hij naar de CFA afzakte, praatte hij over ons. Ja, slecht. Ik wist het van een maat [in de CFA] die me zei: “Eerlijk, *il vous massacre*.” Op een dag geeft hij [Eden] me’s morgens een hand. Ik zeg: “Je geeft me een hand maar achter mijn rug roddel je over mij.” Daarop sist hij “tssjjjjj”. Ik geef hem een klap. Ik was daar helemaal niet trots op. Het is iets wat deel van de kleedkamer uitmaakt. Het ging me om een gebrek aan respect. Ik denk dat hij twee weken voordien een gebrek aan respect voor een andere speler had, voor Franck Béria. Maar het is niet daarom dat ik het gedaan heb. Het kwam vanzelf. De volgende dag zeiden we elkaar weer goeiedag en was de zaak afgelopen. Het is iemand die ik waardeer, want toen hij begrepen had dat hij moest werken, was hij supercharmant en is hij ook beginnen te werken.’

Waarover ging het andere akkefietje met Franck Béria? In een andere aflevering van *Le Vestiaire* onthulde Grégory Tafforeau, ook verdediger, dat het niet bij één klap was gebleven. ‘De eerste trainingen kwamen eraan en het kereltje [Eden] komt ongelooflijk ontspannen toe. Hij begint aan de trainingssessie met afgezakte kousen, zijn veters niet gestrikt, zonder scheenbeschermers. Om nog over zijn niveau te zwijgen: hij oefende zoals een veteraan. Onze oudere spelers zat dat dwars. Komt er een dinsdagochtend aan. Ik was in het krachthok en hoorde dat elders de toon de hoogte in gaat en in echt lawaai overgaat. Nog voor ik aankom, hoor ik een luide klak. Een enorm lawaai. Ik kom binnen en zie dat Eden zijn wang ondersteunt. En ik zie Franck Béria. Een crème van een gast, je vindt geen vriendelijker iemand dan hij. Francks ogen? Bloeddoorlopen. Hij bedreigde Eden. “Het is de laatste keer dat je me zo stangt, voor iedereen, in het openbaar.” De spanning was te snijden, Eden was natuurlijk geschokt. Hij was Franck met zijn vrouw en kinderen tegen het lijf gelopen, in de stad, geloof ik, en had hem zitten stangen waar iedereen bij was, ook voorbijgangers.’

Het verhaal is nog niet afgelopen, zegt Grégory Tafforeau. ‘Twee dagen later. Eden geeft Nicolas Plestan een hand en hetzelfde doet zich voor. Twee keer op een week tijd. Hij huilde en was van slag.

Iets vergelijkbaars, een gebrek aan respect. Een beetje in het verlengde van zijn gedrag dat hij bij zijn begin in het A-elftal vertoonde. Hij was er wel wat van aangedaan. Daarna hebben we een verandering gezien: de trainingen met afgezakte kousen en nietgestrikte veters waren afgelopen. Hij heeft zich herpakt en is een beetje [sic] beginnen te trainen. Ik zeg niet dat hij zijn huidige niveau

niet zou hebben bereikt zonder wat er toen gebeurd is, maar ik denk wel dat het hem geholpen heeft, en de andere jongeren ook. Ze hebben begrepen dat je een minimum aan ernst en respect voor de collega's moet tonen.'

Rio Mavuba, na een tijd kapitein, nam Eden onder zijn hoede. Met Mavuba en Yohan Cabaye verstond Hazard zich het best, net als met zijn vriend Yannis Salibur, maar die zou nooit met de eerste ploeg meespelen. Mavuba op zijn website: 'Ik probeerde hem [Eden] weer op het goede pad te krijgen wanneer hij te nonchalant was, wat twee of drie keer gebeurd is. Ik zei hem tijdens de opwarming bijvoorbeeld dat hij niet goed bezig was. "Maak je geen zorgen", zei hij, en scoorde twee keer. Het was een grapjas die niet ophield met onzin te vertellen. Hij hield van grappen maken, maar kon ook incasseren als anderen hem eens in het ootje namen. Zo heeft hij een paar mooie plagerijen teruggekregen – waar ik soms ook wel iets mee te maken had. Die grapjasserij en plaagstoten waren nodig, en het deed hem goed. Talent dwingt respect af en omdat hij niemand vanuit de hoogte bekeek, werd hij zeer gewaardeerd. Eden en ik zijn het contact niet verloren: we spreken elkaar niet elke dag, maar we kletsen geregeld bij, over alles en niets, over onze gezinnen. En God weet dat het zijne voor hem belangrijk is.' Mavuba zette hem soms ook op zijn plaats als Eden een trofee krijgt: 'Als hij met een onderscheiding terugkeert, is hij dikwijls een paar dagen weg van de wereld, zweeft hij. Dan moet je hem snel weer op zijn plaats zetten.'

Eden heeft zijn les geleerd. Hij zal respect afdwingen op zijn manier: met de voeten.

DEBUUT MET WERELDGOAL TEGEN CLUB BRUGGE

Vrijdag 16 november 2007 is de grote dag. Eden Hazard mag voor het eerst met de eerste ploeg meespelen: een oefenwedstrijd in Roeselare tegen een veredelde invallersploeg van de Belgische top-per Club Brugge. Hebt u veertien seconden? Tik op internet 'Eden Hazard vs FC Bruges' in. Het staat 0-2 voor LOSC. Invaller Hazard is 16 jaar en 10 maanden en krijgt op rechts de bal. Hij snijdt naar binnen tussen twee Bruggelingen, ziet een derde passief blijven, rukt na een schijnbeweging op naar binnen richting doel, glipt opnieuw tussen twee Bruggelingen en scoort met een opwippertje over de glijdende doelman. Een wereldgoal. Van een 16-jarige. Bij zijn debuut. Lille wint met 1-3. Eden juicht nauwelijks.

Coach Claude Puel haalde in *L'Équipe* herinneringen op: 'Ik had hem bij de groep genomen, maar wist niet hoe hij zich zou gedragen. Maar hij heeft daar

ongelooflijke dingen laten zien, van een zeer hoog niveau, vanaf zijn eerste wedstrijd. Hij had die kwaliteit om vier of vijf spelers op een rij uit te schakelen, zelfs als de tegenstander druk zette. (...) De tijd stond stil, alsof hij hem had opgeheven om de juiste pass te geven. Met die helderheid die hem kenmerkt terwijl je denkt dat hij zich vastloopt.’ Toen hij bij de profs kwam, had hij nochtans veel te leren. Volgens zijn coach ‘deed hij alleen maar mee als hij de bal had. Hij miste nog volume in zijn spel en had nood aan discipline. Maar zijn intrinsieke kwaliteiten waren er. Hij was heel respectvol, zelfs al was hij niet altijd even ijverig op de training. Ik maakte me er druk over tegenover hem, want hij miste regelmaat en inzet.’

De week daarna, op 24 november 2007, debuteert Eden met rugnummer 33 uit bij Nancy in de Ligue 1. Het vliegtuig opstappen, in een hotel slapen, de tactische bespreking met videobeelden aandachtig volgen, zijn naam op het scheidsrechtersblad zien staan, *la feuille de match*, zich voor het eerst voor een competitiematch omkleden. Goed de veters strikken, de kousen optrekken en geen al te grote mond opzetten. Eden neemt op de bank naast de drie jaar oudere Mirallas plaats. Van ongeduld zou hij het liefst het terrein oprennen.

Bij een achterstand van 2-0 krijgt hij de vraag om zich op te warmen. Na 78 minuten mag hij Nicolas Fauvergue vervangen, een minuut nadat Mirallas het veld opgerend was. ‘Speel gewoon je spel’, zegt Puel hem. Hij is 16 jaar, 10 maanden en 17 dagen oud. Er vallen geen doelpunten meer en Eden verliest zijn eerste match, maar in *La Dernière Heure* is hij zo blij als een kind. ‘Ik was onder de indruk van de sfeer en hoop dat ik er snel weer mag van proeven, al zal het misschien een tijdje duren.’ Even had hij zijn ogen uitgekeken. ‘Ik heb het scheidsrechtersblad gecontroleerd om te geloven dat ik geselecteerd was.’

Edens generatiegenoten leven met hem mee. Die avond gaat een aantal van hen naar de Jamel Comedy Club kijken in het Théâtre Sébastopol in Rijselcentrum. Edens maatje Salibur vertelde dat ze wisten wat er voor Eden op het spel stond. Toen ze na afloop van de voorstelling naar buiten kwamen, bekeken ze op hun smartphone of hij ingevallen was. Toen dat het geval bleek, waren ze trots op hun kameraad. Bij Edens thuiskomst op zijn kamer in Luchin vertelde hij hen fratsen en deelde Nike-kledij uit. Jongens van 16...

Zijn eerste thuismatch vindt op 12 januari 2008 plaats, vijf dagen na zijn 17de verjaardag: Lille OSC-Metz. Hij staat bij 0-1 aan de zijlijn te schudden met zijn armen, trekt zijn kousen op en geeft Nicolas Plestan, de man die hem het jaar voordien een slag in het gezicht had gegeven, een klopje op de hand bij diens vervanging. Eden dwingt wat later de boomlange tegenstander Diop in de fout. Geel! Hij is alomtegenwoordig, komt de bal in het eigen strafschoopgebied ophalen en is aan de rechterkant te vinden, waar hij rondrent als een op hol

geslagen konijn. Vier minuten in de extra tijd kan Cabaye met een vrijschop een punt voor de thuisploeg (1-1) versieren. Oef, eens niet verloren met Eden erbij. Een week later vervangt hij zes minuten voor tijd Mirallas. Weer een week later mag hij thuis tegen PSG een minuut meespelen en dat is meteen zijn laatste optreden in de competitie. Puel gunt hem dat seizoen vier keer speelgelegenheid. In totaal zal hij 33 minuten meedoen, genoeg om twee tegenstanders een gele kaart te bezorgen, maar geen enkele keer kan hij de overwinningspremie opstrijken. Een geslaagd debuut, al bij al.

DOORBRAAK MET NIEUWE COACH

Eden Hazard staat in de zomer van 2008 te trappelen om aan het nieuwe seizoen te beginnen. Op zijn 17de is hij er helemaal van overtuigd dat er een mooie toekomst wenkt, omdat hij in de invalbeurten moeiteloos het niveau aankan. Aan een basisplaats denkt hij wel, maar hij beseft dat het waarschijnlijk nog even bij een droom zal blijven. Hij is er ongetwijfeld van overtuigd dat het dit seizoen zal lukken. En hij zal gelijk krijgen. Maar eerst komt het erop aan om geregeld in te vallen in plaats van sporadisch zijn opwachting te maken.

Het seizoen 2008-2009 wordt een onvervalste voltreffer voor de 17-jarige, die het rugnummer 33 voor 26 heeft ingeruild. De nieuwe coach Rudi Garcia trad als speler zelf nog voor LOSC aan: van 1982 tot 1988 liep hij er rond als offensieve middenvelder. Hij staat bekend als een goed communicator. Garcia wordt in Rijsel vele jaren later nog altijd als een god vereerd.

Vanaf match vijf mag Eden bijna altijd invallen, zoals de eerste keer dat hij een overwinningspremie op zak steekt: op 20 september 2008. Hij scoort die dag, thuis tegen Auxerre (3-2). Rijsel staat twee minuten voor tijd 1-2 achter en zal uiteindelijk door Edens doelpunt dus nog de volle buit pakken. Hazards doelpunt valt dus, net als tegen Club Brugge, helemaal op het einde. Een afgeweerde hoekschop belandt buiten de grote rechthoek in zijn voeten. Hij duwt de bal een beetje vooruit om hem panklaar te leggen en stuurt met rechts een grondscherend, gekruist schot tussen een bos spelers net naast de linkerpaal binnen. Een prachttreffer. Wat een beheersing. 'Ik heb mijn trap wat gekruist en het heeft gewerkt. Eerst dacht ik aan mijn moe... familie en dan heb ik mijn vreugde getoond', zegt hij, nadat hij het woord 'moeder' heeft ingeslikt. 'Ik dacht er niet bij na.' Een van de spelers die hem om de hals vallen, is Franck Béria, de man die hem het jaar ervoor met bloeddoorlopen ogen een slag had gegeven omdat Eden hem gestangd had. Vanaf nu vallen ze hem alleen nog uit blijdschap om de hals.

Eden komt voor het eerst aan de aftrap in een competitiewedstrijd op 15 november 2008, hij is nog geen 18. Het wordt een fameuze 3-0-zege tegen Saint-Étienne, uitgerekend in het weekend dat Frankie Vercauteren hem voor de Belgische ploeg komt scouten. Hazard speelt als rechtsbuiten 68 minuten mee en scoort de openingstreffer. Na een klad schijnbewegingen plaatst hij de bal mooi van een afstandje rechts onderaan in doel. Opnieuw een doelpunt van uitzonderlijke makelij. Geen betere reclame mogelijk om zijn kandidatuur voor de nationale ploeg kracht bij te zetten. Dat jongetje van 18 heeft toverkracht in zijn voeten. De Franse tv-commentatoren drijven het aantal decibels op waarmee ze Hazard bejubelen. Een dag later is hij voor het eerst A-international.

Ook zijn derde doelpunt maakt hij als rechtsbuiten, na 88 minuten, meteen het winnende doelpunt tegen Sochaux (3-2), waardoor zijn ploegmaats hem nu helemaal aanvaarden. 'Rami trapt een lange bal en ik controleer hem eigenlijk niet goed.' De bal caprioleert onhandig weg van zijn voet, waardoor zijn verraste tegenstander hem ironisch genoeg vrije baan moet laten en hij scoort. Zijn vierde en laatste doelpunt dat seizoen valt tegen Marseille: hij duikt centraal de ruimte in en maakt de openingstreffer, maar Marseille met coach Erik Gerets wint met 1-2. Eden is dat seizoen vooral als rechtsbuiten te zien, soms ook als aanvallende middenvelder en centrumspits.

Edens statistieken ogen dat seizoen mooi: van de 38 wedstrijden maakt hij 37 keer deel uit van de spelerskern, staat hij dertien keer aan de aftrap en valt hij zeventien keer in. Hij maakt vijf keer de negentig minuten vol, waarvan de laatste drie duels. Hij krikt zijn cijfers op: vier goals, twee assists. In de beker krijgt hij twee goals en twee assists achter zijn naam.

PERFECTE WEDSTRIJD

De-thuismatch voor de beker tegen grootheid Lyon in de achtste finale op 3 maart 2009 gaat de geschiedenis in als een van Edens beste wedstrijden ooit. Eerst geeft hij de perfecte assist vanop rechts voor de openingstreffer, nadat hij een tegenstander fraai in de wind heeft gezet. De 2-1 maakt hij met een volleerd kunststukje. Hij neemt de bal iets voorbij het middenveld met een opwippertje direct in de draai mee, waardoor hij een tegenstander te slim af is. Dan ontwijkt hij handig twee anderen om vanaf een meter of dertig de bal rechts onder de doelman te trappen met een zwiepende bal die hij van buiten naar binnen doet draaien. In minuut 90+3 biedt hij opnieuw vanop rechts met een gemeten voorzet Fauvergue de beslissende treffer aan. '*Mon Dieu, quel monstre,*' roept de verslaggever op tv-zender France 3, '*dix-huit ans! S'il est timide comme on le*

dit, ce soir il a perdu sa timidité. Ce garçon est en train d'exploser et va certainement devenir le héros de la partie.'

Eden: 'Ik zag die bal komen en ik wist dat de verdediger kort in mijn rug zat, dus draaide ik meteen weg. Zulke doelpunten komen er alleen als je de actie tot bijna in de perfectie kunt uitvoeren. Tegen Lyon, hé, dat is geen Montpellier of zo... Het is een moment dat ik nooit zal vergeten.' Zijn techniek schaafde hij bij door filmpjes met onder meer Ronaldinho, Robinho en Zidane te bekijken. 'Maar vooral door in de tuin met mijn broers te voetballen', denkt hij. Zowel Thorgan als Kylian kan technisch aardig uit de voeten, klinkt het. 'Barcelona bewees dat je in het moderne voetbal geen dubbele meter moet zijn om de top te bereiken. Enkele jaren geleden was er een tendens dat voetballers groot en sterk moesten zijn. Dat is veranderd, nu is er weer plaats voor kleine, technische jongens. Zoals ik', vertelt hij in *Sport/Voetbalmagazine*.

Ook van de Ligabeker mag hij een keer proeven, zodat hij op 35 matches eindigt. Dat is zeven keer zoveel duels als het vorige seizoen. Hij wordt uitgeroepen tot Belofte van het Jaar in Frankrijk en voor het eerst valt die eer een buitenlander te beurt. Van de zevende plaats in de eindstand een jaar geleden wipt LOSC naar plaats vijf. Eden Hazard maakt zich klaar voor weer iets nieuws. De vijfde plaats geeft recht op de Europa League. En hadden we al geschreven dat Zinédine Zidane bij de uitreiking van de trofee voor Belofte van het Jaar gezegd had dat hij hem met de ogen dicht zou meenemen naar Real Madrid? Nooit heeft Hazard zo op een wolk geleefd als bij die uitspraak van zijn idool, die later als hoofdcoach bij de Madrilenen aan de slag zou gaan. Het was het grootst mogelijke compliment.

'Als Zinédine Zidane dat zegt, sta je wel even met je mond vol tanden.' Net na het seizoen is hij nog altijd onder de indruk van Zidanes woorden. Van Inter en AC Milan tot Chelsea en Arsenal, van Barcelona tot Real Madrid willen ze hem inlijven, schrijft *Sport/Voetbalmagazine*. Heeft hij intussen al iets van Zidane gehoord? 'Nee, ik wacht nog op een telefoontje. Ik stond er niet bij toen hij dat zei, ik was bezig mijn prijs in ontvangst te nemen. Pas achteraf hoorde ik zijn uitspraken op de televisie.'

Hij blijft nog minstens een jaar in Noord-Frankrijk voetballen. 'Het is belangrijk dat ik eerst een basisplaats verover. Voor mijn ontwikkeling mag ik geen stappen overslaan. Het dient nergens toe om nu al naar een grote club te vertrekken als je daar op de bank zit. Ik moet ook nog veel leren. Soms heb ik de neiging om vijf minuten uit te blinken en daarna even uit het spelbeeld te verdwijnen. Ook durf ik soms nogal nonchalant te zijn, ik vergeet afspraken, zoals het tijdstip van een training... Vroeger zag ik misschien niet altijd het nut in om me elke training honderd procent te geven. Dat is veranderd. Ik ben amper

18 jaar, zie je mij al op mijn eentje in Milaan zitten?’

In de herfst van 2008 zat Eden samen met de club, zijn ouders en raadgevers om te beslissen of hij bij LOSC zou blijven of naar het buitenland vertrekken. Chelsea FC zat hem toen al op de hielen. Het overleg begon, en duurde. Bleef duren. Tot Eden zijn hand opstak. ‘Ik wil hier blijven, want dat is het beste voor mij.’ Het probleem was opgelost.

Hazard kondigt aan dat zijn vriendin Natacha en hij over ‘enkele weken’ naar een appartement net buiten Rijsel verhuizen dat hij net gekocht heeft. ‘Dat wordt zeker een grote verandering. Het wordt zaak om de discipline niet te laten varen. Anderzijds ligt Rijsel niet zo ver van waar mijn familie woont.’ Hij heeft het wel gezien met zijn kamertje in Luchin, dat nochtans nooit de gevangenis is geworden waar zijn vader voor vreesde. ‘We zijn daar met een leuke bende samen, waaronder ook enkele Belgen, dus dat valt best mee. Je leeft er afgelegen, maar op die manier haal je tenmin-ste geen dommigheden uit.’

‘Vorig jaar [2008-2009] bewees ik met het eerste elftal mee te kunnen’, zegt hij bij een vooruitblik op het nieuwe seizoen. Met het vertrek van [linkerspits] Michel Bastos hoop ik een promi-nentere rol te spelen. Ik wil van de eerste tot de laatste speeldag basisspeler zijn. Verder probeer ik mijn spel te ontwikkelen en de anderen rond mij beter te doen spelen.’

WERELDGOAL À LA MARADONA

Na een week vakantie en drie weken voorbereiding staat al op 30 juli Lilles eerste Europese duel op het menu, in de voorronde van de Europa League bij FC Sevonjo in Servië. Intussen weten we dat Edens primeurwedstrijden dikwijls fantastische doelpunten opleveren. Dat is opnieuw het geval. Na 38 minuten krijgt hij nog op zijn eigen helft op links de bal, gaat ermee aan de haal, stormt op twee verdedigers af, veinst naar rechts te gaan maar draait naar links en scoort, met links, met een gekruiste trap. Het is zijn eerste doelpunt in een officiële match met links. ‘Zeer belangrijk’, zegt Eden in *La Dernière Heure*. ‘De mensen kennen mijn kwaliteiten. Ik hoop hun er nog andere te tonen, dingen waaraan ze niet dachten, en hun te laten zien dat ik mijn repertoire kan uitbreiden.’

Coach Garcia zegt dat seizoen met LOSC de poules van de Europa League te willen overleven. Hij is maar wat blij om over een uniek profiel als dat van Eden Hazard te beschikken, want ‘dribbelaars zijn een alsmaar grotere zeldzaamheid in het moderne voetbal. Het is belangrijk om zulke spelers te hebben.’ Over zijn sterspeler heeft hij geen klagen. Voorbij is de tijd dat hij beelden van wedstrijden

sprokkelde om Eden aan te tonen dat hij zijn verdedigende deel van het werk moest doen. Integendeel zelfs. Het tegenovergestelde doet zich al eens voor. 'Dan wil hij zo graag winnen dat hij alles doet, aanvallen en verdedigen, en zijn frisheid verliest. Eden begint geleidelijk aan zijn inspanningen beter te doseren doordat we hem zijn defensieve positionering blijven uitleggen.'

In oktober 2009 is Eden 18,5 als hij in de Europa League tegen Genoa CFC na 74 minuten bij 2-0 invalt. Zes minuten voor tijd is zijn Maradona-moment aangebroken als hij de bal op de linkerflank krijgt. Op eigen helft begint hij tegen de linkerlijn aan een solo. Hij snijdt systematisch naar binnen, ontwijkt twee man, nog iemand, laat nog eens twee verdedigers als zoutpilaren achter en is nu helemaal in het strafschopgebied van de rechterkant beland. Met een overhoekse schuiver laat hij de doelman kansloos. Op de tv-beelden die ik terugvond is niet terug te vinden wanneer Eden in balbezit kwam. Wel staat vast dat hij minstens achttien seconden ononderbroken aan de bal was. Dat is een eeuwigheid. Opnieuw een buitenaardse, zelfs interplanetaire goal, zijn mooiste tot dusver. 'À la Maradona? Je moet niet overdrijven, al was het inderdaad wel een mooi doelpunt.'

Eden Hazard 'ontploft' dat seizoen. In de voorhoede krijgt hij meer en meer een plaats op de linkerflank, al laat Garcia hem ook geregeld als rechterspits en soms als tien opdraven. Eden is vooraan in het gezelschap van nieuwkomer Gervinho, ex-Waasland-Beveren. Eden scoort tien keer in de competitie en geeft negen assists, waardoor hij de beste aangever van de ploeg is. In 37 van de 38 duels treedt hij op, niemand bij LOSC doet beter. Dat seizoen doet hij in 52 duels mee, met 10 goals en 13 assists als gevolg. Bij die 52 matches zijn liefst 12 duels in de Europa League, waarin hij 4 keer raak treft en 3 assists geeft. Cijfers om van te duizelen op die leeftijd.

Lille OSC sneuvelt pas in de achtste finale tegen Liverpool. Hazard bezorgt zijn club vier minuten voor tijd de thuiszege (1-0) met een onwaarschijnlijke vrijschop vanaf de linkerkant die niemand raakt, de doelman verrast en na een meter of dertig hoog in doel vliegt. Liverpool overtroeft Lille evenwel in Engeland. Begin 2010 is LOSC er als de kippen bij om Eden een contractverlenging van twee jaar aan te bieden, tot 2014.

Er zit muziek in deze ploeg. En Eden mag de trofee van Belofte van het Jaar opnieuw ophalen. Lille eindigt wel ontgoocheld vierde na een dramatische slotmatch. Vóór het naar het bescheiden Lorient afreisde, stonden Hazard en co tweede in de rangschikking en waren ze virtueel deelnemer aan de Champions League. In Lorient komen ze 0-1 voor, maar gaan ze in minuut 90+2 met 2-1 onderuit. Weg Champions League en vicetitel. Het wordt de vierde stek en de Europa League.

In januari 2010, halverwege het vorige seizoen, verscheen een interview met Eden in *Sport/Voetbalmagazine*. Eden is 19 en nog maar het tweede seizoen titularis, of toch voor het grootste deel ervan, als blijkt dat hij al aan nieuwe horizons denkt. Als journalist Daniël Devos vraagt of hij er in 2012 nog zal bijlopen, antwoordt hij: ‘Nee. Of beter, ik weet het niet. Ik heb hier veel bijgeleerd, maar ik merk toch dat het voor mijn carrière beter zou zijn om bij een topteam te spelen. Wanneer ik vertrek, is moeilijk in te schatten.’ Als zijn favoriete teams noemt hij Real Madrid en Arsenal, maar ook bij Manchester United ‘wil ik gerust tekenen. Bij Inter en AC Milan trouwens ook’ en Barcelona stuurt hij evenmin zomaar wandelen. ‘Om het even welke Europese topclub kan op mijn interesse rekenen.’

‘Mijn voorkeurpositie is nog altijd die van hangende spits. Als je op jonge leeftijd in de basis van een eerste ploeg komt, ben je tevreden met elke positie. De trainer weet op welke positie ik het liefst speel, maar zijn taak bestaat erin een evenwichtig team op te stellen. Met Mavuba, Florent Balmont en Cabaye staat er een sterk middenveld. Ik word daardoor naar de flank verbannen maar ook van daaruit kan ik voor gevaar zorgen.’

Vader Thierry Hazard is nog altijd alomtegenwoordig blijkt uit een paar aandoenlijke zinnestukjes in een interview. ‘Eden belt me na elke wedstrijd, dat is traditie geworden. We praten ook over andere dingen dan voetbal. Het laatste nieuws over zijn vriendin, nieuwtjes over alles en nog wat. Je mag niet vergeten dat hij een kind van 20 jaar blijft. Papa en mama moeten hun rol spelen, of hij nu veel in de media komt of niet.’

DUIZELINGWEKKEND EEN-TWEETJE

Coach Rudi Garcia omschrijft de doelstelling van het nieuwe seizoen bescheiden als een Europees ticket afdwingen. Eden toont zich ambitieuzer. Hij slaat naar verluidt een bod van Fenerbahçe af, dat twaalf miljoen euro voor hem veert heeft. ‘We weten dat de titelfavorieten Marseille, Bordeaux en Lyon zijn. We laten hen onder elkaar vechten en intussen gaan we zoals altijd vrolijk onze eigen weg. Waarom niet proberen om voorbij die drie te raken? Maar het doel op dit moment is vijfde te eindigen [wat nog recht geeft op Europees voetbal].’ In een opiniepeiling in Frankrijks toonaangevende sportkrant *L'Équipe* gelooft drie procent van de mensen dat Lille OSC kampioen wordt.

Lille OSC wijzigt zijn basiselftal in het tussenseizoen nauwelijks. Alleen de centrumspits is een nieuweling: Moussa Sow komt. Amper drie keer trof hij het voorbije seizoen raak. Maar Hazards ambitie is terecht. Lille OSC kroont zich tot

landskampioen. En hoe! Met acht punten meer dan titelverdediger Marseille, twaalf meer dan Lyon en zestien punten op PSG. In de bekerfinale dat jaar verslaat LOSC in het Parijse Stade de France Paris Saint-Germain en een week later verzekeren de Noord-Fransen zich in het Parc des Princes, in het hol van de leeuw, tegen diezelfde tegenstander van de landstitel.

Lilles tweede dubbel, na 1945-1946, is te danken aan het offensieve bewegingsvoetbal dat Garcia in een 4-3-3-opstelling oplegt met Hazard als linksbuiten. Het zorgvuldig opgebouwde en vlot op elkaar ingespeelde team doet de rest. Lille is geen verzameling van elf spelers, het is een *ploeg* waarvan de som meer is dan de opgetelde delen. LOSC haalt het ook bij titelhouder Marseille, met onder meer de openingsgoal van Hazard, een schot met links vanop 34 meter.

Eden krijgt in alle 38 wedstrijden speelgelegenheid, waarvan 35 keer als basisspeler waarin hij 20 keer geen seconde mist. Volgens Transfermarkt.fr maakt hij zeven doelpunten en geeft hij elf assists. Opnieuw tekent hij sublieme doelpunten aan. Op een keer rukt hij op links op, komt dan voor het strafschopgebied en trapt in volle ren zonder ook maar een fractie van een seconde af te remmen vanuit een voorovergebogen houding, in plaats van lichtjes achteruitbuigend zoals een voetballer normaal doet, een prachtig gebogen bal in de rechterwinkelhaak.

Tegen Montpellier voeren Hazard en Gervinho een bloedmooi kunststukje op: een van de mooiste en zeker moeilijkste een-tweetjes aller tijden. Hazard stormt bal aan de voet vanaf zijn eigen helft vooruit, loopt pal rechtdoor alsof hij een 100 meterwedstrijd afwerkt, ontwijkt en omspeelt een man of drie en speelt Gervinho aan in het strafschopgebied. De Ivoriaan is zelf in volle ren. Hij neemt ondanks een opzittende tegenstander de bal op zijn rechterhiel in één tijd aan, met zijn rug naar Hazard, laat hem opwippen, draait zich half om en passt de bal met links naar de aanstormende Hazard. Let wel: de bal heeft de grond niet geraakt sinds Gervinho de bal aannam. Hazard neemt op zijn beurt de bal op de slof, zonder dat die dus de grond raakt, en knalt overhoeks binnen. Man, man, man. Een andere keer loopt Hazard aan voor een strafschop, maar hij stopt zijn beweging net voor hij normaal gezien zou trappen. De doelman tuint erin, verplaatst zijn lichaam naar een hoek en pas op dat moment trapt Eden de bal naar een lege plek in doel. Het verbouwereerde gezicht van de doelman is goddelijk hulpeloos. Traptechniek, humor, kunst, een vleugje genialiteit: alles in één, zoals bij wel meer doelpunten van Eden.

KAMPIOEN EN BEKERWINNAAR

Op de op een na laatste speeldag is het zover, in de hoofdstad Parijs, symbolischer kan niet, na een 2-2-gelijkspel bij PSG. LOSC behaalt zijn derde titel ooit, het is 57 jaar geleden. 'Ik draag de titel op aan de supporters, aan mijn familie, *à mon petit*, aan mijn vrouw, aan iedereen.' '*Bisous à tout le monde*,' roept Hazard naar de camera van LOSC TV. De spelers gooien hun coach met kleren en al in bad. Tienduizenden mensen stromen naar de Grand'Place in Rijsel om er te vieren. De dag erna, op zondag 22 mei, juichen twintigduizend mensen in de binnenstad een open bus met de spelers toe. Hazard zwaait er met een Belgische vlag. Een week eerder had burgemeester Martine Aubry hen na hun bekerwinst ook al de eremedaille van de stad Rijsel toegekend.

Die bescheidenheid en het harde werk, zijn die niet kenmerkend voor de mensen van Le Nord en de Vlaamse grensstreek? En deden de landstitel en bekerwinst in 2011 geen extra deugd? Was dat geen middelvinger tegenover Parijs, het centrum, en het chique zuiden van de Azurenkust? Jean-Michel Vandamme: '*L'humilité nous fait craindre personne*. We voelen ons niet minderwaardig. En onze ambitie is even hoog. We zijn heel respectvol. Misschien tonen we wel te veel respect – hoewel, is dat mogelijk? De mensen hier wachtten al zo lang op een titel, dus toen we de titel en de beker wonnen, was dat enorm. Toen Eden hierover op zijn 14,5 gesproken had, had ik in de verste verte niet gedacht dat dit ooit mogelijk zou zijn. We zijn op het stadhuis ontvangen, hebben als keizers een rondrit in de stad met een bus gemaakt, waarbij het zwart zag van het volk. De mensen waren zo blij; het was net of we een vaccin tegen kanker ontwikkeld hadden! Van de kampioenenploeg hadden we meer dan de helft van de spelers zelf gevormd. Een sympathieke ploeg die de gezelligheid en het plezier hoog in het vaandel voerde met persoonlijkheden die elkaar aanvulden. *On a donné du bonheur*.'

Eden wordt op zijn 20ste uitgeroepen tot speler van het jaar in Frankrijk, als allerjongste ooit, Garcia is coach van het jaar en de ploeg van het jaar telt vier Rijsel-spelers met Hazard, Sow, Gervinho en Rami. Hazard is vóór de titel veertien miljoen euro en een jaar later 22,5 miljoen euro waard, volgens Transfermarkt.fr. Vóór het seizoen 2008-2009 was hij 400.000 euro waard. Jammer dat je niet kunt beleggen in Hazard-aandelen.

In de Europa League ogen Edens statistieken heel wat minder dan vorig seizoen. Op elf wedstrijden scoort hij nooit en geeft hij twee assists. Alle wedstrijden samengeteld, dus met de Franse beker en de Franse Ligabeker erbij, komt hij wel aan 54 wedstrijden, 12 doelpunten en 14 assists. Dat is een torenhoog aantal, al zeker voor zo'n jonge kerel. Nooit deed hij het zo goed en deed hij zoveel mee. Garcia speelt hem nog een aantal keer uit op rechts, meestal

in de Europa League, waarin PSV Eindhoven Lille uitschakelt, en ook nog weleens als aanvallende middenvelder. Maar zijn positie is nu onmiskenbaar die van linksbuiten.

Rio Mavuba omschrijft het geheim van zijn coach Rudi Garcia zo: ‘Hij heeft de gave om dingen op de spelers over te brengen en om ze vertrouwen te geven. Als je na een gesprek met hem buitenkomt, ben je weer helemaal opgeladen en kan je niets overkomen.’ Garcia zei later dat jaar in *France Football*: ‘Toen ik als coach begon, bestond zeventig procent van mijn job uit werk op het veld en dertig procent uit menselijke relaties en communicatie. Die cijfers zijn nu omgekeerd.’

KOMEET MET NUMMER VIER

Niets moeilijker voor voetballers die de landstitel en beker op zak gestoken hebben dan zich voor een nieuw seizoen op te laden. Maar met de Champions League wenkt de Europese kip met de gouden eieren en de kans om zich in de kijker te spelen. LOSC maakt met Inter Milan en vooral CSKA Moskou en Trabzonspor deel uit van een haalbare groep, maar wint thuis geen enkele keer. LOSC is vierde en uitgeschakeld voor Europees voetbal.

Dat is onverwacht balen, zelfs ondanks het kwaliteitsverlies nadat Gervinho, Rami en Cabaye de club verlaten hadden. Sow zei in de winter vaarwel. Dimitri Payet, Joe Cole en... Gianni Bruno zijn de nieuwkomers. De 20-jarige Hazard is ontgoocheld, al heeft hij geen seconde in de zes partijen gemist. ‘Ik had niet verwacht dat we met LOSC de Champions League zouden winnen, maar ik hoopte toch dat we de poules zouden overleven of op zijn minst in de Europa League opgevist zouden worden. Ik had al wel eens Europa League gespeeld, maar de Champions League is toch nog van een andere orde’, bekent hij aan *Sport/Voetbalmagazine*.

In de Franse competitie is er geen houden aan Eden, die eindelijk met zijn lievelingsnummer tien op de rug rondloopt. Hij scoort twintig keer, waarvan negen keer op strafschop, en geeft achttien assists. De doelstelling voor het seizoen, opnieuw een kaartje voor de Champions League versieren, lukt, want Lille bivakkeert nog net in de top drie na de verrassende kampioen Montpellier en PSG. Hazard ís LOSC met 38 beslissende acties en beëindigt het seizoen over alle competities heen met 49 wedstrijden op zijn conto, waarin hij 22 doelpunten en 22 assists tevoorschijn tovert. Tegen Ajaccio trapt hij een panenka in doel.

EERSTE HATTRICK IN AFSCHEIDSDUEL

In zijn afscheidsduel, tegen Nancy, waartegen hij vijf jaar eerder ook had gedebuteerd, treft hij voor het eerst bij LOSC drie keer raak. *Un triplé pour son adieu!* En wel in 34 minuten. Het is des te verwonderlijker aangezien de spelers de avond voordien zijn afscheid gevierd hadden. Mavuba vertelde dat Eden die nacht niet gaan slapen was en om tien uur 's ochtends nog in beschonken toestand rondliep: *'Le gars n'avait même pas dormi, il avait bu toute la nuit.'* Nog een laatste verhaal uit *Le Vestiaire*, om het af te leren. Toen Idrissa Gueye zijn profcontract bij LOSC ondertekende, reed hij met een kleine Golf. 'Mooi', zei Hazard hem toen hij hoorde dat Gueye een profcontract had gekregen. 'Je zult nu een mooie auto kunnen kopen, zoals de mijne.' Gueye antwoordde gevat: 'Mijn Golf brengt me evengoed naar de training, en dikwijls ben ik er vóór jou.'

De primeur met drie doelpunten is geen toeval: Hazard probeert topscorer van de Franse competitie te worden. Dat mislukt: hij komt twee doelpunten tekort en eindigt derde. Hij speelt tegen Nancy op positie 'tien' en wordt die 20ste mei, in zijn allerlaatste duel, in minuut 90 + 1 vervangen door... Mavuba. Ploegmaat Bruno maakt vanaf de bank mee hoe Hazard een afscheid van de zeventienduizend supporters krijgt waarbij horen en zien vergaat.

Twee keer brengt Eden zijn handen boven het hoofd en applaudisseert om het publiek te bedanken. Op LOSC TV is een hommage te bekijken van wat zich afspeelde, op zijn Rijsels: met weinig show maar met korte, rake dankwoorden. Van voorzitter Seydoux krijgt Eden een donkerzwart kunstwerk dat een dogue voorstelt. Rudi Garcia neemt de microfoon vast, zegt dat hij 'Eden als een juweel gekend heeft die een diamant is geworden, een van de mooiste van de planeet voetbal' en voegt eraan toe dat 'diamanten overal blinken'. Hij hoopt voor Eden 'dat het licht zo mooi blijft als hier' en sluit af met 'Veel geluk, kleintje'. Dan is het de beurt aan kapitein Mavuba. 'Je hebt kunnen groeien. Je bent rijper kunnen worden. Je bent de mens geworden die je nu bent; de uitzonderlijke voetballer die we bewonderen. Ik denk dat we je zullen missen, op het terrein natuurlijk, maar ook je menselijke kant, want je bent echt een fijne kerel, *un homme attachant.*'

Dan is het de beurt aan het feestvarken zelf. Zeven jaar Rijsel heeft hij achter de rug, waarvan vier als profspeler. Wat hij heeft bereikt, is ook dankzij het publiek gelukt, maar zeker ook en vooral dankzij zijn ploegmaats, voor wie hij applaus vraagt. Hij zal iedereen missen en sluit af met: *'Je vous embrasse très fort.'* Eden stapt het stadion rond met zontje Yannis, wordt door ploegmaats op de schouders genomen en het publiek krijgt een montage van zijn mooiste beelden op groot scherm te zien. Rijsel neemt afscheid van zijn Belgische wonderkind en beseft dat een gouden tijdperk afgesloten is.

Zo'n applaus in Rijsel moet geleden zijn van bij de Bevrijding in de Tweede Wereldoorlog. Opnieuw krijgt Eden de trofee van beste speler van de Franse competitie. Hij is ook de beste passeur van het kampioenschap. Hij heeft meestal op de linksbuiten gespeeld maar ook opvallend veel op de rechterflank, als aanvallende middenvelder en zelfs al eens als schaduwspits.

DE BALANS

Edens statistieken als afscheidnemende, 21-jarige Rijselspeler maken indruk. In zijn 194 officiële partijen voor LOSC scoorde hij volgens Transfermarkt.nl vijftig keer en gaf hij 53 assists. De jeugdcoaches zullen tevreden zijn met die doelpunten. Eveneens knap zijn de volgende cijfers, die veel over zijn professionaliteit duidelijk maken. Volgens Transfermarkt.fr was Eden in die vijf jaar geen enkele keer in die mate geblesseerd dat hij een wedstrijd miste. In de Ligue 1 kwam hij de laatste 106 matches zonder onderbreking aan de start. Gerekend tegen 38 wedstrijden per seizoen gaat het om twee volledige seizoenen en op een wedstrijd na ook het volledige derde seizoen. En twee: in zijn laatste seizoen werd hij de vaste strafschoptener. Hij miste geen enkele van de negen keer. Opvallend is voorts dat Eden als aanvallende middenvelder verhoudingsgewijs de meeste doelpunten en assists maakte. Niet als links- of rechtsbuiten. Hij speelt dus niet alleen het liefst als nummer tien, hij is op die positie ook het efficiëntst.

Hoe scoort hij? Meestal met rechts, twee tot drie keer meer dan met links. Hij treft af en toe raak op vrijschop, maar relatief weinig, scoort soms na een solo, zelden via een intikker van dichtbij en nog zeldzamer met het hoofd. In zijn laatste seizoen is er een vrijschoppareltje vanaf een meter of dertig net onder de winkelhaak bij. En tegen Saint-Étienne een weergaloze solo die hij van buiten de grote rechthoek al slalommend inzet, waarbij hij een man of vijf aan de praat houdt vooraleer de doelman een oor aan te naaien.

AFSCHIED IN NOORD-FRANKRIJK

'Eden won met Rijsel de titel en de beker, heeft ons helpen plaatsen voor Europa en is vertrokken', zegt éminence grise Jean-Michel Vandamme. 'Zijn vertrek in 2012 stond in de sterren geschreven. Ik begon nattigheid te voelen toen hij meer en meer passes gaf die niet aankwamen. Man toch, wat doe jij daar allemaal, dacht ik eerst. Ik vroeg me op de duur af of het wel degelijk Edens fout was dat

zijn passes niet aankwamen. Natuurlijk niet. Zijn ploegmaats konden zijn snelheid van denken en uitvoering niet meer bijbenen. Eden dacht te veel stappen vooruit. Deze situatie kon niet blijven aanslepen. En het zou daadwerkelijk niet meer goed komen. Een verschrikkelijk besef. Eden zou uit Rijsel moeten vertrekken om op zijn niveau te blijven voetballen.'

Eden had er al eerder over nagedacht om de club te verlaten, vooral na de titel- en bekerwinst in 2011. '20 jaar is vroeg om te vertrekken', zei hij toen. En dan was er nog het hoofdstuk kinderen. Yannis was nog maar pas geboren, op 18 december 2010, en midden 2011 nog altijd maar een baby van een halfjaar oud, die dus veel zorg nodig had. Met zo'n jong kind naar het buitenland vertrekken waar je de taal nauwelijks spreekt, is minder vanzelfsprekend. Anderzijds was de baby blijkbaar toch geen al te groot argument tegen een verhuizing, want tussen half april en half mei 2012 krijgen Natacha en Eden groot nieuws: Natacha is opnieuw zwanger. Ze zal op 26 januari 2013 bevallen van hun tweede kind, opnieuw een zoon: Leo. Het wordt een bijzonder hectische tijd voor Eden: er zijn de baby, de zwangerschap, het voetbal met Lille en de Rode Duivels en daarbovenop de mentaal zware onderhandelingen over de keuze van de nieuwe club. Schijnbaar verloopt dat allemaal goed, want ook in zijn laatste maanden Rijsel houdt Eden een hoog niveau aan. *Incroyable mais vrai!*

Al heel vroeg in het seizoen 2011-2012 doen achter de schermen alle betrokkenen er alles aan om de nieuwe bestemming van Eden Hazard vast te leggen. In Edens laatste contract is vastgelegd dat hij voor veertig miljoen euro kan vertrekken. De ene na de andere buitenlandse topclub meldt zich. Al in augustus 2011 melden media dat hij een akkoord zou hebben met Arsenal en dat de overgang 35 miljoen euro met zich zou meebrengen. Een van de belangrijkste spelers in het dossier, misschien wel de belangrijkste na Eden Hazard zelf en zijn ouders, is zijn manager John Bico. Hij kent de regels van het spel en probeert het onderste uit de kan te halen.

Half oktober zegt LOSC-topman Jean-Michel Vandamme in *Sport/Voetbalmagazine*: 'Als Eden zal vertrekken, zal het naar Manchester City, Chelsea, Real Madrid of Barcelona zijn. Chelsea staat er voor het ogenblik het dichtst bij. De Spanjaarden roeren zich niet, maar ik denk dat zij het slim spelen en ze zich zullen melden als ze zich moeten melden. Ik praat over Real Madrid maar ook over Barcelona, want Eden kan perfect meedraaien in het spel van Barça. Legt er iemand vijftig miljoen euro op tafel, dan zal de voorzitter hem laten vertrekken. Laat ons zeggen dat hij op dit moment niet vertrekt voor minder dan veertig miljoen.'

Op 31 oktober 2011 zegt Eden wellicht voor het eerst in het openbaar en in de media dat hij LOSC zal verlaten. In *L'Équipe* klinkt het zo: 'Ik voel dat ik klaar

ben om te vertrekken, om een nieuwe stap te zetten in een grote club. Ik ben dit seizoen in Lille gebleven omdat ik nog dingen had waaraan ik moest werken en er dingen waren die ik moest bewijzen. Maar nu ben ik er klaar voor, voor een van de beste clubs ter wereld.’

‘ENGELAND IS IDEEAAL’

In februari 2012 vraagt hetzelfde weekblad Eden naar welke club zijn voorkeur uitgaat. ‘Over Real Madrid: ik heb nooit zelf gezegd dat ik daarnaartoe wilde. Uiteraard, wie droomt niet van Real of Barcelona? Alle grote kampioenschappen spreken me aan: Spanje, Italië... Maar ik denk dat de ideale bestemming nu Engeland is. Daar ga ik het best tot mijn recht komen. En ga ik ook het meest leren. Dat is moeilijk om uit te leggen, het is een gevoel. Het niveau van de wedstrijden, de sfeer in de stadions: dat is nog wat anders dan in Frankrijk. Bovendien ben ik wel slim genoeg om te beseffen dat basisspeler zijn bij Real of Barça op mijn leeftijd bijna onmogelijk is.’ *France Football* heeft het over Tottenham, *L’Équipe* begin mei 2012 over Manchester, al weet het niet welke van de twee stadsclubs: City of United.

Op 8 mei pakt Canal Plus uit met een interview met Eden. ‘Ik wil volgend seizoen in Engeland spelen’, zegt hij. ‘Dat heb ik beslist. Het is blauw dat ik zal dragen’, antwoordt hij op de vraag of hij rood (de kleur van de shirts van Manchester United) of blauw (Chelsea of Manchester City) verkiest. ‘Het zal zeker blauw worden.’ Op 2 mei had hij als eregast van City de derby in Manchester bijgewoond in het Etihad Stadium, en had de club hem volgens de krant *The Daily Telegraph* zelfs op huizenjacht meegenomen.

Op 14 mei zegt hij bij zijn uitverkiezing tot beste speler van de Ligue 1 dat hij naar Noord-Engeland zal verhuizen. ‘Naar Manchester, ik heb het al gezegd. De beslissing valt over enkele dagen.’ Na zijn afscheidsmatch met Rijsel op 20 mei zegt hij dat hij er nog niet uit is, maar dat het Chelsea of Manchester United zal worden. Van Manchester City is plots om een onbekende reden geen sprake meer. Onder meer de Champions League-overwinning van Chelsea op 19 mei tegen Bayern München doet hem twijfelen. Chelsea beschikt door die overwinning over meer geld en kan een beter bod uitbrengen. Hazards makelaar John Bico zet druk. Er is nog wel tijd: Eden wil op twee juni weten waar hij aan toe is. Daarna kan hij rustig op vakantie vertrekken, zonder kopzorgen.

Met een tweet op 28 mei laat Eden weten in wiens voordeel hij de knoop doorgehakt heeft: ‘*I’m signing for the Champions League winner.*’ Chelsea FC bevestigt het nieuws officieel pas een week later, op vier juni, na Edens

medische tests. Een dag later legt hij op de Franse radiozender RMC uit waarom hij naar Londen trekt. 'Chelsea lag in balans met Manchester United, maar bood me het mooiste project aan, rekening houdend met mijn prioriteit. En die is, op mijn 21ste, vooral mijn speeltijd. De mogelijkheid bestaat om direct te spelen en om vrij snel mijn (basis)plaats te veroveren als ik presteer. En dat in een club die elk jaar om de knikkers speelt en waar de aanwezigheid van vele Franstalig-Afrikaanse spelers mijn integratie zal vergemakkelijken. De keuze voor Chelsea is beetje bij beetje gerijpt. Waarom niet, dacht ik toen de club de Champions League gewonnen had, een competitie waaraan ik elk jaar wil deelnemen.' Maar het was moeilijk kiezen tussen Chelsea en Manchester United, geeft hij toe, om op te merken dat er minstens één gelijkenis is tussen zijn vorige en huidige club. 'Het natte weer in Londen is te vergelijken met dat in Rijsel.'

'Hij is inderdaad voor 35 miljoen euro netto en vijf jaar naar Chelsea vertrokken [waarvan tweeënhalf miljoen voor zichzelf, zes procent van de transfersom]', erkent Jean-Michel Vandamme. 'Daarbovenop ging er nog vijf miljoen euro naar tussenpersonen.'

Voormalig aanvaller Christophe Dugarry, wereldkampioen met Frankrijk in 1998, prijst Hazard de hemel in ten opzichte van twee oud-ploegmaats met wie hij wereldkampioen is geworden. 'Chelsea doet de zaak van zijn leven. Hazard is sneller en wendbaarder dan Zidane en bezit meer techniek dan Thierry Henry.'

Toch nam Hazard een risico: op het ogenblik dat hij zijn handtekening plaatste, had Chelsea nog geen nieuwe coach gekozen. Roberto Di Matteo was interim-coach maar het is niet duidelijk of hij zal aanblijven. Hazard had wel met voorzitter Roman Abramovitsj gepraat en die had hem verteld dat hij met zijn club nog een stap hoger wilde zetten en meer topspelers wilde aankopen. Met aanvallend voetbal. De eerste Champions League-overwinning in de geschiedenis in Londen was blijkbaar geen eind- maar een beginpunt. 'Voor een speler gaat het altijd om winnen', verklaart Eden. 'Ik wil zo veel mogelijk trofeeën binnenhalen, veel scoren en mijn plaats in de harten van de supporters veroveren.' En natuurlijk verliest hij zijn ultieme ambitie niet uit het oog. Als ik de Gouden Bal wil winnen, heb ik een topploeg nodig die topmatches speelt.'

Sport/Voetbalmagazine meent dat acht clubs met Hazard en LOSC wilden onderhandelen: Tottenham, Arsenal, Manchester City en Manchester United; Inter Milan; Barcelona en Real Madrid. Die drie laatste clubs zouden al snel afgevallen zijn, in januari 2012, ook al omdat Hazard de kans te groot vindt dat hij er minder speelmogelijkheden zal krijgen. Hij kiest voor de club uit Londen, die hem naar verluidt ook de nummertienpositie belooft. Met hem heeft Chelsea al zijn vierde Belgische aankoop beet, na Romelu Lukaku, Kevin De Bruyne en Thibaut Courtois. Telkens gaat het om jonge internationals. Hazard wordt de

duurste Belgische transfer ooit.

OPVOEDERS MAKEN ZICH OVERBODIG

Vandamme: ‘Eden was voor mij zoals mijn zoon. Of ik nog contact met hem heb? De taak van een opvoeder is zich overbodig te maken en ervoor te zorgen dat wie hij begeleidt op eigen vleugels kan vliegen. Als Eden me nog altijd nodig zou hebben, zou ik mijn werk niet goed gedaan hebben. Eden heeft niemand nodig om zijn beslissingen te nemen.’

Toenmalig chef Opleiding François Vitali: ‘Het succes van Eden bij LOSC is het succes van LOSC in de jaren 2000. Met het hele team hadden we echt zin en de ambitie om te groeien, op basis van eenvoud en hard werken. En iedereen die Eden geholpen heeft, had zijn belang. Ik denk ook aan Claude Puel, die hem laten spelen heeft toen hij maar net iets ouder dan 16,5 was, wat in deze tijden gek lijkt.’

Met vallen en opstaan had Eden zijn zeven jaar LOSC verteerd, al was het tot een onwaarschijnlijk succesverhaal uitgegroeid met een landstitel, bekerwinst en Europees enkele knappe prestaties. Eden was twee keer met de titel van Speler van het Jaar in Frankrijk bekroond en was ook twee keer Belofte van het Jaar. Maar we weten nu dat het hem ook zweet en tranen heeft gekost. Het heimwee, de ontworteling in een ander land, het verblijf in de ‘gevangenis’ van Luchin, die wel geen cellencomplex was maar de vrijheid toch beknotte, de beenharde trainingen van Rachid Chihab en anderen, het eeuwige gemakker van coaches dat hij meer zijn best moest doen tijdens die trainingen, de twee zo vernederende slagen in zijn gezicht van ploegmaats. De honderden schoppen, duwen, trappen van tegenstanders. De druk om te presteren.

Maar problemen zijn er om opgelost te worden, en Eden loste ze op, met de hulp van anderen, en liet ze van zich afglijden. Hij had bewezen dat hij op amper 21 jaar al een uitstekende voetballer was van stilaan Europees niveau. Nu kwam het erop aan om dat te bevestigen in een hoger aangeschreven competitie. Voor de Gouden Bal zou het de volgende jaren nog veel te vroeg zijn, wist hijzelf. Daarvoor moest hij nog de laatste stap zetten: die naar een van ’s werelds beste ploegen met een geschiedenis en een palmares, zoals Real Madrid, Barcelona, Bayern München, Juventus Turijn, Inter of AC Milan. Nu was het tijd om zijn kleedkamerkastje bij LOSC leeg te maken en samen met Natacha op zoek te gaan naar een geschikte woning voor zijn gezin, dat over een paar maanden in de koude Engelse winter uitgebreid zou worden met een tweede zoon.

‘Als ukje kon ik me niet voorstellen dat ik voetballer zou worden’, bekende

hij in het blad *Onze Mondial*. ‘Mijn ouders waren sportleerkracht en ik zou in hun voetsporen treden. Ik zag me al mijn kleine rustige leventje in mijn dorp slijten en dacht het nooit te verlaten. Maar op het moment dat ik naar Rijsel ben gegaan, heb ik mezelf gezegd dat ik het potentieel had. Ik vroeg me af wat mijn leven betekende en het antwoord was voetballen. Daarvoor zou alles wijken.’ *Si tu veux t’en sortir, il faut bosser*. En dat had hij gedaan, weliswaar op zijn Edens. Dat bewees hij zeven jaar lang bij Rijsel, maar de website van de club wuifde hem wel uit met ‘*Mille mercis, monsieur Hazard. Plus qu’un joueur hors norme, c’est un grand homme qui vient de faire ses adieux au LOSC en ce dimanche 20 mai.*’

De opa’s Francis en Henri zouden zo trots als een pauw op hun 21-jarige kleinzoon geweest zijn. Weinig voetballers worden door hun clubs op deze manier uitgezwaaid. Topvoetballer geworden en bescheiden gebleven, voetjes op de grond, hoogstens eens een pintje en een snelheidsovertreding te veel. *C’est parce que je suis Belge*, zou Eden kunnen antwoorden. Genoeg gepraat! Hop, de Eurostar in, Eden. *London calling!*

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 3: DE WEZEN VAN MAKALA

Rio Mavuba is geen naam van een rivier in Argentinië. Wel van een mens uit jaargang 1984, die je moet zien om te geloven dat hij bestaat. Een zwarte knuffelbeer met de uitstraling van een filmster, kamerbrede glimlach erbovenop. Een icoon in Frankrijk, de Democratische Republiek Congo en Angola. Iedere voetballiefhebber in die landen kent zijn levensverhaal. Hoe hij op een boot voor de kust van Angola geboren werd. Hij was met het gezin naar betere levensomstandigheden op zoek na een burgeroorlog. Moeder Angolese. Vader Zaïrees, uit wat nu de Democratische Republiek Congo is. Vader Ricky trad met de Zaïrese Léopards tijdens het wereldkampioenschap voetbal in 1974 aan en gaf zijn voetbalgenen door. Eerder had Ricky Mavuba twee keer de Afrikaanse landenbeker op zak gestoken. Het gezin kreeg in Frankrijk politiek asiel. Moeder en vader Mavuba stierven nog voor Rio 14 was. In 2008 kwam hij bij Lille OSC terecht. Hij groeide uit tot een gewaardeerd clubspeler en was er bijna tien jaar aan de slag. Voor Eden Hazard is Mavuba een gabber met wie hij een band voor het leven heeft.

Mavuba werd Frans international, maar vergat zijn afkomst nooit. Hij dacht aan wie in Afrika achtergebleven was. Aan wezen die in ellende opgroeien. Daarom vormde hij een gebouw in Congo waarin zijn vader nog had gewoond

om tot een weeshuis voor een dertigtal kinderen. Hij bestuurt het met de organisatie Les orphelins de Makala, De wezen van Makala, naar het gelijknamige dorp in de stad Kinshasa. De kinderen krijgen er een thuis met een dak boven hun hoofd, maaltijden, kledij, medische zorg, een vrijetijdsaanbod met sport en begeleiding bij hun schoolwerk. Mavuba zet elk voorjaar in Rijsel een concertavond op het getouw om fondsen in te zamelen. Daarbij kan hij altijd een beroep doen op Eden Hazard. Die is steevast van de partij als zijn agenda het toelaat en werkt ook dikwijls mee. Of het nu om een filmpje gaat om mensen te lokken, als interviewer in de coulissen, om het evenement via zijn relaties te promoten of om op het podium de show te helpen verzorgen.

In een filmpje uit 2012 willen Mavuba en Hazard de kijker warm maken voor *Une nuit à Makala*, de naam van de jaarlijkse avond vol optredens in Le Zénith, een concertzaal in Rijsel. Mavuba en Hazard zitten in een zetel van een woonkamer terwijl Mavuba een laptop vasthoudt waarop een muziekclip speelt. Beide voetballers zingen een paar regels mee: *'Makala, Makala, your home is my home. Makala, Makala, you know you'll never walk alone.'* Een smartlap. Maar dat drukt allerminst de pret.

Dan gebeurt het. Hazard neemt met zijn rechterarm Mavuba's kale schedel vast in een kameraadschappelijke omhelzing, aait hem en doet hun hoofden naar elkaar toe bewegen. Het soort knuffel dat veel mensen aan hun partner of kinderen voorbehouden. Het valt op omdat het zo'n emotioneel moment is, spontaan gebeurt maar ook omdat het van een grote tederheid getuigt. Wat neemt Eden Hazard graag eens iemand vast voor een knuffel! Ook dat kenmerkt hem. Hij is uitgesproken lichamelijk. Knuffelen getuigt van fijngevoeligheid en menselijkheid. Hazard is een mensenvriend.

Hazard lijkt in elke situatie vlot, of weet zich op zijn minst uit de slag te trekken. Zijn prima motoriek en ongedwongen lichamelijkheid zijn een grote hulp: zijn voeten als voetballer, zijn ge-zichtsuitdrukkingen, zijn handen die hij graag en veel beweegt en die meepraten en knuffelen, zijn soepele heupen. Tijdens de concertavond voor de wezen in 2015 komt hij zelf even op het podium, zweept het publiek op door *'Du bruit! Du bruit! Ho!'* te roepen, en huppelt mee op de opzweepende muziek.

Hoofdstuk 7: Naar de Engelse top met Chelsea FC

Keren we even terug naar de zomer van 2012. Toen Hazard aan zijn Rijselse jaren terugdacht, aan het hartverwarmende afscheid dat de club en supporters hem op 20 mei in het thuisstadion gaven. Wat een emoties voor hem en Natacha, die hele lente en zomer lang. Het vaarwel van de stad en voetbalclub Lille, Natacha's zwangerschap, de zoektocht naar een nieuwe club met onderhandelingen, de verhuizing naar een huis in wereldstad Londen.

En hun huwelijk natuurlijk. Einde april waren ze in Ecaussinnes, waar Natacha vandaan komt, voor de wet getrouwd. In hun zomervakantie in juni verbleven ze in het toenmalige vakantiecomplex van Edens oom Olivier en zijn vriend Thierry Figuère aan de Azurenkust in Zuid-Frankrijk en in dit dorp trouwden ze ook voor de kerk. Olivier, voormalig professioneel danser, zal er hen over het opwindende leven in *swinging* Londen verteld hebben. En aangezien Eden graag danst... Het paar was klaar voor een nieuw hoofdstuk in hun leven.

Hoe zouden Eden en de zowat drie maanden zwangere Natacha zich bij hun verhuizing, die dag in juni 2012, gevoeld hebben? Uitgelaten? Zorgeloos? Rustig? Veeleer weemoedig? Een beetje bezorgd om dat nieuwe land met zijn nieuwe taal, andere gewoonten en eilandmentaliteit zoals links rijden met de auto? Angstig voor de tabloids, die beroemde mensen schaamteloos in de krant zwieren en van een mug een olifant maken? Engeland, met zijn klassenmaatschappij. Minder katholiek, protestants vooral. Daar doken ze het onbekende in, twee prille twintigers, verbonden in de liefde. Eden sprak nauwelijks Engels, Natacha zal er wellicht iets bedrevener in geweest zijn omdat ze langer naar school was gegaan. Iedereen besepte dat het voor Natacha zwaar zou worden om voor de baby en de peuter te zorgen in een ander land waar ze bijna niemand kende. Eden was als voetballer gelukkig dikwijls thuis. Het zou

wel loslopen.

Een namiddag in de tweede helft van juni aan de Franse Azurenkust, nog voor hun vakantie in Zuid-Frankrijk. Hazard ‘was zo goed als rond met Manchester United,’ vertelde voormalig LOSC-aanvaller Túlío de Melo een anekdote uit die tijd aan ESPN Brazilië, ‘terwijl andere clubs hem ook wilden. Op een dag lag het jacht van Chelsea’s eigenaar [Roman Abramovitsj] er [in Cannes]. Wij [de spelers van LOSC] maakten ons klaar om naar een film van het festival te gaan toen Hazard opdook en zei: “Ik kan niet meegaan, jongens. Ik heb dadelijk een afspraak met mijn makelaar en met Abramovitsj.” Ze gingen naar het jacht en toen hij terugkwam, dineerden we in een restaurant. Hazard kwam daar aan met een glimlach tot achter zijn oren toe en zei: “Wel, ik denk dat ik naar Chelsea ga. Ik denk dat hij me overtuigd heeft.” Ook een telefoontje van Chelsea-speler Didier Drogba, die aandringt op Edens komst, is een element in Hazards beslissing.

Op 1 juli 2012 gaat Edens overeenkomst in Londen in. Bijna twee maanden later spreekt de krant *The Sun* met een tevreden Belgische speler. Hij heeft zich ‘very well’ aan het leven in Londen aangepast. ‘Je bent altijd een beetje overweldigd als je bij een club met zoveel grote namen arriveert, maar dan zeg je jezelf dat dit ook maar mensen met twee armen en twee benen zijn.’ Ook Hazard ontsnapt niet aan de traditie dat nieuwelingen zingen. ‘Ik zong een Frans rapliedje’, bekent hij. ‘Ze moesten er erg mee lachen, en dat is het belangrijkste.’ De moed zonk hem daarna nog eens in de schoenen: bij zijn eerste interview in het Engels. ‘Frank Lampard moest lachen, dus zal iedereen wel gelachen hebben. *It wasn’t too bad*. Het lukte me om twee of drie woorden te stamelen, en als je daarbij ook lacht, kom je er altijd mee weg.’

BLITZSTART

Hazard kwam, zag en overwon. Het begon op een zonnige zondag om halfdrie in Noord-Engeland, einde augustus, in de buurt van Manchester, voor twintigduizend kijkers. ‘Mijn debuut tegen Wigan had slechter gekund. Het was mijn eerste match in de Premier League, met de intensiteit die daarmee gepaard gaat’, zei hij na de 0-2-zege. ‘Ik deed zeker een paar goede dingen in het eerste kwartier, maar het was niet allemaal perfect. Ik moet me nog aan de Engelse manier van spelen aanpassen. Het spel gaat sneller; de tijd om te reageren is misschien korter, de duels zijn heviger.’ Hazard bewijst dat hij een van de Engelse karaktertrekken al perfect beheerst: het gevoel voor understatement. Want wat noemt hij een paar goede dingen? Na één minuut neemt hij de bal aan

en draait in dezelfde beweging weg om Branislav Ivanovic' de openingstreffer aan te bieden. In de vijfde minuut gaat hij het strafschopgebied in, wordt omvergeduwd en zet Lampard de strafschop om. Na zeven minuten was het 0-2, twee keer onder impuls van Eden. *The name is Hazard. Eden Hazard.* Overigens speelde Hazard in een zwart-geel shirt als rechtsbuiten in een 4-2-3-1-opstelling van coach Roberto Di Matteo. Ploegmaats? Onder meer Petr Čech, Ashley Cole, Lampard, John Terry, Juan Mata en Fernando Torres.

Wat gezegd van Hazards Premier League-debuut voor eigen volk, op een zwoele woensdagavond, voor bijna 42.000 toeschouwers in Stamford Bridge die wilden weten of hun aankoop ook bij deze première zou toveren? Tegen het al even bescheiden Reading deed Chelsea FC het minder goed. Welke dribbelaar een strafschopfout meekreeg, kunt u al raden. Chelsea FC haalde het (4-2); Hazard, op positie tien, deelde nog twee assists uit en verzamelde in zijn eerste twee wedstrijden dus vijf beslissende passes. Zijn dolle openingsweek bekroonde hij thuis tegen Newcastle, opnieuw als aanvallende middenvelder, met zijn eerste doelpunt: een strafschop bijna uit stand, laag in de linkerhoek. Een knap hakje van Torres voor de 2-0-eindstand maakte zijn optreden af. Hij was bij alle doelpunten betrokken. Na deze wedstrijd zou hij meer op de linkerflank postvatten. *Amazing! Wonderful! Incredible!* In een week met drie wedstrijden, van zondag tot zaterdag, was hij bij zeven beslissende sleutelacties betrokken, met zes assists en één doelpunt als gevolg. Hazard had zijn handtekening gegeven.

Eden sluit zijn eerste seizoen, als 22-jarige, in de Premier League af met 34 van de 38 wedstrijden op de teller waarin hij 31 keer startte. Ook Rafael Benitez, die Roberto Di Matteo einde november is komen aflossen als coach, speelt hem uit. Conditioneel staat Eden als een huis. Zijn benen lijken van gewapend beton, ondanks de drillboren die hem elke match toetakelen. Negen doelpunten, veertien assists. Chelsea heeft eindelijk een opvolger voor de onberekenbare, oogstrelende Gianfranco Zola, die Londen in 2003 verlaten had. Chelsea FC legt in 2013 met 75 punten beslag op plaats drie in de competitie, op veertien punten van kampioen Manchester United, nadat het in het seizoenbegin zeven speeldagen aan de leiding had gestaan. Het verschil met het vorige seizoen is hemelsbreed. Toen werden de *Blues* zesde met 64 punten, op 25 punten van kampioen Manchester City, al maakte de Champions League-winst alles goed. Ook in 2013 verovert Chelsea FC een Europese trofee: de Europa League, de vierde Europabeker in zijn geschiedenis. Eden doet mee in zeven van de acht duels, maar mist de eindstrijd met een hamstringblessure. Net dan.

BALLENJONGEN LEVERT ROOD OP

Hazard liep dat eerste seizoen trouwens tegen zijn tot dusver enige rode kaart als profvoetballer aan. In de halve finale van de Ligabeker had Chelsea FC thuis met 0-2 verloren van Swansea City. In Wales was het na 78 minuten nog 0-0 en leek Chelsea FC op de uitschakeling af te stevenen. Toen een bal buiten ging, was een ballenjongen Hazard te vlug af. Hij ging op de bal liggen om tijd te rekken en had dit op Twitter zelfs aangekondigd. De 17-jarige was de zoon van de steenrijke clubdirecteur. Hazard probeerde de bal af te nemen maar dat lukte niet, waarop hij de jongen een trap gaf die hem in de ribben leek te raken. Charlie Morgan leek aan zijn lichaamshouding te zien rijp voor het ziekenhuis, maar speelde toneel; Hazard kreeg rood en werd drie speeldagen geschorst. Na de match bracht de vader zijn zoon naar de kleedkamer en kreeg Hazard excuses. Daarop verontschuldigde de Belg zich ook en deed dat op Chelsea TV over. Het bleef 0-0, Chelsea FC was uitgeschakeld en Swansea City zou de Ligabeker winnen. Hazards aanpak met zijn snelle sorry bewees dat hij al veel had bijgeleerd.

Wat waardeert hij zo in het Engelse voetbal? ‘De volle stadions, de onberispelijke velden, de speciale sfeer en vooral [dat het] de beste competitie ter wereld [is]. Zelfs tegen een vierdeklasser in de beker zit Stamford Bridge vol. In Engeland krijgen spelers ook veel verantwoordelijkheid. Je mag eten en doen wat je wil: als je op het voetbalveld maar goed bent. Voor een jonge speler als ik is het verrijkend om wekelijks tegen de toppers te spelen. Het gaat er met tweehonderd kilometer per uur, verdedigen-aanvallen, aanvallen-verdedigen. Er wordt niet gerekend’, verklaarde hij in *Sport/Voetbalmagazine*. Nergens is spanning zo troef. Wellicht is de kloof in de belangrijkste Europese competities tussen de top zes in de stand nergens zo klein als in Engeland.

Natuurlijk was Edens ijdelheid gestreeld toen de winnaar van de Champions League hem het hof had gemaakt. Hij hield wel ook rekening met de ‘emotionele aanpassing’, zoals hij het noemt. ‘Ik wist dat die bij Chelsea FC makkelijker zou zijn dan elders. Ik had het geluk dat Romelu [Lukaku], Kevin [De Bruyne], Michael Essien, Florent Malouda er waren. Er waren veel mensen die Frans spraken, er waren Belgen.’ Waarom is de taal zo belangrijk? ‘Ik spreek geen Engels dus kan ik niet met hen [de Engelstalige ploegmaats] praten.’ Engels praten leek hem een hele klus. Tot ook de anderstalige ploegmaats hem in de armen sloten. Chelsea FC was ook sportief de beste keuze, verzekert hij, en misschien dat de aanpassing daarom ook makkelijker verliep. ‘Toen de eerste training afgelopen was, vroeg Lampard me om iets te drinken. Normaal ben jij het die de drankjes voor hem moet halen. [Eden was 21, Lampard is dertien jaar ouder.] Omdat ik goed presteerde, werd ik automatisch helemaal aanvaard.’

Voor Eden is het ook professioneel wennen. Hij trekt van een club die aan de top kwam ruiken en die altijd bescheiden was gebleven, LOSC, naar een club met een Russische eigenaar, de oligarch Roman Abramovitsj, zo rijk als de zee diep is. Vragen over die centen en Abramovitsj' relatie met de Russische president-alleenheerser Vladimir Poetin zijn daarom allesbehalve vergezocht. Wellicht sloten ze een niet-aanvalspact. De voormalige oliemag-naat Abramovitsj kocht in 2003 Chelsea FC en zal zich als een discrete eigenaar opwerpen. Hij zou de club gekocht hebben om zich internationaal in een gunstig daglicht te stellen en als verzekeringspolis, zelfs al heeft hij bodyguards. In Londen sterft af en toe namelijk een Rus. Met de koop kon hij zich ook uitleven, want hij is wel degelijk een voetbalkenner. Londen was ook al langer zijn tweede thuis.

NIEUWERIJKENCLUB

Sommige verstokte voetbalfans kregen het van Edens keuze voor Chelsea FC nochtans niet per se warm aan het hart. Dat Eden voor de bakermat van het voetbal gekozen had, Engeland, dwong respect af. Maar Chelsea FC draagt ook een minder positieve reputatie met zich mee: die van zielloze nieuwerijkenclub die denkt dat met geld alles te koop is en die minder belang aan identiteit en mooi voetbal hecht. Het is historisch een relatieve nieuwkomer. Als er één voetballer rondloopt die nochtans gevoelig is voor de ziel en tradities van het voetbal, lijkt het Eden. Hij die het voetbal als dribbelaar tot zijn essentie terugbrengt, Garrincha achterna, of Rik Coppens, Maradona, Messi, Pelé, George Best, Ronaldo, Matthews, Crujff...

Abramovitsj investeert gigantische sommen in de aankoop en lonen van spelers, coaches en staf en in betere infrastructuur. Hij verlegde de financiële grenzen in Engeland en Europa. 'Met Abramovitsj is the *Roman empire* begonnen', schreef iemand op internet. *Roman empire* is een woordspeling die zowel het Romeinse Rijk betekent als het rijk van Roman. In de Duitse Bundesliga is zo'n buitenlandse overname niet mogelijk. Maar een failliet is veel erger, en onder ex-voorzitter Ken Bates was het bijna zover.

In de gelijknamige wijk in Londen wonen rijken zoals zakenbankiers, artiesten, showbizzfiguren en andere beroemde vogels. Agatha Christie leefde er, leden van The Rolling Stones en The Beatles, Bernie Ecclestone. Chelsea straalt glamour uit, vroeger met zijn bohemiens, nu als zogeheten betere wijk waar je een huis vindt voor gemiddeld anderhalf miljoen euro. Alleen: dat is de wijk Chelsea. De *voetbalclub* Chelsea FC ligt in de wijk Fulham, even verderop, in

het zuidwesten van de stad. Ooit een arbeidersbuurt, nu een van de betere wijken, ten noorden van de Thames River. Wil je een kaartje om een wedstrijd bij te wonen op Stamford Bridge, dan betaal je dat peperduur. Met 35 euro kom je er niet.

Chelsea FC had net voor Edens komst voor het eerst (en het laatst tot dusver) de belangrijkste clubtrofee ter wereld binnengehaald, de Champions League. *Nazdrovje!* De club en Eden dachten dat ze een beslissende stap gezet hadden om Europa's traditierijke, mythische clubs zoals Real en Atlético Madrid, Barcelona, Bayern München, Manchester United, Juventus, AC Milan en Inter Milan te evenaren. Clubs met een roemrijke geschiedenis, met een erelijst om u tegen te zeggen, met een identiteit, een ziel. Maar de *Blues* blijven steken.

Op de lijst van Transfermarkt.co.uk's waardevolste clubs wereldwijd figureert Chelsea als zesde: na Barcelona, Real Madrid, Manchester City, PSG en Manchester United. Dat wat betreft de centen. De sportieve resultaten aller tijden ogen anders. Minder. Chelsea staat volgens Uefa.com vijftiende op de lijst van de best presterende Europese clubs van 1955 tot en met 2017, als vierde Engelse club. Real Madrid gaat bovenaan Bayern München en Barcelona vooraf; Manchester United is de eerste Engelse club op vier, Liverpool staat op negen en Arsenal op tien. Anderlecht staat als eerste Belgische club op zestien, Lyon als eerste Franse club op 22.

Op Englands ranglijst van best presterende ploegen in de competitie aller tijden, volgens Talksport, staat Chelsea op acht, met voor zich Tottenham Hotspur, Manchester City, Aston Villa, Manchester United, Everton, Arsenal en als beste aller tijden Liverpool. Chelsea bezet op de Engelse ranglijst de vierde plaats als het gaat om internationale en nationale trofeeën samen, met 22 prijzen. Arsenal heeft er 30, Liverpool 41 en Manchester United 42. Al heeft geen enkele Engelse club meer trofeeën binnengehaald sinds *the Roman empire* begon dan Chelsea FC.

Chelsea FC is ook een van de allerjongste clubs uit de Premier League: pas in 1905 gesticht. Manchester United (1878), Manchester City (1880), Tottenham (1882), Arsenal (1886), Liverpool (1892) en vele andere clubs zijn meer dan tien tot 25 jaar ouder. Tot op de dag van vandaag beschouwen zij Chelsea weleens als een jong broertje.

Bij dat soort club was Hazard terechtgekomen: bij eentje die o zo graag een mythe wil worden en in het rijtje van de gevestigde waarden wil plaatsnemen. Een troonpretendent met soms agressieve methoden, een uitdager die de transferspelregels wil oprekken. Maar geen traditieclub met een stamboom om van te duizelen. 'Natuurlijk heeft Chelsea niet het aanzien van clubs als Man

United, Liverpool, Arsenal of zelfs de Spurs [Tottenham Hotspur]', meent voetbalkenner en voormalig VRT-medewerker Stijn Suply. Chelsea is historisch gezien *a new kid on the block*.

'IMAGO VAN STIJL EN GLAMOUR'

Bij gebrek aan een even roemrijke geschiedenis als de drie succesvolste traditieclubs bij uitstek – Arsenal, Liverpool en Manchester United – lijkt Chelsea ook nog altijd op zoek naar een identiteit. In *De grote voetbalencyclopedie* schreef journalist François Colin in 2002 dat Chelsea FC 'een imago van stijl en glamour creëerde (...)'. Glamour, tot daaraan toe. Maar stijl? Wel met Hazard, wel met Gianfranco Zola rond de eeuwwisseling. Maar dan openen critici hun zwartboek om vanuit de losse pols te schieten. Stijl? Toch niet met houwdegens als oud-voorzitter Ken Bates en coach José Mourinho? Toch niet met de zo lang aangehouden en weer opduikende *parking the bus*-tactiek die tot de evergreen 'Boring, boring Chelsea' heeft geleid? Lees: verdedigend, voorzichtig voetbal. Toch niet met boegbeeld John Terry, in opspraak geraakt wegens racisme? Toch niet met de beruchte hooligans The Chelsea Headhunters, die banden hadden met extreemrechts? Toch niet met een Russische miljardair wiens gevoel voor stijl er volgens tegenstanders vooral in bestaat om elegant met zijn chequeboek te zwaaien en van wie sommigen zich afvragen of er geld in omloop gebracht moet worden? Chelsea-supporters zuchten eens en denken er het hunne van. Hoge bomen vangen veel wind, en wie een hond wil slaan, vindt altijd wel een stok. De ene kritiek is al belachelijker en vergezochter dan de andere, luidt het.

Vanwaar die haat? *Why is Chelsea the most hated club?* is een vraag die op www.quora.com een antwoord krijgt. De antwoorden bieden inzicht in de finesses van het Engelse voetbal en de bezorgdheid om de eigenheid en fundamenten ervan te waarborgen. Het kernachtigste antwoord schreef voetballiefhebber Steven Hambleton. '*Because they're plastic, buy players only to prevent others from having them, then loan them out, and finally they've bought their way to success instead of building on generations of success like teams such as Liverpool, Manchester United and Arsenal.*' Volgens Chelsea FC's website hadden ze (op 4 april 2018) 38 uitgeleende spelers. Chelsea-fans antwoorden dat Abramovitsj niets verkeerd doet, integendeel: hij redde de club van de ondergang, verhoogt het spelniveau van de competitie door te investeren in goede spelers, zorgt voor vernieuwing, brengt zuurstof en meer spanning in de Premier League, verhoogt de status van het Engelse voetbal in de wereld door de

prestaties van zijn club en toont dat ook clubs zonder veel stamboom succes kunnen boeken. Er speelt jaloezie mee, vreemdelingenhaat omdat Abramovitsj een Rus én Joods is. Maar de zon schijnt toch voor iedereen? En er zijn toch geen problemen met de Financial Fair Play-regels die de Europese voetbalbond oplegt?

‘CHEQUE BOOK CLUB AND SUGAR DADDY CLUB’

Chelsea FC staat dus voor poenclub, een kunstmatige club. A *cheque book club*, a *sugar daddy football club*, een club met een rijk oompje, luidt het smalend. Het klopt dat de eigenaar uit eigen zak soms jaarlijks tientallen miljoenen ponden bijpast. Op internet vind je een cartoon met de beeltenis van Abramovitsj, die tegen een coach zegt: ‘*You lost two games. It’s ok, everyone makes mistakes. Just kidding. You are of course fired.*’ De spotprent verwijst naar het hoge aantal managers, zeg maar coaches, dat Chelsea FC verslijt.

Op de website van de club is geen missionstatement of charter te vinden waarin de club zegt waarvoor hij staat. Logisch, heet het: Chelsea FC maalt niet om waarden. De woorden ‘eigen jeugd’ zijn er uit het woordenboek geschraapt, luidt het ook – daar is eerlijk gezegd wat voor te zeggen. Het zijn extra argumenten die koren op de molen zijn om over een wat zielloos imago te spreken. ‘Chelsea FC was de eerste Engelse club om een volledig buitenlands elftal aan de aftrap te brengen’, herinnert Chris Moss van *The Telegraph* zich, tegen Southampton, op 26 december 1999. ‘Een dijkbreuk voor het voetbal, het ultieme bewijs dat lokale verankering opgegeven was.’

Nochtans speelde er al mooi volk op Stamford Bridge, een stadion dat bespeeld wordt sinds 1877, met sluipschutter Jimmy Greaves, doelman Peter ‘The Cat’ Bonetti, Vinnie ‘Ik bijt je in tweeën’ Jones, Dennis ‘Ik bijt je in vieren’ Wise, Lampard, Ruud Gullit. *Benvenuto Italiani*, met Gianluca Vialli, Roberto Di Matteo en Gianfranco Zola. Chelsea FC is ook al zes keer kampioen geworden en stak als een van de zeer weinige clubs de drie Europabekers (nu bestaan er maar twee meer) op zak: de Champions League, de Beker der Bekerwinnaars (twee keer) en de Europa League. Dus toch een aardig verleden? Maar een legende van het Engelse én Europese clubvoetbal? Nee. Hun laatste halve finale in de Champions League is van 2014 geleden en de Europa League-winst van 2013. Veel vooruitgang zit er de laatste jaren Europees niet in. Integendeel, ook in mei 2018 kon Chelsea zich niet voor de Champions League plaatsen, voor het eerst sinds 2003, een afgang voor een club die zoveel geld spendeert.

Zo komen we bij de rode draad van dit hoofdstuk. Maakte Hazard met Chelsea Football Club de juiste keuze? Had hij een vereniging gekozen die bij zijn persoonlijkheid als voetballer op dat moment van zijn carrière paste? Ja, zeker. Het niveau is er hoger dan bij Lille OSC én de Engelse competitie staat hoger aangeschreven dan de Ligue 1. Wat moet je als 21-jarige meer hebben?

Paste Chelsea FC hem ook als mens? Niet per se, op het eerste gezicht. Omdat Hazard op de eerste plaats traditionele waarden weerspiegelt: respect voor tradities, het gezin, voor technisch verfijnd voetbal... Tegelijk is hij ook altijd iemand geweest die zijn vrijheid opeiste, zoals alle Hazard-mannen. Hij durft ongebaande paden in te slaan (op zijn 14de naar een ander land verhuizen), lacht graag, relativeert, zet de wereld op zijn kop, plukt de dag, heeft een voorkeur voor de onverstoorbare Afrikaanse mentaliteit. In een vorig leven was hij ongetwijfeld een Afrikaan, meent hij.

Hazard is iemand die binnen een strikt kader zo veel mogelijk zijn zin doet. Een beetje anarchist op het veld. In die zin past hij wel bij Chelsea FC, dat zich aan niets en niemand iets gelegen laat liggen en razend ambitieus zijn weg gaat op een soms ongebruikelijke, zelfs onorthodoxe manier. Chelsea FC is de uitdager van de andere grootheden die in de jaren 2000 vrijwel altijd de top zes van de Premier League vervulde: Man City, Man United, Liverpool, Arsenal en Tottenham. Die positie leek voor Eden, of hij daar bij zijn clubkeuze rekening mee hield of niet, uitdagender. Het gevoel dat hij ergens moet voor vechten heeft hij nodig omdat het voetbal hem al makkelijk genoeg afgaat. Was Lille OSC geen uitdager van de Franse groten zoals Bordeaux, Marseille, Monaco en andere PSG's? Apple-oprichter Steve Jobs zei: *'It's more fun to be a pirate than to join the navy.'*

BEVESTIGEN BIJ JOSÉ MOURINHO

Ook in zijn tweede seizoen bij Chelsea FC, nu met coach José Mourinho, geeft Hazard voetballes, met af en toe wat masterclasses, al moet hij soms naar de bijles van meester José. De Portugese flamboyante ijdeltuit Mourinho is God in het diepst van zijn gedachten en een monument in Londen. Zeker na zijn eerste verblijf in 2004 tot 2007 toen hij de club naar zes Engelse trofeeën coachte: twee landstitels, een FA Cup, twee League Cups en één keer het Community Shield.

Mourinho had al drie Europese finales gewonnen; met Chelsea had hij in de Champions League al de finale en twee keer de halve finale bereikt. Hij wordt tot de beste coaches ter wereld gerekend, met onder meer Pep Guardiola, Diego Simeone, Carlo Ancelotti en Jürgen Klopp. De sportwetenschapper is een

intelligente kerel en meesteranalyticus met veel uitstraling. Hij werkt niet op automatismen maar leert voetballers zelfstandig denken, zodat ze zelf oplossingen vinden. Ook is hij zo perfectionistisch en ongeduldig dat hij mensen schoffeert.

De verwachtingen zijn hooggespannen. Mourinho speelt Hazard bijna altijd op links uit. Met succes, want met zeventien doelpunten doet niemand beter dan Eden: veertien in de Premier League, twee in de Champions League en één in de Europese Supercup. Chelsea leent dat seizoen alle Belgen op Eden na uit: Courtois, De Bruyne, Lukaku en... Thorgan Hazard, die nog diezelfde maand als zijn broer van Lens was gehaald, uitgeleend werd aan Zulte Waregem en naar Borussia Mönchengladbach zou verhuizen. In 2018 zijn ze allen Rode Duivels en hebben ze een basisplaats. Thorgan Hazard had bij Zulte Waregem de Gouden Schoen gekregen als beste speler in de Belgische competitie.

Wat vraagt coach Mourinho verdedigend? Eden: 'Ik kan niet zeggen dat hij me geleerd heeft om mee te verdedigen. Om de simpele reden dat ik nooit een verdediger zal zijn... Maar voor de ploeg tracht ik me goed op te stellen. Dat komt met de ervaring. Ik slaag erin om verdedigend werk op te knappen en toch aanvallend goed voor de dag te komen. In het verleden kwam ik loopvermogen tekort. Ik kon de opeenvolgende inspanningen niet aan.' Hij voegt er in oktober 2014 in *Sport/Voetbalmagazine* een betekenisvol zinnetje aan toe. 'Mourinho krijgt vaak het etiket van defensieve coach, maar hij geniet ook van wat spektakel.' Lees: het mag aanvallender.

Chelsea FC eindigt derde in de competitie, met 82 punten, op vier punten van kampioen Manchester City, nadat het elf speeldagen aan de leiding had gestaan, tot zes speeldagen voor het einde. Ook in de Champions League lieten de *Blues* een uitstekende uitgangspositie teloorgaan: bij Atlético bleef het 0-0, maar thuis ging het met 1-3 onderuit. Atlético-doelman Courtois, huurling van Chelsea FC, hield zijn eigenaar uit de finale. Hazard mag de uitschakeling voor een deel op zijn rekening schrijven. Twee van Atlético's doelpunten hadden te maken met zijn zwakke verdedigende instelling, die voor Atlético een boulevard op rechts creerde. In plaats van schuld te bekennen gaat hij in de aanval. Hij zei bij beIN Sports: 'Chelsea is niet gemaakt om te voetballen. We zijn goed in de tegenaanval (...).'

Mourinho antwoordt droog: 'Hij is niet de speler die mentaal klaar is om naar zijn linksachter te kijken en zijn leven voor hem te geven. Ik wil hem niet veranderen, maar een topploeg kan dit soort fouten op topniveau niet maken.' De coach relativeert Edens fouten nochtans. 'Hij maakt een goed seizoen door en is vooruitgegaan. Zijn kennis en prestaties zijn op een ander niveau gekomen. Ik heb geen probleem met hem; hij is een jonge kerel en zijn evolutie verloopt

goed. Maakt hij nog altijd fouten? Natuurlijk. Maar hij begrijpt wat we willen.'

Eden is dat seizoen trouwens wel de Jonge Speler van het Jaar in Engeland en krijgt een plaats in de Ploeg van het Jaar in de Premier League. Aan de eindronde van het wereldkampioenschap in Brazilië nemen achttien spelers van Chelsea deel, onder wie Hazard. Geen enkele club ter wereld doet zo goed.

HET KAMPIOENENJAAR

Voor de zoveelste keer lijkt Chelsea ook in het seizoen 2014-2015 een verhuisfirma. Icoon Lampard neemt afscheid, net als David Luiz, Samuel Eto'o, Cole, Torres... Als zoete wraak voor de 1-3-nederlaag tegen Atlético wordt de as van de Spaanse ploeg bijna kaalgeplukt: doelman Courtois komt terug van zijn verhuurbeurt. Midvoor Diego Costa en verdediger Filipe Luiz komen voor in totaal 63 miljoen euro naar Londen. Uit Spanje komt Cesc Fàbregas over, weggehaald bij Barcelona: een centrale middenvelder van goudwaarde met een elegante manier van spelen.

'Er is continuïteit ten opzichte van vorig seizoen en versterkingen maken het verschil', toont Hazard zich in *Sport/Voetbalmagazine* tevreden. 'Op dit moment is er geen betere nummer negen dan Diego Costa! Zoals hij speelt, als aartsgevaarlijke negen, trekt hij verdedigers naar zich toe. Dus is er onbewust minder aandacht voor mij. Zeker omdat de tegenstander ook Fàbregas in de gaten moet houden, die door zijn voortreffelijke passing de beslissende opening kan creëren. Dus krijg ik meer ruimte.'

Of hij al een wereldtopper is, vraagt het blad hem ook in oktober 2014: 'Nee, de top vijf haal ik nog niet. Misschien ben ik er niet heel ver van af, maar ik moet toch nog werken om daar te geraken. Ik denk dat je er pas toe behoort wanneer je beslissend bent in de grote wedstrijden. Dat begint stilaan te lukken, zoals je tegen Arsenal en Manchester City zag. Wie er beter is? Die twee buitenaardse wezens [Lionel Messi en Cristiano Ronaldo], Zlatan Ibrahimovic', Franck Ribéry, Arjen Robben... Die al zeker. Zij maken in elke match het verschil, ik nog niet.'

Chelsea staat alleen op de tweede speeldag níét aan de leiding in de competitie en kroont zich tot kampioen met 87 punten en 8 punten meer dan de tweede, Manchester City. Chelsea vestigt een Premier League-record door 274 dagen aan de leiding te staan. Een doelpunt van Hazard tegen Crystal Palace en de 1-0-zege neemt op 3 mei alle twijfel weg. Het is de vijfde titel voor de *Blues*. De kampioenploeg in een 4-2-3-1-opstelling bestond uit Courtois; Azpilicueta, Cahill, Terry, Ivanovic', Fàbregas, Matic'; Hazard, Willian, Cuadrado; Drogba.

Oscar en Diego Costa deden niet mee. Amper twee Engelsen in de basisploeg, negen buitenlanders.

De titel verdiend noemen, klopt, maar hem een grand cru noemen is veel eerder: de tegenstanders lieten het afweten en door blessurelast en spelers uit vorm strompelde Chelsea naar het einde met soms zuinige zeges, matig en berekend spel alsof voetbal wiskunde was. ‘Chelsea speelde van bij het begin van het kampioenschap met flair en pit,’ schreef de BBC, ‘en na het uitvallen van Diego Costa ook met meedogenloze efficiëntie, het handelsmerk van Mourinho.’ De openbare omroep wijt de titel aan de mengeling van oud en nieuw, ‘met de inspirerende kapitein John Terry, op wie de jaren geen vat hebben’ en het nieuwere ‘ras zoals de briljante Hazard en de o zo belangrijke zomeraankopen Fàbregas en Diego Costa’. Eden Hazard is allerm minst vals bescheiden: ‘De manager geeft me veel vrijheid zodat ik mijn beste voetbal kan brengen. Ik weet dat de ploeg een speler zoals ik nodig heeft.’

Hazard speelt de meeste wedstrijden van alle Chelsea-spelers dat seizoen, 52, en alleen Diego Costa scoorde meer dan Edens negentien doelpunten. Ook gaf de Belg nog dertien assists, waardoor hij voor de tweede keer bij Chelsea, na zijn openingsjaar, meer dan dertig beslissende acties opzette. Daarbij zijn veertien goals in de Premier League. Met de League Cup komt er nog een tweede trofee naar Stamford Bridge. Hazards naam staat bovenaan liefst vier prijzen: hij is de Speler van het Jaar, maakt deel uit van de Ploeg van het Jaar, is Voetballer van het Jaar voor de Engelse journalistenclub FWA en zijn Premier League-collega’s schenken hem de titel van Speler van het Jaar.

In februari had hij een nieuw contract van vijfenhalf jaar met een fikse loonopslag ondertekend, tot 2020. Mourinho: ‘Een topspeler is hij al en zijn evolutie is fantastisch. Hij is nog altijd heel jong en kan de beste worden. Hij moet met zijn voeten op de grond blijven. Ronaldo en Messi zijn Ronaldo en Messi. Eden is waarschijnlijk de beste jonge speler ter wereld en heeft het in zich om dezelfde weg op te gaan, maar geef hem tijd.’ Natuurlijk is er nog werk aan de winkel, en Hazard is de eerste om dat toe te geven. Zo zegt hij een paar maanden voor de landstitel in *The Telegraph*: ‘Wij [Mourinho en hijzelf] willen dat ik meer scoor. Ik denk wel dat ik het compenseer met het aantal kansen dat ik creëer. Ik word dikwijls foutief afgestopt en dat leidt tot veel vrij- en strafschoppen. Maar hij wil dat ik meer scoor, zoals die toppers die elke wedstrijd twee of drie keer raak treffen [Messi en Ronaldo].’

‘EDEN IS TOP DRIE IN DE WERELD’

In april ging Mourinho na Edens beslissende doelpunt tegen Manchester United (1-0) nog een stap verder in zijn lof, noteerde *The Daily Mail*. ‘*He’s a kid*, maar hij weet dat hij een van de beste drie spelers ter wereld is. Hij gaat daar op een verantwoordelijke manier mee om. Ik heb vele sterren gecoacht maar hij is de bescheiden ster, dat klopt. Fysiek en mentaal is hij bijzonder sterk aan het worden. Hij begrijpt zijn rol ook. Hij ziet duidelijk in dat het op strategie aankomt als de ploeg niet over al zijn kracht beschikt. Edens talent is dan zeer belangrijk voor de ploeg.’

Hazard zegt ‘dat dit mijn beste seizoen ooit is. Door mijn ervaring slaag ik erin om de sterke en zwakkere momenten in een wedstrijd beter te beheersen. Vorig jaar heb ik een goed seizoen af-gewerkt maar “verdween” ik [*I disappeared*] in sommige wedstrijden. Ik herinner me over dit seizoen geen wedstrijd waarin dat gebeurde. Het is onmogelijk om voortdurend top te zijn in veertig of vijftig wedstrijden per seizoen, maar ik was verschillende keren de beste speler van de ploeg.’

‘Bij Mourinho hoor je inderdaad maar één woord: winnen. Dat was aanpassen, want ik was veeleer een speelvogel. Ik heb geleerd dat je zelfs bij een 3-0-voorsprong moet blijven gaan en dat doelpuntje extra moet zoeken’, geeft hij toe. ‘Ik heb daar geregeld discussies over met hem, want onze karakters zijn inderdaad verschillend, maar we respecteren elkaar wel. Heel erg zelfs. Ik moet me niet zo veel aantrekken van tactische richtlijnen en mag me helemaal op het offensief concentreren. Voordien [ook onder Mourinho] moest ik alles doen: verdedigen en aanvallen.’

Eden zegt dat hij met kritiek kan leven. ‘Na een slechte match geeft hij weleens een steekje – “We hebben vandaag met tien gespeeld” – maar daar blijft het bij. Het was de eerste keer dat ik met een trainer zoiets meemaakte, want de voorgaande coaches hadden de neiging om me in bescherming te nemen. Mourinho wil dat mijn kwaliteiten helemaal tot uiting komen en heeft daar alles voor over.’ Zoals na de kritiek over de verloren halve finale in de Champions League tegen Atlético Madrid in 2014. Maar Hazard trapte niet in de val. Hij reageerde niet defensief of emotioneel maar constructief en rationeel. ‘Ik heb dat niet slecht opgenomen: het heeft me de kans gegeven om beter te worden. Misschien deed ik wat fout bij die twee tegendoelpunten, maar daarbuiten was ik goed.’

Of het hem dan niet dun door de broek liep toen Mourinho’s komst gemeld was? ‘Bang was ik niet. Ik vroeg me alleen af of ik er nerveus van zou worden als hij me aanpakte. Tijdens de eerste voorbereidingswedstrijden in Azië kraakte hij me een paar keer af. Toen heb ik bij mezelf gezegd: oké, dat is nu eenmaal zijn stijl. Als hij je in de ogen kijkt en je je geviseerd voelt, ben je daar even niet

goed van. Hij heeft in de kleedkamer al serieuze tirades afgestoken, maar goed: dat blijft interne keuken. Het is gemakkelijk om te zien... als je niet zelf het doelwit bent. Hij komt overeen met het beeld dat ik had: een grote trainer die alles gewonnen heeft, die zijn ervaring deelt en dicht bij zijn spelers staat. In tegenstelling tot wat je vorig jaar kon denken, is het spel van Chelsea FC mij altijd bevallen omdat ik veel offensieve vrijheid kreeg. Ik kon lopen waar ik wilde, proberen wat ik wilde, zolang het efficiënt was', beweert hij nog in *Sport/Voetbalmagazine*.

Op 4 juni 2015, net na zijn eerste titel en na drie seizoenen Londen, sprak hij met de sportkrant *L'Équipe*. 'Ik ga niet zeggen dat ik me elke dag 250 procent geef maar ik ben zeer professioneel. Ik sta mezelf niet toe om gekkigheden uit te halen en ik denk niet dat je op me op een dag in de Engelse tabloids zult aantreffen. Ik ben nooit iemand geweest die het breed wil laten hangen. Het kan heel snel gaan: er zijn zoveel voorbeelden van topvoetballers die hun fortuin verbrast hebben.'

'ER IS NIETS STOUTS IN MIJ'

'Als ik aan een wedstrijd begin, is dat nooit met het idee dat ik de beste moet zijn en drie keer moet scoren. *Ce n'est pas mon registre*, maar de mensen verwachten het. Voetbal is een spel, zelfs al besteden de mensen soms te veel aandacht aan winnen en scoren. Ik speel voetbal als professional zoals ik in mijn tuin speel. Ik ben eenvoudig. In het leven ook: ik probeer zo eenvoudig mogelijk te zijn, liefde te geven aan van wie ik houd, aan de fans en het publiek. *Je suis à l'écoute des gens*. Ik probeer de mensen gelukkig te maken, dat is het belangrijkste. Je moet met het publiek spelen. Zonder het publiek ben je niets. *Prend du plaisir, donne du plaisir*. De mensen komen kijken om me op het veld iets te zien ondernemen. Misschien ben ik inderdaad niet egocentrisch genoeg. Ik zou zin moeten hebben om de doelman "pijn" te doen, en hem met bal en al in doel te mikken. Soms lijkt het een gebrek, maar ik zal niet veranderen. Er is niets stouts in mij en er zal nooit iets stouts zijn. Ik zal niet roepen of duwen, zo ben ik niet opgevoed. Ik ben niet warmbloedig. Dat levert ook niets op.'

Hazard wil wel overbluffen, uitdagen maar nooit *vernederen* en *iemand met de grond gelijkmaken*. Hij wil iedereen in zijn waarde laten, zelfs de verdedigers die hij tureluurs dribbelt. De regels uit het dagelijkse leven past hij ook in de sportarena toe, terwijl dat bij uitstek de plaats is waar voor vele sportfanaten het doel de middelen heiligt. Waar het ventiel op de redelijkheid mag verdwijnen en

plaatsmaakt voor de rauwheid van de wet van de jungle. De wet van de sterkste, de sluwste, de slimste, de venijnigste, de smerigste, de oneerlijkste desnoods. Bij Hazard kan daar nooit sprake van zijn: het doel heiligt nooit de middelen.

Hij mag dan een topspeler zijn, hij heeft zijn mindere kwaliteiten en heeft er weer eentje ontdekt. ‘Ik houd te veel van de bal, ik wil hem altijd in de voeten hebben. Als er een aspect is waarin ik kan verbeteren, is het het spel zonder bal.’ Dat betekent zich beter positioneren, anticiperen. ‘Ja, het heeft zeker ook met concentratie te maken. Het is wel al enkele jaren geleden dat ik er met mijn hoofd niet bij was. Ik ben daarin veel verbeterd. Dit seizoen herinner ik me geen moment dat ik niet geconcentreerd was terwijl het vroeger kon gebeuren dat ik twintig minuten geen bal raakte. Vroeger was ik inderdaad soms toeschouwer in mijn eigen wedstrijd. Erg, hé!’

Ook na de titel is er geen arrogantie te bekennen, hoogstens een vleugje zelfvoldaanheid. ‘Bij Lille OSC was ik een getalenteerde speler, nu ben ik een goede speler, die door zijn tegenstanders gerespecteerd wordt. Maar ik zal me nooit een vedette noemen. Ik besef ondertussen dat ik nooit een goalgetter zal worden, dat zit niet in mij, hoewel ik het probeer. Soms kan ik na één goal wel denken dat het voldoende is. Het is voornamelijk een mentale zaak: bij 2-0 niet denken dat het genoeg is bijvoorbeeld. Ik ga niet op zoek naar records zoals sommige spelers. Als ik elk seizoen tussen vijftien en twintig goals kan maken, mag ik best tevreden zijn.’

Ook na zijn eerste titel met Chelsea FC blijft Hazard aandacht schenken aan wat beter kan en gedraagt hij zich nooit als een arrogante dikke nek. Terloops zegt hij dat de titel een schaduwzijde heeft. *Sport/Voetbalmagazine* tekent in september 2015 op: ‘Ik moet niet te veel laten, maar vroeger kon ik onopgemerkt de straat op en dat is voorbij. Daarom blijf ik het liefst thuis. Het centrum van Londen, een stad waar de mensen je nochtans met rust laten, heb ik alleen vanuit mijn auto gezien.’

KINKEN IN DE KABEL

Het seizoen 2015-2016 wordt zowel voor Chelsea FC als Eden Hazard een afknapper met om de haverklap pech, drama en opschudding. Met Drogba, Filipe Luis, Ramires en Čech als belangrijkste vertrekkers is er nochtans geen basisspeler opgestapt, en Pedro is nieuw. Chelsea staat in december 16de als Mourinho ontslagen wordt. Guus Hiddink neemt over en bewerkstelligt een terugkeer tot plaats tien, op 31 punten van de onverwachte kampioen Leicester City. Chelsea FC dwingt geen Europees voetbal af, een financiële catastrofe. Het

is van 1995-1996 geleden dat het zo laag eindigde.

Hazard scoort amper vier keer en geeft ook slechts vier assists in de Premier League. In de Champions League is hij in acht wedstrijden goed voor amper één assist. Mogelijk hebben die (deels) een psychosomatische oorzaak, want hij voelt zich niet goed in zijn vel. Mourinho drijft hem tot het uiterste, wil hem steeds beter maken omdat hij merkt hoeveel Eden nog kan vooruitgaan. Hazard vindt Mourinho's hoge eisen normaal. Hij weet dat stappen vooruit zetten noodzakelijk is. Maar hij blokkeert bij de druk en eisen die Mourinho hem oplegt, of beter gezegd: zeker bij de manier waarop Mourinho hem die druk oplegt. Het is een beetje te. Onhandig gecommuniceerd ook soms, vanuit een autoritaire, soms vernederende aanpak. De coach wil hem wakker schudden, hem harder maken door zelf soms keihard te zijn en de lat alsmaar hoger te leggen.

Maar als je Hazards vrijheid te fel inperkt en te veel druk uitoefent, blokkeert hij. Natuurlijk zint Mourinho's voorzichtige speelwijze hem niet. Eden staat soms op een eiland te voetballen en heeft dan het gevoel dat hij aan zijn lot wordt overgelaten. En voor hem is verdedigen een breekpunt: dat doet hij echt niet. Verdedigend positieospel mag je hem vragen, net als druk zetten. Maar kunnen we dan weer over de aanval praten? Hazard maakt zelf fouten, vooral in zijn communicatie. 'Ramp in public relations', titelt *Het Laatste Nieuws*, en somt in maart ongelukkige of onhandige feiten op. Samen met Edens eeuwig ontspannen, lacherige, nonchalant lijkende houding kunnen die feiten een explosief mengsel vormen dat als een rode lap op een stier werkt.

Hazards relatie met Mourinho gaat achteruit. De coach had Eden 'mijn nieuwe Messi' genoemd, maar hem een tijd eerder tegelijk gevraagd om verdedigend meer zijn werk te doen. Hoe valt dat te rijmen, moet Hazard gedacht hebben. Twee weken voordien, uit bij Tel Aviv, had Mourinho hem naar de kant gehaald. Hazard laat een tegenspeler vrij oprukken, wat bijna tot een doelpunt leidt en raakt de bal later knullig kwijt. Mourinho vraagt zich af of hij zijn les verdedigen na de uitschakeling door Atlético niet geleerd heeft.

Hazard kreeg er op persconferenties ook vanlangs. 'Hij verdedigt niet genoeg', bijvoorbeeld, toen Mourinho hem tegen Aston Villa op de bank had gezet. Als hij nauwelijks een paar dagen later op Instagram positief reageert op een bericht over Real Madrid, krijgt hij de wind van voren. Was dit de Mourinho die in de kleedkamer over topspelers van andere ploegen ooit gezegd had dat ze nu ook weer 'geen Maradona, geen Messi. En hij is ook geen Hazard' waren?

Hazard was ook hevig geschrokken van het ontslag van hoofddokter Eva Carneiro. Op de eerste speeldag, bij Swansea City en een ontgoochelende 2-2-stand op het einde, rende de dokter het veld op om Hazard te verzorgen toen hij

neerging. Mourinho trok van leer tegen haar, ook op de persconferentie. De arts deed nochtans haar werk. Hij verweet haar naïef te zijn en het voetbal niet te begrijpen, Chelsea speelde na de uitsluiting van Courtois namelijk met zijn tieners. Carneiro werd ontslagen. Het leek eens te meer te bewijzen dat Mourinho soms een hufter is. Carneiro vond de gezondheid van de spelers haar prioriteit en zei dat voetballers geen machines zijn.

De Portugees stootte zich nog een tweede keer aan dezelfde steen, opnieuw met Hazard en opnieuw met een blessure. Op 14 december deelt Leicester-spits Vardy een kniestoot uit op Hazards heup. Hazard voelt (of vindt) dat hij niet meer kan voortspelen, maar probeert het op aangeven van Mourinho toch. Tot hij zonder boe of bah van het veld stapt en gaat douchen. De coach heeft er zo zijn twijfels bij, en een aantal fans ook. Ze vrezen dat hij een blessure veinst om in de winterstop van club te veranderen. Mourinho gooit daarop zijn eigen ruiten in door op de persconferentie te verklaren dat de spelers hem in de steek laten. *‘I feel my work is betrayed’*, zegt hij. Hazard traint twee weken niet. Mourinho mag het kerstdiner met de ploeg meemaken, maar wordt na het dessert ontslagen. Hiddink neemt een paar dagen later over en probeert het met een vriendelijke-opa-aanpak. Hij kent het huis: in 2009 pakte hij met Chelsea de FA Cup.

FLIRTEN MET PSG

Hazard raakt maar niet op dreef, ook al omdat het heupprobleem aansleept. In februari doet hij in de aanloop naar het Europese duel met PSG in zijn ontgoocheling ophefmakende uitspraken. Hij sluit niet uit dat hij Chelsea FC zal verlaten, en... PSG lijkt hem een aantrekkelijke optie, noteert de krant *Le Parisien*. *‘Je vais être franc, ce n’est pas bon du tout’*, zegt hij over zijn spelniveau dat seizoen. Maar: *‘Partir, ça fait du bien parfois.’* En: *‘C’est difficile de dire non au PSG, comme à toutes les équipes capables de remporter la Ligue des champions... Maintenant, le PSG fait partie de cette catégorie.’* In Chelsea tuimelen ze van hun stoel. Nochtans vallen zijn club ook geruststellende woorden te beurt. Hij zegt: *‘Ik zou deze zomer inderdaad kunnen vertrekken, maar ik denk er niet aan. Elke transferperiode zegt men dat ik ga vertrekken en elke keer dat ik zei dat ik zou blijven, ben ik ook gebleven. Zelfs al zijn de zaken dit seizoen ingewikkeld, bij Chelsea FC zit ik goed.’*

De uitspraken zijn een bom. Al vermelden weinig media het tweede deel van zijn uitspraken. Maar natuurlijk zegt hij niet zomaar dat hij naar Parijs wil gaan. Hazard incasseert maar heeft een belangrijke vluchtheuvel: de Rode Duivels, die

zich stilaan opmaken voor de eindronde van het Europese kampioenschap die zomer in Frankrijk. Uiteindelijk blijft hij in Londen, zelfs al is ook zijn vrouw een verblijf in de Franse hoofdstad genegen. Haar man zegt later: ‘Natacha houdt van Parijs, van Londen. Ik kies de bestemming en zij volgt me. Zij zegt: maak je keuze, wij proberen ons aan te passen. (pauzeert) PSG is een grote club, maar de Ligue 1 is van een minder hoog niveau dan de Premier League. Ik heb geen zin om terug te keren naar Frankrijk omdat ik daar al alles heb meegemaakt: kampioen, bekerwinst, beste jongere, beste speler...’ Ineens klinkt hij dus anders, tot inzicht gekomen, de ontgoocheling te boven.

In februari spreekt Eden Hazard zich in *Het Laatste Nieuws* uit over het rampseizoen. ‘Ik ben een mens, geen machine en ook machines laten het van tijd tot tijd wel eens afweten’, opent hij. ‘Ik zoek niet naar excuses – verre van. Het was niet Hazard alleen, het waren wij allemaal.’ Hij vertelt ook dat hij Mourinho na zijn afscheid een sms gestuurd heeft waarin hij zich verontschuldigde omdat hij zijn normale niveau niet had gehaald. *Hazbeen*, titelt *The Daily Mirror*. Een *hasbeen* is iemand die zijn beste tijd achter de rug heeft.

Hazard had op de duur geen zin meer in parels voor de zwijnen. ‘De laatste wedstrijd waarin ik alles heb gegeven, was die tegen PSG. Nadien ben ik geblesseerd geraakt en omdat het voor Chelsea toch voorbij was, heb ik mijn tijd genomen om weer honderd procent te zijn (ook met het oog op de eindronde van het EK). Sommigen wilden het niet geloven, maar ik speelde wel degelijk lang door met een kleine blessure (wijst naar de heup). Het moest op een dag wel gebeuren. Sinds mijn 17de heb ik goed gespeeld, bijna tien jaar lang. Altijd hoogten, bijna nooit laagten.’ Hij geeft nog iets anders toe: ‘Ik ben me bewust van mijn kwaliteiten maar af en toe heb ik ook wat minder zelfvertrouwen.’

OPNIEUW KAMPIOEN MET ANTONIO CONTE

Met Antonio Conte haalt Chelsea FC een coach die ook als voetballer de top gehaald had, wat de Champions League-beker met Juventus in 1996 bewijst. Een vaderlijke opafiguur is hij allerminst, daarvoor is hij te veeleisend. Iedereen moet gehoorzamen. Maar een botte coach die weinig respect voor mensen heeft en psychologische spelletjes speelt, is Conte evenmin. David Luiz komt terug. Ook de Belgische spits Michy Batshuayi, linksback Marcos Alonso en de defensieve middenvelder N’Golo Kanté, die van de kampioen overkomt, moeten versterking bieden. Het viertal kost samen 138 miljoen euro. In de winter vertrekt Ivanovic’ en verhuist ook Oscar. Chelsea lijkt versterkt. Het valt op dat na een rampseizoen bijna niemand van het basiselftal Londen verlaat.

Eden Hazard keert van het EK en een op zich mooie kwartfinaleplaats met België, ondanks het beschamende verlies tegen Wales, met frisse moed terug naar Londen. Niemand die er meer geslaagde dribbels uit zijn hoed toverde. Hij ondergaat in Cobham de keiharde trainingen. Over een marathonconditie beschikken is in de visie van de coach, met hoog spelen en de bal snel recupereren na balverlies, dan ook onontbeerlijk. Eden blijft linksbuiten.

Op 30 juli, nog voor de competitie begint, maakt hij reclame voor zichzelf in de meestbezochte wedstrijd van Chelsea FC. De *Blues* nemen in de VS deel aan vriendschappelijke duels en zien voor de wedstrijd tegen Real Madrid in Ann Arbor 105.826 toeschouwers toestromen. Hazard zit op de bank en komt na 65 minuten in. Real trekt aan het langste eind (3-2) maar Eden treft twee keer raak, nadat Batshuayi hem twee keer de diepte in heeft gestuurd. Eden omspeelt de doelman telkens en lijkt klaar voor het nieuwe seizoen.

Hij scoort de eerste Chelsea-treffer van de competitie. De *Blues* halen het in een 4-1-4-1-opstelling met 2-1. De basisploeg is nauwelijks gewijzigd, want van de nieuwkomers speelt alleen Kanté. Na de 1-2-nederlaag tegen Liverpool gevolgd door een 3-0-pandoering op Arsenal gooit Conte het over een andere boeg. Hij zet een verdedigend evenwichtiger 3-4-2-1 op, met Hazard als aanvallende middenvelder, zeg maar nummer 10. Conte predikt zo de revolutie, want in Engeland is een 4-4-2-opstelling net zo'n traditie als links rijden en theedrinken.

Dertien duels op rij heersen de *Blues* als koningen, met 4-0 tegen Manchester United, 3-0 tegen kampioen Leicester, 5-0 tegen Everton en 1-3 bij Manchester City. Vooral de afstraffing van Manchester United deed deugd, omdat de verliezende coach Mourinho heet. In deze vier duels scoort Hazard telkens, een primeur in zijn carrière. De 3-4-2-1-opstelling is een variant op Contes 3-5-2, waarmee hij met Juventus drie keer de titel op rij had behaald. Bij Chelsea gaat het om Courtois achter David Luiz, César Azpilicueta en Gary Cahill. Kanté en Nemanja Matic' (of Fàbregas) treden als verdedigende middenvelders op met aan de buitenkanten Marcos Alonso en Victor Moses. Midvoor Diego Costa krijgt zijn aanvoer van de buitenspelers Hazard en Pedro of Willian. In oktober wordt Eden uitgeroepen tot Premier League-Speler van de Maand. 'Of ik me bevrijd voel? Het voelt toch zo aan. Blessurevrij en in een tactisch systeem dat het beste in me naar boven brengt. Conte weet hoe hij spelers moet behandelen, aangezien hij zelf op het hoogste niveau actief was.' Gelezen, José?

Chelsea FC en de Rode Duivels hanteren nu in grote mate hetzelfde tactische systeem. 'Ik heb meer vrijheid, met en zonder de bal', verklaart Eden. 'Ik hoef niet achter de back van de tegenstrever te lopen, omdat Marcos Alonso er altijd is. Ik concentreer me dus meer op mijn positionering. Ik had niet veel

doelpunten gemaakt vorig seizoen, maar de coach ziet me [dit seizoen] als spits.’ ‘Eden speelt nu dichterbij het doel’, bevestigt Conte. Niemand die in de eindronde van het EK meer geslaagde dribbels op de mat legde en dat lukt ook in Engeland. Stilaan verdringt hij Arjen Robben en Franck Ribéry als beste dribbelaar, al is er met Neymar en Messi concurrentie genoeg. Per match lukt Eden bijna vijf dribbels in Engeland en omdat hij dichterbij doel speelt, is hij gevaarlijker.

Op speeldag twaalf komt Chelsea FC alleen aan de leiding en dat blijft zo tot de laatste speeldag, de 38ste, na liefst dertig overwinningen. Een record in de Premier League. Tottenham moet zeven punten toegeven op de 93 punten van de kampioen, die bijna het dubbele aantal punten behaalt dan het vorige seizoen. Hazard komt aan zeventien treffers, waarvan zestien in de Premier League, zijn beste prestatie ooit. Zijn mooiste doelpunt ooit in de Premier League valt in de 3-1-zege tegen Arsenal na een geweldige solo vanaf zijn eigen helft en werd bekroond als Premier League Goal of the Month. Nieuwkomer Kanté krijgt tonnen lof: geen betere balafpakker dan de Fransman. ‘Wanneer ik op het veld sta, heb ik soms de indruk dat ik hem dubbel zie’, lacht Hazard. ‘Eentje rechts van mij en eentje links.’

Conte bejubelt Hazard: ‘Als God je dat talent geeft, moet je het gebruiken. Als hij scoort, is hij blij en bij een volgende kans geeft hij dan liever een assist in plaats van nog eens te scoren. Cristiano Ronaldo scoort één keer, maar wil twee, drie, vier doelpunten maken. Messi hetzelfde verhaal. Bij spelers zoals zij en Neymar zie je eeuwige honger. Scoren ze, willen ze een tweede doelpunt. Een derde. Ik zou het een heilig vuur willen noemen, de wil om elke match te winnen en te scoren. Het vlammetje kan groot of klein zijn. Als het vlammetje een infernale brand wordt, ben je zoals Messi, Ronaldo en Neymar. Eden heeft de eigenschappen om het tegen deze giganten op te nemen, dus moet hij het proberen.’

ENKELBLESSURE EN LANG REVALIDEREN

Opnieuw loopt het après-kampioenenjaar allesbehalve naar wens. Chelsea verliest de strijd om het Community Shield, de Supercup. De koopgekte slaat weer toe in Londen. Chelsea FC geeft 204 miljoen euro uit aan zomeraankopen: Real Madrid-bankzitter Alvaro Morata, Tiemoué Bakayoko, Antonio Rüdiger, Danny Drinkwater en Davide Zappacosta. In de winter geven de *Blues* nog eens 61 miljoen euro uit aan Olivier Giroud, Ross Barkley en Emerson.

Maar... coach Conte mokt. Hij heeft niet de spelers gekregen die hij verlangd

had. Dit scenario had hij allerm minst in gedachten toen hij in juli een nieuw, tweejarig, contract had ondertekend. Overal ter wereld zouden coaches blij zijn met deze aanwinsten. ‘Slechts drie van zijn basisspelers acht Conte goed genoeg voor de absolute top: Courtois, Kanté en Hazard’, schrijft Kristof Terreur in *Het Laatste Nieuws*. De journalist beweert dat de Italiaan ‘een wenslijst van minstens zeven nieuwe spelers’ had, zoals ‘Alexis Sánchez, Romelu Lukaku, Virgil Van Dijk en zelfs Dries Mertens’.

Op Matic’ en in de winter Diego Costa na vertrekken er alleen invallers, zoals monument Terry. Chelsea lijkt dus wel alweer versterkt, alleen is het inderdaad nog geen Real Madrid. Na Eden en Thorgan Hazard wordt ook Kylian Hazard Chelsea FC-speler, bij de Academy die talenten begeleidt. Hij voetbalde eerder voor LOSC, White Star Brussel en Zulte Waregem, al speelde hij bij die laatste ploeg bitter weinig. Daarna trok hij naar Ujpest Dosza in Hongarije, maar hij bliesseerde er zich na een degelijk seizoen ernstig aan de knie. In augustus 2018 leende Chelsea Kylian Hazard uit aan Cercle Brugge, dat net gepromoveerd was naar de hoogste klasse.

Broer Eden bliesseert zich op 3 juni in Tubize tijdens de laatste training voor de vriendschappelijke interland tegen Tsjechië. Er gaat iets fout bij een draaibeweging. Hij mist het seizoensbegin omdat hij van een rechterkuitbeenoperatie op 5 juni herstelt en speelt voor het eerst op 9 september weer mee. Nooit was hij zo lang gebliesseerd. Maar het komt goed. In de Champions League zorgt Chelsea FC voor wraak door als eerste Engelse club ooit Atlético te kloppen in Madrid. In acht Europese duels scoort Hazard drie keer en geeft hij vier assists: het is qua beslissende acties zijn beste seizoen ooit in Europa. Barcelona is er in de achtste finale te veel aan. Eden geeft thuis de assist voor 1-1 en toont in beide duels zijn klasse zonder daarom tot dé spelbepaler uit te groeien. In dit seizoen doet Conte weer een opvallend beroep op zijn aanvallende veelzijdigheid. Meestal gebruikt hij hem als aanvallende middenvelder, zeg maar als tien. Maar hij is een aantal keer schaduwspits (achter de diepe spits), valse negen (diepe spits die veel uitzakt richting middenveld) en zelfs... centrumspits. Meid voor alle werk, kortom. Conte gebruikt hem nog zeer zelden als linksbuiten.

Hoe dieper Conte hem posteert, hoe gevaarlijker voor doel Eden wordt en hoe minder zijn gebrek aan defensieve kwaliteiten de ploeg benadeelt, denkt de Italiaan. Met die keuze toont hij ook zijn balorigheid tegenover het bestuur, want hij gebruikt de nieuwe centrumspitsen (die hij niet wilde) soms gewoon niet. Ook door zijn enkeloperatie komt Eden maar tot het op één na laagste aantal speelminuten in zijn zes Premier League-seizoenen: 2.433 minuten. In 34 wedstrijden treft hij in 2017-2018 twaalf keer raak en geeft hij vier assists. Dat is

vijf beslissende acties minder dan het seizoen ervoor, maar hij stond dan ook vijftien procent minder tijd op het veld, samen meer dan zes volledige wedstrijden minder. Gemiddeld deed hij 71 minuten mee.

HAZARD KLAAGT ANGSTHAZENVOETBAL AAN

Op 5 maart lost hij een bommetje. Hij is het niet eens met het angsthazenvoetbal van zijn coach, die zijn twee centrumspitsen, Morata en Giroud, plompweg op de bank plaatst. Waarom koopt de club hen dan voor samen 81 miljoen euro? Uit bij de latere kampioen Manchester City (1-0) krijgt Eden als valse negen nekpijn van de overvliegende ballen. Hij ziet er ontmoedigd en gefrustreerd uit en speelt op een eiland. Wat bezielt Conte? De krant *The Independent* noteerde de volgende uitspraken van de 27-jarige dribbelaar. 'Als je het veld verlaat, heb je het gevoel dat je gelopen hebt, maar dat je geen voetbalwedstrijd hebt gespeeld. We hadden nog drie uur kunnen spelen; ik zou geen bal geraakt hebben. Alleen op het einde ging het beter: de laatste tien tot vijftien minuten hadden we meer balbezit, maar dat zouden we de hele wedstrijd hebben moeten proberen. (...) Het is moeilijk om goed te spelen als ik maar drie keer de bal raak. Als Giroud of Morata in de spits had gespeeld, zou het makkelijker geweest zijn om iets met die lange ballen te doen.' Slaag gevraagd, slaag gekregen.

Niet een centrumspits zoals Alvaro Morata maar wel Hazard is topscorer van de ploeg met zeventien doelpunten, waarvan twaalf in de Premier League, drie in de Champions League en eentje in de FA Cup en de League Cup. Als begin 2018 bekend wordt dat coach Conte in de zomer meer dan waarschijnlijk vervangen wordt, heeft dat zijn weerslag. Chelsea presteert matig en legt pas op de vijfde plaats beslag, op dertig punten van kampioen Manchester City en met 23 punten minder dan vorig seizoen. De club is duidelijk op drift. De *Blues* dwingen zelfs geen deelnamekaartje voor de Champions League af en spelen in 2018-2019 voor het eerst sinds 2012-2013 weer in de Europa League.

Winst in de FA Cup, in de slotwedstrijd van het Engelse voetbal, betekende evenwel veel meer dan een pleister op de wonde: met de 1-0-zege tegen het Manchester United van hun oud-coach Mourinho redden ze hun seizoen. In zijn driehonderdste wedstrijd liet een soms sublieme en zeer bedrijvige Eden Hazard iedereen zien wie de baas op het veld was. Op de website van de BBC werd hij als man van de match verkozen. Hij dwong een strafschoep af en zette hem zelf om, wat zijn club de achtste FA Cup uit de geschiedenis opbracht. Zo bracht Eden zijn totaal aantal clubtrofeen al op zeven, met in Londen ook al twee landstitels, een League Cup en de Europa League-beker, en de landstitel en

bekerwinst met Lille OSC. Opvallend was dat hij na de wedstrijd opnieuw zonder blikken of blozen zei dat Chelsea ondanks de overwinning te verdedigend had gespeeld. Dat kon niet anders dan tot een eersteklasbegravenis van coach Antonio Conte leiden. Eden Hazard kon zich geen mooiere seizoensafsluiter bedenken, en geen betere start op de voorbereiding van de eindronde van het WK in Rusland. Antonio Conte kreeg in juli 2018 de bons; Maurizio Sarri kwam over van Napoli. Een landgenoot van 59, verstoekt roker, bescheiden en aanhanger van offensief combinatievoetbal waarmee hij jarenlang hoge ogen in Italië gooide. Onder meer Dries Mertens brak onder Sarri helemaal door als topaanvaller.

Met de bronzen medaille van de nationale ploeg op zak mocht hij eindelijk terug naar Londen, met vrouw en kinderen eindelijk op vakantie, ongetwijfeld met een blik op zijn mobiele telefoon in de hoop op een belletje van Real Madrid of een andere topclub, want had hij niet gezegd 'dat het nu wel tijd is voor iets anders'? Met de toevoeging voor de journalisten 'Jullie kennen mijn voorkeur'? Real Madrid, dus. Afkoopsom voor zijn laatste jaar contract bij Chelsea volgens onbevestigde persberichten: 225 miljoen euro. Maar Abramovitsj wil hem niet laten gaan en speelt het spel hard. Het was bijzonder kleintjes van de Rus om niet mee te werken aan een transfer: als je niet meer respect voor de mens Hazard hebt na wat hij al gepresteerd heeft in Londen, zegt dat alles over de Rus en de Engelse club. Vraag de geldsom die hij waard is, maar stel je redelijk en dankbaar op. Iedereen met twee ogen ziet hoe Hazard het niveau van Chelsea ontgroeid is. Gun zo iemand zijn transfer en sta hem toe zich voort te ontwikkelen. Maar neen...

En zo ging Eden begin augustus toch weer aan de slag in Londen, na een vakantie met zijn gezin en familie in Spanje. In de wedstrijd om het Community Shield, de Engelse Supercup, deed hij nog niet mee. De trofee belandde in de handen van kapitein Vincent Kompany en Manchester City. Hun collega-Rode Duivel Thibaut Courtois kreeg aanvankelijk ook een njet van Chelsea om Londen te verlaten. Maar uiteindelijk kreeg hij zijn transfer naar Real Madrid die hij zo graag wilde om dichterbij zijn kinderen te wonen. 'Ik hoop dat Eden me zal vergezellen', zei hij. Maar Eden was niet van plan om het spel hard te spelen: zo is zijn stijl en zijn opvoeding niet. Hij heeft nu eenmaal ook een contract in Londen tot midden 2020 en beseft dat een transfer naar een droomclub er vroeg of laat wel komt. Met de nieuwe, aanvallend ingestelde coach Sarri lijkt Edens spelplezier bovendien gewaarborgd.

Voor een keer was Chelsea tijdens de mercato geen duiventil. Met doelman Courtois verloor het een steunpilaar en met Michy Batshuayi nog een andere Belgische international, via een uitleenbeurt. Met verdedigend middenvelder

Jorginho kreeg het er wel Sarri's 'Xavi' van bij Napoli bij net als de veelbelovende Spaanse doelman Kepa. Voor hen gaf Chelsea in totaal 137 miljoen euro uit, zodat de transferbalans weer in het rood ging – met 90 miljoen euro dan nog. Het doet opnieuw vragen rijzen.

Chelsea FC blijft een topfavoriet voor de Engelse titel en de Europa League, gezien de marktwaarden van zijn spelers volgens Transfermarkt.com. Manchester City voert de lijst aan (1,07 miljard euro zijn hun spelers waard). Daarna volgen Chelsea (918 miljoen euro), Liverpool (899), Manchester United (855) en Tottenham (834).

In zijn eerste match, de competitie-opener bij het bescheiden Huddersfield, schudde Eden Hazard tijdens een invalbeurt van veertien minuten alvast zes geslaagde dribbels en een assist uit zijn sloffen die mee tot een 0-3-overwinning leidden. Zwaar depressief leek hij dus niet na zijn gemiste transfer naar Spanje, al is hij daarom niet minder ontgoocheld.

Was het verstandig van Eden Hazard om nu al zes jaar lang bij Chelsea FC te blijven voetballen? Ten laatste in 2017-2018 is duidelijk geworden dat hij de club beter verlaat als hij structureel een stap hogerop wil zetten en betere resultaten in de Champions League wil behalen. Want Chelsea stagneert Europees en is een jojo, te wisselvallig. Het is een club met veel geld maar geen trainersstabiliteit. Eden heeft dus zijn contract in Londen, dat tot halfweg 2020 loopt, tot dusver niet verlengd.

Edens beste Gouden Bal-resultaat was achtste, in 2015. In 2013 eindigde hij 22ste. De laatste keer dat hij genomineerd was, in 2017, eindigde hij (onbegrijpelijk) negentiende. Daarover was hij ontgoocheld. Al is de vraag hoe de jury van het Franse tijdschrift *France Football*, opnieuw de enige organisator sinds 2016, de meest prestigieuze individuele bekroning ter wereld toekent. 'Individuele en collectieve prestaties tijdens het jaar' zijn van belang, somt *France Football* op, net als 'klasse van de speler, met name zijn talent en fair play, én carrière: dat zijn de drie belangrijkste criteria.'

Hazard vindt vooral Messi en Cristiano Ronaldo vooralsnog onbereikbaar als concurrenten voor de Gouden Bal. 'Hoe ouder ik word, hoe meer ik denk dat het mogelijk is [om de trofee te winnen]', zei hij. 'Jammer genoeg zijn er die twee buitenaardse spelers, en het zal moeilijk worden om hen te verjagen. Dat ze op pensioen gaan, dan is het mijn beurt! Ronaldo zal het geen tien jaar meer uitzingen. Messi heeft nog enkele jaren voor zich. Ik wens ze geen blessures toe, want elk weekend doen ze ons dromen, maar goed, een blessure of een slecht seizoen kan altijd. Uiteindelijk gaat het erom dat zij elk jaar aan de lopende band blijven scoren. Elk jaar denk je: nu zal het minder gaan, maar neen, dan maken ze er nog meer!' merkte hij eens op. Opvallend is wel dat Hazard nooit andere

spelers vermeldt die de Gouden Bal kunnen winnen. Nochtans zijn die er genoeg. Door bijna altijd alleen maar naar Cristiano Ronaldo en Messi te verwijzen, of een enkele keer naar Neymar, suggereert hij dat hijzelf minstens tot de top vijf van de wereld behoort en dat er eigenlijk geen andere concurrenten zijn. Het probleem is dat Eden denkt dat de Gouden Bal bestemd is voor de technisch vaardigste voetballer, maar de jury neemt veel meer elementen in rekening.

IS HAZARD DOELMATIGER GEWORDEN?

Vergelijken we Edens aantal beslissende acties (doelpunten en assists) over zijn zes Chelsea FC-jaren en over alle competities heen, dan begrijpen we de Gouden Bal-jury beter. Het relevantste cijfer verkrijgt je als je het aantal speelminuten per seizoen deelt door het opgetelde aantal doelpunten en assists. Dat cijfer is de belangrijkste en eerlijkste graadmeter om te achterhalen hoe doelmatig een aanvallende speler is. In zijn eerste seizoen komt Hazard aan 4523 speelminuten, 13 doelpunten en 24 assists. Hij was dus beslissend om de 122 minuten. De jaren erna was hij beslissend respectievelijk om de 146 minuten (17 doelpunten + 10 assists), 138 minuten (19 + 13), 219 minuten (6 + 8), 140 minuten (17 + 7) en om de 124 minuten in 2017-2018 (17 + 13). In zijn laatste seizoen verbetert hij dus net niet zijn allerbeste cijfer ooit, dat van zijn debuutjaar, ondanks de uitgesproken verdedigende tactiek van coach Conte.

Voor zijn hele carrière bij Chelsea FC is hij na het seizoen 2017- 2018 gemiddeld om de 140 minuten beslissend: in 300 duels scoorde hij 89 keer en gaf hij 75 assists. Bij Lille OSC was hij dat gemiddeld om de 133 minuten: in 194 duels scoorde hij 50 keer en gaf hij 53 assists. In Engeland scoort hij meer dan hij assists geeft, in tegenstelling tot in Frankrijk, waar zijn efficiëntiecijfer ook hoger ligt. Messi en Cristiano Ronaldo behaalden op dezelfde leeftijdsjaren als Eden een efficiëntiecijfer van gemiddeld beslissend om de 60 minuten (Messi) en 80 minuten (Cristiano Ronaldo).

In zes jaar tijd heeft Eden Hazard bij Chelsea FC geen vooruitgang geboekt wat efficiëntiecijfers betreft. Al benadert hij in zijn laatste jaar (beslissend om de 124 minuten) zeer dicht zijn beste cijfer ooit (beslissend om de 122 minuten in zijn debuutjaar). Toch willen deze cijfers niet zeggen dat hij alsmaar minder goed speelde, laat staan dat de coach ontevreden was of dat Eden in zijn totaliteit geen betere voetballer is geworden, want dat is hij ontegensprekelijk wel geworden. Het cijfer wordt mee beïnvloed door de kwaliteit van de ploegmaats en hun spel, de plaats in het elftal, de tactische opdrachten van de coach voor

zowel Eden als de ploeg in het geheel, naast ook de kwaliteit en het spel van de tegenstander. Eden zou vanzelfsprekend nog meer lof krijgen als ook deze sleutelstatistieken erop zouden vooruitgaan, maar daar heeft hij in principe nog tijd voor. Algemeen wordt aangenomen dat de beste jaren van een voetballer gemiddeld rond zijn 27ste beginnen, omdat hij dan behoorlijk wat ervaring heeft en zijn lichaam nog geen noemenswaardige slijtage vertoont. Uiteindelijk is het aantal trofeeën de allerbelangrijkste waardemeter. Met vijf trofeeën in zes jaar Londen kun je Hazards parcours moeilijk als mislukt omschrijven, wel integendeel. Maar voorlopig lukt het in het seizoen 2018-2019 wonderwel. Na zeven speeldagen en 431 speelminuten had Hazard zes keer gescoord, waarmee hij topschutter van de Premier League was, en twee assists gegeven. Daarmee was hij om de 53 minuten beslissend. Dat is een persoonlijk record, zij het virtueel omdat het niet over een volledig seizoen gaat. Dit cijfer is bijna dubbel zo goed als zijn record tot dusver, met name de 122 minuten uit zijn openingsseizoen in Londen. Hazard deed er op dat ogenblik zelfs beter mee dan ‘de twee marsmannetjes’, Messi en Ronaldo.

In oktober 2014 vroeg Hazard expliciet om hem niet al te zeer te beoordelen op beslissende acties. ‘Daarop mag je me niet beoordelen. Ik weet na een wedstrijd wel of ik goed gespeeld heb of niet. En soms heb ik dan niet gescoord.’

LEVEN IN LONDEN ZONDER VEEL GLAMOUR

Zomer 2018. Eden Hazard is 27, een ervaren voetballer en een vader die nu ook als mens helemaal volwassen is. Met drie kinderen: Yannis wordt acht in december 2018, Leo zes in februari 2019 en jongste broer Samy werd in september 2018 drie. Eden werd voor de derde keer vader op zijn 24ste. Weinig andere voetballers zijn vader van drie kinderen op hun 24ste. Wat zegt dat? Dat Eden gekozen heeft voor verbondenheid, leven doorgeven, zorg dragen voor anderen, samen iets opbouwen en van het leven genieten. Het gaat om iets bereiken, of dat nu materieel, familiaal of professioneel is.

Hoe zijn leven er in London uitziet, beschrijft hij op de website van zijn werkgever. ‘Meestal kom ik een uur voor de training toe. Ik ontbijt niet op Cobham (het trainingscentrum) maar thuis, met de kinderen, een speciaal moment, omdat ik ervan houd om dat met hen te doen voor ze naar school gaan. Daarna vertrek ik en maak me klaar voor de training. [Soms brengt hij de kinderen ook naar school, vooral in de jaren dat een van de kinderen nog niet doorsliep.] Ik houd ervan om te trainen als het warm maar niet te warm is: dertig

graden is te veel. Vijftien graden, met een beetje zon, is goed. Regen is niet zo erg maar wind wel, want dan vliegt de bal alle kanten op.'

Lunchen doet hij 's middags thuis. Met kip, pasta en een glas water kan Natacha nooit iets fouts op tafel zetten. Koken doet hij zeer graag zelf, vooral pasta, met boter, en hij beheerst mettertijd een breed assortiment, zegt hij. De kinderen, vooral Yannis, spreken hem aan tafel trouwens al aan op zijn voetbalprestaties. 'Als ik niet opnieuw win, komen ze met vragen: "Waarom heb je naast die prijs gegrepen?"' Mijn jongens zijn erg kritisch. Neem nu de nederlaag tegen Bournemouth. De dag erna aan de ontbijttafel klonk het: "*Papa, tu étais nul.*" Dat doet pijn, hoor, als vader.' Hij vertelde de anekdote, nadat hij van organisator *Het Laatste Nieuws* de allereerste Gouden Schoen voor de Beste Belg in het Buitenland had gekregen.

Elders zegt hij na de training en de lunch 's middags graag bij de kinderen te zijn. 's Avonds blijft hij meestal thuis. Over graag eens op restaurant gaan met zijn vrouw om de gedachten te verzetten, spreekt hij niet meer. Voor een beroemdheid die overdag fysieke inspanningen heeft geleverd, die genoeg moet rusten en die overal waar hij komt herkend en aangeklampt wordt, is het des te verstaanbaarder. Al is voetbal bij lange na niet de zwaarste sport – misschien wel een van de blessuregevoeligste – de opeenvolging van wedstrijden in Engeland is moordend omdat de hoogste klasse twintig ploegen telt. 's Avonds of zelfs nog later durft hij dan weleens een NBA-wedstrijd te bekijken, de Noord-Amerikaanse basketbalcompetitie.

Net voor het Europese kampioenschap in 2016 sprak Eden Hazard met Antenne Centre, een Henegouwse regionale tv-zender. Zowel professioneel als privé stond hij op zijn 25ste verder dan hij gedroomd had, vertelde hij. 'Ik speel bij een van de beste ploegen ter wereld, misschien wel in de beste competitie ter wereld. Ik heb een mooi privéleven, met drie kinderen. Of Natacha en ik die kinderen gewild hebben? Zeker! Alle stappen in mijn leven zijn overdacht', voegt hij er fijntjes aan toe. 'Ik voelde dat ik zo'n leven aankon. In de familie hebben er altijd veel baby's en kleine kinderen rondgelopen. Daar weet ik wel raad mee.'

Hij lijkt de ideale man en schoonzoon. 'Ik ben zo veel mogelijk bij mijn kinderen en doe alle dingen die vaders met hun kinderen doen. Spelen (al dan niet in de tuin), samen eten.' Hm. In dit antwoord had hij kunnen vertellen over de luiers die hij ververste of welke spelletjes hij dan wel speelt. Zingt hij met hen? Leest hij ze verhaaltjes voor over boze wolven en heksen? Mogen ze op zijn rug paardrijden? Spelen ze verstoppertje in hun *mansion*? Geeft hij hun neusdruppels, knipt hij hun nagels en steekt hij hen in bad? Dat Eden met kinderen kan omgaan, staat als een paal boven water. Zijn ontspannen,

humoristische en onbevagen persoonlijkheid leent zich maar al te goed tot de omgang met hen. ‘Ik heb nu drie kinderen. We zien wel. Vier of vijf ? Vijf is genoeg, dat is al niet slecht.’

‘Natacha ken ik inderdaad sinds mijn 14de, van in de klas’, vertelde hij eens over zijn vrouw. ‘Sindsdien zijn we samen, op één jaar na toen ik in Frankrijk was en we elkaar niet gezien hebben. Zij zorgt voor het belangrijkste in mijn carrière: stabiliteit. Als ik thuiskom, is het voor de kinderen maar ook voor haar. Thuis zijn geeft me daarnaast ook de kans om goed te rusten.’

ONDERSCHIEDING IN ENGELAND, EUROPEES NIET

Zes jaar na zijn aankomst loopt de Belg nog altijd voorin in de loopgraven van Chelsea FC. Een eeuwigheid in het moderne voetbal. Hij is al langer profspeler in Engeland dan hij het bij LOSC was. Is hij tot dusver in Londen professioneel geslaagd? Zonder twijfel. Vijf trofeeën op zes jaar spreken voor zich. Voor de Engelse wedstrijden en zijn erelijst krijgt hij gemiddeld goed tot zeer goed tot soms onderscheiding en grote of grootste onderscheiding. In Europese competities lijkt hij gemiddeld goed, meer dan eens uitstekend maar zelden subliem. Door zijn verfijnde voetbal en stijlvolle gedrag heeft hij het imago van de club in zijn eentje gevoelig verbeterd. Ondanks zijn prille leeftijd (21 jaar) kon Hazard al van bij zijn Londense debuut in 2012 zijn niveau moeiteloos opkrikken en hij was een van de architecten van de landstitels in 2015 en 2017. Van bij het begin kon hij het aan om in *elke* match aan de aftrap te staan.

Die deelnamestatistieken zijn onwaarschijnlijk. Gemiddeld haalt hij over zes seizoenen een zeer hoog aantal keer de aftrap, namelijk 35 op 38 wedstrijden in de Premier League per seizoen. Zijn totale aantal wedstrijden per seizoen (bekercompetities in Engeland en Europa inbegrepen) is eveneens torenhoog en bijna altijd eindigt hij in de spelerstop drie. Vijftig duels per seizoen is Edens gemiddelde voor zes Chelsea FC-jaren.

Het woord ‘blessure’ is hem bijna onbekend. De eerste drie seizoenen miste hij in totaal twee wedstrijden, door een hamstringblessure. Door blessures moest hij verstek geven voor respectievelijk tien duels in 2015-2016 en vijf matches in 2016-2017, waarvan drie door zijn enige operatie, waarvoor hij zijn zomer opofferde. In zes seizoenen miste hij door lichamelijk ongemak zeventien wedstrijden. Dit cijfer is de beste thermometer om Edens lichamelijke en mentale gezondheid te duiden. De cijfers getuigen van zijn onmiskenbare liefde voor het vak.

Het Zwitserse statistiekenbureau CIES heeft in februari 2018 berekend dat hij

met 6,3 dribbels per wedstrijd, waarvan 75 procent geslaagd, de beste dribbelaar in Europa is. Met Neymar op twee en Messi op drie. Een fantastische troef voor zijn curriculum vitae en minstens even belangrijk als zijn aantal doelpunten en assists, zeker in het topvoetbal, waarin matches dikwijls op slot zitten en één actie over winst en verlies kan beslissen.

Het wordt wel tijd dat Eden zich in Europese topmatches met nog meer regelmaat bewijst en nog bepalender wordt. Hij is 27. Hoeveel Europese glansprestaties herinneren we ons van hem, buiten Lille OSC? Een handvol tot tiental bij Chelsea? Om het alleen al bij zijn doelpunten te houden, vind je makkelijk een match of zes. Zoals dat knappe schot thuis tegen Sparta Praag, waarin hij veinst met rechts te trappen, twee tegenstanders in de wind zet, draait en met links in het dak van het doel knalt. Of die overheerlijke goal tegen Bayern München in de Europese Supercup in de 92ste minuut: hij komt vanaf de linkerlijn naar binnen, wijkt twee keer uit naar rechts en scoort dan overhoeks alsnog de gelijkmaker. Of zijn treffer net voor tijd bij Schalke 04. Hij krijgt de bal nog op eigen helft, loopt pal rechtdoor met nog één verdediger voor zich, krijgt hulp van een toesnellende ploegmaat op rechts maar trekt slim naar links en scoort zelf.

De meeste beslissende acties toverde hij uit zijn voeten tegen Maribor: drie, met twee goals en een assist. Zijn doelpunt in de slotminuut is een wonder van fijnbesnaardheid. Hij pakt een verre crossbal die vanaf de eigen helft komt op de rechterkant in één tijd aan, doet een *crochet*, veinst naar links te gaan maar draait terug naar rechts en treft raak. De tv-commentator zegt: *'This man is just a joy to watch.'* In een van zijn laatste Champions Leagueduels tot dusver, tegen AS Roma bovendien, scoort hij voor het eerst bij Chelsea tweemaal Europees. De eerste is een intikker, een bal die afketst en die hij op de slof neemt, en de tweede is zowaar een kopbal.

Edens individuele statistieken bij Chelsea FC na het seizoen 2017-2018 ogen Europees zeker goed: in 51 wedstrijden, waarvan 38 in de Champions League, nam hij 10 keer de doelman te grazen en gaf hij 14 eindpasses. Hij komt dus aan bijna één beslissende actie om de twee wedstrijden. Individueel loopt het dus goed (maar niet uitmuntend), collectief minder. Deelnemen is niet belangrijker dan winnen. Dan is er maar één besluit mogelijk: Eden Hazard is bij Chelsea FC zijn tijd aan het verspillen. Hij weet dat maar al te goed en had al minstens twee seizoenen ernstige contacten met Real Madrid, maar om diverse redenen kwam het er niet van. Dat is godgeklaagd, net terwijl Zinédine Zidane tot de zomer van 2018 de Madrilenen coachte en drie jaar op een rij de Champions League binnenhaalde. Zidane is en blijft Edens grote voorbeeld, en de man die hem ooit het grootst mogelijke compliment maakte. Hij zou hem met de ogen dicht

meenemen naar Real, zei hij jaren geleden. Waarom hij het nooit gedaan heeft, blijft de vraag.

Stabiliteit is enorm belangrijk, maar dat lukt bij Chelsea FC niet met zijn coaches. LOSC had Rudi Garcia vijf jaar in dienst en deed het in die jaren goed tot uitzonderlijk goed. In de volgende vijf jaar had Lille zeven coaches in dienst en gingen de resultaten naar beneden. Chelsea lijkt LOSC in zijn recente trainersconsumptie te evenaren. In zes jaar Londen maakte Hazard al vijf coaches mee. De continuïteit met Rudi Garcia in Frankrijk heeft Hazard in Engeland nooit gekend. Hazards vijf coaches bij Chelsea FC tot dusver hadden vier nationaliteiten. Hoeveel van hun moedertalen spreekt Hazard? Geen enkele. Bij LOSC kon hij zowel met Claude Puel als met Garcia in zijn en hun moedertaal spreken.

Op Europees niveau, aan de wereldtop dus, wreekt zich dat gebrek aan trainersstabiliteit. In plaats van geduldig en vanuit een eigen clubvisie een topploeg op te bouwen, gaat men elk jaar weer bijna dwangmatig in het wilde weg winkelen en koopt men liever iemand te veel dan te weinig. Het is typisch voor troonpretendenten. In hun haast en arrogantie om succes te hebben denken ze dat met geld alles lukt. Ze bouwen geen identiteit op omdat ze geloven dat alleen resultaten belang hebben en dichten zich geen maatschappelijke rol toe. Maar als je niet weet wie je bent, weet je niet welke richting je het best uitgaat. Je moet keuzes maken met het oog op je doelen en je niet stuurlaars laten drijven op de toevalligheden van het leven, zoals de visie van de coach van dat moment. Resultaten zijn een afgeleide van een manier van werken en voetbalvisie. Clubs zoals Chelsea FC missen nog ervaring, geschiedenis, zelfvertrouwen, rust. Ze zoeken nog stabiliteit, smoel, visie.

EDENS MOOISTE DOELPUNT

Heeft Eden Hazard al geniale, buitenaardse doelpunten gemaakt? Je moet als kijker het gevoel hebben dat de actie de perfectie benadert. Een vleugje onvoorspelbaarheid is de kers op de taart. De voetballer die ook iets verrassends, origineels of helemaal nieuws brengt, heeft een streepje voor. Natuurlijk getuigt de actie het liefst van een ongeëvenaard spelinzicht. Een geniaal scorende voetballer zet een actie op die ook bovenmenselijk lijkt.

Een keer voerde Hazard een technisch eenvoudige maar strategisch geniale actie uit die tot een doelpunt leidde. Toen België in 2016 Hongarije partij gaf tijdens de achtste finale van het Europese kampioenschap, kwam er bij 2-0 een bal op hem af die een Hongaar weggekopt had na een hoekschop van De

Bruyne. Hazard koos stelling, controleerde de bal op links ter hoogte van het strafschopgebied met de borst en maakte hem op zijn rechtervoet dood. Daarna gebeurde iets bijzonders. Hazard trapte de bal namelijk doodkalm een paar meter voor zich uit en liep er dan bliksemsnel zelf achteraan. Geniaal. De tegenstander die hem achtervolgde kwam schromelijk te laat, waarna Hazard met links een perfecte voorzet trapte en Michy Batshuayi kon binnentikken. Geniaal, maar geen doelpunt dat Eden zelf aantekende.

Dan was het wel en voor het eerst in de Premier League buitenaards op een zaterdagmiddag omstreeks 13.45 uur, op 4 februari 2017. Voor bijna 47.000 toeschouwers in het eigen Londense stadion. Leider Chelsea neemt het op tegen Arsenal, gedeeld tweede in de stand op negen punten, en leidt na 52 minuten met 1-0. Hazard komt net voor de middenstip op de eigen helft in balbezit als hij een kopbal in één tijd uit de lucht plukt. Hij gaat er als een speer vandoor. Even uitwijken voor de aanstormende Laurent Koscielny en naar rechts rennen, waar de ruimte ligt. Dat is er al eentje minder. Het lijkt een zelfmoordmissie en dus zinloos omdat geen enkele ploegmaat mee opschuift. Toch rent hij als een bezetene door. Vanaf nu is hij op zichzelf aangewezen. Francis Coquelin, een andere tegenstander, nadert langs achteren, duwt hem eerst, probeert hem dan bij zijn shirt te grijpen maar loopt zich te pletter en valt neer. Dat zijn er al twee minder. Hazard nadert nu het vijandelijke doelgebied. Meters achter hem komen drie Arsenalspelers als schimmen aangerend. Koscielny wacht hem opnieuw op. Hazard veinst met trippelpasjes naar links te lopen maar kiest voor rechts buitenom. Koscielny houdt de bal in het oog, raakt het spoor ervan kwijt en kijkt tureluurs gedraaid zelfs naar zijn doelman, terwijl Hazard zich nog altijd achter hem bevindt. Op topsnelheid snijdt Hazard naar binnen. Dat zijn er al drie minder. Er dreigt acuut doelgevaar, beseft Shkodran Mustafi. Met een ultieme wanhoopspoging komt hij met volle kracht aangeleden. Net voor de Duitser zijn sliding inzet, trapt Hazard naar doel, al raakt de bal per ongeluk een beetje zijn eigen steunbeen. Zo, dat zijn er vier minder. Nog eentje te gaan. Hazard ziet de gele bal laag naast de aankomende Petr Čech zoeven, ooit zijn ploegmaat. Čech graait. Vergeefs. Hij kan de bal niet raken en ziet hem rechts van zich in doel belanden. Zo, iedereen afgetroefd, half Arsenal dus, en klus geklaard. Goal!

Een subliem, weergaloos dribbeldoelpunt zoals je er op topniveau hoogstens een paar per jaar ziet. Deze treffer hoort onmiskenbaar in de categorie 'buitenaards' thuis en doet denken aan de allerbeste solo van Maradona en Messi. In 11 seconden en met 13 baltoetsen overbrugt Hazard volgens *Het Laatste Nieuws* 52 meter. Na zijn doelpunt zakt hij op zijn knieën richting hoekschopvlag en krijgt hij een staande ovatie. Antonio Conte duikt het publiek in alsof hij de wereldbeker gewonnen heeft. Over de wereldbeker gesproken...

dat is voor het laatste hoofdstuk.

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 4: DE KOLDERKERSTVIDEO'S VAN CHELSEA FC

Steeds meer topvoetbalclubs voeden hun website met filmpjes die over andere thema's gaan dan de typische voetbalnieuwjes zoals wedstrijden, blessures en transfers. De laatste jaren duiken er heerlijke video's op waarin clubs hun supporters een gezellig kerstfeest en een gelukkig nieuwjaar wensen. Filmpjes barsten van de actie, wisselende shots en grappige knipoogjes. Wie *Chelsea FC-Christmas elves* bekijkt, uit 2013, geniet. Een handvol piepkleine kabouters verkleed als kerstmannetjes met rood-witte kousen en groene kerstpuntmutsen danst er een minuut lang snedig op rock-'n-roll. De scène? Een met kerstattributen versierd bedrijfskantoor. De gezichten van de kabouters zijn Chelsea-voetballers. Eden Hazard toont zich een begenadigd danser en concurreert moeiteloos met Gene Kelly, de ster van de muziefilm *Singin' in the Rain*. Te mooi om waar te zijn. Het filmpje is in elkaar gestoken door een olijkerd die met Photoshop aan de slag ging. Het heeft met een initiatief van Chelsea FC niets te maken. Maar grappig? Dat wel.

De kerstfilm van 2016 is een pareltje. Einde december 2016 verspreidde Chelsea FC het clipje van anderhalve minuut met een hoofdrol voor coach Antonio Conte. Hij kwijt zich met verve van zijn taak. Als een goeroe prevelt hij, in stijlvol zwart, magische woorden en zinnen. Met repetitieve gitaarrock op de achtergrond leidt de Italiaan, zijn gezicht af en toe in close-up, het filmpje in door de woorden *intensità* en *concentrazione* krachtig uit te spreken. De klemtoon ligt telkens op het laatste deel van het woord en maakt Contes boodschap nog indringender. Bij de commentaren op YouTube vergelijkt een kijker Conte met *The godfather*, don (Vito) Corleone, naar het personage uit het maffiaboek van Mario Puzo dat in 1972 verfilmd werd met in de hoofdrol Robert De Niro als jonge en Marlon Brando als oude peetvader. Leuke vergelijking.

Conte wil de fans duidelijk maken dat zijn ploeg er alles aan doet om zelfs tijdens de eindejaarsstijd als leider in de competitie bij de les te blijven. Geen verslappening maar intensiteit en concentratie! Conte spreekt Italiaans en klinkt zoals de acteur Marcello Mastroianni. Als een hypnotiserende charmeur, met dat wervelende en overrompelende Italiaans en dat zorgeloze jongensachtige gezicht. Met een minder diepe maar even bezwerende stem.

Intussen stapt Hazard in trainingsjack door een smalle gang in de catacomben

van het stadion. Hij richt de ogen naar beneden. Wrijft over zijn wang en baard en denkt na over Contes woorden. Dan is de ernst ineens verdwenen – hij is en blijft Hazard natuurlijk – en trekt hij zijn trainingsjack uit. Hij grijnst. De aap komt uit de mouw. Er komt een donkerblauwe dikke trui met kleurrijke kerstmotieven tevoorschijn, zoals een sneeuwman, en tientallen sneeuwvlokken. Een veel te drukke en daarom foute trui, zullen mode-iconen beweren. Hazard lacht. Oogt nonchalant. Dat is het moment waarop Conte frontaal in de lens kijkt. Dwingend en nu wel in het Engels, terwijl hij de letter r zeer hard uitspreekt, commandeert hij: *'Everrrry game matterrrrs!'* Het is alsof de coach merkt dat Hazard de ernst voor de luim ruilt en zijn nonchalante spelmaker bij de les wil houden.

Daarna mogen de remmen los. Een Chelsea-speler komt in een kerstfeestje terecht met zilveren en blauwe slingers, kerstballen en aanstekelijke swingmuziek. De sfeer is uitgelaten. Enkele ploegmaats, zoals David Luiz, spelen Subbuteo, het tafelfoetbalspel met plastic spelertjes die op de bal trappen doordat je er met de duim tegen tikt. Courtois is natuurlijk de doelman, wiens plastic keeper zelfs een bal pakt terwijl hij achterom kijkt. De camera concentreert zich op de grappige spelerstronies van onder meer Willian, Diego Costa en Azpilicueta. Nu eens kijken ze ontgoocheld, dan weer zijn ze in de zevende hemel en toveren ze hun heerlijkste lach tevoorschijn.

Andere Chelsea-voetballers spelen aan een tafel vol kerstcadeaus het kaartspel *Top Trumps* ('Toptroeven'). Ook dat draait om voetbal. De kaarten zijn afbeeldingen van de Chelsea-spelers. Elke kaart bevat een aantal eigenschappen met een cijfer. De spelers van het spel proberen de andere kaarten te bemachtigen. Als aanvaller Victor Moses de kaart over zichzelf op tafel legt, blijkt die veel minder waard dan die van Hazard. Hazard lacht hem net niet uit, Victor Moses meesmuilt. Hazard ontpopt zich tot twee keer toe als de slimste. De tweede keer doet hij dat door de kaart met zijn eigen foto te leggen. Hij trekt telkens een gezicht alsof hij wil zeggen: 'Zie je wel, ik ben de beste. Ik heb je mooi te grazen genomen.'

Op het einde viert Hazard zijn schijnbare overwinning in het kaartspel door rechtop te springen en te schreeuwen. Een aantal *Top Trump*-kaarten en papiersnippers vliegt als sneeuwvlokken in het rond. De ploegmaats vallen elkaar om de hals terwijl Conte, die een tijd voordien wel breeduit lachte, nu letterlijk een belletje laat rinkelen en doodernstig kijkt zodat zijn spelers de boodschap niet vergeten. *Intensità! Concentrazione!* Hazard ontkurkt iets onbestemds, sluit de ogen, je hoort een plof en ziet iets wits rondspatten.

Hoofdstuk 8: Van moeizaam begin tot kapitein van de Rode Duivels

Op een novemberzaterdag in 2008 ziet Frankie Vercauteren hoe Eden tijdens Lille OSC-Saint-Étienne na een paar heerlijke schijnbewegingen de bal perfect in de linkerhoek plaatst. Vercauteren is de assistent van bondscoach René Vandereycken. Hij veroverde als aanvallende linksmidden met Anderlecht Europabekers en weet welk vlees hij in de kuip heeft. De avond erna, de zestiende, is het zover. Eden krijgt een telefoontje, om halfzeven, met de vraag om zich bij de Rode Duivels te melden. Hij springt een gat in de lucht: pas 17 jaar en 216 dagen oud en al Rode Duivel, de zevende jongste aller tijden! Hij moet op zoek naar een chauffeur om hem naar de plaats van afspraak te brengen, want een rijbewijs heeft hij nog niet. Alle begin is moeilijk, zal blijken, maar intussen is hij wel kapitein.

Coach Vandereycken vertoonde als speler een buitengewoon inzicht, dat hem als harde, geslepen controlerende middenvelder van pas kwam. Hij werd geroemd om zijn tactische meesterschap, waarover hij als speler in Italië de perfectie had geleerd. Daarnaast was Vandereycken iemand die zijn spelers nooit in het openbaar de mantel uitveegde, wat hem bij zijn Duivels veel krediet opleverde. Vandereycken is dikwijls geportretteerd als een behoudsgezinde, verdedigend ingestelde coach. Zelf moet hij daarom lachen, vertelt hij me begin maart 2018. Hij rekent af met het politiek correcte voetbaldenken. ‘Mijn motto is en was: aanvallen als het kan, verdedigen als het moet. Je hoort nu dat je altijd en overal van je eigen sterkte moet uitgaan. Het is zagezegd een aanvallende stijl, uitgaan van je eigen kwaliteiten. En als je rekening houdt met de kwaliteiten van je tegenstander, ben je zagezegd een verdedigende coach en heb je schrik. Terwijl rekening houden met de tegenstander net een extra offensief wapen kan zijn, om nog meer pijn te doen en nog gericht aan te vallen. Natuurlijk zijn de

kwaliteiten van je spelers en de ploeg als geheel altijd de basis. Maar er is meer.'

'Ik ga niet uit van één voetbalidee dat ik altijd en overal wil toepassen', zegt Vandereycken, die nu analist is bij *Het Nieuwsblad*. 'We hebben in België trouwens een erfenis waarop we trots mogen zijn: onze spelers zijn tactisch zeer goed opgeleid. De nationale ploegen waren onder de bondscoaches Raymond Goethals en Guy Thys [1966 tot 1991] zeer moeilijk te bespelen. Die ploegen [waarvan hij van 1975 tot 1986 zelf deel uitmaakte] hadden altijd een tegenzet klaar en konden zich aan verschillende systemen aanpassen. De kunst is flexibel zijn en met alle omstandigheden rekening houden', meent de enige Belg in de geschiedenis die in een finale van een (inter)continentaal kampioenschap een doelpunt scoorde, tegen West-Duitsland tijdens het EK 1980.

'De eerste keer dat ik Eden aan het werk zag,' zegt Vandereycken me, 'was tijdens het EK bij de min-17-jarigen, in Doornik. België nam het tegen IJsland op. Ik vond hem geen goede wedstrijd spelen, maar zelfs dan zag je dat hij veel kwaliteiten bezat. Zijn acties en balaannames bijvoorbeeld. Toen ik bondscoach was, waren de rapporten van onze scouts altijd positief. Eden debuteerde bij ons toen hij bij Lille OSC nog geen basisplaats had. Waarom? Ik wilde jongeren kansen geven en ervaring laten opdoen, wat mijn voorganger [Aimé Anthuenis] iets te weinig deed. Resultaat- én opleidingsgericht werken. Jan Vertonghen was door Ajax aan RKC Waalwijk uitgeleend en verkeerde in hetzelfde geval toen ik hem selecteerde.'

Het kennismakingsgesprek met Hazard herinnert Vandereycken zich nog goed. 'Ik stak hem niet vol met theorie maar wilde gewoon dat hij zich thuis voelde. Daarom liet ik hem in zijn comfortzone en zei ik hem dat hij op het veld veel vrijheid zou krijgen. Gun hem en De Bruyne vrijheid: ze zullen zelf wel aanvoelen hoe ze de tegenstander het meeste pijn kunnen doen. Op bepaalde momenten kan Eden meer centraal spelen, op andere momenten kan De Bruyne dat.' Vandereycken speelde Hazard op zijn kwaliteiten uit. 'Veel defensieve arbeid verrichten was niet de bedoeling toen ik hem liet debuten. De vraag was trouwens of hij daar conditioneel al toe in staat was. Hij was 17, 18! Nu is hij een atleet, maar zijn lichaam heeft sinds zijn debuut voor België een hele verandering ondergaan.' Voorts ging hij op in de groep. 'Hazard integreerde zich moeiteloos, paste zich aan en werd snel aanvaard omdat hij zo goed was. Ook al kenden de spelers hem minder, want hij was in Frankrijk aan het werk. Buiten het veld viel hij allerminst op. Hij keek het allemaal rustig aan en stak zo veel op.'

'Het is een mooie beloning die ik niet verwacht had', zegt Eden op de eerste persconferentie als Rode Duivel, waarop de journalisten als vliegen afkomen. Ze willen eindelijk kennismaken met de voetballer die nog geen seconde in een

profelftal in België gespeeld heeft en toch als de Mozart van het Belgische voetbal geldt. Hazard zit er bescheiden maar allerm minst ongemakkelijk bij. Hij straalt vastberadenheid uit. Voormalig Rijsel-ploegmaat Kevin Mirallas had met Saint-Étienne dat weekend net verloren van hem, onder meer na Edens doelpunt.

HORRORJAREN

Het Belgische elftal beleeft horrorjaren als Eden Hazard op 19 november voor het eerst het shirt van de Rode Duivels in een wedstrijd aantrekt. Om de paar maanden zal er een nieuwe bondscoach opduiken. Spelers ruziën, hebben weinig discipline en de prestaties vallen dikwijls tegen. Een aantal spelers verdient als eerste Belgische generatie ooit fabelachtig veel geld. Hoe meer sommigen verdienen, hoe minder ze zich lijken in te zetten en hoe meer ze de regels aan hun laars lappen. Ze krijgen smalend de naam ‘generatie van de Vuitton-tasjes’: parvenu’s en pseudovedetten die in het interlandvoetbal nog niets bewezen hebben. Het heeft ook te maken met een gebrek aan discipline dat zich al bij de U19 en beloften voordeed en dus al een paar jaar aansleept.

Visie 2000, met zijn aandacht voor meer aanvallend voetbal, komt al onder stoom. Toch is het nog te vroeg om spelers die volgens deze visie opgeleid zijn naar de A-ploeg te laten doorstromen. Maar er is hoop: België is tijdens de Olympische Spelen in 2008 met zijn belofte-elftal pas in de halve finale geplooid nadat het een jaar eerder dezelfde plek tijdens het EK bereikt had. Een aantal spelers stroomt snel naar de Rode Duivels door met Vincent Kompany, Thomas Vermaelen, Jan Vertonghen, Marouane Fellaini en Mousa Dembélé als speerpunten. Spelers als Eden Hazard, Thibaut Courtois, Axel Witsel, Kevin De Bruyne en Romelu Lukaku waren er niet bij, zodat je moeilijk kunt beweren dat de olympische Belgen de ruggengraat of as van de Rode Duivels leveren. Hazard maakte ten tijde van de Olympische Spelen en de plaatsing ervoor deel uit van de U17 en de U19. Het belofte-elftal en de Spelen kwamen te vroeg.

Edens eerste grote doel is de Rode Duivels te helpen opnieuw een plaatsje in de eindronde van het WK versieren. Dat vindt in 2010 in Zuid-Afrika plaats. De Rode Duivels hadden de eindronde van het WK 2006 in Duitsland gemist na zes opeenvolgende deelnames, sinds 1982. Tijdens de laatste deelname, in Zuid-Korea en Japan 2002, hadden ze nochtans lef getoond. Ze drongen door tot de achtste finale, gaven het roemrijke Brazilië van Ronaldo en Rivaldo voetballes, maar na een afgekeurd doelpunt van Marc Wilmots hadden de Brazilianen het toch gehaald. Wilmots kon op een uitstekend toernooi terugblikken, waarin hij het voortouw nam als leider die vlot scoorde en hoog mikte. Dat was nieuw en

belichaamde de geest van Visie 2000.

Na 77 minuten gunt Vandereycken de jonge Hazard zijn vuurdoop, in een oefenduel tegen Luxemburg. De 17-jarige dribbelaar vervangt spits Wesley Sonck. ‘Mooi, zelfs al was ik graag de allerjongste Rode Duivel ooit geworden’, grapt hij. De partij eindigt beschamend op 1-1. Wie op YouTube ‘Hazard’, ‘Luxembourg’ en ‘2008’ intikt, krijgt een video van dertien seconden te zien met Hazards eerste actie. Hij krijgt de bal aan de zijlijn op de linkerflank, ontwijkt een tegenstander, dribbelt met bravoure een andere, ontwijkt een derde Luxemburger en trapt de bal op de doelman. Even tonen wie hij is. Hij krijgt lovende kritieken na zijn sprankelende, onbevangen debuut.

Eden blijft bescheiden. Zo zegt hij er nooit een probleem mee te hebben als de Jeugd-Rode Duivels hem opeisen. Maar hij heeft zin in méér bij de Rode Duivels. ‘Ik hoop dat ik niet te lang zal moeten wachten om het genoeg nog eens te smaken’, lacht hij. Zenuwachtig had hij zich niet gemaakt. ‘Ik houd net voor de match niet van praten en luister naar muziek. Dat ontspant.’

CHAMPAGNE ALS ‘STRAF’

Als Hazard bij de Duivels begint mee te spelen, is de voorronde van het WK in Zuid-Afrika al begonnen. Maar in Edens eerste match met inzet, thuis tegen Bosnië en Herzegovina, kraakt België, met Hazard, die een halfuur invalt. De ene na de andere nederlaag volgt. Eden mag wel bijna altijd invallen. Uiteindelijk eindigen de Belgen vierde op zes in hun groep, op twintig punten van winnaar Spanje, en zijn ze uitgeschakeld. Ze scoren dertien keer en krijgen twintig goals tegen. Onder Vandereycken verliezen ze meer dan ze winnen. De coach meent: ‘Die eindronde van het WK in 2010 hebben we gemist door een gebrek aan ervaring en vooral door te weinig aanvallend talent. Als Sonck afwezig was, wisten we niet hoe te scoren.’

Vandereycken: ‘Over het algemeen was ik tevreden over Eden. Je moet met jongeren niet te streng zijn.’ Maar je mag wel een professionele houding van hen verwachten, vindt hij, en in die tijd trok hij zijn ogen open. ‘Ik wilde jongeren inpassen, maar het was er een moeilijke periode voor. Dat heb ik gemerkt toen ik meegegaan ben met de stage van de beloften in Malta, die de Olympische Spelen voorbereidden. Wat ik daar gezien heb, was een verschrikkelijk gebrek aan discipline. Die generatie kon zeer moeilijk overschakelen naar een professionele houding.’ Ze behaalde in Peking niettemin hun gebrek aan discipline en menselijke rijpheid een halvefinaleplaats, wat hun nog meer een aura van zelfvoldane onkwetsbaarheid gaf. ‘Maar toen zes, zeven, acht van die beloften

naar het A-elftal doorstroomden, hadden ze het moeilijk om de knop om te draaien.’ Vandereycken moest op eieren lopen. De sfeer raakte meer dan eens verziekt. ‘Je moet streng zijn als coach, maar als je te streng bent, krijg je geen medewerking meer. Een aantal van die spelers was gewoon niet rijp.’ De bondscoach voelde zich soms machteloos.

Voormalig Club Brugge-speler Timmy Simons kon er allerm minst om lachen, schrijft hij in zijn boek *1000*. Talent genoeg, vond hij, maar dat moest nog rijpen. ‘Eden Hazard blonk bij Lille week na week uit, maar had nog niet de bagage van bij Chelsea.’ Simons debuteerde als Rode Duivel onder Vandereycken in 2001, werd kapitein van 2006 tot 2009, en veroverde 94 caps. Hij speelde zijn laatste interland in november 2016. Na hem nam eerst Thomas Vermaelen en dan Vincent Kompany de aanvoerdersband over voor Marc Wilmots hem in 2016 aan Eden Hazard gaf.

Ik sprak met Simons in de lente van 2018. ‘Eden is rustig, niet introvert maar ook niet de grote flapuit, al is hij iets veranderd. Als hij zich goed voelt, geeft hij zich bloot. Van nature gedraagt hij zich meer gereserveerd. Niet de man om grote sier te maken, wel iemand die ogen en oren openhoudt. Zijn kwaliteiten op het veld, daar dromen veel spelers van, ik ook. Zijn spelinzicht is zeer uitzonderlijk en hij wordt nu met alle groten vergeleken. Je moet als tegenstander kort op hem zitten en ervoor zorgen dat hij niet aan de bal komt, want anders ben je machteloos. Anticiperen dus, de passlijnen afsluiten.’

‘Hazard neemt zijn verantwoordelijkheid en draagt mee de ploeg. In de kleedkamer en aan tafel geeft hij leiding door een kwinkslag en door zichzelf te zijn. Hij is een kwajongen, geen pester. Zo plaagt hij wel eens op training door je dol te draaien en dan nog eens terug te draaien. Maar dat heeft niets venijnigs. Eden moest zijn plaats in de hiërarchie vinden en heeft die op zijn manier afgedwongen. Hij heeft op een bepaalde manier in de nationale ploeg ook rust gevonden. Op en naast het veld is hij tot een van de sterkhouders uitgegroeid die mee bepalen.’

Simons’ herinneringen zijn glashelder. ‘Daniel Van Buyten en ik trokken de kar toen, ten tijde van zijn debuut in november 2007, en we probeerden Eden zich zo snel mogelijk op zijn gemak te laten voelen zoals we dat met elke speler deden. Ik heb nog nooit een groep individuen zien winnen hé, alleen een collectief. Maar daar moet je dus aan werken door eerst een ‘ploeg’ te worden. Als iemand op je afstapt, ben je blij en voel je je welkom, dus heetten we Eden welkom. Dat zijn van die kleine dingen die van individuen een ploeg maken. De taal is nooit een probleem bij de Rode Duivels. Desnoods gebeurt het met gebarentaal: voetbaltaal is niet supermoeilijk. En het is logisch dat je meer praat met de spelers die je taal spreken en aan tafel in hun buurt gaat zitten. Zo lang je

hetzelfde gevoel voor humor en gevoel voor elkaar hebt, is er geen probleem. Of ik als mens een klik met Eden Hazard had? In het begin is dat moeilijk. Mettertijd gaf hij zich meer bloot en kom je ook meer over zijn familie te weten. Dat moet allemaal groeien. Daniel Van Buyten speelde daar ook een belangrijke rol in. Zoiets heeft tijd nodig.'

In de eerste tien jaar van de nieuwe eeuw was de nationale ploeg geen pretje voor Simons. 'Als je ziet hoe de Rode Duivels zich de laatste jaren gedragen, als een groep die goed samenwerkt, vraag je je af waarom sommigen zich niet aan de afspraken gehouden hebben toen ze jong waren. Omdat het verstand bij een aantal met de jaren moet komen, zeker? Bij mij is een afspraak een afspraak. Spreken we af om tien uur, dan ben ik er om kwart voor tien. Zeker bij een voetbalploeg, waarbij je van een collectief deel uitmaakt. Het irriteert als je met iedereen op iemand moet wachten. Als zo iemand dan tien keer belt dat hij niet op tijd zal zijn omdat hij "in de file" staat, gaat het om slechte wil. Dan beoefen je beter een individuele sport. Ik spreek in het algemeen, niet specifiek over iemand.'

'De sponsors betalen veel geld zodat het publiek de spelers met het sponsormerk ziet. Als een speler dan met een tasje van een ander merk rondloopt, vind jij dat dan normaal? Je kunt één keer nonchalant zijn maar geen tien keer. Is het haantjesgedrag? Speelsheid? Onvolwassenheid? Iedereen maakt een leerproces door, maar ik kan je verzekeren dat ik me op een gegeven moment als oudere speler een politiemannetje voelde die het Rode Duivelsverkeer moest regelen. Het ging over op tijd komen, de gsm uitschakelen, het juiste materiaal meebrengen, scheenbeschermers aantrekken, op de juiste tijdstippen drinken tijdens de training... Maar ik ben een voetballer, geen agent. Ik kon ook zelf geen sancties nemen, wat logisch is, dus ja... Je maakt jezelf ook niet populair door je collega's te zeggen wat ze moeten doen en laten. Waarom ik het een tijd gedaan heb? Om mijn verantwoordelijkheid te nemen en omdat discipline in topsport een voorwaarde is om te winnen. Maar op een gegeven moment is het aan de coach om in te grijpen als het de spelers niet lukt.'

Volgens Simons ging het inzake discipline niet alleen over afspraken naast het veld maar ook op het veld. 'Als een ploegmaat één, twee, drie keer zijn man laat lopen en jij moet de steek telkens oprapen... De *return* moet van beide kanten komen hé. Is dat muggenziften? Je probeert er wat aan te doen maar je kunt niet iemands handen vasthouden. Dat is tijdverlies. Daniel en ik hebben van alles geprobeerd, maar ik kon moeilijk voor alle laatkomers een klok kopen. Alleen de kar trekken, zelfs met Daniel erbij, vergeet het. Boetes? Ben ik geen voorstander van. Die spelers denken: dat is "maar" een briefje van vijftig of honderd te nemen en champagne betalen of een liedje zingen, naargelang de afspraak. Dat

kost hen geen moeite. Iemand die al sinds jaar en dag te laat komt, dat kun je bijna niet veranderen. Eden? Die komt op tijd, is plichtsbewust; hij lijkt een speelvogel, maar is verdomd goed bezig.' Al is Simons minstens die keer vergeten dat Hazard toch champagne betaald heeft omdat hij niet op tijd op de afspraak was.

Vandereycken bevestigt het relaas van Simons. 'De spelers kwamen vanuit hun club naar het nationale elftal en waren telkens maar een beperkte tijd samen. Ze speelden bij verschillende clubs. Als het gaat om jongere spelers uit bepaalde clubs en oudere spelers uit andere clubs, wordt het extra moeilijk voor die oudere spelers om hun jongere collega's uit andere clubs te corrigeren.' Vandereycken verwachtte dat de spelersgroep zichzelf corrigeerde. Hij was een voetbalcoach, geen schoolmeester, meent hij.

Ook Simons generatiegenoot Daniel Van Buyten schreef zijn levensverhaal, *Big Dan*. De titel van hoofdstuk zestien zegt het al: *Dix ans de galère avec les Diables Rouges*. Tien jaar afzien. De voormalige verdediger verwijt een aantal Duivels dat ze de nationale ploeg als een Club Med zagen. 'De jaren gaan voorbij en niets verandert. Er is zelfs geen stilstand, we bollen achteruit, en geen klein beetje.' Hij spreekt over 'al die uitschuiers inzake discipline. Er is altijd weer opnieuw dat gebrek aan kwaliteit, discipline, aan werklust. De makkelijkste excuses duiken op. Als we op het veld komen, zijn er soms geen ballen. De jonge speler die de zak met ballen moest meenemen, is dat vergeten. Hij moet er zelfs mee lachen.' Op sommige momenten is hij het 'kots- maar dan ook kotsbeu'. Maar hij is blij dat hij niet opgegeven heeft. 'Daarvoor houd ik te veel van mijn land en mijn nationale ploeg.'

VANDEREYCKEN IN ZIJN HEMD

In zijn derde wedstrijd als Rode Duivel, onder Vandereycken, mag Eden voor het eerst een helft afwerken; in zijn vijfde wedstrijd, in augustus 2009, komt hij, onder Vercauteren, voor het eerst aan de aftrap. De Belgen verliezen vriendschappelijk bij Tsjechië. Net geen jaar na zijn debuut mag hij voor het eerst de wedstrijd volmaken, thuis tegen Hongarije, 3-0 winst, in zijn tiende wedstrijd. Hij begint aanspraak op een basisplaats te maken. Na zijn eerste jaar mag hij allerminst klagen. Hij krijgt geregeld een kans, toont klasseflitsen, maar is onregelmatig en zorgt voor weinig doelgevaar. Hij steekt verdedigend soms bijna geen poot uit en is groen achter de oren. Hij *temporiseert* ook veel: als hij de bal krijgt, vertraagt hij nog te veel het spel in plaats van het te versnellen. Die kritiek zal hem net als Enzo Scifo een tijd achtervolgen. Ach, hij is nog zo jong.

Groot was Vandereyckens verbazing toen hij vernam dat Eden opeens weer met de U19 zou spelen: eerst een kwalificatieronde voor hun EK in Kroatië, later een eliteronde voor datzelfde EK in België. Vandereycken is er nog altijd boos om. ‘De afspraak met Rijsel-coach Rudi Garcia was dat Eden alleen met de A-ploeg of beloften kon meespelen. Nooit meer met de U17 of U19 omdat hij daar niks meer kon bijleren! Dat was in de technische commissie van de KBVB afgesproken. Toch wil de coach van de U19 Eden erbij, om betere prestaties met zijn ploeg te leveren. Wat had dat nog met onze visie op opleiding te maken? Er was dus niet alleen een probleem met de discipline bij een aantal jongere spelers, maar ook bij de KBVB zelf, die mij in mijn hemd zette. Op de duur ging het om een aaneenschakeling van feiten.’

Wie anno 2018 terugkijkt, kan zich afvragen waarom de huidige generatie niet eerder op niveau presteerde. Omdat ze te jong, te onervaren en te onrijp was en omdat de bond niet ingreep, blijkt duidelijk. Vandereycken: ‘Zowat de helft van de Duivels speelde voor Belgische clubs en de helft in het buitenland. Van die helft in het buitenland had misschien de helft min of meer een basisplaats. Hun beroepsernst is alleen maar toegenomen, maar die eerste jaren...’ (zwijgt) Eden Hazard bevond zich in die tijd meer dan eens tussen hangen en wurgen: mee de vrolijke, onbezorgde Frans uithangen en zich populair maken bij zijn maatjes bij de Duivels of toch zo ernstig mogelijk zijn vak beoefenen? Vandereycken: ‘Als jonge gast was het niet makkelijk. Eden kwam in contact met goede en met slechte leermeesters. Eden was een speelse jongen die zeker in het begin veel opstak van Mirallas, daarom geen grote broer maar iemand voor wie hij extra respect had en die hij kende van bij Lille OSC. Van Van Buyten leerde hij ook veel bij.’ Die centrale verdediger was dertien jaar ouder en dwong door zijn leeftijd en rol bij topclub Bayern München respect af. Bij het gebrek aan discipline en leiderschap komt ook de bestuurlijke chaos. Hazard maakt op een halfjaar in 2009 drie bondscoaches mee: Vandereycken tot april. Daarna neemt diens assistent Vercauteren over als interim. Hij is woedend over de slechte spelersmentaliteit en stapt op in september. Op dat moment duikt Dick Advocaat op.

STAPJE IN DE WERELD IN LA CORUÑA

‘Ook na de 5-0-nederlaag in La Coruña vond een aantal internationals het raadzaam om nog een stapje in de wereld te zetten’, schreef de krant *De Morgen*. Fellaini, Vanden Borre en Hazard werden omstreeks vier uur ’s ochtends door meerdere bronnen in het nachtleven van de stad gesignaleerd. Hazard had zich

door enkele taalgenoten op sleeptouw laten nemen. Het was in die tijd slechts een van de vele uitschuivers. De medische staf stapte bijvoorbeeld op omdat ze te weinig respect kreeg. Ook Vercauteren had om die reden de handdoek in de ring gegooid.

Na Vandereycken en Vercauteren neemt Dick Advocaat dus over. Een ijzeren hand in een fluwelen handschoen, werd gezegd. De kleine, wat stuurs kijkende Nederlander gelooft in aanvallend voetbal dat op een strakke organisatie en discipline gebaseerd is.

Advocaat laat in de krant *De Standaard* weten dat Hazard een beetje minder show moet verkopen en efficiënter mag worden. Op een training voor het duel met Turkije had Hazard een hakje gegeven, waarop Advocaat hem ‘Houd het simpel!’ had toegeroepen. Zegt de coach: ‘De basiskwaliteiten heeft Hazard en die moet hij optimaal benutten. Circusnummertjes horen daar niet bij.’ Diezelfde krant schreef in september over een gebrek aan discipline, ‘zelfs bij Eden Hazard’. Volgens Van Buyten is de komst van Advocaat ‘een historische wending: hij sluit definitief de Club Med.’

‘Dick Advocaat was de juiste man op de juiste plaats’, meent ook Timmy Simons. ‘Hij was goud waard. De KBVB begon de puntjes op de i te zetten met de keuze voor zeer goede hotels, en dus was het gedaan met door het matras te zakken zoals we in Luxemburg hadden meegemaakt. De koks, het eten, de reizen, velden, het oefencomplex: onder Advocaat is dat perfect in orde gekomen. Zijn aanpak was flegmatiek, met een soort bluf: uitgaan van de eigen sterkte en van niemand meer bang zijn. Stilaan werd de discipline van de Rode Duivels weer zoals het hoorde, al waren er af en toe nog laatkomers of vergat iemand nog iets. Een Belgische coach had dat nooit kunnen verwezenlijken.’

Onder Advocaat komen de Rode Duivels iets beter voor de dag. De coach pakt hen voor hun onprofessionele gedrag hard aan. De ene na de andere. Maar de soap duurt voort en ook Advocaat acht zijn tijd gekomen. In april 2010 verbreekt hij zijn contract en betaalt hij na vijf matches een schadesom omdat hij als Russisch bondscoach een pak meer kan verdienen. Daarnaast is hij het amateurisme bij de KBVB beu. Hazard vindt Advocaats opstappen

‘een beetje spijtig en moeilijk om te verteren. Hij is een topcoach wiens naam de hele wereld kent.’ Een andere primeur was 10 oktober 2009: Dick Advocaats Belgische elftal dat Turkije het nakijken gaf, bestond aan de aftrap alleen maar uit voetballers die bij buitenlandse clubs aan het werk waren.

DE SCHWUNG ONDER LEEKENS

Rond 3 mei 2010 verneemt Eden Hazard dat Georges Leekens zijn nieuwe coach bij de Rode Duivels wordt. Het is zijn vierde bondscoach in minder dan twee jaar. Rijzige man, bril, gele sjaal. Een voormalig centraal verdediger met de veelzeggende bijnaam Mac The Knife. Tactisch sterk, iemand die het goed kan uitleggen en een ploeg kan reanimeren en motiveren. Leekens had de Rode Duivels al naar de eindronde van het WK 1998 geleid. In 2016 keek Leekens in *Humo* terug op de eerste maanden dat hij de Duivels voor de tweede keer leidde. ‘Sommige spelers schaamden zich om voor de Rode Duivels te spelen. De supporters lieten het massaal afweten, de bond was een puinhoop, het geloof was helemaal weg en de Duivels werden als een bende *losers* beschouwd.’

Het spook van het Europese kampioenschap (EK) duikt weer op. België probeert zich te plaatsen voor de eindronde in Polen en Oekraïne in 2012, wat sinds 1984 niet meer gelukt is en ook nu zal mislukken. De Belgen eindigen derde op zes ploegen, na Duitsland en Turkije, en bereiken een doelsaldo van plus zes. Begin maart 2018 blikte ik met Leekens, toen nog bondscoach van Hongarije, terug. ‘Gebrek aan ervaring is de grootste reden waarom we ons niet voor de eindronde van het EK 2012 geplaatst hebben. We waren met een gouden generatie in een opbouwfase, in een groeiproces en nog niet rijp en volwassen genoeg, hoewel de ambitie groeide en het om een slimme groep ging. Er was nog te veel aandacht voor de pure schoonheid van het spel en we toonden ons te timide. Er gebeurden soms flaters, details waren fout. Kleinigheden die twee jaar later verdwenen. Er was met die vele jonge gasten wel al een geweldige ploeggeest ontstaan. Lukaku was 18, Eden 20, De Bruyne speelde nog bij Wolfsburg, Eden bij Lille OSC en ook de meeste anderen speelden nog niet bij topclubs zoals nu. We kregen zware kritiek voor onze prestaties en achteraf bekeken is dat goed geweest, want het heeft de spelers sterker gemaakt.’

Leekens kaart graag de sfeer aan, die aan het keren was. ‘De Rode Duivels leefden weer. Toen ik in 2012 wegging, was het stadion altijd uitverkocht. We hebben een echte Rode Duivels-gekte gecreeerd, met een veel professionelere, Belgischere omkadering, met nieuwe topsponsors ook.’ Geslaagd kan je de voorronde natuurlijk niet noemen, op een aantal uitschieters na die aantonen dat de Belgen op de goede weg zijn. In zijn eerste wedstrijd als bondscoach laat Leekens Hazard starten. Eden krijgt in dat vriendschappelijke duel tegen Bulgarije een strafschofpfout mee. Hij neemt de penalty, maar enigszins voorspelbaar, door in de richting te kijken van waar hij zal trappen. De doelman stopt het schot. Een van zijn weinige missers als profvoetballer in dit onderdeel.

Leekens: ‘Eden was al de beste bij Rijsel maar nog niet bij Chelsea. Ik speelde hem op links uit, met af en toe een vrije rol, waardoor hij naar de positie tien of zeven kon uitzwermen. Hij had vrijheid nodig, want hij is een frivole voetballer

die je niet te veel in een keurslijf moet steken. Alleen was hij in die jaren nog te weinig efficiënt en deed hij nog te veel een actie om de actie. Ja, ik ben zeker streng geweest, zelfs al was hij piepjong, omdat ik vond dat zijn rendement veel beter kon. Een coach moet zijn spelers beter maken. Eden scoorde weinig en gaf slechts een paar assists: dat moest beter. Als coach moet je niet pampere en het aankijken maar ingrijpen, ook bij de chouchou. Verdedigend mocht het soms ook iets meer zijn. Ik vroeg hem nooit om de hele lijn te doen, maar wel om in zijn zone, circa vijf meter rondom hem, een stoorzender te zijn en de tegenstander op te jagen door druk te zetten en hem te *impressioneren*. Hij kon dat ook doen door heel diep te staan en daar een verdediger aan de praat te houden. Zo creëerde hij ruimte voor ploegmaats.’

De bondscoach probeert de Duivels zo veel mogelijk de uitstekende arbeidsomstandigheden aan te bieden die velen in hun buitenlandse clubs gewoon worden. Hij doet moeite voor hen en zijn spelers waarderen die inzet. Ook daarom vindt hij dat hij het recht heeft om ze te vragen zich tijdens wedstrijden én trainingen driedubbel te plooiën.

ALS STRAF DE TRIBUNE IN

Tijdens de trainingen voor de kwalificatie-interland voor het EK begin oktober 2009 in Astana voelt de bondscoach zich ongemakkelijk als hij Hazard in het oog houdt. Negen jaar later zegt hij: ‘Eden nam het allemaal te makkelijk op. Ik had hem dat al een paar keer gezegd, ook in het bijzijn van de andere spelers, want ik communiceerde open.’ Op Sporza geeft de speler aan dat trainen niet altijd zijn ding is. ‘Ik ben vooral een matchspeler en ga nooit helemaal voluit op training’, zegt hij. Hij voegt eraan toe: ‘Ik beseft dat ik die klik moet maken en dat ik de volgende stap moet zetten. Toppers gaan altijd voluit, ook tijdens de training.’

En toch breekt er bij de coach iets. Leekens zet zijn speler zelfs niet op de bank, maar laat hem als een gestrafte kleuter in de tribune plaatsnemen. Hij mag geen seconde meespelen tegen Kazachstan; 4500 kilometer voor niets gereisd. Een publieke vernedering, die Leekens op een persconferentie breed uitsmeert. ‘Ik heb met Eden genoeg geduld gehad. Ik ben Sinterklaas niet. Als ik hem nu niet wakker schud, is het misschien te laat. Ik ben hier om de nationale ploeg te coachen en niet om pampers te verversen. Op training kan ik niet blijven roepen: “*Bouge ton cul*”’, zei Leekens.

Eden reageerde enkele maanden nadien in *Sport/Voetbalmagazine* met onbegrip: ‘Vorig jaar heb ik verklaard dat ik niet zo graag trainde en dat ik

matchen belangrijker vind. Sindsdien is de kritiek losgebarsten. Dat ik een dikke nek ben, dat ik denk me alles te kunnen veroorloven, dat ik niet voldoende train. Ik werd gezocht en zo werd een vals beeld geschapen. Terwijl ik alleen bedoelde dat ik liever matches speel dan train. Zoals elke voetballer toch?’ Hazard heeft een punt, maar Leekens was van mening dat er een verschil is tussen niet altijd voluit gaan op momenten dat dit kan en de indruk geven dat een training bezigheidstherapie is. Eind dat jaar noemt *Het Nieuwsblad* Eden ‘het mysterie van deze generatie’. De krant vraagt zich af: ‘Waarom lukt in het shirt van België niet wat wel kan in de trui van Rijsel, die nochtans ook rood is?’

Natuurlijk had Leekens het recht om Hazard aan te pakken als hij dat nodig achtte. Deed hij dat beter alleen binnenskamers? Vader Thierry Hazard en Lille OSC beweerden van wel. Uite de coach zijn kritiek bewust openbaar, vroeg ik hem negen jaar later. ‘Ja,’ antwoordde hij, ‘omdat Eden sterk genoeg is om daarmee om te gaan. Hij moest een stap zetten en zijn nonchalance opzijzetten. Ik had hem dat ook al een paar keer gezegd, maar hij gaf niet de respons die we verwachtten. Hij is zo sterk in alles, ook mentaal, dat hij die kritiek aankon. Ik heb hem verteld waarom hij naar de tribune moest: het moest gewoon beter. Kijk, hij leverde prestaties waarvoor je hem af en toe een 7, zelfs 8 kon geven, maar hij was toen al 9 of 9,5 waard en dié voetballer wilden we bij de Rode Duivels zien.’

Wat meespeelde, verzekert Leekens: ‘Het ging ook om Edens verdedigende houding. De speler die achter hem stond [de linkerflankverdediger en/of linkermiddenvelder] moest opletten dat hij niet geregeld in een één-tegen-tweesituatie kwam omdat Eden zijn verdedigende taak niet opnam.’ In dat geval kon de tegenstander makkelijk richting Belgisch doel oprukken. Het evenwicht op de linkerflank dreigde verstoord te raken. ‘Ook tegenover de groep kon ik niet anders dan ingrijpen, hoewel iedereen hem graag zag. Hij was een van mijn lievelingsspelers, maar door in te grijpen begreep de groep dat iedereen gelijk voor de wet was en dat ik het evenwicht wilde behouden. Als ik wist dat mijn kritiek in het openbaar hem gekraakt zou hebben, had ik het niet gedaan. Maar Eden kent geen druk en ik wist dat hij een groot eergevoel heeft. Daarop heb ik bewust ingespeeld. In Frankrijk was hij al een ster, een monument zelfs, maar bij de Duivels niet. Hij heeft de kritiek ernstig genomen, hoor. Hij is gevoeliger dan je zou denken.’

Leekens stond overigens niet alleen met zijn mening na Kazachstan-België. In het tv-programma *Extra Time* klaagt ook assistent-bondscoach Marc Wilmots over Edens inzet tijdens de training. Twee weken voor het duel sprak Edens trainer bij Lille OSC, Rudi Garcia, met het blad *Sport/Foot Magazine* over zijn goudklompje. Hij zegt tevreden te zijn over Edens evolutie: Hazard is

basisspeler geworden en was vorig seizoen al de beste *passeur* of assistgever van de ploeg. Hij kan wel nog meer scoren en beslissender worden, meent Garcia. ‘Hij moet ook leren om zich tijdens de trainingen voortdurend in te zetten. Hij is gek van wedstrijden, maar voor de trainingen moet je hem soms achter de veren zitten.’ Bij de nationale ploeg krijgt hij hetzelfde verwijt, merkt de journalist op. Garcia: ‘Ah zo? Eden is nog jong, maar omdat hij intelligent is, ben ik er zeker van dat hij zal begrijpen dat zijn talent alleen hem niet tot het allerhoogste niveau zal brengen.’ Garcia geeft Leekens dus gelijk.

Een paar dagen na het incident gunt Leekens zijn jonge speler amper negen minuten speeltijd tegen Oostenrijk. België zou dat voorrondeduel voor het EK maar beter winnen, en dat lijkt te gebeuren dankzij Hazard, die bij een achterstand invalt. Hij is met een heerlijk opwippertje bij de 3-3 betrokken en op zijn hoekschop kopt Lombaerts een minuut voor tijd raak: 4-3. Twee minuten in de extra tijd legt Oostenrijk de eindstand vast op 4-4 na een tegenaanval die na een mislukte dribbel van Hazard begonnen was, gevolgd door andere Belgische fouten. Eden antwoordt op de vraag of hij zich voor de late tegentreffer verantwoordelijk voelt: ‘*Non*. Ik ben bij 2-3 voor Oostenrijk op het veld gekomen. Ik lig aan de basis van de gelijkmaker en trap de corner van de 4-3. Dat ik daarna bij een actie de bal verlies en we een goal slikken, ligt aan een opeenvolging van gebeurtenissen. Maar als u de fout bij mij wilt leggen, is dat goed voor mij.’ Leekens tilt niet zwaar aan het balverlies. ‘Natuurlijk verloor hij de bal op het verkeerde moment, maar ik was alleen echt boos op onze middenlijn en de restverdediging die nog euforisch waren na ons doelpunt in plaats van geconcentreerd te blijven. Dat soort tegendoelpunten zal nu niet veel meer voorvallen, maar door dat soort dingen hebben we het EK gemist.’

In november geeft Eden al na twee minuten een assist voor de 0-1 van Romelu Lukaku in de vriendschappelijke match bij Rusland, die de Belgen knap met 0-2 winnen. Het is een zoete wraak op hun voormalige coach Advocaat, die de Russen nu leidt. De Belgen ontsnapten tijdens die trip trouwens aan de dood: de Tupolev waarin ze vlogen, stortte korte tijd later neer. De reis van de Duivels naar Voronezj was door slecht weer in apocalyptische omstandigheden verlopen – bijna alles wat fout kon gaan, ging fout. Maar de Duivels bleven kalm en zetten zich tot het uiterste in. De basis voor een positief verhaal bij de Rode Duivels leek gelegd.

Uit bij Oostenrijk moet Hazard de hele wedstrijd op de bank verbijten, wat hij pas voor de tweede keer meemaakt en wat al anderhalf jaar geleden was. Vier dagen later mag hij tegen Azerbeidzjan iets minder dan een halfuur invallen en hij doet dat goed, met onder meer een assist.

LEEKENS VRAAGT TRAININGSIJVER

De onvrede bij de bondscoach(es) over hun 20-jarige speler blijft aanhouden. Volgens Wilmots mist Hazard in zijn spel nog ‘volume, regelmaat en de recuperatie van de bal, waarop we enorm aandringen. *Eden ne sait pas encore le faire*’, zegt hij aan journalist Rodrigo Beenkens. ‘We zijn niet tegen Hazard, maar er zijn regels en daar staat niemand boven. Tijdens zijn eerste training met Advocaat heeft Dick aan hem en een andere speler gezegd dat hij hen zou buitengooien als ze nog één keer zouden trainen zoals ze het gedaan hadden. Ik heb hem overtuigd om geduld te hebben.’ Wat verweet Advocaat hem? ‘Zijn nonchalance en het feit dat hij zich tijdens de training niet volledig geeft. Talent alleen volstaat niet. Hij heeft momenten dat hij afwezig is en aan dat gebrek aan regelmaat moet hij werken.’ Liefst anderhalf jaar na de eerste sanctie zijn de coaches nog altijd niet tevreden, zelfs al is Eden nog maar 20. Omdat hij zoveel talent heeft, leggen ze de lat hoog.

Op 3 juni 2011 gaat de relatie Hazard-Leekens-Wilmots helemaal de dieperik in. België speelt thuis tegen Turkije een van zijn laatste troefkaarten uit om aan de eindronde van het EK deel te nemen. Hazard speelt zijn twintigste match, waarvan hij er vier heeft mogen uitspelen. Na een uur vervangt Leekens de Rijspeler, die volgens Sporza ‘bleek’ speelde. Als ik de wedstrijdbeelden opnieuw bekijk, ben ik het er niet mee eens dat Hazard met een slappe dweil te vergelijken was. Misschien was hij geregeld afwezig, maar op een uur tijd toont hij minstens vijf klasseflitsen in sleutelacties. Acties waarin hij doelgevaar creëert. Als 20-jarige. Als Marvin Ogunjimi 1-0 maakt, is dat te danken aan het felle opzitten van Hazard bij een Turk, die de bal kwijtspeelt, waarna Eden met de bal aan de haal gaat, kalm blijft en de bal via twee tussenstations in Ogunjimi’s scorende voeten belandt.

Hij stuurt even later Ogunjimi zelf mooi in het straatje en borstelt een hoekschop op Vertonghens hoofd. De kopstoot gaat net naast. Net voor het uur mondt een knappe, lange ren met een dribbel uit in een schot dat overwaait. En na een hoekschop van hemzelf had hij met een voorzet-schot op de Turkse doelman geknald, die de verraderlijke bal moest wegboksen. Hoezo, geen goede partij? Kun je van iemand van 20 jaar die bij vijf sleutelacties op een uur tijd betrokken is, tegen een moeilijke tegenstander, beweren dat hij niet goed speelt?

HAMBURGERGATE

Bij zijn vervanging kijkt Hazard zeer verbaasd. Hij is niet geïnteresseerd in het gebruikelijke handjeklap met de coach, negeert Leekens en duikt de kleedkamer

in. Daar houdt het niet bij op. Er duiken tv-beelden op waarop te zien is dat Eden in het gezelschap van zijn vader een hamburger eet aan een kraam in de buurt van het stadion. Zoiets doe je als speler nooit: je blijft tot na de wedstrijd op de bank of minstens in het stadion om naar de wedstrijd te kijken en solidair met de ploeg te zijn. Wat Hazard doet, is zijn middelvinger naar Leekens en zijn ploegmaats opsteken. Eden heeft niemand vermoord, maar brengt zijn onberispelijke imago schade toe. Hamburgergate is geboren, zelfs al kwam hij opnieuw het stadion in en zocht hij zijn ploegmaats op.

Timmy Simons: ‘Die hamburger die Hazard gegeten had? Ik stond toen nog op het veld en wij wisten natuurlijk niet wat er gebeurd was; dat hebben we nadien pas gehoord. Na de match ga je uit elkaar, keer je terug naar de club en ga je over tot de orde van de dag. Ik denk niet dat er een probleem was omdat Eden een hamburger at. Maar als je het bij een wissel vertikt om de coach een hand te geven en je de collega’s voor schut zet: daar heb ik wel een probleem mee.’

In het tv-programma *La beauté du Diable* vertelde Hazard over het voorval. ‘De coach beslist om me te vervangen. Twee minuten eerder had ik voor een mooie actie gezorgd: ik schakel tegenstanders uit en trap slechts een beetje over het doel’, zei hij op RTL TVI. ‘En daarna zie ik dat ik vervangen word. Ik zeg tegen mezelf: Neen, toch! Ik vermoedde dat er gedacht werd dat ik niet genoeg gedaan had en het was de periode waarin men sprak over “Edens laatste kans”, “dat hij niet goed trainde” enzovoort. Ik stuurde een bericht naar mijn vader, vroeg hem te vertrekken. Maar opeens had ik veel honger, wat normaal is na een wedstrijd.’ Hij besluit schuldbeust: ‘Zelfs al is het waar dat het dom is wat ik gedaan heb. Het is een goede les geweest.’

Hazard is 20, Leekens, die zijn grootvader kon zijn, 62. Hun relatie verrotte, wellicht ook omdat Hazard er moeilijk mee overweg kon dat hij niet altijd het niveau haalde dat hij wilde. En ook omdat hij het gevoel had dat het duo Leekens-Wilmots in hem een jong en dus makkelijk slachtoffer vond. De coaches waren geen vaderfiguren of vermeden die rol. Eden was piepjong en had tijd nodig. Hij legde de lat voor zichzelf ook weleens te hoog in de wedstrijden (en te laag tijdens trainingen) en kreeg van sommige anderen bitter weinig tijd om te groeien.

Een patstelling haast. Hazard had het gevoel dat het nooit genoeg was en dat hij altijd de gebeten hond was. Meestal had hij weinig aanpassingstijd nodig als hij bij een nieuw team arriveerde en was hij vrij snel een van de besten op het veld, zo niet de uitblinker. Nu was dat nog altijd niet het geval, na zijn debuut einde 2008. Maar het gaat dan ook om interlandvoetbal, om het allerhoogste niveau. Hij weet niet wat hem overkomt. Hij is in mei met Lille OSC kampioen en bekerwinnaar geworden en tot Speler van het Jaar in Frankrijk uitgeroepen. In

Frankrijk is hij de keizer, in de Belgische ploeg een prins maar nog geen koning. In Frankrijk heeft de strenge maar ook vaderlijke coach Rudi Garcia een perfect geoliede ploeg op de rails gezet waarin Eden zich als een vis in het water voelt. Bij de Rode Duivels is het nog zoeken. Hazard begint er zijn buik van vol te krijgen.

Op 5 augustus, midden in de zomer, draagt een artikel in *Het Laatste Nieuws* de veelzeggende titel *Hazard en de Rode Duivels: een moeizaam huwelijk*. De dag voordien was Georges Leekens tijdens een persconferentie op Hazards gedrag na België-Turkije teruggekeerd. ‘Ik begrijp Edens emotionele reactie’, zei Leekens toentertijd. ‘Maar bepaalde regels moet je respecteren. Zoals bij de groep blijven en het stadion niet verlaten. Daarom schors ik Hazard tijdelijk. Uit zijn commentaar na Turkije heb ik opgemaakt dat hij doorhad dat hij in de fout was gegaan en dat hij weet dat het niet de eerste keer was.’ Leekens verzweeg dat Hazard hem beledigd had toen hij het terrein verliet.

De krant *Le Soir* heeft het over de tegenstellingen tussen Leekens en Hazard. De leeftijd, de taal, de speelstijl die ze huldigen, de persoonlijkheid. Zo heet Leekens de man van de verdediging te zijn die speelt met het mes tussen de tanden, de man van het harde werk en de strenge regels. Hazard zou de fijnbesnaarde maar nonchalante aanvaller zijn die lak aan regels heeft en vrijheid nodig heeft. Maar de krant geeft aan dat dit niet de kern van de zaak is en beschrijft voorbeelden van wat je moeilijk anders kunt noemen dan Hazards nonchalance, ‘een opeenstapeling van inbreuken die het groepsleven bemoeilijken.’ Zo parkeert hij zijn auto in het midden van de spelersparking aan het hotel, waardoor wagens geblokkeerd staan. Ook zou hij voortdurend passief zijn in de groep en gaf hij zijn nieuwe mobiele nummer niet door, waardoor Leekens hem niet in een persoonlijk gesprek de sanctie kon medelen. ‘Een opeenstapeling van nooit helemaal doen wat gevraagd wordt en nonchalance, zelfs al gaat het niet om doodzonden. Maar dat is de reden dat de bondscoach Eden schorst.’ *Le Soir*: ‘De jongen is helemaal geen grote boze wolf, maar heeft ontegensprekelijk een elektroshock nodig.’

OPEN BRIEF

Verbazing alom als de krant *La Dernière Heure* een open brief van Hazards manager publiceert. Daarin heet het dat ‘het maandenlange voortdurend in vraag stellen van Edens professionalisme niet meer aanvaardbaar is en moet stoppen’. Het stoort Hazards management vooral dat dit ‘in het openbaar gebeurt, en herhaaldelijk. Edens entourage ziet af van de situatie en van de voortdurende,

ongefundeerde en openbare aanvallen op zijn inzet, houding, professionalisme.’ Waren excuses voor de spelersgroep geen oplossing, suggereert zijn manager. De brief sluit af door te melden dat Hazard ‘de nodige beslissingen zal moeten nemen’ als er niks verandert. Sommigen zien daarin een dreigement dat Eden zou kunnen overwegen om te stoppen als Rode Duivel.

Opmerkelijk is dat het managementbureau zich bezondigt aan wat het zelf veroordeelt: in het openbaar over Edens gedrag praten in plaats van te kiezen voor diplomatie achter de schermen. Voorts lijkt het een ongelukkig initiatief omdat veel waarnemers menen dat Hazard terecht gestraft is. Om van het hamburgerincident nog te zwijgen, waarin hij zware fouten maakte. In die zin had Eden beter een persconferentie belegd waarin hij schuld erkende, zich verontschuldigde en beloofde om beter te doen. Eventueel met een nuance hier en daar. Maar een 20-jarige voetballer die zijn manager in de krant een brief laat publiceren om kritiek te spuien zonder in de brief ook maar aan de geringste zelfkritiek te doen...

Hoe kijkt Leekens begin 2018 terug op Hamburgergate, een woord dat hijzelf overdreven vindt? ‘Ik had Eden al gewaarschuwd dat hij wat minder goed speelde en zich tegen Turkije moest bewijzen. En in die match was hij niet top, maar dat wilde ik niet tegen de pers zeggen. Hij was over zijn vervanging niet tevreden en zei dat ook aan Marc (Wilmots). En dat vind ik goed: niemand mag over zijn vervanging blij zijn. Maar dan stapt hij het stadion uit, eet een hamburger, draagt daarbij een Nike-shirt dat de tv-camera’s in beeld brengen, waardoor we ook commerciële problemen kregen...’ Hazard moest als Rode Duivel Burrda-kledij dragen.

Leekens: ‘Zijn vader heeft hem dan gelukkig weer mee in het stadion genomen, want Eden beseftte dat wat hij deed niet goed voor de groep was. Ik heb wat later zijn manager [John Bico] gebeld, met hem op de bond overlegd en heb Eden in Rijsel opgezocht. Dat gesprek duurde een minuut of twintig. Daar heb ik hem zijn statistieken voorgelegd hoewel dat niet nodig was: Eden kende die. Hij wist wat hij fout gedaan had en dat ik dat niet kon aanvaarden. Ik had de kapitein [Vincent Kompany] op de hoogte gebracht dat ik met Eden zou praten. “Ja maar, coach, dit en dat”, zei Eden. “Wat zou jij in mijn plaats met jou doen?” vroeg ik Eden. “*Vous avez raison*”, zei hij. Ik zei dat ik hem drie wedstrijden zou kunnen schorsen, maar als hij het meteen goed zou doen, zou ik hem al na één match terughalen. Ik was niet gek. Die ene match was een vriendschappelijk duel. Geen enkele coach laat een topspeler in een kwalificatie-interland op de bank.’

‘Ik sta nog altijd achter mijn aanpak’, verzekert Leekens. ‘Het is beter om het probleem met Eden aan te pakken dan de situatie te laten aanmodderen. Dat is

mijn taak als coach. Ik blijf niet bij de pakken zitten. Na het gesprek heb ik de kapitein opnieuw opgebeld en hem gezegd wat mijn beslissing was. Met mijn aanpak wist iedereen in de groep weer wat de grenzen waren en dat de regels voor iedereen golden. En Eden had het begrepen. Ik was niet de man van de schouder om op uit te huilen, maar gaf mijn spelers verantwoordelijkheid. Je maakt je daar als coach niet populair mee. De mantel der liefde om alles te bedekken is makkelijk. Maar: zand erover, hé.’ Natuurlijk regende het vanaf toen hamburgergrapjes, zegt Leekens: “Coach, wat eten we vanavond? Hamburgers à volonté?” Of die keer dat we tijdens de match België-Tunesië, waarin ik coach van Tunesië was, moesten schuilen voor het slechte weer en we naast elkaar stonden. “Hoe gaat het, Eden,” vroeg ik, “en met je vrouw en familie?” Hij vroeg of we na afloop een hamburger gingen eten (lacht). “*C’est moi qui paie*”, zei hij.’

Begin oktober 2011 toont Hazard in *Sport/Voetbalmagazine* dat hij wel degelijk in de spiegel kijkt. ‘Nee, ik ben bij de nationale ploeg nog niet zo goed als in Rijsel. Maar je kunt niet vergelijken. Dit is mijn dagelijks brood, de spelers kennen me, je speelt veel meer wedstrijden, je traint alle dagen. Bij de nationale ploeg ben je maar een paar keer. De ene keer gaat het goed, een andere keer wat minder.’ Hazard twijfelt voorts geen seconde over zijn voorkeurpositie. ‘Ik ben een speler die graag de bal raakt en dat doe je het meest in de as van het spel. Mijn rol is de anderen beter te laten spelen en ik denk dat ik dat centraal beter kan. In Lille heb ik dit jaar het nummer tien, dat vat het wat samen. Het is mijn fetisjnummer. Het nummer van sterren als Zidane, Maradona, Messi...’

‘MIJN STATISTIEKEN ZIJN EERBAAR’

Hazard geeft dus toe dat hij bij de nationale ploeg niet altijd het niveau van bij Rijsel haalt, maar beweert vooral niet dat hij het slecht doet. ‘Hoeveel wedstrijden heb ik bij de nationale ploeg gespeeld? 22, waarvan slechts 4 volledige matches. Ik denk dat ik, alle minuten opgeteld, aan tien of elf volledige wedstrijden kom [aan 11 matches en 49 minuten]. Daarin heb ik al een assist of acht gegeven, twee strafschoppen afgedwongen... Zeer eerbare statistieken. Scoren was er nog niet bij, maar dat zal nog gebeuren.’ Hij is het dus niet helemaal met de bondscoach eens. En zo kennen we hem weer: hij kan toegeven, maar laat nooit over zich heen lopen.

Leekens geeft in het sportmagazine nog wat raad: ‘Bewegen zonder bal is in het huidige voetbal even belangrijk als lopen met de bal aan de voet. In dat deel van het spel kan Eden nog heel wat vooruitgaan. Heeft hij de indruk dat de

mensen hem een luiरिक vinden? Als ik me niet vergis, was hij het die zei dat hij liever speelt dan traint.’ Die zat.

Maar er was nog iets dat zat. Een bal. Op 7 oktober 2011 verschalkt Eden Hazard als Rode Duivel voor het eerst de doelman van de tegenstander. Even voorbij de middencirkel zet hij een schitterend een-tweetje op met Mertens tegen de hoog spelende Kazachen. Hazard splijt de verdediging moeiteloos in het centrum, stormt op de doelman af, omspeelt hem door naar links uit te wijken en scoort. Het staat 2-0 voor België. Een achttienkaraatsjuweeltje in een voorronde match van het EK, een wedstrijd met inzet dus. In zijn 25ste interland, bijna 2 jaar en 11 maanden na zijn debuut, breekt hij de ban. Op zijn Hazards, oogverblindend.

En toch kondigt het jaar 2012 zich weinig glorieus aan. De Rode Duivels zijn definitief uitgeteld voor de eindronde van het EK. En het soapgehalte blijft ook dat jaar op peil. Georges Leekens stapt, net als zijn voorganger Advocaat, onverwacht op, om bij Club Brugge aan de slag te gaan. ‘De Rode Duivels staan terug op de kaart’, verklaarde hij. ‘Het tijdstip ligt wat moeilijk, maar mijn werk bij de Duivels was voor negentig procent klaar. Mijn spelers zijn allemaal beter en zelfstandiger geworden en zullen hun verantwoordelijkheid nemen.’

Wat moet Eden Hazard hiervan denken? De bondscoach pakt hem herhaaldelijk hard en in het openbaar aan. Even later heeft de coach er geen moeite mee om zelf zijn contract te verbreken. Het voelt een beetje als een ouder die zijn dochter of zoon verstoort. Leekens onthoofdt de nationale ploeg: op drie jaar tijd zullen de Rode Duivels én Eden aan hun vierde coach toe zijn. Zo bereik je nooit stabiliteit en behaal je zelden resultaten. Een 20-jarige die een goede begeleiding, duidelijke regels en nestwarmte met een vaste structuur nodig heeft, kan op die manier nooit op een ideale manier groeien. Immers, de ene keer moet hij het zus doen, de andere keer zo en een derde keer weer anders. Zijn coaches vragen een jongen van 18, 19, 20 stabiel te worden, maar zijn het zelf niet. België kan wat dat betreft een voorbeeld aan Lille OSC nemen. Terwijl het clubvoetbal coaches doorgaans sneller verslijt dan landenteams, blijft Rudi Garcia vijf jaar coach van Lille OSC, van 2008 tot 2013. Hazard bloeide bij hem helemaal open.

Begin 2018 slaat Leekens de grootste mea culpa die hij kan slaan. Ik zeg hem dat ik gevloekt heb toen ik indertijd vernam dat hij opstapte. ‘Dat was een fout van mij’, zegt hij kordaat. ‘Ik heb nadien ook op mezelf gevloekt. Het was een emotionele kwestie, een zeer goede les. De structuur van de nationale ploeg stond er: zowel de ploeg als de begeleiding. De resultaten gingen in stijgende lijn en ik zette mij er dag en nacht voor in. Er moest bij wijze van spreken alleen nog geogst worden. Dus blijf ik achter mijn uitspraak staan.’

‘Ik wilde absoluut niet weg en had trouwens al een bod van Rusland en Qatar afgeslagen. Toch heb ik me laten overhalen, terwijl ik eerst zei dat ik het niet zou doen. Ik heb naar mijn hart geluisterd, naar de club zo dicht bij huis die een mooi project had en weer eens kampioen wilde worden. Bij Club Brugge was ik al zoveel jaar als speler en coach aan het werk geweest en had ik successen behaald. Als ik nu aan coaches les geef, zeg ik: “Ga nooit van een nationale ploeg naar een club.” Ik dacht erover na, dacht dat ik beter nooit was weggegaan en voelde mij moreel verplicht, als mens, om mijn excuses aan de bond en Jan Publiek aan te bieden. In een tv-uitzending heb ik dat gedaan. Ik vind het tof dat bondsvoorzitter François De Keersmaecker die ook heeft aanvaard. Hijzelf en Philippe Collin hebben er in mijn tijd alles aan gedaan om de KBVB naar een hoger niveau te tillen en zijn mee verantwoordelijk voor de successen.’

NESTWARMTE BIJ WILMOTS-BORKELMANS

Hazard denkt er het zijne van, maar als hij verneemt dat Marc Wilmots in juni 2012 Leekens opvolgt, beseft hij dat hij nog harde noten zal kraken. Wilmots hamerde als assistent van Leekens zo mogelijk nog meer op discipline dan de bondscoach zelf. Tot Wilmots eensklaps het geweer van schouder verandert en Hazard begripvoller aanpakt. ‘Eden behoort tot een generatie die zijn opvoeding in het buitenland heeft gekregen. En die denkt helemaal anders’, legt Wilmots’ assistent-coach Vital Borkelmans me uit. Sinds mei 2018 is hij bondscoach van Jordanië. ‘Het zijn jonge *knaken* die je soms behandelt als je eigen kind en die je soms aanhoort over andere dingen dan het voetbal die voor hen belangrijk zijn. Jan Vertonghen had bijvoorbeeld al vroeg zijn vader verloren en Eden was jonger dan jong toen hij naar Rijsel trok, zonder familie daar en zonder warme knuffel. Daar moet je rekening mee houden. De coach en ik hebben van in het begin ook gezegd: “Jullie spelers zijn het belangrijkste en wij willen jullie helpen om je carrière uit te bouwen.” De coach en ik braken een speler ook nooit af in de pers.’

De coaches doen er dus alles aan om een warm nest te maken en zichzelf niet als God de Vader te zien. Wel als meelevende vaders die hun kinderen een luisterend oor bieden. ‘We communiceerden eerlijk,’ zegt Borkelmans, ‘en zo veel mogelijk zonder tussenstations. Eden houdt ervan als je hem de dingen recht in het gezicht zegt. Waarom deden we bewust geen beroep op een psycholoog? Een coach moet het zo snel mogelijk zien of horen als er problemen zijn. Dat moet niet via een tussenstation gaan. Die afstand is te lang. En natuurlijk moet je aanvaarden dat iedereen, ook de ploeg en ook Eden, mindere

periodes doormaakt. Ze kunnen niet constant op het hoogste niveau spelen en het is niet omdat je veel verdient dat je daarom nooit slecht kunt spelen. Eden stoorde zich aan mensen die dat zeiden. Maar speelde hij slecht, dan zei hij het ook. Was hij ontgoocheld over de manier van spelen? Dan hoorde je het.'

Borkelmans bewondert de virtuoze voetballer. Tegelijk gaat het om meer: hij koestert een diepe *genegenheid* voor hem. De toenmalige assistent-bondscoach en oud-mijnwerker heeft genoeg in zijn leven meegemaakt om te weten aan welke mensen je iets hebt: zij die je ook in moeilijke tijden niet laten vallen. Hazard is zo iemand. Ook toen Eden hem respect betuigde omdat hij in de koolmijn gewerkt had, heeft hem dat geraakt.

'Ik ken Eden vanbinnen en vanbuiten.' Borkelmans zegt het niet om te snoeven maar als blijk van hoe belangrijk hij invoeling in zijn spelers vindt. Tot op heden houdt hij met Eden contact via WhatsApp. 'Het allermooiste moment? Het plezier om elke dag die ik met de nationale ploeg doorbracht op te staan en te zien hoe Eden arriveerde als de groep voor het eerst die dag samenkwam. Die lach, het plezier, de vriendschap, zijn positieve ingesteldheid. Eden is schuchter bij mensen die hij niet kent, zelfs al staat hij voor iedereen open, wat niet altijd vanzelfsprekend is.' Het lijkt tegenstrijdig, maar Eden gedraagt zich schuchter en tegelijk houdt hij van gezelschap. Alleen op zijn hotelkamer blijven, is niets voor hem. 'Hij was bijna altijd in de groep aanwezig omdat hij sociaal is. Hij is trouwens zeer graag gezien omdat hij geen grootprater is en iedereen respecteert.'

RESPECT TONEN EN KRIJGEN

Het plezier dat Eden beleeft als hij voetbalt, is te vergelijken met een kind dat met blokken speelt, vindt de oud-speler van Club Brugge, die zelf twee eindronden op WK's meemaakte en 22 keer het Rode Duivels-shirt droeg. 'De training of de wedstrijd, dat is Edens speeltuin. Jij toont respect, hij toont respect. Spelers denken soms anders, dat deden Marc en ik soms ook toen we voetballer waren. Dat zal altijd zo zijn en dat moet je kunnen aanvaarden. Maar met respect voor elkaar los je alles op.'

Borkelmans looft hoe Hazard omgaat met de andere spelers, de begeleiders en de pers. 'Als hij zich lichamelijk niet helemaal fit voelde, zei hij de coach dat het beter was om geen risico te nemen en liet hij iemand anders spelen. Er zijn er anderen... Eden zal in de pers ook nooit iets negatiefs zeggen. Maar als hij onrechtvaardig of niet correct behandeld wordt door een trainer, kan hij over lijken gaan. Als er dan iets is, zwijgt hij liever [zoals bij de hamburgerzaak]. Hij

zal ook nooit iemand met de vinger wijzen als iets minder goed gaat. Eden is de ideale schoonzoon; hij is overal geliefd. Ik heb evenveel genoten van de mens Eden als van de voetballer. Disciplinaire problemen? Nee, *jamais.*' De lessen van Leekens had hij verteerd. 'Hij kan leven met druk, zelfs al weet de buitenwereld soms niet wat een voetballer in zijn onderbewuste allemaal moet ondergaan.'

Wat Eden op het veld soms wel parten speelde, volgens Borkelmans, was 'dat hij twee jaar sneller en rijper was dan zijn leeftijd deed vermoeden. Hij kon anderen beter doen spelen, anticipeerde, zag sneller dan anderen hoe het spel kon verlopen, dacht stappen vooruit. Maar sommige Rode Duivels begrepen niet altijd wat hij bedoelde of beseften niet wat ze moesten doen. Naarmate ze meer samenspeelden, ging het beter. Nu zijn ze allemaal klaar, maar toen, ook tijdens de eindronde van het WK in Brazilië, nog niet altijd.'

Toch vielen alle puzzelstukjes op hun plaats. Timmy Simons: 'De klik is er ook gekomen omdat de jongens elkaar iets gunden. Afgunst is een raar beestje. Lange tijd leken sommigen meer bezig met zichzelf in de kijker te spelen met het oog op een transfer, met zich te positioneren. Intussen is bijna iedereen gesetteld en is het zelfvertrouwen er door bij een topclub te spelen. Eden is na die eerste soms moeilijke jaren tevreden en heeft vrede gevonden met hoe het functioneert. Met assists is hij even blij als wanneer hij zelf zou scoren. Hij is volwassener, rijper en kan met veel druk en stress om. Hij is geëvolueerd, heeft zijn plek op de linksbuiten vanwaar hij naar binnen kan komen – wat voor een verdediger moeilijk te dekken is. Hij heeft zich in vergelijking met zijn begintijd ook zelf verdedigend bijgeschaafd, al is dat zeker geen verwijt dat ik hem maak.'

België plaatst zich moeiteloos voor de eindronde van het WK in Brazilië in 2014. Het is de eerste keer sinds 2002 dat dit lukt voor een (inter)continentaal toernooi. In de voorronde verliezen ze geen enkele keer en behalen ze 26 op 30, met 18 doelpunten voor en slechts 4 tegen, ondanks degelijke tegenstrevers als Servië, Kroatië, Wales en Schotland. Wilmots heeft er weer schwing in gekregen. Hij slaat zonder schrik, zalft nog meer en is de meesterpsycholoog die zijn spelers op zijn zelfbewuste, aanstekelijke en kordate manier doet inzien dat geen berg te hoog is. In Duitsland had hij als speler de bijnaam *das Kampfschwein*, de vechtjas. Ook als coach doet hij die bijnaam alle eer aan, hoe onervaren hij als coach vooralsnog is.

Geen tijd verliezen, geen blabla maar *en route et en avant! Vorwärts, marsch!* Wilmots' carrière op het hoogste niveau als doelpuntenmaker in een Europese clubfinale met Schalke 04 en in eindronden van WK's dwingt respect en gezag af. Het beeld van een molenwiekende bondscoach, in wit hemd dat al dan niet door de regen doorweekt is, wordt iconisch en staat symbool voor de Belgen die

nimmer versagen. Als Julius Caesar met zijn leger tegen hem was opgetrokken, had Wilmots het Romeinse leger desnoods met de blote vuist tegengehouden, met een mengeling van Asterix' vindingrijkheid en Obelix' kracht. Borkelmans: 'Waarom we ons voor Brazilië zo vlot geplaatst hebben? De tegenstanders hadden niet het niveau dat we gewoon waren. En het systeem zat goed. De hele voorbereiding vanaf 2012 hebben we met een 4-3-3-systeem gespeeld, met enorme resultaten als gevolg. Wij moesten ons niet aan de tegenstander aanpassen, zij pasten zich aan ons aan. Na zoveel jaar en zoveel wedstrijden kwamen de automatismen vanzelf. Op stilstaande fasen (vrij- en hoekschoppen) wisten we wat te doen, want dat werd afgesproken. Ook de looplijnen zaten er ingepompt.'

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 5: IN BED MET VIER PLOEGMAATS

Een februariavond in de aanloop naar het WK in Brazilië. In de buurt van de luchthaven van Zaventem vernauwt een camera de lens tot er alleen nog een bed in beeld komt in een hotelkamer die per overnachting 200 euro kost. Enkele mannelijke twintigers bevinden zich in een cirkel op het bed. Vijf, om precies te zijn. De mannen houden een laptop aan het voeteneinde in het oog waarop ze een voetbalwedstrijd bekijken. Ze liggen, zitten of leunen en er klinkt onophoudelijk onschuldig gekwebbel. Het tafereel straalt een kinderlijke onschuld uit. Alsof de vijf een paar glazen ophebben zonder dronken te zijn. Zijn het vrienden die zich voor een vrijgezellenavond klaarmaken? Evenmin uit te sluiten is dat het om voetballers in een promotiefilmpje voor de Rode Duivels gaat. Met vijf van hen, of vijf dubbelgangers, in de hoofdrol.

Van links naar rechts zien we eerst een blanke met een hanenkam. Hij praat als enige Nederlands met een Antwerpse tongval. De gelijkenis met Radja Nainggolan is treffend. Naast de hanenkam zit een zwarte, hyperkinetische, gedrongen jongeman wiens mond geen seconde gesloten blijft. Hij spreekt Frans. Is dit spring-in-'t-veld Romelu Lukaku? Het moet wel.

In het midden van het bed leunt een veel kleinere, ook wel speelse maar rustigere en volwassenere blanke man met een stoppelbaard op zijn zij. Af en toe neemt hij deel aan de gesprekken, met plezier zelfs, maar hij straalt tegelijk uit wel beter te weten en laat de spring-in-'t-veld tateren. Stoppelbaard hoef je niet uit te leggen hoe het leven in elkaar zit: op zijn 22ste is hij net voor de tweede keer vader geworden. Eden Hazard dus. Overduidelijk geldt hij als leider van het vijftal. Rechts van stoppelbaard neemt een lange, wat afwezige zwarte bonk

nauwelijks deel aan de gesprekken. Hij spitst zijn aandacht op een smartphone toe. Vijf mannen op één bed lijkt hij wat van het goede te veel te vinden. Zijn de gelijkenissen met Christian Benteke toevallig? Vóór hem, dicht bij de laptop, steunt de derde blanke, een Jommekesfiguur met zachte, zelfs nog wat laatpuberale trekken die nauwelijks zijn mond opent maar wel alles gezien heeft, op zijn ellebogen. Hij lijkt zich aan zijn geamuseerde blikken te zien op zijn gemak te voelen, maar is niet de grootste prater. Kevin De Bruyne?

Tien ogen volgen op het scherm het leer waarmee nu eens een Belgische, dan weer een Spaanse voetballer dolt. Toch lijkt de wedstrijd weinig meer dan een aanleiding voor de vijf om de tijd op een gezellige manier te doden en hun groepsgevoel te bevestigen. Tenslotte verblijven ze in dit hotel omdat ze op doorreis zijn. En dan maak je er maar het beste van. Romelu Lukaku windt zich om de haverklap op omdat zijn jongere broer Jordan in de tv-wedstrijd meespeelt, maar niet altijd doet wat oudere broer het beste acht. Ook stoppelbaards broer, Thorgan, draaft over het voetbalveld. Maar Eden Hazard wipt niet als een springveer voortdurend op en neer. Zelfs als de Nederlandstalige wedstrijdcommentator beweert dat Thorgan beroerd speelt en een van de maats stoppelbaard op die uitspraak wijst, haalt Eden zijn schouders op. Stoppelbaard is misschien al lang blij dat hij eens kan ontsnappen aan zijn verstoorde nachtrust door een huilende baby.

De gesprekken in het filmpje hebben niks om het lijf, maar maken duidelijk dat deze Rode Duivels het met elkaar kunnen vinden. Zelfs al zie je alleen de fragmenten die passen in het beeld van de Rode Duivels als vrolijke vrienden. Overigens valt het op dat Hazard net als Benteke geen Nederlands spreekt. Lukaku praat perfect Nederlands, maar hier praat hij altijd Frans. Nainggolan spreekt Nederlands. De Bruyne zwijgt. In het filmpje zeggen de Franstaligen niks tegen De Bruyne of Nainggolan, maar praten ze met hun taalgenoten. Het lijkt erop dat de Nederlandstaligen zich aan de Franstaligen aanpassen, in een land waarin de meerderheid van de inwoners Nederlandstalig is. Mag een kapitein van de nationale voetbalploeg in België grotendeels eentalig zijn? Al geldt voor Hazard als verzachtende omstandigheid dat hij rond zijn 14de naar het buitenland verhuisde en sindsdien nauwelijks een paar weken of zelfs dagen per jaar in België verblijft. Hij woont na zeven jaar Frankrijk intussen ook alweer sinds 2012 in Engeland, heeft drie jonge kinderen en blijkbaar wat beters te doen dan Nederlands te leren.

Het opvallendste fragment van het filmpje komt er stilaan aan. Het is de reden waarom uitgerekend deze clip uit de promoreeks *Everyday Football* van productiehuis Bonka Circus in dit boek opduikt. Half onderuitgezakt brengt

Hazard plots zijn rechterwijsvinger naar het hoofd van de man vóór hem, de introverte zwarte brok graniet. Hij begint met diens rechteroorlel te spelen door die voortdurend met het topje van zijn wijsvinger aan te tikken. Zoals een peuter doet. Stoppelbaard *flappert* zelfs de hele tijd met de oren van zijn ploegmaat. Tientallen keren. Poing. Poing-poing. Poing-poing-poing. Wordt meneer Benteke razend? En zegt hij stoppelbaard dat die VAN ZIJN OREN MOET AFBLIJVEN OF DAT HIJ ANDERS EEN PAK SLAAG ZAL KRIJGEN? Nee.

Meneer Zen geeft zelfs geen kik en kijkt, tikt of beweegt onverstoorbaar een vinger op zoek naar nieuwe beelden op zijn smartphone. Ongetwijfeld vraagt hij zich af wanneer hij mag terugkeren naar zijn kamer en de opnamen achter de rug zijn. Eerder had Hazard Benteke ook al lachend gevraagd of hij ‘hier voor de match is of om te sms’en’. Benteke had uit beleefdheid wat gemompeld en dat plaagstootje gemakshalve over zich heen laten gaan. Met de voeten van een ander spelen, ja, dat zal Eden Hazard wel gewoon zijn. Maar met andermans *oren* spelen?

Benteke is als aanvaller van de Engelse club Crystal Palace niet de eerste de beste. Eerder hadden Aston Villa en Liverpool hem al als scoremachine aan de haak geslagen. Waarom liet die geres-pecteerde topspits Benteke dan toe dat zijn oren als speelgoed van een ploegmaat dienden?

Omdat Hazard nu eenmaal sinds jaar en dag een grappenmaker en speelvogel van de bovenste plank is?

Omdat Hazard wegens zijn ontspannen persoonlijkheid door zijn collega’s meestal graag gezien is?

Omdat zijn grapjes niet ervaren worden als op de man gespeeld en evenmin als kwetsend?

Omdat hij een vrij normaal gebleven kerel met zelfvertrouwen zou zijn, die niet als pretentius of egoïstisch bekendstaat?

Omdat beide voetballers boezemvrienden zijn? Ze leerden elkaar kennen toen ze bij de min-15-jarigen in de nationale selectie speelden. Benteke als nummer negen, centrumspits dus, en Hazard als zijn foerier op nummer tien. Beide gezinnen gaan ook al eens met elkaar op vakantie.

Omdat hun filosofie van het leven nogal overeenstemt? Ze gelden als nuchtere kerels die begrepen hebben dat ze van hun hobby hun beroep kunnen maken. Daar zijn ze dankbaar om. Tegelijk snappen ze dat het geven en nemen is. Ze beseffen dat het voetbal zijn wetten, gebruiken en ongeschreven codes heeft. Voetballers die de top willen bereiken, moeten aanvaarden wat kan en niet kan, en te allen tijde en desnoods als enige in zichzelf blijven geloven en doorbijten. Benteke en zelfs Hazard hebben dat met vallen en opstaan geleerd.

Ze zullen nooit de revolutie prediken.

De Duivels komen weer met plezier samen, worden qua werkomstandigheden gepamperd en zetten zich met uitgekiende promotiecampagnes prima in de markt. Een aantal spelers ontbolstert, ook al omdat ze steeds meer bij vooral Engelse en ook Spaanse topploegen in dienst zijn en het gewoon worden dat de lat alsmaar hoger gelegd wordt. Ze zijn ook als mens rijper, settelen zich en vormen een gezin. De ongedisciplineerde pseudo-vedetten van een paar jaar terug zijn uitgerangeerd of hebben besloten om man te worden. De verdediging krijgt vaste vorm met Courtois, Alderweireld, Kompany, Vermaelen en Vertonghen, Witsel is de metronoom-schokbreker op het middenveld, het duo Hazard-De Bruyne leidt de aanvalstroepen en Benteke of de alsmaar beter wordende Romelu Lukaku lost het eindschot. De brute oerkracht van Fellaini's hoofd (en helaas ook zijn ellebogen) maakt het plaatje volledig. Als in Vlaanderen de politieke partij N-VA pijlsnel opgang maakt, bibberen sommige Franstaligen en Vlamingen. De successen van de Belgische voetbalploeg, die taal-groepen, culturen en religies verenigen, vormen een tegenwicht voor zij die het koninkrijk voorbijgestreefd vinden.

NUMMER ÉÉN VAN DE WERELD

België bestijgt de ladder van de ranglijst van de FIFA met zevenmijlslaarzen. De cijfers onder Wilmots ogen indrukwekkend: van plaats twintig (einde 2012), over elf in 2013, vier in 2014 naar zowaar plaats één in november 2015, tot in april 2016 Argentinië overnam. Die ranglijst bekroont niet het best voetballende of meest winnende land, wel de regelmatigste natie. België won geen enkel toernooi maar was regelmatig en verloor zelden. Nooit eerder voerde België de wereldranglijst van de FIFA aan. Onder bondscoach Frankie Vercauteren had België zijn laagste positie bereikt sinds de invoering van de ranglijst in 1993: plaats 71. Op acht jaar tijd van 71 naar 1 is haast een wonder. Het aantal nummers één ooit oogt ook select en bewijst dat de ranglijst wat betekent: Duitsland, Brazilië, Italië, Frankrijk, Argentinië, Spanje, Nederland, België. Geen enkel van die landen telt minder inwoners dan België, dat er 11 miljoen heeft.

Hoera, hoera, maar Eden Hazard is niettemin kritisch: 'Ik kan over mijn eigen kwalificatiereeks niet tevreden zijn omdat ik door blessures te veel matches gemist heb. Ik was twee keer goed tegen Macedonië, maar dat was het dan ook.' Nu ga je toch te kort door de bocht, Eden, en ben je wat masochistisch. In het duel thuis tegen Montenegro treft hij in een glansrol raak op strafschoep, die hij

bijna uit stand neemt. Met een zelfveroverde bal lag hij ook al aan de basis van Mirallas' openingsgoal (2-2). Tegen Schotland thuis geeft hij de preassist op 1-0. Bij Macedonië legt hij de 0-2 vast op strafschoep, die hij zelf handig uitgelokt had.

Af en toe is hij subliem, zoals thuis tegen datzelfde Macedonië. Hij scoort het enige doelpunt door te veinzen met rechts te trappen maar hij brengt de bal naar zijn linkervoet en legt hem binnen. Een afstandsschot belandt daarna nog op de deklat. Hij treft uiteindelijk twee keer raak in de voorronde en geeft één assist. Kevin De Bruyne levert in die voorronde vier assists en scoort vier keer. Hij is de uitbinker en het creatieve genie door zijn geniale spelinzicht, snelheid van handelen en zijn perfecte doorsteekballen. En hij maakt veel en soms de onmogelijkste doelpunten.

Hazard lijkt meer de speler die toont: 'Kijk eens wat ik allemaal kan!', De Bruyne de speler die toont: 'Kijk eens waartoe het allemaal leidt wat ik doe.' Hazard is de man van de vierkante centimeter en het kikvorsperspectief; De Bruyne de man van het hele veld en de helikopterblik. De Bruyne is de architect van het Rode Duivels-huis en Hazard de kunstenaar die van het huis iets unieks maakt. De Bruyne wil met België vooral prijzen pakken, ploegtrofeeën. Hazards grootste droom, diep in zijn hart, is een *individuele* bekroning: de Gouden Bal. Hij wil bovenal de beste voetballer ter wereld zijn. Bij hem komt het daarom nog altijd net ietsje meer neer op volmaakte kunstjes opvoeren dan op het resultaat. Voetbal als spel tegenover voetbal als een gevecht. Het vrouwelijke element, de schoonheid, versus het mannelijke element, het resultaat. Ieder zijn stijl.

Misschien zal Hazard extra in zijn nopjes zijn omdat de eindronde van het WK uitgerekend in Brazilië plaatsvindt, het land met het meeste aantal topvoetballers per vierkante meter, zo wil het cliché. Waar de sierlijkheid, levensvreugde en het ritme van het carnaval in het verfijnde sambavoetbal lijken terug te komen. Waar grootheden als Pelé, Garrincha, Vavá, Zico, Socrates, Robinho, Romario, Ronaldo, Ronaldinho en Neymar de 'Braziliaanse' Belg Hazard hopelijk inspireren. 'Hazardinho' moet je hem niet noemen, zei hij nochtans eens, doe maar gewoon 'Hazard'.

SAMBA IN BRAZILIË?

Primeur! In de eerste ronde van het WK in Brazilië wint België zijn drie groepswedstrijden. Telkens met een doelpunt verschil en telkens verdiend. In een zinderende achtste finale gaan de Verenigde Staten voor de bijl. In de kwartfinale maken de te naïeve en voorzichtige Belgen geen schijn van kans

tegen een uitgekookt en ervaren Argentinië. België boekt niettemin zijn beste WK-resultaat ooit na de halve finale van 1986 en behoort tot de beste acht landen ter wereld. Met een vrij jonge ploeg bovendien.

Wilmots staat als coach bekend als een aanjager en motivator. Hij overdondert zijn spelers niet met tactische raad maar vertrouwt op hun combinatievermogen, automatismen en intuïtie. Hij voert op het WK gouden vervangingen door met onder meer revelatie Divock Origi, maar van overdreven veel tactische planning op het veld lijkt er weinig sprake. Wie moet bij balbezit aanvallend wat, wanneer en waar doen? Hij lijkt vooral te hopen op een goddelijke ingeving, van bijvoorbeeld De Bruyne of Hazard. Borkelmans ontkent dat er nauwelijks tactische richtlijnen waren. 'Er waren automatismen en looplijnen en natuurlijk maakten we voor elke wedstrijd afspraken.'

VRT-journalist Frank Raes prijst de Belgische topachtplaats, maar geeft de mensen gelijk die vinden 'dat het voetbal in vier van de vijf wedstrijden zeer te wensen overliet. Geen tempo, te behoudend, de trein der traagheid. Schaarse flitsen op het einde van de wedstrijd om de meubelen te redden.' Al is het een opsteker dat de Duivels conditioneel onvermoeibaar, koelbloedig en ambitieus genoeg blijven om dikwijls op het einde te scoren. De angsthazen van vroeger zijn bloedhonden geworden. Anderzijds begonnen de Rode Duivels nooit aan een wedstrijd bij minder dan 24 graden en konden ze dus maar beter hun krachten doseren. Toch was het Belgische spel inderdaad soms inspiratieloos en vooral stuurloos en leek Hazard het heft allerminst in handen te nemen. Hij leek op een dirigent die zijn dirigeerstokje in de vestiaire was vergeten. Soms was er wel wervelend en flitsend combinatievoetbal van de bovenste plank. En wat telt, zijn de resultaten. En die waren er.

Eden Hazard is in Brazilië 23 jaar. Nog altijd máár 23. Nog altijd máár aan zijn eerste EK of WK bij de profs toe. Wilmots laat hem in alle matches starten, op de linkerflank, behalve tegen Zuid-Korea, waarin een B-ploeg opdraaft. Eden valt vijf minuten voor tijd in en toont meteen zijn klasse. In de andere groepswedstrijden leveren schitterende flitsen van hem doelpunten op. Tijdens de opener tegen Algerije (2-1) biedt hij Dries Mertens met een diagonale pass het winnende doelpunt op een schoteltje aan. In de tweede wedstrijd, tegen Rusland, doet hij dat na een dribbel opnieuw voor Origi (1-0). De FIFA roept hem uit tot man van de wedstrijd. 'Ik ben niet echt tevreden met ons spelniveau', vertelt hij. 'We kunnen zeker beter. Je moet ook de omstandigheden bekijken. Algerije gaf ons geen meter ruimte en Rusland is sterk. Toch winnen we tweemaal, creëren we goede kansen en geven we achteraan zo goed als niks weg.' Wat vindt hij van zijn toernooiprestaties tot dusver? 'Ik heb geen grote matches afgeleverd, alleen mooie acties uitgevoerd die beslissend waren.' Of hij

tevreden was? ‘Voor de helft. Men vraagt me om beslissend te zijn en dat is me gelukt. Maar ik geef toe dat ik meer plezier op het terrein zou willen ondervinden, dat ik meer aan de bal zou willen komen en meer het verschil wil maken.’ Lees: de Belgen mogen best aanvullender voor de dag komen.

Over zijn eerste tachtig minuten tegen Rusland is hij uiterst kritisch. ‘Ik geef mezelf daar twee op tien voor, en voor de laatste tien minuten negen op tien.’ Het hoeft geen betoog dat Hazard op de hielen gezeten wordt door zijn tegenstanders. Hij krijgt weinig bewegingsruimte. Toch geeft hij twee assists en is hij dus bij de helft van de Belgische doelpunten betrokken. België incasseert in de drie groepswedstrijden in totaal amper één doelpunt.

In de achtste finale tegen de Verenigde Staten (2-1) is Hazard veel meer aanwezig dan in de vorige wedstrijden. Hij had het voorspeld: bij wedstrijden met rechtstreekse uitschakeling zal hij meer ruimte krijgen. Hazard toont zich goed geïnspireerd en geeft de preassist op 2-0. Hij loopt zich de ziel uit het lijf en knapt ook verdedigend aardig wat werk op. Dat is nieuw. Ook in de eerste twee matches had hij al enorm veel gelopen, een pak meer dan zijn voorbeelden Cristiano Ronaldo en Messi. ‘Ik ben nog heel ver van Messi’s niveau verwijderd’, blikt hij naar de kwartfinale tegen Argentinië vooruit. ‘Hij is tien keer beter dan ik. Ja, ja. Ik overdrijf niet. Zijn statistieken zeggen alles.’ Dan lacht hij. ‘Ik vraag de Belgische supporters om zijn nachten te verstoren door voor zijn hotel lawaai te maken.’

‘EDEN VERVANGEN WAS FOUT’

In de kwartfinale tegen Argentinië drijft het Belgische nummer tien allerminst boven, integendeel. Het lijkt wel alsof hij en niet Messi geen oog heeft dichtgedaan. De belangrijkste match in Brazilië eindigt voor onze duurste speler op een sof en Wilmots vervangt hem een kwartier voor tijd. ‘Ik was niet zo blij omdat ik weet dat ik in de slotfase het verschil kan maken, maar kan de keuze van de coach wel begrijpen’, zegt hij na de uitschakeling. Borkelmans zegt me: ‘We hebben een fout gemaakt door Eden te vervangen. Je neemt de best mogelijke beslissing op het moment, omdat je een idee hebt, maar achteraf bekeken hebben we de verkeerde beslissing genomen.’

Ook met een vergrootglas bekeken was Eden bij geen enkele gevaarlijke Belgische actie betrokken. Hij trapte zelfs geen enkele keer naar doel. Eén keer wekte hij zelfs ergernis. Bijna maakte Argentinië na een lange ren van Higuaín 2-0 toen Hazard een pass van De Bruyne niet onder controle had gekregen, doodgemoedereerd was blijven staan en zijn tegenstander die met de bal aan de

haal was gegaan niet had proberen af te stoppen. De Belgen deden die dag anders wel wat ze konden en werden allerm minst van de mat gespeeld, maar toch zijn ze met amper drie tegendoelpunten in het toernooi uitgeschakeld.

Het Laatste Nieuws haalt de hakbijl boven. Hazard ‘speelde verstoppertje’, ‘gaf niet thuis’ en speelde een ‘snertmatch’, heet het. Voor dit dagblad verblijft journalist Kristof Terreur al jaren in Londen. Hij volgt er Eden Hazard op de voet. ‘Als Hazard echt bij de besten ter wereld wil horen, zal er iets moeten veranderen’, schrijft hij. ‘(...) een uur na de wedstrijd was [Eden] aanspreekbaar, vriendelijk, charmant, open en er kon zelfs een lachje af. (...) Boos was hij niet, ontgoocheld slechts een beetje en zelfs toen hij het over dat gebrek aan patronen had, klonk hij niet eens geërgerd. (...) hij moet minder speelkameraad zijn, minder de vrolijke, sociale jongen, meer een bloedhond.’

Borkelmans: ‘Eden is geen bloedhond en geen egoïst. Je kunt hem dat toch niet kwalijk nemen? En je kunt toch niemand dwingen om zijn persoonlijkheid te veranderen? Laten we Eden eens nemen zoals hij is en genieten van zijn spel.’ Al beseft Borkelmans dat Hazard inderdaad beter kan. Maar dan is een drastische oplossing volgens *Brommerke* noodzakelijk. ‘Eden moet maken dat hij weg is bij Chelsea, zo rap mogelijk’, zegt hij me in maart 2018. ‘Dan ga je een andere Eden zien. Ploegen als Barcelona of Real Madrid liggen hem veel beter: daar zal hij aanvaard worden zoals hij is. Hij is er al lang klaar voor om daar te spelen. Ik snap trouwens niet dat ze al zo lang wachten om hem te halen. Als hij daar een hakje doet, zeggen ze “olé”.’

Hazard is de laatste om hosanna te schreeuwen na zijn allereerste eindronde op een WK. ‘Ontgoocheld kan ik niet zijn, maar ook niet tevreden. Ik kon beter’, weet hij. ‘Ik was beslissend in de eerste twee wedstrijden, maar had misschien meer kwaliteit moeten brengen, ook al was de match tegen de VS collectief wel goed. Tegen Argentinië haalden we niet ons niveau: we misten beweging in de ploeg en dat maakte het erg moeilijk om oplossingen te vinden. Misschien moesten we op training meer op bepaalde zaken werken.’ In zijn interview voor *FIFA.com* zei Hazard aanvankelijk dat de ploeg alleen geluk miste. Hij was zeer ontgoocheld, ‘maar toch mogen we op een zeer goed WK terugblikken. We hebben tenslotte ons doel bereikt.’

‘MEER AUTOMATISMEN NODIG’

En toen kwam de aap uit de mouw. ‘We hebben ook meer automatismen nodig en dat kan door tijdens de training ons stinkende best te doen.’ Hazard is tot inzicht gekomen! De training is meer dan bezigheidstherapie. Georges Leekens

zal geglimlacht hebben toen hij dat vernam. Samen met zijn verdedigende werk tijdens de matches in Brazilië toont dit aan dat er een rijpere, volwassener Eden Hazard is opgestaan die groeit in zijn taak als aanvoerder.

Het is mogelijk de eerste keer dat Hazard zich uitspreekt over hoe de ploeg betere resultaten kan behalen. Hij heeft het recht om zich uit te spreken, zoals elke speler die geen Noord-Koreaans paspoort heeft. Hij heeft zelfs de plicht om dat te doen. Maar Hazard geeft niet alleen zijn mening; hij steekt zijn nek uit. Vital Borkelmans zegt me dat Eden zich nadien voor zijn woorden bij de coach verontschuldigd heeft. Wilmots zou nochtans blij moeten zijn dat Hazard meedenkt en naar oplossingen helpt zoeken. Bovendien verwoordt Hazard een gevoel dat in brede spelerskringen leeft. *Cavalier seul spelen* is zijn gewoonte niet.

Timmy Simons: 'Marc Wilmots heeft ons als opvolger mentaal nog sterker gemaakt. Hij wilde dat alle spelers tot de limiet gingen, wat sommigen soms maar half en half deden. We moesten tot het gaatje gaan. Karakter en mentaliteit tonen. Je hebt een goede mix nodig bij de coaches en die was er. Spelers die ergens mee zaten, konden dat makkelijk bij Vital Borkelmans kwijt, zoals familiale dingen en blessures. Het groepsgevoel was er ook. Als je een jaar of zes, zeven samen in de A-kern speelt, ken je elkaar door en door en zijn er geen geheimen meer. Het klikte.'

'Waren we klaar voor het WK 2014? Individueel wel. Anderzijds is karakter natuurlijk ook mentaliteit. Tegen mij hoefden ze niet veel te zeggen, mij eens aankijken was genoeg. Het ging ook over de keuze van de elf beste spelers ten opzichte van de spelers die het beste elftal vormden. Je moet als coach beslissingen durven te nemen. Kijk, hij moet op het wedstrijdblad achttien namen invullen die van bijna evenveel clubs deel uitmaken. Hoeveel systemen in die clubs zijn er, hoeveel visies? De ene coach speelt op balbezit, de andere meer op balverlies. Dan kom je naar de nationale ploeg en is er één systeem nodig en moet iedereen op dezelfde lijn zitten. Of dat op intuïtie kan eenmaal de veldbezetting (bijvoorbeeld 4-3-3) vaststaat? Ja, voor een groot stuk wel maar een speler weet bij elke spelsituatie wel best wat hij moet doen, wat de mogelijkheden zijn die de coach verkiest. Je hebt een minimaal aantal afspraken nodig. Natuurlijk moet je spelers niet met richtlijnen overladen maar als je geen idee hebt wie waar gaat lopen bij welke spelfase, zoals ook hoek- en vrijschoppen, ga je soms niet vooruit. Wat moet je als speler doen bij welke spelsituatie? Hoe staan we? Naar wie moet de bal? Wie trapt? Wie dekt wie of welke zone? Dat is iets waar de nationale ploeg waarvan ik deel uitmaakte, nog stappen in kon zetten.'

Borkelmans: 'We hebben een heel mooi WK gespeeld, chapeau voor de jonge

groep. Wat Eden betreft: weet je om te beginnen vanwaar hij kwam, welke wedstrijden hij bij Chelsea dat seizoen allemaal doorgesparteld heeft?’ Volgens Transfermarkt.co.uk had Eden dat seizoen met zijn club 49 matches gespeeld plus 9 interlands, voor hij aan de eindronde begon. Een zeer hoog aantal. Kevin De Bruyne kwam dan weer aan ‘slechts’ 27 wedstrijden plus 10 interlands. Borkelmans: ‘Toch was Eden een belangrijke factor in bepaalde wedstrijden. Als je een zeer goed WK van een speler vraagt, mag hij dat seizoen niet te veel wedstrijden spelen.’

‘Men verwachtte te veel dat ik in elke match het verschil zou maken, zoals Messi’, zegt Eden als het WK wat bezonken is, in *Sport/ Voetbalmagazine*. ‘Maar je mag niet vergeten dat dit mijn eerste WK was, en toch ben ik een paar keer beslissend geweest. Er werd gezegd dat ik een slecht WK heb gespeeld, maar zonder mij hadden we na twee wedstrijden maar twee punten gehad.’ Hoho, Eden, rustig! ‘Toch hebben wij nog altijd de indruk dat we bij de nationale ploeg nog niet de Hazard van Chelsea hebben gezien’, merkt journalist Stéphane Vande Velde op. Hazard: ‘Maar ik ook niet! In enkele matches misschien, maar nog niet vaak. Dat stoort mij ook. Waarom speel ik soms fantastische matches voor Chelsea en niet voor de Rode Duivels? Mijn matches zijn oké, maar het is niet Eden Hazard die de ploeg draagt.’

‘ TE VEEL BAL IN DE VOET ’

Marc Wilmots zei in datzelfde weekblad dat Hazard niet vrij is van zonden. ‘Hij vraagt de bal te veel in de voet. Zijn kwaliteiten liggen richting doel, wanneer hij op snelheid in een-tegen-eensituaties komt.’ Zei Bob Browwaes ook al. Maar een-tegen-eensituaties doen zich niet zo vaak voor en al helemaal niet tegen zeer verdedigend ingestelde tegenstanders die ook wel weten dat ze Hazard geen vrijheid mogen gunnen. Niemand speelt frank en vrij tegen de nummer één van de wereld. Wilmots heeft ook het nadeel dat hij twee hanen van wereldformaat in zijn kippenhok heeft rondlopen en dat het soms zoeken is om hen in te passen: Hazard en De Bruyne. De blonde middenvelder ontbolstert en is efficiënter dan Hazard, gemeten aan zijn aantal assists én doelpunten. Het gevolg is dat Hazard de neiging krijgt om steeds dieper terug te zakken om de bal desnoods in de buurt van de middencirkel op te halen: zo vermijdt hij dat het spel langs de rechterflank verloopt, waar De Bruyne meestal vertoeft. Maar in die zone loopt hij in de weg. Bovendien moet hij dan van te ver komen, want de tegenstander heeft intussen de tijd gehad om zijn verdediging dicht te metselen.

Hazards nadeel is dat hij zijn tegenspelers soms dribbelend wil uitschakelen

om te laten zien hoe goed hij wel kan voetballen, terwijl De Bruyne met één simpele, snelle, telegeleide pass evenveel gevaar creëert en hij ook relatief makkelijk scoort. De Bruyne verlegt als geen ander het spel en laat de bal als geen ander het werk doen. Hij verstuurt prima dieptepasses, brengt snelheid en moet de bal niet per se in de voet krijgen.

Wat al eeuwen niet meer gelukt was, lukt deze keer wel. België plaatst zich voor het eerst sinds 1984 voor de eindronde van het Europese kampioenschap, dat in 2016 in Frankrijk zal plaatsvinden. In een voorrondegroep zonder topploeg scoren de Belgen in 10 wedstrijden 24 keer en krijgen ze 5 tegendoelpunten binnen. Eén wedstrijd gaat verloren, bij het verraderlijke Wales. De Duivels behalen 23 op 30. Hazard scoort vijf keer en geeft één assist, maar opnieuw is De Bruyne bij de meeste doelpunten betrokken: hij treft vijf keer raak en geeft drie assists. Hazard scoort vijf keer in de laatste zeven duels, waarvan de vier slotduels op rij, waarbij hij telkens (diep) in de tweede helft scoort, zoals de belangrijke 0-1 bij Cyprus in de 86ste minuut. Na de laatste match, thuis tegen Israël (3-1), voert België voor het eerst de wereldranglijst van de FIFA aan. Hazard scoort alsmaar vlotter: in 2015 treft hij in de acht wedstrijden van maart tot oktober zes keer raak.

Toeval of niet? In juni 2015 droeg hij ook voor het eerst de kapiteinsband omdat Kompany geblesseerd was. Hazard maakt een droomdebuut als aanvoerder: België wint vriendschappelijk van 'zijn' Frankrijk in het hol van de leeuw, het Parc des Princes in Parijs, met 3-4 nadat Eden met een lage schuiver op strafschoep de 1-4 had aangetekend. Waarom heeft Hazard de aanvoerdersband gekregen? Borkelmans: 'Je moet naar de prestaties kijken. Op dat moment verdiende hij dat volgens de coach, op en naast het veld. Zelfs al zegt hij inderdaad over zichzelf dat hij geen grote prater is. Met Chelsea was hij net kampioen geworden.' Hazard was tweede keuze, omdat Kompany, die verbaal wel sterk is en zich als leider ontpopt, alsmaar meer geblesseerd was. Borkelmans: 'Op het veld was er zonder Kompany geen enkele speler die praatte, ook Hazard niet. Waarom? Omdat ze allemaal respect voor elkaar hebben.' Maar als een speler de anderen leidt door te praten, betekent dit toch niet dat hij geen respect voor zijn maats heeft, vraag ik Borkelmans. 'Oké,' antwoordt hij droog, 'maar deze jongens deden dat niet.'

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?

FILMPJE 6: VOLG DE GIDS

In juni 2016 logeerde de Belgische ploeg in Frankrijk om er aan de eindronde

van het EK deel te nemen. De Belgische voetbalbonzen wilden de wereld tonen hoe het leven van een voetballer in het hotel verloopt. Zorgeloos, boeiend en weloverdacht, moet blijken. Kapitein Hazard geeft in een videofilmje een gidsbeurt in het Golf du Médoc-resort in Bordeaux. De camera begint te draaien als Hazard een eindje voor de ingang postvat. Hij stelt zich voor en voegt er in een vloeiende, prima ingestudeerde zin met plezier aan toe, alsof het om een adellijke titel gaat: *‘Je suis le capitaine de la sélection nationale de Belgique, les Diables Rouges.’* Terwijl hij de laatste letters van *‘capitaine’* uitspreekt, slaat zijn stem even over. Grijs Duivels-shirt met het driekleurige embleem van de voetbalbond, baardje, badslippers. De kapitein is klaar voor een bijna vier minuten durende show. Als geboren grapjurk en als meneer nonchalance. *‘Je vais vous présenter l’hôtel, venez avec moi.’* Fluks draait hij zich om en stapt de lobby binnen.

Hazard gidst de kijker door de massage- en verzorgingsruimte met een brede, schalkse glimlach, in het Frans. De ironie druipt eraf. Hij zal met alles en iedereen mild de spot drijven en elke kans op ongein benutten. Hazard is dan ook een geboren showman. Met publiek om zich heen komt elke vezel van zijn lijf tot leven. Dan ontpopt hij zich als een acteur-regisseur die aan de touwtjes trekt die alle poppetjes feilloos doen bewegen in de richting die hij wil. Alleen... om de haverklap volgt een knipoog naar de camera. Het lijkt bijna een tic nerveux. Ooit gaf hij zelfs koning Filip een knipoog. Bij een andere ontmoeting deed hij het niet en vroeg de vorst bezorgd of er iets scheelde.

In de massageruimte behandelt een fysiotherapeut Michy Batshuayi. Hazard noemt hem met een uitgestreken gezicht iemand die ‘tot de professioneelste spelers’ behoort en wandelt voort zonder een spier te verrekken. Even verderop zien we ook derde doelman Jean-François Gillet op zijn rug op een behandeltafel liggen. Hazard spreekt hem aan zoals sommige bejaardenhelpers 90-jarigen benaderen: een tikje overdreven om zeker te zijn dat de boodschap aankomt. Hoe het met hem gaat. En of hij niet te veel last heeft? De grapjas. *‘Non? Parfait.’*

Alleen in de materiaalkamer houdt Hazard zijn gezicht in de plooi. Bondsmedewerkers zijn er druk in de weer met wedstrijdshirts bestickeren, netjes opplooien en rangschikken. Hazard kent de materiaalmensen wellicht iets minder goed dan zijn ploegmaats en lijkt misschien om die reden minder geneigd om grapjes uit te halen. Doodernstig, toch op het eerste gezicht, vertelt hij in elke wedstrijd graag twee shirts te dragen. Eentje voor elke helft. *‘Bien évidemment.’* De camera registreert hoe hij de materiaalmensen een pluim geeft. Als een topvoetballer een medewerker complimenteert, siert hem dat. Wie met zichzelf bezig is, denkt niet aan een ander.

We stappen alweer een gang met kamerbreed tapijt door. Het tempo ligt hoog in dit filmpje, alsof Hazard een cinematografische dribbel uitvoert. Bij kamernummer 21 stopt Hazard. Onmiddellijk opent een goede bekende de deur. ‘*Christian, on peut te déranger cinq minutes?*’ Toch niet zijn beste vriend Benteke? Nee. Dus is het verdediger Kabasele. ‘*Ouais, tu peut entrer*’, krijgt hij als antwoord. Wat volgt is een staaltje van de betere slapstick. De dialogen tussen voetballers zijn onnavolgbaar. ‘We hebben geluk, hij slaapt niet’, zegt Eden. ‘We komen eens kijken of het hier geen mesthoop is.’ De goedmoedige Kabasele vertelt eerlijk waarom er deze keer geen ontsmettingsdienst aan te pas hoeft te komen: ‘De poetsploeg is net langsgekomen.’ Daarna legt Hazard uit dat Kabasele net op zijn bed lag en hoe belangrijk dat wel is. De drie belangrijke voordelen van een bed voor een voetballer zijn, volgens de kapitein: een bed helpt om goed te slapen, om goed te rusten en om op het terrein in vorm te zijn.

Even later banjert Hazard alweer door het hotel: hij stapt de trap af, merkt iemand op naar wie hij op zoek was en wenkt met zijn hand. Hij roept ‘Kev’. ‘Arrogant’ is het woord niet, maar het kan een tikje aanmatigend lijken. Ofwel doet *le plus beau* bewust aan overacting. Kevin De Bruyne maakt geen misbaar. Hij is voor even acteur in de grote Eden Hazard-show en kent zijn plaats. Hij laat zich wel meer welgevallen en gedraagt zich gedwee, om niet te zeggen mak. Zo soeverein, klaarwakker en bijdehand hij op een voetbalveld kan zijn, zo braaf is de indruk die soms ontstaat als hij in een hotel of waar dan ook rondsjoekt.

‘Kom, Kev, tijd om in de auto te stappen.’ Even later zit Kev aan het stuur – natuurlijk hij – en laat kapitein Hazard zich in de golf-caddy, want dat is het voertuig, naar de green brengen door taxi Kev. ‘We hebben drie topgolfers in onze selectie’, beweert Eden. ‘We mogen niet te veel lawaai maken. Niet zoals in het voetbal.’ Waarna hij het er nog eens vingerdik op legt en het gebral van dronken supporters na-aapt. ‘Het verloopt heel kalm’, zet hij zijn les ‘Golf voor dummies’ voort. ‘Zeker met Simon (Mignolet). Hij wil niet te veel lawaai, want anders is hij niet tevreden.’ Waarop de camera inzoomt op Thomas Vermaelen die een golfballetje wegkeilt. ‘Coole bal’, horen we Hazard zeggen, als een pasja gezeten op zijn troon. Maar dat hebben we fout verstaan. De ondertiteling van het filmpje vermeldt: ‘Goeie bal.’ Hazard is onweerstaanbaar door zijn overdreven handgebaartjes en mimiek waarmee hij de ernst van zijn golfende medemaats bespot.

En dat was het dan wel, want wat later neemt de gids afscheid door de kijkers te bedanken voor hun aandacht en ze ‘*à bientôt*’ te wensen. Er volgt een vreemde dubbele knipoog: alsof de tweede knipoog het natrillende effect is van de eerste.

De Rode Duivels, zonder de geblesseerde Kompany en met de nieuwbakken kapitein Eden Hazard, nemen een slechte start in de eindronde van het EK. Italië zegeviert makkelijk met 0-2. Daarna gaat het beter met overwinningen tegen Ierland (3-0, met Hazards fantastische assist voor de 3-0 van Romelu Lukaku na een ren vanaf zijn eigen helft) en Zweden (0-1, assist van Hazard voor een afstandsschot van Nainggolan). Maar in de wedstrijd tegen een wereldtopper, Italië, drukte hij dus allesbehalve zijn stempel. Dat is niet voor het eerst in wedstrijden met inzet tegen wereldtoppers, denk aan het duel met Argentinië.

Voor het eerst sinds 1980 overleven de Rode Duivels de groepsfase van een EK, weer een primeur. De achtste finale levert, ook dankzij doelman Thibaut Courtois, een glansprestatie op tegen Hongarije: 0-4. Eden Hazard speelt zijn misschien wel beste match ooit met de nationale ploeg en maakt een knap doelpunt, zijn allereerste in een EK of WK bij de senioren. Hij snijdt naar binnen vanaf de zijlijn, ontwijkt twee Hongaren en treft overhoeks raak. Net daarvoor maakte hij een onuitgegeven en prachtige beweging waarbij hij zichzelf aanspeelde en de assist voor 0-2 gaf. Ikzelf vind dit de mooiste actie uit zijn carrière omdat ze getuigt van geniaal voetbalverstand. Hij wordt zowel tegen Zweden als tegen Hongarije uitgeroepen tot man van de match.

De ontgoocheling is dan ook onbeschrijflijk als de Belgen in de kwartfinale tegen kleine broer Wales een 1-3-nederlaag slikken door terug te plooiën en fouten in de verdediging te maken. De Duivels speelden met een onuitgegeven defensie, met invallers Jason Denayer en Jordan Lukaku omdat Kompany, Vermaelen en Vertonghen ontbraken. En dat in Rijsel, Hazards thuishaven. Hijzelf had trouwens met een dijblessure af te rekenen en kon moeilijk op zijn sterkst presteren.

Borkelmans: ‘Eden wilde zich in “zijn” land natuurlijk tonen en hij heeft een aantal wedstrijden op zijn eentje beslist.’ De ex-assistent-coach vindt dat er een reden is waarom Hazard niet altijd makkelijk uit de verf kon komen. Om dat uit te leggen verwijst hij eerst naar zijn eigen spelersloopbaan bij Club Brugge. ‘Ik speelde achteraan links maar ging altijd in de aanval als ik kon [vandaar zijn bijnaam *Brommerke*]. Khalilou Fadiga speelde voor mij. Als hij naar voren ging, kon hij altijd op me rekenen. “Jij moet niet verdedigen,” zei ik hem, “ik loop wel voor jou.” Waarom? Fadiga was aanvallend een meerwaarde en ik kende mijn sterktes en zwaktes. Wat ik wil zeggen: momenteel zijn er bij de Rode Duivels bij wijze van spreken te veel *toppers*. Sommigen van hen willen dat ook per se laten zien. Maar voor een speler zoals Eden is dat niet altijd gemakkelijk. Bepaalde wedstrijden moest hij daardoor te veel verdedigen. Terwijl hij iemand is die heel veel kan betekenen in de zone van de waarheid. Ik heb Jan Vertonghen [linkerverdediger, net zoals Borkelmans dat was] in Brazilië gezegd

dat hij de bal gewoon bij Eden mocht inleveren [en dus niet zelf per se acties op links moest opzetten, naast zijn verdedigende werk]. Spelers als Hazard en De Bruyne moet je zo veel mogelijk laten functioneren in de beste situaties. Met aanvallend voetbal dus. Kevin De Bruyne eist nu het centraal gedeelte op, maar is in die positie in mindere doen bij de Rode Duivels, terwijl hij doorbrak toen hij helemaal tot ontplooiing is gekomen vanop de rechterflank. Vanop die positie maakte hij de meeste goals en gaf hij de meeste assists.’

In de voorronde had België tegen datzelfde Wales al zijn enige verlies geleden. Ploegen die met een 3-5-2-systeem spelen, met een versterkt middenveld dus, zijn voor de Belgen moeilijk te ontregelen. Hoewel het duo Marc Wilmots-Vital Borkelmans de Rode Duivels naar een kwartfinale van het EK en WK had geleid, na een jarenlange tocht door de woestijn, en naar de eerste plaats op de wereldranglijst, moeten ze ander werk zoeken. Wilmots krijgt het nieuws half juli 2016 te horen, Borkelmans veel later. Een reden voor de ontslagen gaf de KBVB niet. Technisch directeur Chris Van Puyvelde vertelde wel aan welke eisen Wilmots’ opvolger moest voldoen. ‘Hij moet ervaring hebben, resultaten hebben neergezet, open communiceren, tactisch flexibel zijn en een *high performance*-context gewoon zijn.’ Vooral de verwijzing naar tactische soepelheid zou een vingerwijzing naar Wilmots zijn. Diezelfde Wilmots was opgelucht met het ontslag omdat de stemmingmakerij tegen hem onhoudbaar was geworden, zei hij. Hij kraakte met zijn vrouw een glas champagne en dat was dat. Als Wilmots eerlijk met zichzelf is, zal hij ook wel beseffen dat de Rode Duivels nu nood hadden aan een ervaren coach die Wilmots’ pluspunten deelde en zijn minpunten goedmaakte om de spelersgroep zo naar een niveau hoger te tillen. Het neemt niet weg dat Wilmots het samen met Borkelmans al bij al uitstekend had gedaan. Nummer 1 word je niet zomaar.

In *Het Laatste Nieuws* kwam Hazard begin 2017 nog eens terug op het tijdperk Wilmots-Borkelmans. ‘Met hem [Wilmots] was ik erg close. Omdat ik het gevoel had dat hij me echt verstond. Hij raakte de juiste snaren, zoals een tweede vader. Samen hebben we een mooie weg afgelegd. Je kunt over hem zeggen wat je wilt, maar voor de groep was hij top en ik denk ook niet dat je veel spelers zult vinden die het tegendeel beweren. Natuurlijk waren er zaken die beter konden: ja, hij had misschien een betere tacticus kunnen zijn. Iedere mens heeft zijn kwaliteiten en gebreken.’ En Eden besluit: ‘Wilmots maakte me aanvoerder. Dat streelde mijn ego enorm.’

BRONZEN MEDAILLE EN ZILVEREN BAL

Roberto Martínez nam op 3 augustus 2016 over, en niet Eden Hazards voormalige coach Rudi Garcia, die er net naast greep. Martínez is een Spanjaard die Swansea, Wigan Athletic en het Everton van Romelu Lukaku gecoacht had. Die laatste club had hem ontslagen. Swansea leidde de beminnelijke Spanjaard naar de titel in de Championship en promotie naar de Premier League. Met het bescheiden Wigan Athletic behaalde hij knap de FA Cup door Manchester City met kapitein Kompany te verslaan. Martínez speelde zelf, als defensief middenvelder, bij kleinere ploegen in Spanje, Schotland en Engeland. Met hem kwam ook de gewezen Franse topspits Thierry Henry als assistent-coach in dienst. Nee, een erelijst die staat als een huis had Martínez niet; een gedurfde visie op en kennis van voetbal wel, net als de honger om te presteren die uitmondde in de geheimgehouden doelstelling om wereldkampioen te worden. En met zijn bescheiden ploegen had hij prijzen gepakt en resultaten afgedwongen. Dat alles gaf de Belgische voetbalbond KBVB de doorslag voor zijn indienstneming.

De relatief jonge Spanjaard (geboren 13 juli 1973) heette geen praatjesmaker te zijn maar een stijlvol man met inhoud. Communiceren doet hij alleen in het Engels: Nederlands en Frans spreekt hij in het openbaar niet. Martínez ontpopte zich als wat wollig, vlak, voorzichtig. Altijd positief ook, zonder een onvertogen woord, zelfs in de communicatie over de niet-selectie van Radja Nainggolan. Maar hij zal een wolf in schapenvacht blijken, een rasechte winnaar die weet wat hij wil en zijn spelersgroep meekrijgt omdat hij hen naar een hoger niveau tilt met gepaste tactische plannen.

De Duivels behaalden voor de dertiende keer hun toegangsticket tot de eindronde voor het WK en doen dat als eerste Europese land, al in september 2017, in een zwakbezette groep met onder meer Griekenland en Bosnië en Herzegovina. Het vrijwel perfecte rapport gaf 28 op 30 en een doelsaldo 43-6 aan. Alweer viel op dat Hazard niet de beslissendste Belg was, ondanks zijn zes doelpunten en vijf assists, waarmee hij nooit beter deed in een kwalificatiereeks. Ook Thorgan Hazard scoorde een keer, zijn eerste doelpunt in een kwalificatiereeks. Toch kreeg Eden Hazard van de Belgische supporters de titel van beste Rode Duivel van 2017. Het wijst er, terecht, op dat om de prestaties van een voetballer in te schatten nooit alleen het aantal assists en doelpunten mag gelden.

Hazard stapt het vliegtuig naar Rusland op met drie opstekers en één ontgoocheling op zak. Bloedbroeder Christian Benteke krijgt ook in deze eindronde geen kans: dat vindt hij jammer. Broer Thorgan mag wel mee, voor het eerst naar de eindronde van een WK. Eden voelt zich sportief volledig in zijn nopjes met zijn prestatie waardoor Chelsea de FA Cup veroverd had. Eden spran-

kelde toen, tegen het Manchester United van coach Mourinho. Alsof hij wilde zeggen: als het moet, sta ik er, en ik ben er helemaal klaar voor, voor het wereldkampioenschap.

Het kleinste kind voelde aan dat de Belgische captain na een matig seizoen zijn stempel wilde drukken op het wereldtoneel in Rusland. Het broeide. Eden en zijn ploegmaats wilden aantonen dat hun als hooggetalenteerd omschreven generatie wel degelijk een prijs kon pakken en dat de Wales-nederlaag twee jaar geleden een ongelukje was. ‘Het is mijn derde grote toernooi op rij’, sprak Eden achteraf in *Sport/Voetbalmagazine*. ‘Oké, over twee jaar ben ik op het EK nog altijd maar 29, maar als je alles voor je uit schuift, is dat ook niet goed. Dit moest ons WK worden. Nu was er geen “over twee jaar” of “over vier jaar” meer. Individueel zijn de spelers veel sterker, ze behoren tot betere clubs die het gewoon zijn om te winnen. Je wordt ’s morgens wakker en bij het ontbijt gaat het al over winnen. Vier jaar geleden waren wij een getalenteerde ploeg zonder ervaring, behalve Daniel Van Buyten.’ Ook zag je het van mijlenver aankomen dat Eden een overgang wilde afdwingen, bij voorkeur naar Real Madrid. Met een transfer zou hij verplicht worden om zijn niveau te verhogen en door na zes jaar frisse lucht op te snuiven zou hij nieuwe impulsen krijgen. Hij voelde zich mentaal en speltechnisch klaar om een stap hogerop te zetten.

Als derde opsteker ten slotte keek Eden positief terug op de drie oefeninterlands in de aanloop naar Rusland, waarin hij zowel tegen Portugal, Egypte als Costa Rica geregeld zijn duivels ontbonden had. Het spelplezier spatte ervan af. Coach Martínez speelt hem dan ook op zijn kwaliteiten uit.

De Rode Duivels hebben het in Rusland waargemaakt en hun linkerspits Eden Hazard evenzeer. Niet met de gouden, wel met de bronzen medaille, hun beste prestatie ooit in een WK, als derde dus, na wereldkampioen Frankrijk en vicekampioen Kroatië. De Belgen legden van de topploegen mogelijk het mooiste voetbal op de mat, met verzorgd combinatiespel, aanvallend gericht, fris van de lever, gedurfd en creatief. En zonder het vuile, zelfs smerige spel van veel ploegen.

Doelman en Chelsea-ploegmaat Thibaut Courtois kreeg de prijs van beste doelman van het toernooi en Eden de Zilveren Bal als beste speler, op de Kroaat Luka Modric na. België tekende nooit eerder zoveel doelpunten aan, 16, en geen enkele ploeg deed beter. Hazard eindigde gedeeld zevende in de doelschuttersstand met drie doelpunten. Hij gaf ook twee assists en kreeg net als Courtois een plaats in een elftal dat de FIFA op basis van statistieken samenstelde. Met zijn vijf beslissende acties deed geen enkele Belg beter; Romelu Lukaku evenaarde hem wel met vier doelpunten en een assist.

Drie keer werd de Belg tot man van de match uitgeroepen: tegen Tunesië, Japan en Engeland. Niemand deed beter en alleen Antoine Griezmann, Luka Modric en Harry Kane deden even goed.

Uitzonderlijke mensen zijn dat soms nog eens extra door uit te blinken in de moeilijkste omstandigheden. Terwijl stress door verwachtingen velen verlamt, steken zij door hun uitzonderlijke mentale en professionele gaven een tandje bij. Hun genie komt dan namelijk soms pas helemaal naar boven omdat ze zich pas dan helemaal uitgedaagd voelen. Het is het verhaal van hoogbegaafden. Als ze niet voortdurend uitgedaagd worden om beter te doen, bestaat de kans dat ze onderpresteren en hun potentieel niet helemaal bereiken. Dat is wat met Eden bij Chelsea soms eens aan de hand is. Iemand als Jean-Michel Vandamme bij LOSC voelde het (intuïtief ?) aan, mogelijk omdat hij als voetballer uit hetzelfde hout gesneden was. Hij beseftte dat je hoogbegaafden anders moet aanpakken, omdat ze anders zijn en hun specifieke noden hebben. Wie dit leest, beseft dan ook dat het totaal geen zin heeft om Hazard bij Chelsea FC te willen houden. Als zijn club dat wel doet, is dat een misdaad tegen de sportieve menselijkheid.

Eden Hazard was in de eindronde zelden afwezig, soms doorsnee, meestal zeer goed tot uitstekend, geregeld weergaloos en hij toverde bijwijlen ook in Rusland met buitenaards voetbal. Schudde daarbij onwaarschijnlijke baltoetsen uit zijn sloffen. Gaf blijk van een briljante voetbalintelligentie. Hij doseert zijn inspanningen steeds beter, maakt beter ruimte voor anderen en is tegelijk een betere, efficiëntere dribbelaar én een betere ploegspeler geworden. Bijwijlen is hij griezelig perfect, als een computer. Het ziet er bij hem allemaal zo simpel uit, maar doe het maar. Eden lijkt ook meer dan ooit op intuïtie te spelen, met veel onverwachte bewegingen en nog altijd diezelfde waanzinnige snelheid en beheersing bij de uitvoering. Dirigeert zijn hoofd zijn benen? Of functioneren zijn benen autonoom? Een mens zou het zich op de duur beginnen af te vragen.

In de Belgische debuutmatch tegen Panama (3-0) had hij last van de warmte en het lange gras, vertelde hij. Toch was hij bij alle doelpunten betrokken. Eerst gaat hij een kopduel aan waarvan Mertens de afvallende bal op de slof neemt en subliem scoort, daarna geeft hij na een dribbel de preassist op De Bruyne waarop Lukaku diens voorzet, met buitenkant rechts getrapt, binnentikt. En op een counter lepelt hij de bal perfect in de loop van Lukaku die het afmaakt. Diezelfde Lukaku had tijdens de rust verbaasd opgekeken toen kapitein Hazard hem nadrukkelijk had gevraagd waarom hij niet méér aanspeelbaar was. ‘Hij moet aan het spel deelnemen’, vertelde Eden de pers nadien laconiek, ‘anders is het moeilijk om hem aan te spelen.’ Lukaku trof daarna twee keer raak. En al even opvallend was een actie op de linkerkant waarbij Yannick Carrasco en Eden beiden op de bal toelopen. Carrasco lijkt de bal het eerst te raken, tot Hazard

hem doodgemoedereerd een duwtje geeft en met de bal aan de haal gaat. Wie durft zich zoiets veroorloven? Toch alleen maar Hazard?

Kranten rekenen uit dat de oudste Hazard-broer in de laatste twintig interlands 21 keer beslissend was: met negen doelpunten en twaalf assists. Geen toeval. Dat bewijst hij opnieuw tegen Tunesië (5-2). Na vier minuten dwingt hij een strafschop af die hijzelf met een korte aanloop links in doel trapt (1-0). Een verre kruispass van Alderweireld neemt hij met de borst aan waarna hij op de doelman afstevent, die hij met een subtiel tikje met rechts ontwijkt en met links scoort. België is geplaatst voor de achtste finale en Hazard mag een dagje vrij nemen voor het laatste, overbodige, groepsduel, tegen Engeland (0-1-winst België). De Belgen behalen de groepswinst, niet voor het eerst in de WK-geschiedenis, maar wel met het beste doelsaldo ooit. Plus zeven: negen goals voor, twee tegen.

Tegen het ogenschijnlijk makkelijke hapje Japan lijkt België zich zoals in elk toernooi tegen dat soort ploegen te verslikken, mogelijk omdat bij winst wellicht het magisch klinkende Brazilië wacht en de gedachten al bij de Zuid-Amerikanen vertoeven. Na een uur leiden de Aziaten met 0-2, al hadden ze het geluk dat Hazard bij 0-1 een knappe plaatsbal op de paal zag belanden. Toch plaatst België zich na een waanzinnige achtervolging, zelfs zonder verlengingen, met schitterend uitgespeelde doelpunten voor de kwartfinale met 3-2. Het tweede doelpunt volgt na een actie waarbij Hazard dribbelt, kort om zijn as draait en terugkeert richting doel, perfect met links voorzet en Fellaini met het hoofd scoort. Hazard kon wel meer dan hij in deze match liet zien. ‘Als ik eerlijk ben: deze generatie had nood aan een wedstrijd zoals die tegen Japan’, tekende *Sport/Voetbalmagazine* op. ‘Eentje waarin je afzag, flirtte met de uitschakeling. We hebben tegen Japan getoond niet alleen kwaliteit te hebben, maar ook mentale weerbaarheid.’

De Brazilianen met superster Neymar, een van de topfavorieten, krijgen van de Belgen, die zeker wel wat geluk hebben, een les in efficiëntie. Eindelijk eens een topland geklopt in een eindronde.

Na een owngoal en een afstandstreffer van De Bruyne, in de onverwachte rol als nummer tien als hoogtepunt van een gedurfde 3-5-2-opstelling bij balbezit, staat het na een halfuur 0-2 voor de Europeanen. ‘Tien dribbels deed Hazard tegen Brazilië’, schrijft *Het Laatste Nieuws*, ‘allemaal gelukt. Sinds het begin van de metingen in 1966 slaagde daar nog niemand in.’ Eden noemde de wedstrijd ‘misschien mijn beste ooit’. Boven alles vallen twee kwaliteiten op: hij is onvoorspelbaar én ongrijpbaar. Dit is de wedstrijd waarin Hazard zich definitief in het rijtje van de allerbesten hijst. Hij zegt dat ook onomwonden over zichzelf. Zo spreekt hij ‘over de broer van Thorgan’, zichzelf dus, als ‘een van de beste spelers van de wereld’. Hij meent het? ‘Ja, en ik heb geen moeite om

dat te zeggen. En het kan nog beter. In individuele statistieken, maar statistieken zijn pas goed als je er wedstrijden mee kunt winnen', kijkt hij nog altijd vooruit in plaats van zelfgenoegzaam achterover te leunen.

In de halve finale schakelt Frankrijk de Rode Duivels uit met 1-0. Het geluk dat België tegen Brazilië had, met onder meer een Braziliaanse bal op de paal en strafschopfasen die altijd in het Belgische voordeel uitvielen, heeft Frankrijk nu aan zijn zijde. Een fout op Hazard moet normaal een vrijschop op een interessante plaats opleveren, maar de scheids fluit niet. De kijker heeft een déjà vu met de kwartfinale tegen Argentinië vier jaar geleden. Net niet. Niet slechter, maar toch uitgeschakeld. 'Liever verliezen met dit België dan winnen met dit Frankrijk', sneerde Hazard naar zijn 'adoptieland'. Hij verwees naar het afwachtende, verdedigende en misschien wel laffe Franse voetbal. Of ging het om anti-voetbal, zoals Courtois geringschattend meende? Maar ieder land speelt zoals het dat verkiest en de winnaar heeft altijd gelijk. Zelfs al had de romantiek van het voetbal verloren en overwon de kille zakelijkheid, zoals een commentator het terecht verwoordde.

Uiteindelijk verloor België van de latere wereldkampioen in een wedstrijd die misschien wel de vooruitgeschoven finale was, en dat is geen oneer. 'Frankrijk deed wat het al de hele tijd doet sinds (Didier) Deschamps bondscoach is: verdedigen en op de tegenaanval loeren.' Juist, maar Hazard steekt de hand niet in eigen boezem: zo had België in het begin veel meer kunnen doordrukken en in zijn kansen geloven, maar het bleef te afwachtend spelen, dikwijls zonder het lef dat het tegen Brazilië wel opdiepte. Ook al omdat niet iedere Belg op hetzelfde niveau als tegen Brazilië speelde. Zoals Hazard? Mmm. Hij kreeg geen millimeter ruimte maar als hij aan de bal kwam, straalde hij altijd gevaar uit en was hij meer dan eens onhoudbaar, tot hij weer eens genadeloos van de sokken gelopen werd. Nee, Hazard was echt wel weer briljant. De captain gaf het voorbeeld door met zijn benen te praten. Dat is meer zijn stijl dan (cliché)speeches af te steken. Alleen liepen in zijn zone onder meer Paul Pogba en Kylian Mbappé hem voor de voeten: spelers die op hun plaats in het elftal evenzeer wereldklasse als Hazard uitstralen.

Opnieuw had meester-tacticus Martínez voor een tactische vondst gezorgd door het middenveld te verstevigen met de verdedigende middenvelder Mousa Dembélé. Ondanks zijn weergaloze technische finesse en kracht speelde hij nochtans een ongelukkige wedstrijd. Achteraf bekeken had Chadli op Dembélés plaats kunnen spelen, om het aartsgevaarlijke duo Pavard-Mbappé op te vangen, en had Mertens op de rechtsmidden Chadli kunnen vervangen. Maar achteraf is het makkelijk praten. Had deze ingreep wel succes opgeleverd? Had het lichtvoetige vernuft van Tielemans iets kunnen bijbrengen?

En natuurlijk viel het op dat België welgeteld nul keer raak trof met een afstandsschot, tenzij je De Bruynes treffer tegen Brazilië als zodanig beschouwt. Afstandsschoten zijn een van de specialiteiten van Nainggolan die in dit duel een basisplaats verdiend had, of minstens een stevige invalbeurt. Om het tactische arsenaal van de Rode Duivels te verbreden lijkt het aangewezen om aan dit onderdeel te werken. Zeker omdat het topvoetbal meer en meer naar gesloten spel evolueert met een overtal aan verdedigers rond het strafschoopgebied. Afstandsschoten zijn daarbij een noodzakelijk wapen, een handig breekijzer. Nu lopen de Belgen de bal altijd in doel. Nainggolan kan het, vanop afstand, Tielemans ook, De Bruyne evenzeer, als hij voldoende voorin speelt, wat nog zelden het geval is.

Voor Hazard was het verlies dubbel jammer omdat hij om twee redenen extra gemotiveerd was: omdat hij het tegen het land mocht opnemen waar hij had leren voetballen en omdat in de aanloop naar de wedstrijd bekend raakte dat spits en grootverdiener Cristiano Ronaldo Real Madrid inruilde voor Juventus. Als dat geen perspectieven opende! Een overwinning, en bijbehorende finaleplaats, had Edens kandidatuur als vervanger extra kracht bijgezet, al zag iedere Madrileense kenner zo ook wel voor de zoveelste keer hoeveel kwaliteit er in hem schuilt.

‘Dan toon ik het nog maar eens in de kleine finale’, moet Hazard hebben gedacht, en geeft opnieuw een masterclass voetbal tegen Engeland (2-0), al lijken zijn allerbeste momenten wel stilaan achter de rug. Net voor hij mooi de bal meeneemt en scoort, heeft hij deelgenomen aan de mooiste aanval die in deze hele eindronde te zien was: een razendsnelle counter in zeven seconden die vertrok bij Vertonghen, met onder meer twee hakjes (van Hazard en De Bruyne) en besloten werd met een schot in één tijd van Meunier. Subliem!

In zijn laatste 25 wedstrijden was Hazard betrokken bij 25 doelpunten: twaalf goals en dertien assists. Hij wordt dus meer en meer beslissend, en scoort ook meer en meer in verhouding tot zijn assists. Blijkbaar werden er op hem 28 overtredingen begaan. Geen enkele andere speler deed ‘beter’. En ook geen enkele eindrondespeler liet meer dribbels zien dan de veertig van de man uit 's-Gravenbrakel. Broer Thorgan deed uiteindelijk zeven minuten mee tegen Panama, waarin hij aan de zijde van zijn broer optrad, en mocht de volledige groepswedstrijd tegen Engeland afwerken. Hij trok zijn streng zonder op te vallen en trapte drie keer naar doel.

En toen was het tijd voor de terugreis en kon Hazard de boel weer in brand steken. Grapje met de koning, het volk opzweepen op de busrit van het paleis naar het stadhuis op de volgelopen Brusselse Grote Markt. Daar ontpopt hij zich als dj, zwarte pet omgekeerd op het hoofd, koptelefoon op, enthousiast met de

vingers aan de knoppen schuivend op de draaitafel, uit de bol gaand op een leuke, aanstekelijke, aandoenlijke manier. Heel natuurlijk, niks gemaakt. Echt plezier. Kushandjes, vingers op de lippen om stilte te vragen en dan te schreeuwen: 'Ready?' gevolgd door twee keer luid te schreeuwen 'Waar is da feestje?'. Niemand die zich zo leek te amuseren, niemand ook die zo goed het publiek kan bespelen en de Grote Markt in brand kon steken.

Ach. In 2020 volgt er alweer een Europees kampioenschap, in twaalf landen maar niet in België. In 2022 staat de eindronde van het WK in de zandbak van Qatar op het programma. Twee eindronden waarin Eden Hazard zonder al te veel ongelukken weer zal kunnen tonen wat de raakvlakken tussen voetbal en kunst zijn, wie weet met de hulp van broer Thorgan. Wat was het een heerlijke voetbalzomer 2018 voor de Belgen en de wereldwijde fans van goed voetbal die de Rode Duivels aan het werk zagen. Een paar jaar geleden leek België in een nachtmerrie terechtgekomen door terreuraanslagen die tot veel angstgevoelens leidden. In de zomer van 2018 kreeg België weer meer zelfvertrouwen en plezier in het leven. Je kunt groots zijn in je kleinheid. Je kunt groots zijn in je diversiteit: blank en zwart, Vlaming, Brusselaar, Waal, met buitenlandse roots of niet. Opnieuw was *l'union* niet *ce qui fait la farce* maar *ce qui fait la force*. Op zondag 15 juli zijn de Belgen in een ander land wakker geworden, en dat is genieten. Met dank aan iemand die op zijn veertiende naar het buitenland trok om er te leren voetballen en hier sindsdien niet meer woonde: Eden Hazard, surrealistisch voetballer in het land dat van surrealisme zijn huisstijl heeft gemaakt. *Ceci est le pays belge et pas une pipe*.

Op 20 september 2018 prijken de Rode Duivels onder meer na hun bronzen medaille op het WK in Rusland opnieuw als nummer één op de wereldranglijst van de FIFA. Met welgeteld 0,13 punten voorsprong op Frankrijk. De Wereldvoetbalbond en spelersvakbond FIFPro selecteerden Eden Hazard ook als eerste Belg ooit als lid van het Wereldelftal van het Jaar van de FIFA FIFPro World 11. Hazard was ook genomineerd voor de Wereldspeler van het Jaar. Die eer ging evenwel naar Luka Modric.

TOT IN ZIJN VEZELS GEWORTELD

Hoofdstuk 9: De familie Hazard in België en Zuid-Frankrijk

Iemand's familiegeschiedenis uitpluizen is een leuk maar godgeklaagd karwei. Je kunt niet zomaar het gemeentehuis binnenwippen en aan het loket Bevolking de stamboom van de familie Hazard opvragen. Daar houden we ons niet mee bezig, en trouwens, wet op de privacy, meneer, *désolé!* Dus sta je snel buiten. Maar geen paniek. Je stapt vijftig meter naar links, steekt de straat over en duwt de deur van de bibliotheek open. Alleen God weet alles, maar de bibliotheek is een goede tweede.

‘U moet op de afdeling Documentatie zijn’, lacht de baliebediende, en ze legt de weg uit. Ik kom uit op een ruimte die uitpuilt van de documentatiemappen, een grot van Ali Baba. De vriendelijke dertiger achter de balie veert op als ik het toverwoord ‘Hazard’ uitspreek. Hij beent naar een hoek. Drie kleine laden telt de documentatiedienst Sport. Eén vuistdikke plastic map heeft als titel: 693.20 *‘Les frères Hazard’*. Mooi. Artikels uit Franstalige kranten sinds 2013, al twijfel ik ten zeerste of een van die artikels Hazards stamboom zal vermelden. Dan zegt de man achteloos: ‘In het rek ginds vind je *classeurs* met documenten over de gemeente. Er is een map Sport bij. Misschien vind je daar ook wat.’

Ik blader in een zwart-grijze *classeur* en kan mijn ogen niet geloven. Jeugduitslagen en artikels over het A-elftal van voetbalploeg Royal Stade Brainois van 2000 tot zowat 2005. In de eerste jaren van de eeuw was Thierry Hazard, vader van Eden, er speler en trainer. Daar zijn ze al: twee uitstekende interviews met Thierry Hazard in *La Nouvelle Gazette*. In 2003 had hij aanvaard om coach van het A-elftal te worden. De krantentitels geven zijn voetbalfilosofie weer: *‘L’artiste brainois est de retour’*. En: *‘Pas un boulot mais un plaisir’*. Die titels lijken ook Eden op het lijf geschreven. De zoon lijkt als twee druppels water op zijn vader.

Thierry was als 9-jarige preminiem begonnen en had op zijn 18de in het eerste

elftal gedebuteerd. Intussen had hij zich ook met de jeugdspelers van Braine en Tubize beziggehouden. Edens vader gaf zijn jawoord toen de voorzitter van Royal Stade Brainois hem aangeboden had om hoofdcoach te worden. Zijn prioriteiten noemt hij ‘altijd de bal gebruiken bij de oefeningen’, de vorming op de langere termijn waarborgen ‘en op een ernstige manier werken. Zonder daarbij *une bonne ambiance* te vergeten, die onlosmakelijk met de ernst verbonden is.’ En: ‘Wij werken met jongeren: je moet hen niet bruuskeren.’

DISCIPLINE

Over de vorming van jongeren beweert Thierry dat ‘men dit in België altijd verwaarloosd heeft, terwijl het voor de clubs nochtans van levensbelang is’. Tegelijk waarschuwt hij de jeugd dat ze zich uit de naad moet werken. ‘De jongeren moeten zich integreren, de discipline aanvaarden en rekening houden met de opmerkingen van de coach en de raad van de oudste spelers.’ Strenge coach, Edens vader! Op 24 april 2004, tijdens Thierry’s eerste seizoen als hoofdcoach, is zijn trainerscarrière al voorbij. *La Nouvelle Gazette* bloklettert: ‘*Elio Quacchi succède à Thierry Hazard*’. De bijbehorende foto spreekt boekdelen. Edens vader staat rechtopstaand voor de bank tijdens een wedstrijd, de armen gekruist, de lippen op elkaar geklemd met een gezicht op onweer. ‘Het was een bom bij Stade Brainois,’ schrijft de krant, ‘maar de witte rook is snel na de zwarte rook naar buiten gekomen.’ Niet dat Thierry Hazard tot paus was verkozen. Hij was ontslagen. Edens vader stak zich niet weg: ‘Ik hoef niet te blozen. Ik heb mijn werk correct gedaan. We hebben het behoud verzekerd, een periodetitel gewonnen en veel jongeren geïntegreerd. Misschien heb ik enkele fouten gemaakt. Als dat zo is, ben ik de eerste om dat toe te geven. Sommigen van het comité hebben die beslissing met weinig kennis van zaken genomen, maar dat is de vreemde wet van het voetbal. De spelers blijven achter mij staan.’

Ooit was Thierry Hazard bij Braine als rechtsmidden begonnen, om daarna naar de centrale verdediging af te zakken en als libero te eindigen. Een libero stelt zich tussen de doelman en de verdedigers op: hij is het slot op de deur en de trainer op het veld. Spelen met een libero is een tactische keuze die je intussen bijna nooit meer ziet. Hazard senior trok voor drie seizoenen naar Association Marchienne om in de vierde klasse te blijven spelen toen Braine naar provinciale gedegradeerd was. Hij liet er zich opmerken door zijn secure aanpak als verdediger, gebaseerd op zijn balbeheersing en goede passes, en kreeg een aanbod van La Louvière. Maar de derde klasse waarin die ploeg aantrad, betekende afzien om niet te degraderen. Tot zakenman Filippo Gaone de

touwtjes in handen nam als voorzitter en de portefeuille bovenhaalde om te investeren in nieuwe spelers. Met promotie naar de tweede klasse op de koop toe.

Aan die drie jaar in de derde klasse en zelfs twee jaar in de tweede klasse, toen hij semiprofspeler was, houdt hij uitstekende herinneringen over. ‘Onder (coach Silvano) Silvagni waren we een formidabele vriendenbende.’ Daarna trok hij naar derdeklasser AFC Tubize om na een degradatie uiteindelijk opnieuw bij Braine in de eerste provinciale te belanden en te promoveren naar de vierde klasse. Na het seizoen 2001-2002 zei hij het voetbal als speler vaarwel.

De informatie uit de artikels voelt alsof ik in de schrijverslotto een paar tientallen euro’s heb gewonnen. Mooi, maar het gaat om de hoofdprijs: de stamboom van de familie. Het fundament van mijn onderzoek, de zoektocht naar de vraag uit welk nest Eden stamt. Ik blader zonder veel hoop voort. Eden begint bij Lille OSC, enkele jaren later naam te maken en daarom duikt er al eens een artikel over hem op. De jaren gaan voorbij. Af en toe zijn een paar artikels over Eden uitgeknipt, die de titel en beker wint met Rijsel, die bij de Rode Duivels debuteert. Maar dat nieuws is slechts achtergrondinformatie bij een bezoek dat hij aan zijn thuishaven brengt. Want er moet een link met ’s-Gravenbrakel zijn. Kennelijk heeft de bib voor deze map alleen de artikels uit de regionale krantenbladzijden verzameld en niet het nieuws op de nationale bladzijden waarin Eden nu om de haverklap opduikt. Dat nieuws krijgt een plaats in de plastic map ‘*Les frères Hazard*’ van de ladekast aan de overkant in de documentatieruimte.

DE PATRIARCH

Edens doorbraak is het gepaste tijdstip voor een stamboomartikel. Wie nationaal beroemd is, krijgt op de regionale krantenbladzijden artikels met een plaatselijke invalshoek. Het jaar 2010. Bladzijde na bladzijde draai ik om. Er moet toch één plaatselijke journalist bedacht hebben dat het de moeite loonde om een robotfoto over de dynastie Hazard samen te stellen? Bijvoorbeeld door Edens grootvader Francis over zijn vijf kinderen en hun sportpassie te interviewen? Wacht eens... Hier! Met als bovenkop ‘*Entretien Francis Hazard*’ in *La Nouvelle Gazette* van 12 februari 2010. ‘*Un patriarche qui compte... à Braine-le-Comte*’ of ‘De patriarch als het orakel van ’s-Gravenbrakel’. Francis is de grootvader van Eden en de vader van Thierry. De familiegod, de peetvader die de voetbalpassie ontdekte. Trots vertelt Francis over zichzelf en de levensweg die zijn vijf kinderen hebben uitgekozen. Eindelijk.

Ik lees met kloppend hart. Nu begrijp ik de familie Hazard. Zie ik in hoeveel Eden op zijn vader en zijn grootvader lijkt. Waarom Eden en Thorgan succes hebben als profvoetballer. Waarom ze al jong kinderen hebben met het gemak waarmee ze doelpunten maken. Nu wordt duidelijk waarom Eden, Thorgan en Kylians moeder Carine en vader Thierry hun kinderen op prille leeftijd naar het buitenland lieten vertrekken om er een bestaan als voetballer op te bouwen.

Francis Hazard legt het haarfijn uit. De man met een buikje en bovenmaatse bril is 74 jaar, zichtbaar trots over de dynastie en weet niet dat hij nog vier jaar te leven heeft. Naast hem zit vrouw Nicole, drie jaar jonger, ook robuust en met kwieke oogjes. Zij zal een jaar na het krantengesprek plots overlijden. Francis was *carreleur*, tegelzetter, en baatte een winkel in tegels uit. Nicole gaf les in het basisonderwijs. Vijf kinderen hadden ze. Dat moet jarenlang de hel geweest zijn, met al die luiers, slapeloze nachten, het huilen, de kinderziekten, de opvang, de gekmakende drukte en nooit weten waar eerst gelopen. Francis en Nicole overleefden het. Ze geloofden in God en God geloofde in hen.

Didier is het oudste en Olivier het jongste kind, Marie-Françoise of Fanny het enige meisje en het op één na oudste kind. Yves volgde als derde en Thierry, Edens vader, als vierde kind. Zij zijn de twee kinderen die het langst aan competitiesport deden. Het opvallende is dat Fanny, Thierry en Yves tot op vandaag in Braine-le-Comte wonen. Net zoals hun ouders dat deden. Dicht bij elkaar.

Het merkwaardige aan de familiegeschiedenis is aan de andere kant dan weer dat Francis' en Nicoles oudste en jongste kind, Didier en Olivier, de ooms van Eden, allebei in... Zuid-Frankrijk gingen wonen. Goed, voor Franstalige Belgen is Frankrijk hun tweede vaderland. Begrijpelijk gezien de geografische nabijheid van de natie, die vrij dicht bij Braine-le-Comte ligt. En ze delen dezelfde cultuur zoals de taal, tv-zenders en omgangsvormen.

Wat bindt de mannelijke Hazards over de generaties heen? Competitiesport, de beste willen zijn? Sporten om te winnen speelt zeker een rol. De Hazards zijn doordrijvers met een ijzeren wil die uit het onbuigzaamste tropische hardhout gesneden zijn. Maar het is meer. Als er één woord Francis maar ook zijn zonen en (vele) kleinzonen kenmerkt, is het hun uitgesproken gevoel voor *lichamelijkheid*. Het zijn sterke, lenige, geen zwaargebouwde en geen hemelsgrote maar krachtige, explosieve mannen met een soepel lichaam. Niet zomaar mannen maar archetypische mannen. Hun lichaam bepaalt mee hun beroep en voor een deel ook de manier waarop ze tegen het leven aankijken: nuchter, aards, twee voeten op de grond.

De Hazards zijn doeners. Mensen die hun lichaam als werkinstrument gebruiken. Daarom zijn ze extra gevoelig voor gezondheid, de natuur, het weer

en de seizoenen, de aarde. Tegelzetter zoeken een perfecte ondergrond, voetballers ook. Leerkrachten lichamelijke opvoeding zoals Edens ouders en een balletdanser zoals Olivier Hazard doen dat evenzeer. Wie dieren houdt en woningen ombouwt tot vakantiedomeinen en kamers verhuurt, is ook een doener, zoals Didier en Olivier Hazard. Hun lichamen gebruiken de Hazards eerst en vooral voor hun biologische taak. Ze zetten kinderen op de wereld en meer dan eens kiezen ze voor grote gezinnen. Veertien kleinkinderen hebben Francis en Nicole gekregen: zes bij Didier, vier bij Thierry waarbij Eden, twee bij Yves en twee bij Fanny. Olivier is kinderloos. De man van Francis' zus Christiane leidde een bouwbedrijf. Christiane woont tot op vandaag schuin tegenover Francis' voormalige winkel en heeft drie kinderen. Jongens.

Als tegelzetter zat Francis veel voorovergebogen en belastte hij knieën en rug. De man speelde volleybal en kaatste. Voetballen wilde hij. 'Ik heb aan een ernstige ziekte geleden,' zei hij in het interview met *La Nouvelle Gazette*, 'mogelijk veroorzaakt door de ontberingen van de oorlog.' Hij heeft het over de Tweede Wereldoorlog, van 1939 tot 1945. Francis was in 1935 geboren en groeide in de wereldbrand op van 4- tot 10-jarige. Volgens *Het Belang van Limburg* 'verspreidde een virus op een knie zich verder in zijn lichaam waardoor hij aan één oog blind werd'. Aan het einde van zijn leven werd hij na een tekenbeet ook door de ziekte van Lyme geplaagd. 'Ik moest me sparen tijdens het voetballen', zegt hij. 'Van mijn vader mocht het niet om de knie te sparen. Nochtans droomde ik van niets anders dan voetballen en deed ik mee als mijn vrienden oefenden.' Tijdens de speeltijd op school, bij de jeugdbeweging, in het leger.

Francis' zoon Yves, een beer van een vent, is aannemer-tegelzetter. Hij nam vaders bedrijf over en speelde voetbal, tot in het A-elftal van Royal Stade Brainois, net als zijn broer Thierry. Minstens tot in april 2017 kaatste Yves ook op hoog Belgisch niveau, bij Steenkerque. Exact hetzelfde parcours legde Yves' zoon Antoine af. Ook een tijd voetballer bij Brainois, aanvaller, maar nog liever kaatsbalspeler. Fanny zwom en speelde basketbal.

Van die familiale gelijkenissen zijn er veel. Dikwijls treden de zonen in de voetsporen van hun vaders, bijna zoals in de middeleeuwen, toen beroepen van vader op zoon overgingen en de familie dicht bij elkaar woonde. Wat Francis niet vertelt, is dat zijn kinderen actief waren bij Le Patro, een katholieke jeugdbeweging die in Vlaanderen de Chiro heet. Edens vader Thierry engageerde er zich als leider. Eden was door tijdsgebrek wegens het voetbal geen lid van de scouts, hoezeer zijn vader en grootvader dit ook zouden hebben toegejuicht. En wat spoken Didier Hazard in de Pyreneeën en zijn jongere broer Olivier in de buurt van de Azurenkust uit?

DE LOKROEP VAN DE PYRENEEËN

We belanden bij de onbekende verhalen. Over mensen uit één stuk die hun eigen weg gaan en zich door niets of niemand laten afschrikken. Ook hun verhalen helderen op hoe Edens ouders, Eden zelf en de Hazard-familie denkt. Misschien zijn er twee takken van de familie, de Belgen en de Fransen, maar ze behoren onbetwistbaar tot dezelfde stam. ‘Didier’, vertelt Edens opa Francis in het interview uit 2010 in *La Nouvelle Gazette*, ‘was een zeer goede voetballer. Technisch begaafd, zaalvoetbal gespeeld. Hij is vader van zes kinderen en doet niet meer intensief aan sport.’ Want, onthult hij, ‘hij woont in de Pyreneeën en heeft te veel werk met de verbouwing van een oud klooster tot gastenkamers.’ Enkele van Didiers kinderen doen aan judo, anderen aan atletiek, vertelt Francis.

Het verhaal intrigeert. Ten tijde van het interview moet Didier Hazard minstens 45 jaar geweest zijn, niet per se een piepjonge spring-in-'t-veld dus. Hij was, in een gat in Zuid-Frankrijk, een klooster aan het verbouwen waar hij met zijn hele hebben en houden naartoe verhuisde. Om er ook grond te bewerken, groenten te kweken en beesten te houden. Opnieuw een teken van de lichamelijke en aardsheid van de Hazards, die Herculeessen lijken. Bouwen en verbouwen: Francis als tegelzetter, Yves en Christianes man als aannemer, Didier (en Olivier) als verbouwer... Later zal aan bod komen hoe Thierry de cafetaria van de voetbalclub zal laten verbouwen. De Hazards lijken oermannen uit de prehistorie: het nageslacht verzekeren, de mannelijke nazaten in het leven inwijden, huizen bouwen, met hun lichaam werken. Het enige wat ontbreekt, is dat ze op jacht gaan. Van pijl en boog heb ik nog geen spoor teruggevonden.

Didier Hazard is een karaktertje. Ooit werkte hij als opvoeder in *collège* Saint-Vincent in Zinnik. Opvoeders cijferen zich weg. Je moet er sterk voor in je schoenen staan. Didiers vrouw stapte het onderwijs in. Zal ook zij haar baan opgeven? Ja. Gedaan met het drukke België waar mensen als mieren op elkaar leven, met zijn jachtigheid ook. Ze kiezen voor de Pyreneeën. Een adembenemend ongerepte, onherbergzame, soms koude en hete streek. Ze willen ademen en Didier vooral wil gezonde lucht inademen wegens zijn astma. Een leven op het ritme van de natuur en de mens. Werken om te leven in plaats van leven om te werken.

GROENE JONGEN

Didier is een groene jongen in woord en daad. Ook broer Thierry zal later zijn baan stopzetten, in 2009. Hij was op dat ogenblik de laatste van de broers die nog in loondienst werkte. De Hazard-mannen beslissen zelf hoe ze hun dagen en

leven vormgeven. Ze hebben vrijheid nodig en kiezen voor vrouwen die ook hun eigen leven leiden. Die vrouwen bekommeren zich om het huishouden en de kinderen, maar nemen tegelijk de vrijheid om professioneel hun ding te doen.

Didier woont nu met zijn vrouw en nog een paar van de kinderen in Gembrie. Een dorp met goed zeventig huizen en zeventig inwoners in het departement Hautes-Pyrénées, op een zucht van Spanje. De streek van Lourdes, Tarbes, de col du Tourmalet. Ruige, woeste en majestueuze natuur met bergen, dalen, watervallen, rivieren, keteldalen en natuurparken. Ik reed er als reportagemaker tijdens de Ronde van Frankrijk van 2004 rond. Meer dan eens was er op de macadamwegen in de bergen geen ziel te bekennen en voelde ik me teruggeflitst naar een oerlandschap. De geluiden die er passen zijn die van dieren, wind en water. De Hazards wonen er sinds 1999 en openden hun vakantieverblijf Les Ondines in de zomer van 2013. In die tijd wordt de familie Hazard van zijn sokken geblazen als Francis Hazard op 27 juli overlijdt. De stamvader is dood. Wat nu? Zijn kinderen zijn wees en de familie moet een nieuw evenwicht vinden.

De verhuizing naar Frankrijk is een schot in de roos. Er bestaat een wondermooie foto van het gezin. De gezichten stralen warmte uit. Ze poseren, hond inbegrepen, op de dorpel van hun huis. De ruwe, ongelijke, soms dooraderde stenen van de muur tonen aan dat het zich in de bergen bevindt. Didier, al wat grijze haren, omarmt zijn vrouw bij de schouder. Een rijzige, knappe, tikje nonchalante uitstralende maar vol zelfvertrouwen poserende man met een smalle, kaarsrechte neus en driedagenbaard. Voortaan is hij de peetvader van de familie. Zij heeft nog altijd ravenzwart schouderlang haar en haar lach is gul. Hij draagt een rood hemd tot over zijn broek; zij een groene pull. Het hele gezin gaat eenvoudig gekleed, in jeans, behalve de op een na oudste zoon, die blootsvoets en in short opduikt. Geen petten, sjaals, juwelen, kettingen, zichtbare tatoeages of andere accessoires. Het lijkt of ze willen zeggen dat de mens is wie hij is.

Het leeftijdsverschil tussen de jongste zoon en zijn broers en zussen lijkt een jaar of vijf. Net als bij Ethan Hazard, de jongste broer van Eden. Alsof hun ouders nooit genoeg van kinderen kunnen krijgen en er nog eentje namen. En net zoals Edens ouders in de naamkeuze van hun kinderen met taal spelen, door de namen van hun drie jongste zonen op ‘-an’ te laten eindigen, doen Didier en zijn vrouw dat ook. De namen van hun jongens eindigen telkens op -in. De namen van hun meisjes eindigen dan weer telkens met de korte of lange klinkerklank -i.

Didiers broer Thierry en zijn gezin, met Eden, ijveren voor een betere wereld. Maar ze leggen andere accenten. Zij pakken het gevoelsmatiger aan, minder vanuit een intellectuele insteek, minder radicaal. Ze voelen ook niet per se de

behoefte om de wereld te hervormen. Zij proberen wel op hun manier een steentje te verleggen. Eden en zijn ouders pakken meer de gevolgen van mistoestanden aan. Zijn oom Didier en diens gezin willen de oorzaken van mistoestanden aanpakken door anders te leven. De culturele smaak van Eden, zijn broers en ouders, zoals hun muziek- en filmvoorkeuren, lijkt doorsnee. Populaire, vlotte, flitsende dingen die levensvreugde en optimisme uitstralen. Didier en zijn gezin, van wie sommige kinderen universitaire studies hebben volbracht, kiezen meer voor avontuur en eigenzinnigheid. Voor jazz of rockgroepen met een cultstatus zoals AC/DC. Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is.

OLIVIER: DANSER, DICHTER, DROMER

En dan is er de vijfde en jongste zoon van Francis en Nicole, Edens oom Olivier. Francis omschreef hem in 2010 als: ‘Dichter, dromer, romanticus. Olivier is aan het einde van zijn sterdanserdroom gekomen. Hij heeft overal ter wereld gedanst en heeft zijn mooie carrière afgesloten bij het Ballet van Monte-Carlo. Hij baat een droomdomein uit, met een gîte en charmante gastenkamers, dicht bij Aix-en-Provence.’ Dansen, dat is de ultieme en overtreffende trap van lichamelijke waarvoor een uitzonderlijke conditie en lenigheid nodig zijn. Dansen is topsport. In 2015 verscheen op een Spaanstalige voetbalwebsite een artikel over Olivier Hazard. Hij danste bij Ballet du Nord, Ballet de Monte Carlo en de Deutsche Oper am Rhein en trad op in beroemde cultuurhuizen zoals La Fenice in Venetië, Sydney Opera House en El Liceo in Barcelona.

Olivier is een typische Hazard. Geen meeloper maar een man die zijn leven in handen neemt. Wellicht was Olivier de eerste Hazard die in het buitenland aan het werk ging en de wereld rondreisde. Zijn belevenissen en verhalen hebben Carine en Thierry geholpen toen de vraag rees of hun jonge tienerzonen Eden en Thorgan wel naar Frankrijk zouden verhuizen om er te voetballen. Olivier had de weg geplaveid. Hij had zijn voorzichtige familie geleerd dat het geen kwaad kon om de internationale top na te streven en het avontuur op te zoeken. Hij bewees dat een Hazard zich, dankzij de familiale vaardigheden en waarden, overal ter wereld uit de slag kan trekken.

Bij het artikel is een foto afgedrukt van Olivier met zijn partner. Samen beheerden ze tot enkele jaren geleden het landgoed Campagne Le Bec, in Saint-Canadet, Le Puy-Sainte-Réparate, in de Lubéronstreek, het departement van de Bouches-du-Rhône nabij de Azurenkust. Het ging om een opgeknapt gebouw uit de zestiende eeuw in de volle natuur, dat ze bewoonden voor ze naar het eiland

Mauritius verhuisden. Olivier Hazard steekt zijn ideeën net als zijn oudste broer allerminst onder stoelen of banken. Hij verdedigt het recht van iedereen op zijn eigen vorm van seksualiteit. Was Oliviers homoseksualiteit een item? Dertig jaar geleden werd het minder aanvaard. Voor vader Francis was Oliviers outing weinig vanzelfsprekend, terwijl Oliviers moeder er makkelijker mee omging. Toen zijn vader voor het eerst een dansvoorstelling bijwoonde, was dit een ijsbreker. Oliviers band met zijn familie is prima. In het interview zegt hij dat hij hen door de afstand mist en looft hij zijn ouders. Eden Hazard en Natacha Van Honacker zijn in Saint-Canadet voor de kerk getrouwd. Waarom daar? Om de privacy maar ook omdat Olivier er in de buurt woont en het pasgetrouwde stel in zijn vakantiedomein logeerde.

De 'Franse' Belgen werken in de horeca, de Belgen in Braine-le-Comte vooral in de bouw en het onderwijs. Beide takken van de stamboom doen wel lichamelijk werk, maar de Belgen in Frankrijk manifesteren zich meer intellectueel-cultureel. Toch zijn er meer gelijkenissen dan verschillen en is het typische Hazard-DNA onmiskenbaar. Het belang van het gezin, de nadruk op vakwerk, de sterke persoonlijkheden die voor hun vrijheid kiezen, de lichamelijke, de verbondenheid met de aarde en streek waar ze wonen en als rode draad het onmiskenbare clangevoel.

Hoofdstuk 10: Lief en leed van vierhonderd jaar Hazards

In de panoramazaal van het Hellend Vlak van Ronquières zocht ik op een meidag de einder af in de hoop een spoor van Eigenbrakel of Braine-l'Alleud te ontwaren. De stad ligt in vogelvlucht goed vijftien kilometer verderop, oostwaarts, in Waals-Brabant, op een kilometer of zeventien van 's-Gravenbrakel. Eigenbrakel is de stad waar de Hazards een paar honderd jaar verankerd waren voor Edens overgrootvader Roger zich in het kleinere 's-Gravenbrakel vestigde.

Geduldig speurwerk naar Eden Hazards stamboom op gespecialiseerde websites zoals Geneanet levert flarden uit lang vervlogen tijden op. Daarom loont het de moeite om ons terug te flitsen naar het einde van de zestiende eeuw. Welkom in de broeierige jaren voor en na 1580 in de Spaanse Nederlanden, wat nu ongeveer Nederland, België en Noord-Frankrijk is. Schilder Pieter Bruegel de Oude is een tiental jaar overleden en de Spanjaarden regeren met koning Filips II. Maar de onrust broedt en het volk mort.

Katholieken aan de ene en calvinisten en protestanten aan de andere kant bekampen elkaar in die tijd op leven en dood. In 1568 breekt de Tachtigjarige Oorlog uit. De noordelijke Nederlanden, zeg maar Nederland, scheurden zich af van de zuidelijke Nederlanden, die voorlopig Spaans bezit bleven omdat het Spaanse leger in deze streken te sterk bleek. De aanzet voor het latere België en Nederland was gegeven. Ook Eigenbrakel likte zijn wonden. In 1554 verbleef het Spaanse leger van keizer Karel, in wiens rijk de zon nooit onderging, in de buurt en veroorzaakte veel schade aan de priorij van Sept-Fontaines. In 1572 hadden geuzenrebellens onder leiding van Willem de Zwijger het katholieke klooster van de huidige deelgemeente Bois-Seigneur-Isaac geplunderd. Acht jaar later brandden ze in de gemeente een boerderij van de augustijnenorde af en een paar jaar later doken ze op om de kerk van Sint-Aldegonde in Ophain af te

branden. In de zeventiende eeuw hielden de Fransen onder Zonnekoning Lodewijk de Veertiende zich evenmin in.

Over de per ongeluk ontstane vuurhaarden die de vele woningen uit hout en stro in de as legden en besmettelijke ziekten zoals de pest (die in 1653 in Eigenbrakel uitbrak), cholera en dysenterie zwijgen we. Net als over mislukte graanoogsten die hongersnoden veroorzaakten. Of niet helemaal: in 1690 legde een brand 105 van de 120 huizen in de as. De meeste waren nog altijd van hout en beschikten slechts over een dak in stro of riet. Het leven in die tijd was hard en kort voor de goed 4200 inwoners die de stad in 1796 telde. En de ziekteverzekering, laat staan het kindergeld en de werkloosheidsvergoeding, was nog niet uitgevonden. Tot 1830 zou Eigenbrakel net als de andere steden en regio's van het huidige België overheerst worden: tot 1714 door de Spanjaarden, daarna tot 1793 door de Oostenrijkers, waarna de Fransen het huidige België aanhechtten.

Wellicht net voor de roerige jaren 1580-1595 werd de verste voorouder van Eden Hazard geboren van wie ik een spoor kon terugvinden. Waarom juist uit die tijd? Tijdens een overleg dat de katholieke kerk van 1545 tot 1563 hield, het Concilie van Trente, ontstond de verplichting dat parochies een bewijs van de sacramenten moesten bijhouden. Het ging om geboorten, huwelijken en overlijdens. Dat is een goudmijn voor stamboomonderzoekers. Pas tijdens de Franse bezetting, rond 1795, ontstond de burgerlijke stand en hielden ook gemeentebesturen informatie bij.

De spelling van de voor- en achternaam van Edens verst bekende voorouder is een nachtmerrie. Hij heette waarschijnlijk François of Franchois. Zijn achternaam blijft een vraagteken: Hazard, Hazart, Azard, Azart, Asard of Asart. En dan vergeten we Hasard en Hasart. François Hazard – laten we deze naam afspreken – werd geboren en stierf in Eigenbrakel. Hij was getrouwd. De namen van François Hazards ouders zijn in de parochieregisters onvindbaar. De felle brand van 1626 in Eigenbrakel heeft er mogelijk mee te maken, of die van 1676 in de kerk van Ophain. Registers met geboorte-, trouw- en overlijdensakten gingen in de vlammen op. Wel is nagenoeg zeker dat François Hazards vrouw rond 1575 geboren werd. Hun zoon Charles bracht ze rond 1600 ter wereld en ze overleed op 31 maart 1648 in Eigenbrakel.

KRAAMKOORTS EN DE PEST

Wat is er dan wel te vertellen over François' nazaten in rechte lijn tot en met Eden? Het gaat om veertien generaties die in Eigenbrakel en later 's-

Gravenbrakel geboren werden en stierven. François' vrouw kreeg dus (minstens) één kind, rond 1600: Charles. Hij was na zijn huwelijk in 1621 meer bij de pinken dan zijn vader. Zijn vrouw Adrienne zette zeven kinderen op de wereld, waarbij vijf meisjes. Een van hen heette Jean Hazard, werd vader van negen kinderen, onder wie zeven jongens, en verdiende de kost als slager. Een ander kind, Marie, verloor haar man waarschijnlijk aan de pest. De ziekte flakkerde af en toe nog op.

We kijken vooruit, steeds in rechte lijn naar Eden Hazard. Opnieuw duikt er een Charles Hazard op. Hij leefde van 1662 tot 1728. De man was kleermaker en hielp Eigenbrakel mee besturen. Zo werd hij tot schepen verkozen in 1701, 1702 en 1707. Hij werd zelfs burgemeester, van 1709 tot 1711. Het is de hoogste verantwoordelijkheid die een Hazard voor zover bekend ooit als politicus zou dragen. Van 1714 tot 1716 mocht Charles zich opnieuw schepen of zelfs burgemeester noemen.

Charles' liefdesleven verliep turbulent. In 1693 trouwde hij. Een jaar later beviel zijn vrouw Louise van Jean-François, maar nog datzelfde jaar overleed ze, mogelijk aan kraamkoorts. Weer een jaar later trouwt Charles Hazard opnieuw. Zijn tweede vrouw, Pétronille Fredricq, krijgt zeven kinderen van hem. Daarbij vijf jongens. Twee kinderen die Charles met Pétronille heeft, zijn al geboren nog vóór hij met zijn eerste vrouw Louise getrouwd is. Pétronille beviel van haar eerste kind van Charles in haar 16de levensjaar en moet uitzonderlijk sterk geweest zijn. Pas op haar 91ste stierf ze, in die tijd een wonder. Ze overleefde haar zoon Michel Joseph.

Die Michel Joseph Hazard had het beroep van kleermaker van vader Charles overgenomen. Ook van wijntonnen maken had hij een handje weg. Volgens opzoekingen van stamboomonderzoekster Annie Walravens was hij ook handelaar in stoffen en linnen en groothandelaar in bier. Michel Joseph Hazard verdiende een deel van zijn inkomsten door de verkoop van alcoholische dranken. 'Vooral in de steden, waar maar zelden schoon drinkwater beschikbaar was,' schrijft historicus Philipp Blom, 'werden vaak ook aan kinderen zwak alcoholische dranken gegeven. Met water vermengde wijn, of in toenemende mate bier, dat in de zeventiende eeuw aan zijn zegetocht in Europa zou beginnen. Bedienden, arbeiders, gezellen en soldaten hadden contractueel recht op hun dagelijkse portie.' Geen wonder dat deze Hazard een stuiver verdiende door wijntonnen in elkaar te knutselen.

Op zijn 51ste stierf Michel Joseph Hazard. Zijn jongste zoon was vier en het oudste kind 21. Michel Josephs vrouw Marie Catherine de Doncker bracht zeven meisjes en vier jongens ter wereld. Hoe overleeft een weduwe met elf kinderen? Enkele kinderen zullen al een baantje gehad hebben. De leerplicht bestond niet.

De uitgebreide familie Hazard die in de stad leefde, zal geholpen hebben. Toch is de ontredde tastbaar, je proeft ze zo.

Henri Joseph Hazard drukte de voetsporen van zijn grootvader Charles met zijn intellectuele bezigheden en gezin. Voor zover bekend is hij de enige voorouder van Eden die een intellectueel beroep koos. Henri Joseph behoorde als notaris tot de notabelen. Ook hij was twee keer getrouwd en ook zijn eerste vrouw stierf wellicht in het kraambed. Niet alleen de bevalling was toen risicovoller; kraamkoorts kreeg vele moeders te pakken. Tot één op de vier kinderen stierf soms voor hun eerste verjaardag. Al op zijn 40ste werd Henri Joseph begraven. Volgens zijn stand, in de kerk van Saint-Étienne. Henri Joseph liet tien kinderen en een radeloze vrouw na.

Noël Joseph Hazard – de naam Joseph blijft maar terugkomen – knoopte weer met de familietraditie aan en koos voor een beroep als ambachtsman: schrijnwerker-verver. Hij was op zijn 24ste met een leeftijdsgenote getrouwd en was vader van vier jongens en twee meisjes. Op zijn 52ste blies hij zijn laatste adem uit. Célestin Désiré koos er begin de jaren 1800 ook voor om schrijnwerker te worden. Hij trouwde op zijn 25ste, in 1808, en overleed in een gehucht van Eigenbrakel, Ophain-Bois-Seigneur-Isaac, in 1851, 67 jaar oud. Hij is de enige van Edens voorvaders die in 1830 de geboorte van België heeft meegemaakt. Hij was twee keer getrouwd en had bij elke vrouw drie kinderen, vier jongens in totaal. Net als zijn vader!

Oudste zoon Gaspard kwam ter wereld toen zijn vader 57 was en zijn oudste zus Pauline zelfs toen Célestin Désiré zestig jaar was. Hun vader was hertrouwd nadat zijn eerste vrouw op haar 59ste gestorven was. Hijzelf was acht jaar jonger dan zijn overleden vrouw. Een levenslustig man, Célestin Désiré Hazard. Gaspard werd net als zijn vader in Eigenbrakel geboren en overleed in het gehucht waar zijn vader stierf, in 1851. Gaspard Hazard leidde een lang leven en stapte als eerste voorvader van Eden de twintigste eeuw in. Een week na de wapenstilstand in de Eerste Wereldoorlog gaf hij de geest, in 1918, 78 jaar oud. Zoon Aimé, een van zijn twee kinderen, had minder geluk: hij stierf in hetzelfde jaar als zijn vader, hoewel hij 32 jaar na hem geboren was. De metselaar bezweek aan tuberculose. Hij had één kind, Roger, waardoor deze tak van de Hazards niet uitstierf. Deze man is de overgrootvader van Eden.

HANDWERKLIEDEN

Laten we de zandloper van de tijd even stoppen en terugblikken. Zijn er tijdloze eigenschappen die de voorvaders van Eden kenmerken? Natuurlijk valt hun

honkvastheid op. Zelfs al was dat normaal in tijden zonder auto, trein en fiets waarin hoogstens paard en kar als vervoermiddel dienden. Ook valt op dat de Hazards meer dan eens als handwerklieden-vaklui hun brood verdienden. Als slager, wijntonmaker, kleermaker. Als verver, wellicht om huiden, textiel en leer te bewerken, in te kleuren en te verven. Er zijn schrijnwerkers en een metselaar bij. Eén keer duikt er een notaris op en een andere keer is een Hazard schepen en burgemeester. Het beroep ging meer dan eens over van vader op zoon.

De indruk rijst dat de voorvaderlijke Hazards als vaklui niet tot de bovenklasse maar nog minder tot de onderklasse behoorden. Straatarm naar de normen van hun tijd waren ze allerminst. Ze waren geen dagloners, die rondslokten en van de hand in de tand leefden, of arme boeren, maar woonden eeuwenlang in dezelfde stad, waar ze met hun beroep geregistreerd waren. Dat lijkt erop te wijzen dat ze er een woning hadden en zich uit de slag trokken. Hoewel. Gewone mensen hebben tot een eind in de twintigste eeuw meer overleefd dan geleefd.

Eden Hazards voorvaders lijken fysiek sterke mannen. Om hun beroep uit te oefenen kwam een krachtig lichaam en uithouding van pas. Daarbij hadden ze meer dan eens een kinderrijk gezin, wat ook veel werk met zich meebracht. Toch leefden ze relatief lang. In 1885 was de levensverwachting van een Belgische man bij zijn geboorte iets minder dan 45 jaar. Eden Hazards voorvaders die we kennen, werden allemaal ouder dan 45, op de notaris na. Tot vóór Edens overgrootvader Roger is de gemiddelde leeftijd van Edens voorvaders 58 jaar. Behoorlijk oud.

De gezinssamenstelling van de Hazards stemt overeen met de toenmalige gebruiken. Iedereen die er enigszins toe in staat was, trouwde en zorgde voor een nageslacht. Gezinnen van gemiddeld vijf tot zes kinderen waren de regel. Edens tien voorvaders tot en met Aimé Hazard kregen samen 61 kinderen. Dat zijn er gemiddeld zes per gezin. Opvallend is voorts dat hun vrouwen aanzienlijk meer jongens dan meisjes gebaard hebben: 35 jongens tegenover 26 meisjes. Die tendens zal zich tot en met Eden Hazards generatie doorzetten.

Als hun vrouw stierf, trouwden de Hazards opnieuw en zelfs snel na het overlijden van hun partner. Uit bittere noodzaak: iemand moest voor de was, plas, het eten en de opvang van de vele kinderen zorgen. Huishoudelijke taken die nu met machines in een handomdraai gebeuren, namen toen veel meer tijd in beslag. Het huishouden in combinatie met de zorg voor de kinderen was naar hedendaagse normen een meer dan voltijdse bezigheid.

Hoe taai gewoonten en tradities kunnen zijn, bewijzen de Hazards. Alle, maar dan ook werkelijk alle voorvaderlijke tradities kenmerken ook de recentste generaties Hazard. Ze blijven op de twee Franse Hazards na honkvast, werken

met hun handen of voeten en zijn doeners, nemen meer dan eens het beroep van vader over, beschikken over een sterk lichaam, trouwen, hebben relatief veel kinderen met vooral jongens. Financieel-economisch en sociaal-maatschappelijk behoren ze veeleer tot de middenklasse, die zich relatief goed door het leven spartelt. De stabiliteit van de Hazard-mannen is onvoorstelbaar en aantoonbaar geworteld in honderden jaren oude tradities. En Eden? Hij zet de familietraditie voort, zelfs al woont hij al jaren in het buitenland. Hij en zijn broer Thorgan verdienen (heel) veel geld, maar blijven in hun hart en gedrag goed opgevoede middenklassers.

Het wezenskenmerk van de Hazards is niet dat ze rijk willen worden, maar wel dat ze zich goed willen voelen in de gemeenschap waarin ze al tientallen jaren gewaardeerd zijn. Aanvankelijk in Eigenbrakel, van 1600 tot 1900, en sindsdien in 's-Gravenbrakel, sinds 1900. Pas door Philipp Bloms boek *De opstand van de natuur* te lezen vind ik wat ik bedoel. Blom legt erin uit wat de sociaalhis-toricus Karl Polanyi in 1944 met zijn boek *The Great Transformation* ontdekte. 'In feodale, premoderne samenlevingen (vóór 1800) was het doel van de economische activiteiten niet rijkdom en sociale vooruitgang.' Nee? Wat wel? 'De status in een maatschappelijke hiërarchie behouden, waarin eenieder vanaf de geboorte een min of meer duidelijk vastgelegde plaats innam en waarin sociaal kapitaal belangrijker was dan economisch kapitaal.'

In de 21ste eeuw denken haast alle Hazards nog altijd op die manier. Eden en zijn voetballende broers en hun ouders streven niet naar sociale vooruitgang. Zij willen niet klimmen op de sociale ladder. Zij gedragen zich niet anders dan voor het voetbalsucces en doen geen andere dingen. Integendeel: zij willen blijven wie en waar ze zijn. Edens ouders wonen in een bescheiden bungalow waarin ze al lang wonen. Ze beginnen niet plots golf te spelen, gaan niet plots in dure restaurants dineren, gaan niet op vliegvakantie naar een land dat ze nauwelijks op de wereldkaart kunnen situeren en gedragen zich allerminst als mensen die het gemaakt hebben. Hun zonen kozen als partner voor een 'gewoon' meisje uit de buurt en kunnen niet snel genoeg aan kinderen beginnen. Hun eer, hun sociale positie in hun familie, de stad en regio is belangrijker dan zich tegen de *rich and famous* aan te schurken en parvenu te worden.

HET RAADSEL VAN DE OVERGROOTVADER

Keren we terug naar Edens laatste deel van de stamboom. Dat deel begint met Edens overgrootvader Roger, in 1907 in Bois-d'Haine geboren, 'bij zijn ouders, dicht bij het ziekenhuis van Jolimont', meldt Claude Hanzen,

stamboomonderzoeker. Bois-d'Haine ligt op 23 kilometer van Eigenbrakel. Zeker is dat hij het na zowat driehonderd jaar Eigenbrakel welletjes vond en naar 's-Gravenbrakel verhuisde. Hij woonde er samen met zijn vrouw Nelly Fontignies, die vijf jaar jonger was en als kind al in 's-Gravenbrakel woonde. Op haar 87ste zal zij haar laatste adem uitblazen. We duikelen alweer een nieuwe eeuw binnen, want ze overleed in het jaar 2000.

Nelly had op het ogenblik van haar overlijden twee kinderen, vijf kleinkinderen en vijftien achterkleinkinderen. Eden is een van die vijftien. Op de overlijdensbrief zijn onder de vijftien voornamen nog eens apart vier eigentijds klinkende voornamen vermeld, maar zonder vermelding van hun relatie tot Nelly Fontignies. Mogelijk gaat het om achterachterkleinkinderen van Edens overgrootmoeder. Haar begrafenis vond plaats in de Saint-Gérykerk in 's-Gravenbrakel, de hoofdkerk, en ze werd bijgezet in het familiegraf. Vóór haar overlijden was ze nog *munie des secours de la religion*: ze had het heilig oliesel gekregen. Ze was diepgelovig katholiek.

Vreemd genoeg blijft de overlijdensdatum van haar man op Geneanet onvermeld. Heeft dit met privacyregels te maken waardoor persoonsgegevens van minder dan honderd jaar geleden dikwijls onvermeld blijven? Hoe gek dit ook is, want waarom zou die datum niet bekend mogen zijn?

Of is er meer aan de hand? Ik dacht dat Roger Hazard als soldaat van het Belgische leger tijdens de Tweede Wereldoorlog verdwenen kon zijn, of nog erna, als krijgsgevangene. Gezien zijn geboortejaar 1907 leek dat mogelijk. Dan vind ik met wat geluk Nelly's overlijdensbrief. Haar verre familielid Hanzen publiceert het document als bijlage van de stamboom die hij van zijn familie maakte. Het raadsel wordt er alleen maar groter op. Bovenaan de overlijdensbrief is geschreven: *'49 ans après la disparition de son cher mari, elle est partie le rejoindre dans la paix et la sérénité.'* Moeten we 'verdwijning' letterlijk nemen? Is Roger Hazard in 1951 van de aardbol verdwenen zonder een spoor na te laten? Of is de *disparition* alleen figuurlijk te begrijpen?

Het makkelijkste is naar het kerkhof van 's-Gravenbrakel te rijden en te kijken of hij er begraven is. Ik zoek maar vind geen graf. Is het opgeruimd? Dat kan, al lijkt het onwaarschijnlijk. Ook zijn vrouw Nelly is nergens te bespeuren, hoewel ze pas in 2000 overleden is. Er is iets niet in de haak. Waarschijnlijk heb ik het graf gewoon gemist. Ik neem contact op met de stadsdiensten, maak een afspraak en begeef me opnieuw naar het kerkhof. Een computer brengt de uitkomst. 'Hier heb ik het', zegt gemeentearbeider Fauconnier schroomvol in een voorraadlokaal aan de ingang. 'Ze rusten beiden in een familiegraf. *Pelouse 12, chemin 14, concession numéro trois*. Ik zal u voorgaan.' We wandelen naar

de rechterkant tot halverwege het kerkhof. In een gangpad, omgeven door een struik, bevindt zich het graf van de oudste voorvader van Eden op deze begraafplaats.

Weken nadat ik voor het eerst zijn bestaan vernomen had, kijk ik op een foto in email naar een man die zoveel jaar geleden het leven liet, amper 44 jaar. Edens overgrootvader. De man die honderden jaar trouwdheid en familie in Eigenbrakel opgaf om in 's-Gravenbrakel een leven op te bouwen. De Eerste Wereldoorlog overleefde hij als kind, de Tweede Wereldoorlog als volwassene. Net toen het gevaar geweken leek en het land het puin geruimd had en op kousenvoeten opstoomde naar de golden sixties, haakte Roger Hazard af.

Gemeentearbeiders lieten zijn kist op 3 december 1951 langzaam in het familiegraf zakken. Een knappe man, Roger Hazard, in dit zwarte pak met wit hemd en omgeslagen kraagpunten. Zijn le-vendige, charmerende ogen zijn goed zichtbaar ondanks de witte spikkels door de tand des tijds. Weelderig zwart, krullend haar. Een man die de fotograaf met zin in het leven aankeek. Een tikje schalks. Heeft Eden zijn schalksheid aan overgrootvader Roger te danken? Rogers ovale, zwart-witte medaillon met randen in wit email is het op een na laatste in een rijtje van zes. In het sobere, grijze graf liggen drie echtparen uit dezelfde familie van zijn vrouw begraven.

TUBERCULOSE

Het is stil, de gemeentearbeider zwijgt ook en we staan stil bij de dood. Welke pech heeft Roger getroffen? Een ongeval? Ziekte? Een misdrijf? Nog een andere reden? 'Ik ken de oorzaak niet en zelfs als ik het zou weten, mag ik het u niet zeggen', vertelt de arbeider. 'Wij mogen bezoekers de graven aanwijzen, maar geen details verstrekken wegens de privacy.' In april 2018 kom ik voor het eerst in contact met Carine en Thierry Hazard. Thierry kent de reden van zijn overgrootvaders dood. Het is dezelfde als die van zijn betoovergrootvader: tuberculose.

Nelly Fontignies' medaillon sluit de rij van zes, naast dat van haar man. Haar medaillon is het enige in kleur. In 2000 werd ze met haar man herenigd, meer dan 48 jaar na zijn dood. Bijna een halve eeuw weduwe. Sterke schouders die zo'n leed kunnen dragen. Mevrouw Fontignies draagt op de foto een grijze bril en heeft haar eveneens grijze haren achteruitgekamd. Ze is een pak jonger op de foto dan ze was in het jaar waarin ze stierf. De stevig gebouwde vrouw draagt een knoopjespull en kijkt pienter, kranig, vastberaden. Misschien is het slechts inbeelding, maar het lijkt of haar blik ook een zekere berusting en tragiek

uitstraalt. Eelt op de ziel. Alsof ze wil zeggen dat ze haar uiterste best gedaan heeft, en dat het leven haar mooie dingen gegeven heeft, zoals haar zoon Francis en dochter Christiane (bij wie ze inwoonde), de kleinkinderen en achterkleinkinderen, de achterachterkleinkinderen ook, maar dat het een beproeving en nooit helende wonde was om op veertig jaar en zeker als moeder van twee kinderen je man te verliezen. Zelfs al waren de kinderen meerderjarig. Nelly Fontignies heeft haar leed waardig gedragen. Ze is nooit hertrouwd.

Anno 2018 is Rogers en Nelly's dochter Christiane Hazard als tachtiger de oudste Hazard in Edens familie. Wie aan haar vaders graf een paar tientallen meter naar rechts en naar beneden stapt, belandt bijna helemaal achteraan bij *pelouse* 24 en het brede familiegraf van de Lannoys. Ook Christiane Hazard verloor haar man al, een Lannoy, en weet dat haar plaats hier naast hem zal zijn.

Weer wat verderop aan de linkerkant van het kerkhof, richting achterpoort, rust Christianes broer Francis, Edens grootvader. Ik schrik als ik zijn graf zie, waar zijn vrouw Nicole Leclercq bij hem rust. Het graf is bijna een kopie van het graf van mijn eigen ouders: gespikkeld marmer in grijs, roze en wit, met een smal zwart kruis om de verbondenheid met God te benadrukken. De steen bevat de namen van het echtpaar in een weinig gebruikte, krachtige, zilverkleurige letter. Hetzelfde lettertype siert mijn ouders' graf.

Ook hier valt de eenvoud op. Geen bloemen, wel twee keer twee vrijwel soortgelijke foto's van het paar, vermoedelijk eind zestig, begin zeventig jaar oud. Edens grootmoeder Nicole oogt rank en haar modieuze, uitwaaiende haarsnit in de mode van die tijd valt op. Ze draagt een lichte bril en lacht. Francis heeft wit haar, omarmt haar met zijn rechterarm en oogt mannelijk in zijn geblokte ruitjeshemd. We worden samen mooi oud, lijken ze te denken. Dat was ook zo. Zij hadden het geluk dat Francis' ouders niet te beurt was gevallen.

Ik blijf even mijmeren en wat later knisperen mijn voeten onder de kiezelsteentjes op weg naar de uitgang. Het is drukkend warm en muisstil. Een kerkhof blijft een imponerende maar tegelijk troostvolle, rustgevende plek die je met het leven verzoent. Wat vooral blijft van de graven van Edens grootvader en overgrootvader en hun echtgenotes? Het kruis als symbool van hun katholieke geloof en de eenvoud van de graven. Een bewust gekozen eenvoud door hun nazaten om ook in de dood de familiewaarden duidelijk te maken. De familiefoto's blijven ook bij. Het gaat om pientere, klaar kijkende mensen.

EXTRA: WIE IS EDEN HAZARD?
BESLUIT: WAAROM HUMOR ZO BELANGRIJK IS.

Als de filmpjes iets duidelijk maken over Hazards persoonlijkheid, dan wel dat hij uitgesproken sociaal is. Een sfeermaker zelfs. Hij blaakt van het zelfvertrouwen, heeft er zelfs net niet te veel van, maar is geen dikke nek of egoïst. Een stevige portie flair en zijn onmiskenbare gevatheid in woord en daad maken hem dikwijls charmant.

De filmpjes tonen dan ook veel meer dan alleen maar een acteur die professioneel een perfect geregisseerd rolletje speelt. Net als op een voetbalveld legt Eden Hazard er zijn ziel in bloot, zelfs al wordt hij meer dan eens doelbewust als een vrolijke Frans en sympathieke kerel neergezet. Die ziel is op het eerste gezicht niet van een intellectueel, maar misschien wel van een halve filosoof. En wat je ziet lijkt authentiek. Hazard is meer dan gebakken lucht op noppen. Je vereenzelvigd hem met waarden zoals doorzetting, uitmuntendheid, creativiteit, verbondenheid en respect.

Communicatief-sociaal scoort hij hoog. Hazard laat iedereen in zijn waarde: hij is er niet de man voor om zijn wereldbeeld aan een ander op te dringen. Leven en laten leven. Enige vorm van superieur denken is hem vreemd. Niet ik alleen, maar wij samen. Niet wij, blanke Europeanen, maar wij, Europeanen, Afrikanen en wie dan ook. Door zijn uitmuntendheid zou hij jaloezie kunnen opwekken, maar die gaat hij tegen door zich altijd als een van *the boys* te gedragen en nooit te opzichtig met zijn uitzonderlijke talent te pronken. Hij beseft maar al te goed dat een ster pas kan schitteren dankzij het minder opvallende werk van voldoende waterdragers.

Zijn humor getuigt van relativiseringsvermogen en is daarom een belangrijke waarde op zich. Hazard neemt zichzelf en veel dingen niet altijd even ernstig, waardoor het leven veel lichter en aangener wordt. God schiep de dag en Hazard fietst erdoor. Voor een topsporter zijn humor en relativiseringsvermogen godsgeschenken. Psychologen zullen aan Hazard weinig geld verdienen, maar zet Hazard voor een zaal psychologen en hij zal hen weten te boeien.

LACHT HAZARD ZOALS HIJ SPEELT?

Lachen is gezond en heeft vele voordelen. De stresshormonen dalen, het immuunsysteem versterkt zich, de stofwisseling wordt er beter van en lachen masseert de inwendige organen. De bloeddruk daalt er zelfs door en de creativiteit stijgt. (Alleen jammer dat je er niet door vermagert.) Als er mensen konden bestaan die volledig gezond zouden zijn doordat ze veel lachen, zou Eden Hazard ongetwijfeld een van de gezondste mensen ter wereld zijn. Maar hoe ziet zijn humor eruit? De humorist Hazard vertelt niet zozeer grapjes en is

minder met woordspelingen en andere taalgrapjes bezig. Voor de camera toch. Al kan hij het wel, zoals die keer dat hij met een uitgestreken gezicht over *Strawberry* (aardbei) praatte, een tegenstander van Chelsea in een bekerwedstrijd, terwijl het om *Shrewsbury* ging. Waarop Shrewsbury prompt een Instagramitem met een aardbei maakte.

Hazard speelt vooral in op iets wat net gezegd en/of gedaan wordt. Omdat inspelen op het moment onverwachter is dan een mop vertellen, is het effect ervan dikwijls groter en krachtiger. Je moet er razendsnel voor denken en reageren. Net zoals in het voetbal. Hij kan dat, en dit verklaart zijn gevatheid op het terrein en ernaast.

Als Hazard op de lachspieren werkt, zie je dat zoals bij iedereen altijd aan zijn ogen en mond maar ook aan zijn andere gezichtsspieren. Zijn mondhoeken gaan naar boven en zijn ogen krijgen een blijde glans. Hij beschikt evenwel over een eigenschap die hem kenmerkt: zijn ogen krijgen geregeld een schalkse fonkeling. Die schalkse blik gaat in de richting van spot, maar is het net niet. Het is meer de uitdrukking van het verlangen om uit te dagen. Waarom? Omdat hij vooral speels is en erkenning om zijn gevatheid wil krijgen. Omdat hij een tribunespeler is die applaus wil. Het gaat hem om de speelsheid die uit het uitdagen spreekt.

Het gaat er hem om dat we zijn grappigheid *erkennen*, niet dat hij zijn toehoorders een boodschap wil geven. Schalksheid kenmerkt hem. Hij is een Tijn Uilenspiegel. Een deugniet, die graag iedereen voor schut zet met zijn streken, maar niets slechts of kwetsends in de zin heeft. Een nar die iedereen graag doet lachen om het plezier van de lach en om het leven te relativieren. Om zijn levenslust te tonen ook. Het is Hazard niet om kritiek, zwarte humor of uitlachen en egotripperij te doen, maar gewoon om de grap of *zwans* op zich.

Soms drijft hij ook de spot met iets of iemand, maar meestal gaat het om een milde vorm van ironie. Sarcasme – dit is gemene spot – vereenzelvig je niet met hem. Hij is een plaaggeest maar geen pestkop. Al durft hij weleens een practical joke uit te halen die iemand het bloed onder de nagels kan halen. Zoals in 2012, bij Griekenland-België. Bij de terugreis vond ploegmaat Nacer Chadli na het douanepoortje in de luchthaven zijn horloge niet terug. Hij was ziedend. De politie kwam eraan te pas. Geen horloge te vinden. Zowat een halfuur later kwam het boven water. Met een brede grijns van de ‘dief’ erbovenop, met name Eden Hazard.

Soms kiest hij voor misschien wel de makkelijkste en ontwapenendste klassieker in de humor: een knipoog. Al maakt hij er meer dan eens een dubbele knipoog van. En als hij een Lotus-koekje vanaf de rand van de ontbijttafel op zijn boterham mikt, denk je aan de humor van Charlie Chaplin. Maar dat is al

meer slapstick, dit is humor waarbij je iets met het lichaam doet. Hazard lacht ook graag om nog een andere reden, waarover hij zelf waarschijnlijk nooit nadenkt. Lachen is een glijmiddel om mensen te verbinden. Want samen lachen schept een band en versterkt de hechtheid. Mensen die we niet kennen, zullen we geen grap vertellen en we zullen waarschijnlijk niet lachen met iets wat ze zeggen of doen. En als we het doen, zijn we voorzichtig. Lachen in gezelschap is een teken om duidelijk te maken dat je de anderen graag hebt en vertrouwt. Het versterkt de verbondenheid. ‘Het lachen heeft beslist een sociale betekenis’, schreef de Franse filosoof Henri Bergson in *Le Rire*, de bijbel van de humor, vertaald als *De lach*. ‘Hoe spontaan iemands lach ook lijkt, hij verbergt een onuitgesproken overeenstemming. Ik zou bijna zeggen een geheime verstandhouding, met overige echte of denkbeeldige lachers.’

Hazard beschikt over een uitgebreid arsenaal gezichtsuitdrukkingen. Dat gaat van voorzichtig glimlachen, gniffelen en veinzen over glunderen en zich verkneukelen tot uitbundig lachen. Vooral in de overdrijving, als vorm van humor, lijkt hij zich in zijn sas te voelen. Ongegeneerd bekken trekken, grijnzen, grinniken, zelfs schateren en proesten doet hij met plezier. Hazard lacht zich graag een bult, bescheurt zich werkelijk, giert het uit, schatert. Op een aanstekelijke manier. Het lijkt gemeend en niet geforceerd. Hij vindt de juiste balans en dat is weinigen gegeven. Bij zo iemand is het prettig toeven.

Wat Hazards reputatie als grapjas helpt, is dat hij zijn gezicht in zeer veel draaien kan plooiën. Zijn mimiek, de gekke bekken dus die hij kan trekken, is van het betere soort. Op zijn allerbest denk je aan komieken zoals Rowan Atkinson in de rol van Mister Bean, of Louis de Funès. Al heeft Hazard een minder expressief gezicht dan zij en is het dus moeilijker om op te vallen. Zijn handen zijn soms ook een belangrijk lichamelijk hulpmiddel. Zo flappert hij niet toevallig met een vinger aan Bentekes oren of knuffelt hij met zijn hand Rio Mavuba’s kruin. Die twee laatste bewegingen zijn verrassende vormen van humor, zeer intiem, die bovendien ook van tederheid getuigen.

VRIJBUI TER

Gaat Hazards levensfilosofie dieper? Hij spreekt zich zelden over politiek-maatschappelijke thema’s uit – al zijn er sowieso weinig topvoetballers die dat doen. Op zijn zogenaamd ‘sociale media’ verneem je haast niets over wat in de wereld gebeurt en zijn kijk daarop: hij concentreert zich liever op het voetbal. Zijn Twitter-en Facebookpagina bevatten vooral reclame, sympathie voor andere clubs en spelers en af en toe een foto met zijn gezin. Toch gaat Edens levensvisie

dieper.

Zijn manier van voetballen en zijn houding als mens, doorspekt met humor, zijn een pleidooi voor creativiteit en eigenzinnigheid. Hazard is een vrijbouter die het recht opeist te mogen spelen zoals hij wil en te mogen praten en lachen zoals hij wil. Hij is geen outsider of outcast, want hij leeft zoals de meeste mensen: hij heeft werk, een baas, een vrouw en kinderen. Maar binnen die grenzen verlangt hij de hoogst mogelijke vrijheid. Met inbegrip van vrijheid van meningsuiting door middel van zijn grappen. Hij heeft die vrijheid broodnodig. Want hij wordt pas zo creatief en uniek als voetballer door telkens opnieuw te verrassen. Door onberekenbaar en onvoorspelbaar te zijn, door ongewone acties uit te proberen of bekende passeerbewegingen feilloos uit te voeren. Door soms de makkelijkste maar soms ook net de moeilijkste weg te kiezen. Van hem wordt telkens weer verfrissend en sprankelend spel verwacht. Hij moet voortdurend oplossingen verzinnen, waardoor de tegenstander hem onvoldoende kan afremmen. Die ideeën moet hij niet alleen bedenken, hij moet ze ook uitvoeren. Doelgericht zijn in de twee betekenissen. Op weg naar het doel van de tegenstanders gaan én efficiënt zijn, door zo veel mogelijk energie en tijd te besparen. Dat alles vergt een hoge staat van fysieke paraatheid en concentratie.

De verwachtingen en druk zijn torenhoog. Bij Chelsea, een van de betere clubs in Engeland, wordt van hem gevraagd dat hij als (co)regisseur ook een van de beste, zo niet de allerbeste speler is. Hazard kan nooit op het veld komen en zich eens laten meedrijven op het ritme van de wedstrijd en de talenten van zijn ploegmaats. Hij kan zich nooit verstoppen en een baaldag nemen. Uitblinken, dat moet hij. Niet louter reageren en tegenstanders afblokken, zoals verdedigers dat doen. Nee, hij moet ageren, creëren, kansen scheppen, beslissende passes geven en scoren. Zijn uitzonderlijke voetbalintelligentie bewijzen. Duwende, trekkende, schoppende, slaande, wie weet ook al eens spuwende en bijtende tegenstanders ontwijken, hun verwensingen voor lief nemen, ijzig kalm blijven en blijven lachen. Voortdurend oplossingen zoeken om die tegenspelers te vermijden, hen te omzeilen en beet te nemen. Daarbij hebben zijn medespelers natuurlijk ook een rol te spelen. Dus moet hij ook nadenken over hoe hij hen aanspeelt en hoe hij dus zo goed mogelijk positie kiest.

Eden Hazard is het typevoorbeeld van de *homo ludens*, de spelende mens. Als voetballer is hij speels en creatief op en naast het veld, en straalt dikwijls een onbevangen kinderlijk plezier uit dat hij behouden heeft uit zijn jeugd. Zijn gekscheren is dan een vorm van speelsheid. De schoonheid en het plezier van het spel als bron van levensgeluk: dat is wat Eden Hazard kenmerkt.

Met zijn humor kan hij het leven mentaal makkelijker aan. Geestigheid compenseert zijn verantwoordelijkheden als creatief brein op het terrein, als

vader van drie en als echtgenoot. Grapjes zijn een uitlaatklep in zijn omgang met de media, die zijn voetbal- en privéleven op de voet volgen. Eigenlijk wordt het tijd dat Eden Hazard een handleiding schrijft over hoe je als beroemdheid overeind blijft en steeds beter wordt. Dan kan hij trots melden dat hij zelfs al een eigen verkeersbord heeft, een knipoog van een creatieveling op internet. In een gele driehoek met zwarte rand dribbelt een zwarte figuur (Eden) terwijl een andere zwarte figuur (tegenstander) uitgeteld op de grond ligt. Daaronder staat geschreven: *'Danger Eden Hazard'*. Het moet zowat de ultieme erkenning zijn. Je eigen verkeersbord. Zelfs al is het maar een grap. Maar wat maken grapjes en humor het leven draaglijk.

Uitleiding: De hazard van Hazard

Mijn eerste kennismaking met het woord *hazard* deed zich voor toen Eden nog niet geboren was. Ik kocht een gelijknamig dun boekje met zwierige vet-zwarte letter in een Utrechtse tweedehandsboekhandel. Sindsdien stond het ongelezen stof te vergaren. Gaat het over een voorouder van Eden? Of zijn familiegeschiedenis? Nee. *Hazard* is de titel van een novelle die Arthur Schnitzler uitgaf, een zware man met een lange baard zoals de Belgische koning Leopold II er een had. Schnitzler was huisarts in Wenen en een wereldberoemd schrijver. Een boek van hem, *Traumnovelle*, is in 1999 als *Eyes Wide Shut* verfilmd, een erotisch-psychologische thriller met Nicole Kidman en Tom Cruise. Met die beroemde poster waarop Cruise zijn ogen sluit en zijn lippen richt om haar innig te kussen maar zij... de andere kant opkijkt.

Hazard dus. Over een gokverslaafde man en de verwoestingen die geld en gokken aanrichten. Het verhaal verscheen in 1928 in het Nederlands en loopt op een zelfmoord uit. In het Duits heet het *Spiel im Morgengrauen*, te vertalen als ‘Spel in de dageraad’, omdat de gokkers maar niet kunnen stoppen met hun bezigheid. Maar waarom die onbegrijpelijke titel *Hazard*? Want in het boek duikt er geen personage met de naam Hazard op. Dus moet er een woord ‘hazard’ zonder hoofdletter in het Nederlands bestaan. Of bestaan hebben. En hoe rijm je dat woord met Eden Hazard, als het geen familienaam is? Een boek van een Oostenrijkse schrijver over gokken en zelfmoord uit de jaren twintig van de vorige eeuw kan toch niets te maken hebben met een Belgische voetballer die bijna honderd jaar later leeft?

Ik kende het woord ‘hazard’ niet, maar misschien was het in 1928 bekend en is het later in onbruik geraakt. Dus Schnitzlers novelle gelezen. Al snel licht de schrijver een tip van de sluier. Op pagina zeventien laat hij luitenant Willy Kasda meedelen: ‘Luister eens, Bogner. Ik ga straks naar buiten, zie je – naar Baden. Daar wordt ’s zondagsmiddags in café Schopf weleens een hazard-partijtje gespeeld: eenentwintig of baccarat.’ Een hazard-partijtje? Wat is dat? Van het

kaartspel eenentwintigen herinner ik me vaag dat je niet meer dan 21 punten mag behalen. Baccarat doet denken aan een wereld van casino's met mannen met George Clooney-ogen in smoking en vrouwen in splitrokken met juwelen en diepe décolletés. Baccarat blijkt eveneens een kansspel met kaarten te zijn. Is een hazard-partijtje dan een kaartspel, in welke vorm ook? Ik heb geen hoop dat het woord in een hedendaags woordenboek opduikt. Maar je weet nooit. Dus het belangrijkste Nederlandstalige woordenboek raadplegen. Even bladeren. En dan valt hij, mijn frank. Eden Hazard moet een van de weinige Belgische topvoetballers zijn die met zijn familienaam in *van Dale* of het *Groot woordenboek van de Nederlandse taal* vermeld is. Zoals de naam letterlijk gespeld is, welteverstaan. In mijn versie, uit 2005, de veertiende druk, lees je op bladzijde 1336:

hazard kans, geluk, toeval, buitenkansje; 'kans, worp op goed geluk'; Fr. *hasard*, van Ar. *yasara* (hij speelde hazardspel)

hazardspel kansspel

In zijn boek *Mijn familienaam* geeft Frans Debrabandere dezelfde betekenis. 'Een kansspeler of dobbelaar was ook Hazaert, Hazar(d), Haza(rt), Hasaert(s), Haesaert(s), Haeza(e)rt, Azaert(s), Asaert, Asa(rd), Aesaert, Azar(d), Duhazard'. Een hazardspel is volgens de Geïntegreerde Taalbank Online een 'spel met dobbelstenen, speelkaarten enzovoort' waarbij 'de kansen niet mede van de kennis of behendigheid' van de spelers 'afhankelijk zijn maar alleen van het toeval'. Andere woorden voor hazardspel die hetzelfde betekenen zijn dobbelspel of kansspel, waarbij je gokt op cijfers.

Het Nederlandstalige woord 'hazard' komt dus uit de wereld van het spel, vermaak en vertier. En het gaat volgens de Taalbank niet om een spel waarin je je kunt bekwamen door je vaardigheden aan te scherpen maar om een puur toevalsspel. Je moet uiteraard de regels kennen, maar je bent en blijft afhankelijk van de toevallige kaarten die je krijgt of de toevallige uitkomst van de dobbelstenen. Het gaat bij het hazardspel dan ook vooral om het plezier van het spel, om het samenzijn met wie je speelt.

Er gaat een belletje rinkelen. Een biografie van Eden Hazard kan geen treffendere betekenis bedenken. 'Hazard' of 'hazardspel' betekent het plezier van het spel en van het samenzijn. De voetballer en de mens Eden Hazard vallen met de betekenis van zijn achternaam samen. Wie kan dat zeggen?

Niet alleen Schnitzler wijst op de gevaren van het hazardspel als hij schrijft: 'Het is en blijft zondig, beweerde doctor Flegmann doodernstig.' Ook sommige religies zijn minder opgezet met ha-zardspelen en de gok- en geldverslaving

waartoe ze kunnen leiden. Islamgelovigen lezen in de Koran, hun heilige boek: 'O gij die gelooft. Wijn, het hazardspel, afgoden en toverpijlen zijn niet anders dan gruwelen, door Satan gewrocht. Vermijd ze dus, opdat gij voorspoedig moogt zijn.' En: 'Voorzeker, door middel van wijn en hazardspel wenst Satan onder u vijandschap en afgunst te zaaien en u af te houden van het gedenken van Allah en van het gebed.' Beef en sidder voor de verlokkingen van het hazardspel! Nee, dan liever het Hazardspel, waarbij Eden de tegenstand op een hoop speelt, de bal in het hoekje draait en op zijn knieën zinkt.

De vraag luidt waar het woord 'hazard' en de familienaam Hazard vandaan komen. Verschillende versies doen de ronde. Volgens Debrabandere komt 'hazard' van het Arabische *az-zahr*, dat mogelijk via het Spaanse woord *azar* in West-Europa bekend raakte als dobbelspel, een geluksspel met twee dobbelstenen. Mogelijk werd het woord *hasard* tijdens de kruistochten, waarbij de christenen tegen de islamieten ten oorlog trokken, in het Frans opgenomen. Later nam het Engels het over als *hazard*. Net als in het Nederlands betekenen *hasard* in het Frans en *hazard* in het Engels toeval, kans, risico. In maart 2016 zegt Eden Hazard door een blessure af voor de wedstrijd België-Griekenland. Uitgerekend zijn broer Thorgan vervangt hem en zegt: '*C'est du hasard.*' Bij de Hazards lijkt er maar weinig sprake van hazard. Misschien hebben ze hun naam dan toch gestolen.

DANKWOORD

Iedereen die heeft meegewerkt, is van harte bedankt. Mijn grootste dank gaat naar Lannoo-uitgever Johan Ghysels, die in mij gelooft zolang ik er alles aan doe om u, mijn lezer, te verwennen door een diepgaand, origineel en respectvol boek te schrijven. Mijn nukken en grillen moet de arme man er steeds maar bijnemen. Dat doet ook redacteur Thomas Van der Goten, met al evenveel geduld en advies en wellicht een onhoorbare vloek hier en daar. Ook extra dank aan Walter Aerts, Diederiek Vermeersch, Stefan Van Loock (KBVB) en de medewerkers van bibliotheek De Wolfspuit in Dilbeek. Vanzelfsprekend bedankt ik de familie Hazard. Als er fouten opduiken, ben ik als auteur de enige die daarvoor verantwoordelijk is.

OPROEP

Lezer, bedankt voor uw lectuur. Graag verneem ik wat u aan dit boek goed en minder goed vond: laat u horen. Des te meer als u over relevante aanvullingen beschikt of inhoudelijke fouten hebt opgemerkt met het oog op een herdruk, vertaling of redactie van een volgend boek.

Suggesties voor een nieuwe biografie zijn eveneens welkom. Mail alstublieft naar frank. vandewinkel@hotmail.com.

Meer informatie over mijn boeken en aanpak vindt u in het Nederlands en Frans op www.frankvandewinkel.be.

Bedankt!

BIBLIOGRAFIE AUTEUR

Van Frank Van de Winkel verscheen eerder:

René Van Aeken. De sfinx

Benny Vansteelant. Meneer duatlon

Zero Dope. De eeuwige dopingstrijd in het topwielrennen

Kim Clijsters. Een portret

Kim Clijsters. Une vie

Vincent Kompany. Van ket tot kapitein

Vincent Kompany. Le prince des Belges

Roger Federer. Portret van een tennisgod

Deze ebook licentie is jouw eigendom en kan gelezen worden op een Mac, pc of laptop, e-reader, tablet en/of mobiele telefoon.

(Door)verkopen, verspreiden (sub)licenseren, verhuren, leasen of op een andere manier overdragen van enig recht in of op deze licentie of dit eBook, danwel reproduceren, uitgeven, uitzenden of op enige andere manier beschikbaar stellen van dit digitale bestand aan een 3de partij is ten strengste verboden.

Dit bestand is voorzien van een watermerk met informatie die jou aanmerkt als de eigenaar van de licentie om misbruik voorkomen.

Veel leesplezier!